Her. ad Eugeniũ. Prudẽti⁹ te abſtrahas a cu
ris hui⁹ ſeculi q̃ traharis ab illis: ne paulatĩ
ducaris ad cor durũ. Secũdũ ẽ flagellatio
frequẽs ſine emẽdatiõe. ſicut incus ferrea ex
freqũti malleatiõne magis induratᷣ Job. xlj.
Cor ei⁹ ĩdurabitᷣ q̃ſi lapis. ⁊ ſtringetᷣ q̃ſi mal-
leatoꝝ incus. Sicut etiã via q̃tomagis atte-
ritᷣ pedibꝫ ambulãtiũ tãtomagis induratᷣ. ſic
aliq̃ quãtomagis ꝑcutiũtᷣ ⁊ atterũtᷣ tribula
tõibꝫ tãtomagis fiũt duriores Hiere. v. Per-
cuſſiſti eos ⁊ nõ doluerũt. ſ. ↄtritiõe attriuiſti
eos ⁊ rẽnuerũt accipe diſciplinã. ſ. nõ ſe emẽ
dando. Tertiũ ẽ ex aduerſitate ad pſperita
tem migratiõ. ſicut metallũ liquefactũ ꝑ ignẽ
liquefit: ſed amoto igne magis ĩduratᷣ. ſic ali
qui dũ ſũt ĩ igne paupᵗatis et tribulatiõis li-
quefiũt ꝑ deuotiõẽ ⁊ ↄpũctionẽ: ſed ſi pueni-
ant ad pſperitatẽ ⁊ diuitias. duri efficiũtᷣ et
crudeles. Sic Pharao intᷣ flagella q̃ſi lique-
fact⁹ ⁊ ↄpũctus ſe diſponebat ad bonũ recõ-
mendãs ſe moyſi: ſed hita quiete. et remotis
flagellis induruit Exodi. viij. ix. et. x. Exem-
plũ ĩ vitis patꝝ ď quodã fornicario q̃ erat val
de deuot⁹ ⁊ liberalis ad paupes. p⁹ orõnẽ cu-
iuſdã ſcti repto theſauro effect⁹ ẽ dur⁹ ⁊ cru-
delis ad paupes. Sed deo diſpẽſante oĩa fue-
rũt ſibi ablata ⁊ paup effect⁹. reuerſuſq; ẽ ad
deuotiõẽ pſtinã. Quartũ qd ĩdurat ẽ ire ſuc
cẽſio. Sicut enĩ calor aeris ↄſumit humidi-
tatẽ ĩteriorẽ. ita ira q̃ ẽ accẽſio ſanguinis ĉca
cor humorem g̃re ↄſumit ĩteriorẽ Geñ. xlix.
Simeõ ⁊ Leui vaſa ĩiq̃tatis bellãtia. maledi
ctus furor eoꝝ. q: ꝑtinax. ⁊ ĩdignatiõ eoꝝ. q:
dura. Simeõ intᷣpretatᷣ audiẽs merorẽ. et ſi-
gnificat hmõi iracũdos. q: ſꝑ hñt aurẽ ere-
ctam ſiq̃d male de eis dicatᷣ vt ſe defẽdãt. ⁊ in
eos ĩſurgãt. ⁊ ideo vas bellicoſuꝫ dicitᷣ. Leui
ĩtᷣptatᷣ additus. et ſignificat eos q̃ ſꝑ furori
addũt. q̃ſi ꝑ vno maledicto reddũt duo vl' tria
ď quibꝫ puer. xv. Sermo dur⁹ ſuſcitat furo-
rem. Sicut Nabal carmel⁹ dicitᷣ dur⁹. j Reg
xxv. Quintũ ẽ mala aſſuefactiõ ſeu prauorũ
imitatiõ. Cõſuetudo enĩ ẽ q̃ſi altera natura: et
facit habitũ mẽtis. habitus aũt ẽ qualitas de
difficili mobilis a ſuo ſubiecto. Vñ pcĩm con
ſuetudinarium difficile tollitᷣ. et tãtograuius
q̃toplixior ẽ ↄſuetudo mali. vt dicitᷣ extra de
ↄſue. c. fi. Vñ ⁊ Lazar⁹ q̃ ſepult⁹ erat. ⁊ ſuper
eũ lapis ſignificãs duritiã. cum difficultate
fuit reſuſcitat⁹. i. ↄcurrẽtibꝫ multis. Clamo-
re xpi. fletu. orõne. et hmõi Hiere. vij. Indu-
rauerũt ceruicẽ ſuã. ⁊ pei⁹ fecerũt q̃ pr̃es eoꝝ.
Sextũ ẽ negligẽtia. Negligẽtia enĩ plãtorũ
circa ſubditos facit eos obdurare circa eos.
q̃ſi nõ ꝑtineãt ad eos. ſicut dicitᷣ de ſtrutiõne
q̃ ĩduratᷣ ad pullos ſuos ſeu oua ſua vnde na
ſcuntᷣ. q̃ſi ſua ñ ſint. vt dicit Job. Septimũ
ẽ ĩpudentia. qñ q̃s nõ erubeſcit peccare. tunc
enĩ magis induratᷣ. ⁊ fruſtra corrigitᷣ ⁊ admo
netur Ezech. iij. Domus iſrl' attritta fronte
ẽ. ⁊ ĩdomabili corde. Et nota circa ſeptimũ. ſ.
ĩpudentiã. q̃ ſicut timor ⁊ ĩtimiditas ſũt ali-
qñ vitia. ſic ⁊ verecũdia cũ ſit timor de turpi
⁊ ĩuerecũdia ſũt aliqñ pcc̃a cũ. ſ. exeũt ẽmios
rõnis. Pro cui⁹ declaratiõe dicit Durãd⁹ or-
dinis minoꝝ ĩ ſũma q̃ ĩuerecũdia ẽ pcĩm qñ
hõ nõ erubeſcit peccare vl' aliq̃d ĩhoneſtũ fa
cere vl' dicẽ corã deo ⁊ ſctis hoibꝫ: qd ꝑtinere
videtᷣ ad obſtinatiõꝫ. Ad qd facit illud Hiere.
iij. Frõs meretricis facta ẽ tibi erubeſcẽ no-
luiſti. ⁊ eiuſdẽ. viij. c. Cõfuſione nõ ſũt ↄfuſi
erubeſcẽ neſcierũt. Et Greg⁹. ix. moral'. Sũt
nõnulli q̃s ad ꝑpetrandaꝫ neq̃tiã oborta ma
litia ſubito ĩuitat: ſed tñ hũana verecũdia re
uocat. Et plerũq; ꝑ hoc q̃ exteri⁹ erubeſcũt
ad ĩteriora ſua redeũt. ⁊ ↄ̃ ſe intnũ iudiciũ ſu
mũt. q: ſi ꝓptᷣ hoiem mala facẽ metuũt quãto
magis ꝓptᷣ deũ q̃ cũcta ↄſpicit nec mala appe-
tere debuerũt. Et ſũt quidã q̃ poſtq̃ deũ mẽte
ↄtẽpſerit. multomagis hũana iudicia ſpernũt
atq; oẽ qd appetũt audacter facẽ ñ erubeſcũt.
Et q̃s ad ꝑpetrãdũ malũ occl'ta ĩiq̃tas ĩuitat
nulla apta verecũdia retardat. ſicut de iudi
ce iniq̃tatis dicitᷣ q̃ deũ nõ timebat. ⁊ hoies ñ
verebatᷣ Luc. xviij. Erubeſcẽtia ecõtrario ẽ
vitioſa q̃druplicitᷣ. Vno mõ qñ verecũdatᷣ q̃s
de aliq̃ defectu nature vl' fortune. vt q: ẽ tur-
pis aſpect⁹. paru⁹. vl' ſtrabo. vl' paup. vl' ille-
gitim⁹. ⁊ h⁹. ⁊ hoc ẽ vitiũ ſi ſit nimia erubeſcẽ
tia. vt de hoc nimis ↄtriſtetᷣ. vl' retrahat ſe a
bonis. Ad qd facit qd ait Hiero⁹. Noli deſpi-
cere bonitatẽ figuli. ſ. dei q̃ te fecit. vt voluit
diſ. lvj. Naſci. Et Criſo⁹. diſ. ea. Nũq̃ erube-
ſcamus de vitijs parentũ: ſed ãplectamur vir
tutem. Scdo qñ q̃s erubeſcit veritatẽ dice-
re vbi ⁊ qñ ẽ opus. ⁊ hoc ne diſpliceat. vel a-
mittat fauorẽ. vl' q: materia turpis. et poſſet
eſſe mortale. Tertio qñ ꝑ verecũdia ĩ ↄfeſſio
ne reticet pcc̃a ꝑcipue mortalia: qd eſſet mor
tale. de peni. diſt. v. c. j. Quarto qñ timet ĩde
irrideri. ⁊ ideo ſubtrahit ſe a bonis ne videatᷣ
⁊ irrideatᷣ. ⁊ de tali irriſione nimis erubeſcit.
⁊ h⁹. Hec Durãdus ordinis minoꝝ.

a

¶ Titulus nonus de Accidia. Capitulum
primũ de accidia ⁊ filiabus eius.

Accidia vltimo ponitur
quam inter vitia capi-
talia Greg⁹. xxxj. moral'. ponit.
Hic autẽ diffinitᷣ a Damaſceno.
Accidia ẽ triſticia aggrauans. i. q̃ ita depꝛimit
aĩum hoĩs. vt nil boni ei agẽ libeat. Ab alijs
diffinitᷣ. q̃ ẽ torpor mentis bona negligentis
inchoare. Pro cui⁹ declaratiõe dicit. b Tho.
ſcda ſcdẽ. q. xxxv. arti. j. q̃ triſtitia de ſe non
nomiat aliquid laudabile vel vituperabile.
quia paſſio eſt. ⁊ paſſiones cũ naturales ſint
ſcdm ſe non ſunt peccata. Unde i. ij. ethicoꝝ

b

dicit̄ ꝙ paſſionib⁊ nec laudamur nec vitupa
mur. Sȝ ſm ꝙ hō applicat paſſiones ad ma-
lum. vl' ad bonū pt̄ bñ vl' male facē. ſicut eſt
triſtitia de ḋo malo. vt de pct̄is ſi ſit modera-
ta ē bona ꝑtinēs ad pniam. Ita et triſtitia ſi
ſit de vero bono vt de bonis ſiēdis opib⁊. vel
de malo: ſȝ īmoderata ē pcc̄m ꝑtinēs ad acci-
diam. Eſt igit̄ triſtitia accidie ſp mala ⁊ hoc
dupl'r. Vno mō ſcd̄m ſeipam qñ. ſ. ē de eo qđ
ē apparēs malū ⁊ vere bonū. qꝛ ſpūale bonuȝ
ē vere bonū. lȝ appareat malū ſenſitiue ꝓpter
laborē q̄ ē in eo. Ideo qñ q̄s triſtat̄ ḋ aliq̄ bo
no ope ad qđ tenet̄ ē ſp pcc̄m. ſicut ecōtra de
lectatō ē mala et pcc̄m qñ ē de vere malo: ſed
apparēti bono. vt delectatō fornicatōnis ⁊ h⁹.
¶ Scd̄o mō triſtitia accidie ē mala ⁊ pcc̄m ſe
cundū effectū ſuū. qñ. ſ. eſt de vere malo. vt de
pcc̄o vl' morte alic⁹. ſi ſic agg̃uat mētē vt euȝ
totalit̄ a bono retrahat. Vnde et apl'us. ij. ad
Cor. ij. nō vult vt penitēs maiori triſtitia ab
ſorbeat̄. Quō aūt iſtud ſit vitiū ſpāle ⁊ diſtin
guat̄ a ceteris. b Tho. ſic declarat. ſcd̄a ſcd̄e.
q. xxxv. arti. ij. Accidia ē triſtitia ḋ bono ſpi
rituali. Sȝ ſi accipiat̄ bonū ſpūale ꝯmūiter
nō habebit accidia ſpālē rōnē vitij. Et rō ē qꝛ
qđlibȝ vitiū facit hoīem ꝯtriſtari ḋ bono ſpi
rituali ſibi oppoſito. Nā luxurioſus triſtat̄ de
bono ꝯtinētie. ⁊ guloſus de bono abſtinētie. ⁊
ſic de alijs. Qđlibet eī vitiū refugit bonū ſpi
rituale v̓tutis ſibi oppoſite. Similit̄ etiā dici
nō pt̄ accidiā eſſe vitiū ſpāle ex eo ꝙ refugit
ſpūale bonū. put ē laborioſū vl' moleſtū cor-
pori. aut īpeditiuū delectatōis ei⁹. qꝛ nō ſepa
ret accidiā a vitijs carnalib⁊. q̄b⁊ aliq̄s q̄rit
delectatōeȝ ⁊ q̄etē corꝑis. Dicēdū ē igit̄ ꝙ in
ſpūalib⁊ bonis ē quidā ordo. Nā oīa ſpūalia
bona q̄ ſūt ī actib⁊ ſingl'aꝝ v̓tutū ordināt̄ ad
vnū ſpūale bonuȝ qđ ē bonū diuinū. circa qđ
ē ſpālis v̓tus q̄ ē caritas. Vñ ad quālibȝ v̓tu-
tem ꝑtinet gaudē de ꝓprio ſpūali bono qđ cō
ſiſtit ī ꝓprio actu. Sȝ ad caritatē ꝑtinet illud
ſpūale gaudiū q̄ q̄s gaudet ḋ bono diuino. Et
ſi'liter illa triſtitia q̄ q̄s triſtat̄ de bono qđ ē
ī actib⁊ ſingl'aꝝ v̓tutū nō ꝑtinet ad aliqđ vi-
tiū ſpāle: ſed triſtari ḋ bono diuino ḋ q̄ cari
tas gaudet ꝑtinet ad vitiū ſpāle. qđ ē accidia
vt triſtari ḋ ieiunijs. ḋ elemoſinis. de orōnib⁊
ſiēdis. ꝯfeſſionib⁊. ⁊ alijs. inq̄tū ſūt ordinata
ꝓpt̄ deū vl' recōciliādū deū ⁊ h⁹. Eſt aūt acci-
dia ex genē ſuo ſeu materia mortale qñ. ſ. ſe-
cundū deliberatōeȝ rōnis ē. ſm Tho. vbi ſup̄
arti. iij. ⁊ rō ē. qꝛ ſm ꝓpriā rōnē ꝯriat̄ carita-
ti. Nā ꝓpri⁹ effect⁹ caritatis eſt gaudē ḋ deo et
bono diuino. Accidia aūt triſtat̄ de bono ſpi
rituali. inq̄tū ē bonū diuinū. Qđ aūt ē ꝯtra
caritatē ē mortale qꝛ ꝑ caritatē habem⁹ ſpūa-
lem vitā. inq̄tū ꝑ eā de⁹ inhabitat in nobis.
Verȝ qꝛ ī oīb⁊ peccatis etiā q̄ ſūt mortalia ex
genē ſuo. mortalia nō ſūt niſi qñ ſuā ꝑfectōȝ
ꝯſequuntur. q̄ ꝯſumatō ſeu ꝑfectō ē in ꝯſenſu
rōnis. Ideo ſi ſit inchoatō accidie in ſola ſen
ſualitate et non ꝑtingat ad ꝯſenſum ratōnis
erit veniale. ſicut accidit in motib⁊ alioꝝ vi-
tioꝝ luxurie ⁊ h⁹. Sȝ ſi ꝑueniat̄ ad ꝯſenſum
ratōnis que ꝯſentit in fugā ⁊ horrorē ⁊ dete-
ſtationē boni diuini carne ꝯtra ſpm̄ ꝑualēte
erit mortale. Et eſt ꝯtra p̄ceptū de ſanctifica
tione ſabbati ꝑ quod p̄cipit̄ quies mentis in
deum. cui ꝯtrariat̄ triſtitia de bono ſpiritua
li diuino. Vnde de accidioſis poteſt exponi il-
lud p̄s. Omnē eſcam. ſ. opis ſpiritualis abbo-
minata eſt aīa eoꝝ. et apropinquauerūt vſq̄
ad portas mortis. ſ. eterne. Et loquit̄ ꝓpheta
ḋ iſrahelitis q̄ eūtes ꝑ deſertū ex mandato dei
vt ꝑuenirēt inde ad terrā ꝓmiſſionis habue-
runt multotiēs tediū ⁊ triſtitiā de labore. ⁊ in
nauſeam aliqñ etiam manna. ꝓpter qđ ml'to-
tiens fuerunt puniti. ⁊ demū a terra ꝓmiſſio
nis excluſi. vt patet Numeri. xiiij. Et ſignifi
cat accidioſos quos tedet ꝑ deſertū penitētie
vel religionis incedē p̄ labore. et in nauſeam
habēt oīa ſpūalia. ꝓpter qđ p̄uant̄ vita etn̄a.
Et nota ꝙ hoc. ſ. habere in faſtidio bona ſpi-
ritualia ꝑtinet ad filiā p̄mam accidie q̄ dici-
tur malitia. vt infra dicet̄. Qꝛ aūt accidia ſit
vitiū capitale put ponit Greg. Tho. ſic decla
rat. vbi ſup̄. arti. iiij. Vitiū capitale dicit̄ illđ
ex quo ꝓmptū eſt vt alia oriant̄ ſm ratōnem
cauſe finalis. Sicut aūt hoīes multa opant̄
ꝓpter delectatōeȝ. tū vt ipām ꝯſequant̄. tū ex
ei⁹ impetu ad aliqđ agendū ꝑmoti. ita etiam
ꝓpter triſtitiā multa opant̄. vel vt ipām eui
tent vel ex ei⁹ pondere in aliqua ꝑruentes a-
genda. Cum ergo accidia ſit quedam triſtitia
patet ꝙ ſit capitale. vt ex ea plura oriantur.
Oriunt̄ aūt ex ea ſm Greg. ſex filie. ſ.

Malitia.
Rancor.
Puſillanimitas.
Deſpatio.
Torpor circa p̄cepta.
Euagatō mētis circa illicita.

¶ Et ꝙ ꝯueni
enter hec aſ
ſignēt̄ ſic de
clarat. bea
Tho. vbi ſu
pra vt dicit
phs ī. viij. ethicoꝝ. Null⁹ diu abſq̄ delectatōe
manere cū triſtitia pt̄. ⁊ ideo neceſſe ē ꝙ ex tri
ſtitia aliquid dupl'r oriat̄. Vno mō vt aliq̄s
recedat a ꝯtriſtantib⁊. Alio modo vt ad alia
trāſeat in q̄b⁊ delectet̄. ſicut illi qui nō poſſūt
gaudere in ſpūalib⁊ delectatōib⁊ transferunt
ſe ad corpalia. In fuga aūt triſtitie talis pro
ceſſus attendit̄. ꝙ hō p̄mo fugit ꝯtriſtantia.
Scd̄o impugnat ea q̄ triſtitiā īgerūt. Spūa-
lia aūt bona ḋ q̄b⁊ ꝯtriſtat̄ accidia ſūt ⁊ finis
⁊ id qđ ē ad finē. fuga aūt finis fit ꝑ deſpatio
nem. fuga aūt eoꝝ q̄ ſūt ad finē q̄tum ad ar-
dua que ſubſūt ꝯſilijs fit ꝑ puſillanimitateȝ.
q̄tum ad ea que ꝑtinēt ad ꝯmunē iuſticiam
fit ꝑ torporē circa p̄cepta. Impugnatō autē
ꝯtriſtantiū bonoꝝ ſpūaliū qñq̄ ē ꝯtra hoīes

qui ad bona ſpūalia inducūt: ⁊ hoc ē rancor. Quēqȝ ꝯ ipſa ſpūalia bona ī quoꝝ deteſtatōnez aliqs adducit̄: ⁊ hoc ꝓprie ē malitia. Inq̄tum aūt ꝓpt̄ triſtitiā quis ſe trāſfert a ſpūalibꝫ ad exteriora delectabilia opa ponit̄ filia euagatio mētis circa illicita. Malitia ḡ put ponit̄ filia accidie nō accipit̄ put ē genꝰ vitioꝝ.ſ. ꝑ habitu vitioſo: ſed put importat faſtidiū bonorū ſpūaliū. Et rācor nō accipit̄ h̄ ꝓ odio ſȝ ꝓ īdignatōe ꝯtra īducentē ad bona. Et q̄uis Iſidorꝰ in li. de ſūmo bono. Et caſſianꝰ in li. de inſtitutis cenobioꝝ diſtinguāt triſtitiā ab accidia dicētes triſtitiā eſſe inq̄tuȝ qs recedit a ḡuiori ope ⁊ laborioſo ad qđ tenet̄. Accidiaȝ vero inq̄tū ꝯuertit ſe ad q̄etē indebitā. tñ ſm Tho. vbi ſup̄ ꝯueniētiꝰ ponit ponēs accidiaȝ eſſe triſtitiā nō diuerſū vitiū ab ea. Nā triſtitia nō eſt vitiū ab alijs diſtinctū. ſm q̄ aliqs recedit a graui ⁊ laborioſo ope. vl̄ ſm q̄ſcūqȝ alias cauſas qs ꝯtriſtet̄: ſed ſolū ſm q̄ triſtatur de bono diuino qđ ꝑtinet ad rōnē accidie q̄ in tantū ꝯuertit ſe ad q̄etē indebitā. in quātum aſpnat̄ bonū diuinū. Et de triſtitia dicit Iſidorꝰ oriri rācorē. puſillanimitatē. amaritudinem. deſpatōez. De accidia dicit oriri. vij.ſ. ocioſitatē. ſōnolentiā. īportunitatē mētis. inq̄titudinē corpis. īſtabilitatē. v̄boſitatē. ⁊ curioſitatē. Oīa iſta ſm Tho. reducūt̄ ad ea ſex q̄ ponit Greg. vt dictū ē ſupra. Nā amaritudo quā dicit Iſidorꝰ oriri ex triſtitia ē quidā effectꝰ rancoris. vñ ad ipm reducit̄. ocioſitas et ſōnolentia reducūt̄ ad torporē. circa que ē aliqs ocioſus cū ea oīno ꝑtermittit. ⁊ ſōnolēter cū ea negligenter implet. Oīa alia que ponit ex accidia oriri ꝑtinēt ad euagatōnem mētis circa illicita. q̄ quidē ſcđm q̄ ī ipſa mētis reſidētis volētis importune ſe ad diuerſa diffundere: vocat̄ īportunitas mētis. ſcđm qđ ꝑtinet ad cognitiuā dicit̄ curioſitas. q̄tū ad locutionē dicit̄ verboſitas. q̄tū ad corpus in eodē loco nō manēs dicit̄ inq̄etudo corpis qñ .ſ. ꝑ inordinatos motꝰ membroꝝ vanitatē indicat mētis. q̄tū ad diuerſa loca dicit̄ inſtabilitas. Uel dicit̄ inſtabilitas ſcđm mutatōꝫ ꝓpoſiti. Non ſolū ḡ ꝑ accidiaȝ ſedetiā ꝑ filias iſtas eiꝰ verificat̄ illud. Omnē eſcam abhoīata eſt aīa eoꝝ ⁊c. ¶ Impugnat̄ aūt qs de accidia. aliqñ ex cibi ſeu nutrimēti defectione. Aliqñ ex ꝓparēti humiliatōe. Aliqñ ex corporis ꝯplexione. Aliqñ ex diaboli inſtigatōe. De p̄mo dicit Caſſianꝰ in. x. li. de inſtitutis. cenobioꝝ. Maxime accidia circa horā ſextaȝ monachū inq̄etat vt quedam febris īgruens tp̄e ꝓſtituto ardētiſſimos eſtus accēſionū ſuaruȝ ſolitis ac ſtatutis horis aīe inferēs egrotanti. Unde ſciendū eſt ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxv. arti. j. ad p̄mū q̄ paſſiones appetitꝰ ſenſitiui vt triſtitia ⁊ alie. ⁊ ī ſe p̄nt eſſe pcc̄a venialia ⁊ īclināt animā ad mortale. Et q̄ appetitus ſenſitiuꝰ hȝ organū corꝑale ſequit̄ q̄ ꝑ aliquā trāſmutatōez corꝑalē homo fit habilior ad aliqđ pcc̄m. et ideo poteſt ꝯtingē q̄ ſcđm aliquas trāſmutatōnes corꝑales certis tp̄ibꝫ ꝓueniētes aliq̄ vitia nos magis impugnēt. Oīs aūt corꝑalis defectꝰ đ ſe ad triſtitiā diſponit. Et ideo ieiunātes circa meridiē qñ iam incipiūt ſentire defectus cibi ⁊ vrgeri ab eſtibꝫ ſolis magis ab accidia īpugnāt̄. Unde Caſſianꝰ dicit accidiā eſſe demoniū meridianū. De quo loquit̄ p̄s. Nō timebis ab incurſu ⁊ demonio meridiano. q̄.ſ. in meridie ieiunantes tēptat. De ſcđo dicit Caſſianꝰ vbi ſupra. q̄ accidia ꝓuenit ex hoc q̄ aliqs ingemiſcit ſe ſpūalem fructū non habere ⁊ abſentia lōgeqȝ poſita magnificat monaſteria: quod videt̄ ꝑtinere ad humilitatem. Sed vt dicit Tho. vbi ſupra. Ad humilitatē verā ꝑtinet q̄ ꝯſiderās ꝓprios defectꝰ nō ſe extollat. nō autēȝ ꝑtinet ad hūilitatē: ſed ad ingratitudinem q̄ qs bona q̄ ī ſe ꝯgnoſcit a deo ꝯtēnat tāq̄ vilia reſpectu alioꝝ maioꝝ donoꝝ q̄ alij habēt ex q̄ ꝯtemptu ſeq̄t̄ accidia. De his eñ̄ triſtamur q̄ q̄ſi mala vel vilia reputamus. Sic ḡ debet ꝯſiderare alioꝝ bona ⁊ extollere vt ea q̄ ipſe habet ⁊ ſi minora ſint nō vilipēdat. q̄ ſic ſeq̄ret̄ in eo triſtitia accidie. Uñ Eccī. xxx. c. Triſtitiā lōge expelle a te.ſ. nimiā. vt accidiam. nō eñ̄ ē vtilitas in ea. De tertō. melancolici ex cōplexione inclinant̄ ad triſtitiā ex humore q̄ ſuꝑhabūdat in eis melancolie. ⁊ ꝑtim flegmatici. Unde aliqñ ſtudioſe opꝫ eos querē aliq̄ ſubleuatiua triſtitie ne nimietate abſorbeant̄ et inducant̄ ad deſpatōez vl̄ trāſferant̄ ad delectabilia mundi. Unde dr̄ ꝓuer. xvij. Spiritus triſtis. i. accidie exiccat oſſa .ſ. virtutū ⁊ potentiaꝝ aīe auferēs eis vigorē bene opandi. Unde Caſſianꝰ aſſimilat accidiam vermi qui dicit̄ carollꝰ. qui.ſ. generat̄ ex ligno intimo ⁊ rodit paulatim medullam et vigorem ligni. quo corroſo ⁊ euacuato omne pondus vel ventus vel ꝑcuſſio imo ex ſe frāgitur lignū ⁊ ruit edificiū deſuꝑ. Sic accidia naſcitur ex intimis aīe. ⁊ paulatim ꝯſummit vigorem ſpūs ⁊ feruorē quo ſubtracto etiam abſqȝ vento temptationis ꝑ ſe ruit ī aliquod magnū malū. Aliqñ ex diaboli inſtigatōne accidit vt ſic ꝑ triſtitiam ſuꝑueniētē ex eius oꝑe. quia poteſtatē hȝ ſuꝑ totā ſenſitiuā noſtram deo permittente. homo dimittat bona opa q̄ facē debet vl̄ intendit vl̄ grauem alij ſe reddat. Uñ Iohānes Caſſianꝰ in tractatu de triſtitia ait. Interdū etiā nullis alijs exiſtentibus cauſis triſtitie inimici ſubtilis inſtinctu tanto merore deprimimur vt nec caroruȝ quidē ac neceſſarioꝝ noſtroꝝ aduentū ſolita ſuſcipe affabilitate poſſimus. et quicquid ab eis ꝯpetenti fuerit ꝯfabulatōne ꝓlatū īportunum nobis ⁊ ſuꝑfluum iudicet̄. nullaqȝ eis

1000 a nobis reddat̃ g̃ta reſponſio. vniuerſos cordis nr̃i r̃ceſſus felle amaritudinis occupãte. Sed notandũ vbi dicit Tho. vbi ſup̃. Impugnatio vitij q̃nq̧ ẽ vincẽda fugiẽdo. q̃nq̧ reſiſtendo. Fugiẽdo quidẽ vincẽda ẽ tẽptatõ. q̃n ↄtinuatõ cogitatõis auget ĩcentiuum pcc̃i vt luxuria. Vñ apl's. j Coꝛ. vj. ait. Fugite fornicatõez. Reſiſtẽdo aũt ẽ ĩpugnatõ vincẽda. q̃n ſ. cogitatõ pſeuerans tollit incentiuũ pcc̃i qḋ ↄtingit ex aliq̃ leui apprehẽſione. qḋ ↄtigit in accidia ex q̃ videt̃ hoĩ laborioſũ ſm inſtictũ ſenſualẽ facẽ opa ſpũalia. Sed ĩſiſtẽdũ ẽ eis nõ dimittẽdũ. qꝛ q̃tomagis cogitam⁹ de ſpũalib⁹ bonis tãtomagis nobis placẽtia reddũt̃. Dicit̃ eĩ Eccĩ. vj. Subijce humeꝝ tuũ ⁊ poꝛta illã. ſ. ſapiam ⁊ nõ accidieris ĩ vincul' ei⁹. Alias ſi pmittit ſe ab accidia vinci. ſeq̃t̃ illḋ p̃s. Omnẽ eſcam abhoĩata eſt aĩa eoꝝ.

Capl'm ſcḋm de accidie tedio ⁊ remedijs e⁹.

DE accidia loquens p̃s ait. Doꝛmitauit aĩa mea p̃ tedio: ↄfirma me in v̈bis tuis. p̃s. cxviij vbi dicit glo. q̄ doꝛmire ẽ hoĩs obliuioſi ⁊ ſocoꝛdis. Sed doꝛmitare ẽ feſſi ex peccatoꝛis. Vbi nota vitiũ accidie. Ex hoc eñi q̄ hõ laboꝛare habet ⁊ diu qꝛ dũ viuit. ⁊ p̃mium ſeu fructũ ſubito nõ pcipit ſenſibilẽ inde aliq̃n attediat̃ ⁊ doꝛmitat ex accidia. Sed ſicut ex doꝛmitõne coꝛpali hõ ĩcurrit damna ⁊ egeſtatẽ dũ ĩpceptibilit̃ ei auferũt̃ ſua vl' nõ lucrat̃ ab ĩimicis occidit̃ ⁊ ſcandala ml'tiplicãtur. Sic ex doꝛmitõne accidie demones auferunt v̈tutes de aĩa penuriã meritoꝝ patitur. mors peccati ad aĩam ingredit̃. Vñ dr̃ puer. vj. Vſq̧q̃ piger doꝛmis q̃n cõſurges a ſomno tuo: paululũ doꝛmies. paululũ doꝛmitabis et veniet tibi egeſtas q̃ſi vir armat⁹. Et loquit̃ Salomõ de pigritia accidie ex q̃ quis doꝛmit nil boni agens. Et Math. xiij. dr̃. q̄ dũ doꝛmirent hoĩes. ſ. p pigritiã ⁊ negligẽtiã p̃lati vl' alij quicũq̧. venit ĩimic⁹ nocte ⁊ ſupſemiauit zizaniã ĩ medio tritici. qꝛ diabol⁹ vel hereticus vl' malus xp̃ian⁹ ĩ agro eccl'ie aut mẽtis hũane inducit vitia ⁊ erroꝛes. etiã in bonis ſi doꝛmitõi negligentie ⁊ accidie ſe tradũt. Siſara quoq̧ ⁊ Holofernes foꝛtiſſimi doꝛmientes occiſi ſũt a muliere. ſ. ptis ſenſitiue. q̃ cuȝ ſit hoſtis ſpũs ppendẽs ſpm̃ doꝛmitaſſe p accidiã vigoꝛẽ ſumit ↄ ipm̃. Ab hac igit̃ accidia petit liberari p̃s. dũ ait. Doꝛmitauit aĩa ⁊c̃. vbi tria facit.

Primo vitium accidie exp̃mit cum dicit. pre tedio.

Scḋo effectũ hui⁹ malitie ĩnuit cũ dicit. Doꝛmitauit aĩa mea ⁊c̃.

Tertiõ remediũ hui⁹ nequitie petit. cũ ſubdit Confirma me ⁊c̃.

Q̃tum ad primum .§. j.

ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xxxv. arti. j. in coꝛpe. q. accidia ĩpoꝛtat tediũ bene opandi. Dicit̃ aũt accidia q̃ſi acida. Acida aũt ſeu acetoſa ſunt frigida. frigus vero inducit difficultatẽ ⁊ tarditatẽ in motu. Videmus eñi q̄ aqua cũ ꝑ frigus eſt cõgelata ĩmobilis manet que ex ſe flueret. Et ſenes quia frigidi ſũt. ⁊ graues ſũt ⁊ tardi ad ambulandũ. ſicut ecõtra adoleſcentes in quib⁹ viget caloꝛ naturalis ſunt feſtini ad ambulandũ ⁊ diſcurrendũ. Accidia g̃ eſt quedã frigiditas ſpũalis ſeu defectus amoꝛis ſpũalis ⁊ feruoꝛis diuini ex quo anima non mouet̃ vel cuȝ difficultate mouetur ad bene opandũ. ſicut ecõtra dicit Greg⁹. q̄ amoꝛ dei opatur magna ſi eſt. i. mouet ad opanduȝ. ſi opari rẽnuit amoꝛ nõ eſt. Sicut aũt aque niſi moueant̃: putreſcũt. ſcḋm illud poeticuȝ. Et capiunt vitiuȝ ni moueant̃ aque. Vinum etiam ex ſe feces generat ⁊ niſi a fecibus illis mundet̃ ſeu mutet̃: coꝛrũpit̃ ⁊ aceſcit. Vñ dr̃ de Moab Iere. xlviij. Requieuit ĩ fecib⁹ ſuis nõ eſt tranſfuſus de vaſe in vas. i. in tranſmigrationẽ nõ abijt. Ideoq̧ pmanſit guſtus ei⁹ in eo. ⁊ odoꝛ eius nõ eſt ĩmutatus. Sapoꝛ coꝛruptus ⁊ odoꝛ prau⁹ vtiq̧ nõ recedit a vino ſi ſupra feces manſerit. ĩmo interduȝ totaliter coꝛrũpit̃. Sic accidit accidioſo qui acidus et acetoſus efficit̃. frigidus in amoꝛe dei qꝛ adeo coꝛrũpit̃ in guſtu ſeu in affectu vt vera bona que ſibi debent placere ſibi diſpliceant ⁊ ideo ↄtriſtat̃ ⁊ attediat̃ ad faciendũ ea. Sed ſi nõ vult totaliter coꝛrũpi debet moueri ⁊ mutari a ſua deſidia ⁊ tedio al' doꝛmitat inutilis factus. quia doꝛmitauit. ait p̃s. Anima mea p̃ tedio. i. p̃ accidia ſm Caſſianũ. Sciendũ aũt q̄ triplex eſt tediuȝ. a

Primũ eſt tediũ p̃ſentis vite.

Scḋm eſt tediũ tribulatõis ⁊ anguſtie. b

Tertiũ eſt tediũ actionis virtuoſe.

De tedio vite inq̃t Iob. x. Tedet aĩam meam vite mee. hoc aũt tediũ ẽ quedã triſtitia quaȝ habet anim⁹ ex viuẽ in iſto mũdo. Et q̃n iſta triſtitia pcedit ex deſiderio celeſtis patrie et dei amoꝛe ↄſiderando q̃ dulce ſit q̃ſuaue q̃ utile videre deũ. eo frui. ſanctoꝝ angeloꝝ agminib⁹ intereſſe ad qḋ obtinendũ fact⁹ ẽ. ⁊ quãta obſcuritas mẽtis h̃ ſit ex ignoꝛãtia de deo. quãta picula. quãta ĩpuritas. quãta inſtabilitas coꝛdis. bona eſt talis triſtitia. ⁊ tedium hoc ſe habere oñdebat p̃s. cũ dicebat. Heu mihi quia incolat⁹ meus plongat⁹ eſt ⁊c̃. ⁊ iteꝝ. Fuerunt mihi lacrime mee panes die ac nocte ⁊c̃. Sed habere tediũ de vita p̃nti quia ñ habet illam pſperitatẽ quã vellet. illos honores. diuitias ⁊ voluptates quas cupit. Sȝ cõtraria cum videt ⁊ audit alios pſperari. honoꝛari. ditari. ⁊ ex hoc ita ↄtriſtat̃ q̄ vellet ñ viuere vilipendens ↄditionẽ ſuam. et cũm ita

deijcit̃ mẽte vt rõne deliberata nõ eſſe ĩ mundo appeteret vł nõ fuiſſe natũ. vł vt aĩal brutũ affectãs mori q̃cũq; morte etiã ĩ malo ſtatu aĩe. eſſet iſtud tediũ accidia mortalis. nũq̃ dei fuus habet tale tediũ accidie. Dicit̃ eñ Sap. viij. Nõ hab; amaritudinẽ ↄuerſatõ illius. ſ. ſapie. neq; tediũ ↄuict⁹ illi⁹ ſed gaudiũ ⁊ loquit̃ de vera ſapĩa cũ q̃ ↄuerſat̃ ⁊ ↄuiuit q̇ dei grã; hab;. Audi aũt amatores q̇ ea carent: dicũt. Exiguũ ẽ ⁊ cũ tedio eſt temp⁹ vite nr̃e. Vñ ad hoc vitandũ ſubdũt. Venite fruamur bonis. ſ. tꝑalib; Sap. ij. Tediũ tribulatõis ⁊ anguſtie ẽ triſtitia ex q̃ quis anguſtiatur ex magnitudine vł mł'tiplicitate aduerſitatis ſue vel alioꝝ. vñ ad oꝑandũ difficultatur. Et ſi q̃dẽ ſit triſtitia ⁊ anxietas ſolũ ſcdm̃ ꝑmũ motũ ſeu ſenſualitatẽ. hũana temptatio eſt ⁊ veniale vel nullum pctm̃. Et ꝑfecti viri hoc tediu; aliq̃n patiũt̃. Vñ apł'us. ij Coꝝ. j. Supra modũ g̃uati ſumus. ſ. ex tribulatõib; ita vt nos tederet viuere. ⁊ Eccl'iaſtes. ij. Teduit me vite mee vidẽtẽ mala vniuerſa eẽ ſb ſole ⁊ cũcta vanitatẽ et afflictõnem ſpũs. Et eiuſdẽ. iiij. Vidi calũnias que ſub ſole gerũt̃ ⁊ lacrimas ĩnocentũ ⁊ neminẽ ↄſolatorẽ ⁊ nõ poſſe reſiſtere eoꝝ violentie. Sed ſi ſit tanta triſtitia ex aduerſitate vł morte alicui⁹ amici vel ↄſanguinei ꝙ abſorbeat̃ rõ ita ꝙ dimittat bonũ neceſſarium fieri. vt ↄfiteri. audire miſſam dieb; feſtiuis. ꝓponẽs nõ ampli⁹ bene facere. vel peniteat bñ feciſſe iſtud eſt accidia mortalis. de qua ait apł'us. ij Coꝝ. vij. Triſtitia hui⁹ ſeculi mortẽ oꝑat̃. ſ. aĩe. Et dr̃ triſtitia ſecł'i amaritudo ⁊ dolor quã q̇s ſibi ſumit ex tribulatõib; mũdi. hac triſtitia timuit Jacob patriarcha detineri q̃n ex opinione ſumpta de morte filij ſui Joſeph viſa veſte ei⁹ ſanguine tincta ĩcõſolabilit̃ dolebat: nec filij ei⁹ valebãt delinire dolorẽ ei⁹. vnde dicebat. Deſcendã lugẽs filiũ meũ ĩ infernũ Geñ. xxxvij. q̃ſi dicat. tãtã triſtitiã ſentio de hoc ꝙ timeo ne inducat me in mortẽ vel ĩ locũ dãnatoru;. hoc etiã ꝓhibet̃. ſ. inordinata triſtitia ꝺ morte caroꝝ. xiij. q. ij. Q; ꝑpoſteꝝ. Tediũ actõis virtuoſe ẽ cũ q̇s triſtat̃ ſeu anxiat̃ ꝓ aliquo bono oꝑe qḋ oporteat eu; facere q: ibi habet laborare puta in dicẽdo officiũ. ĩ ieiunando. orando. ĩ ↄfitendo. ĩ faciẽdo aliquã obediẽtiã ⁊ h⁹. hoc incurrit multitudo hebreoꝝ ambulantiũ ꝑ deſertũ. de qua dr̃ Numeri. xxj. ꝙ cepit popul⁹ tedere ꝓpt̃ laborẽ itineris. Dum g̃ itur ꝑ deſertũ penitẽtie ſeu religionis ſeu vite ꝑ̄ſentis ſtatũ. ex laborib; opu; bonoꝝ frequẽter ĩcurrit̃ tediũ ⁊ ãxietas: que ſi ita deꝑmit ꝙ ex hoc quis deſiſtat a bono oꝑe neceſſario eſſet mortale. veniał aũt culpa ſi nõ obmittatur: ſed lente ⁊ tepide agit. Et vt dicit Hiero⁹ melior eſt triũ pſalmoꝝ decantatõ cũ cordis puritate ⁊ iocũditate q̃ toti⁹ pſalterij modulatio cũ anxietate atq; triſtitia. de ↄſe. diſ. v. Non mediocriter. Sed ſi ꝑmittit ſe hõ vinci a tedio iſto obmittẽdo mõ vnũ bonũ mõ aliud ꝓpt̃ laborẽ: ꝺ ꝑuis venit ad magna. Semꝑ g̃ opꝫ laborare ⁊ victo omĩ tedio frequẽter ſe purgare ꝺ defectib;. Vnde Ber. ſuꝑ illud. Tempus putatõnis aduenit inq̇t. Quis ita ad vnguem a ſe ſuꝑflua reſecauit vt nil ſe habere putet putatõe dignũ? Credite mihi ⁊ putata repululant ⁊ effugata redeũt et extincta reaccendunt̃ ⁊ ſopita excitant̃. parũ eſt ſemel putaſſe. Sepe putandu; ẽ. ĩmo ſi fieri poteſt ſemꝑ eſt qḋ putari opꝫat. Si diſſimulas. nõ inuenis. quãtũlibet in hoc oꝑe manens ꝓfeceris: erras ſi vitia putas emortua nõ mortificata ⁊ magis ↄpreſſa. velis nolis intra fines tuos habitat Jebuſe⁹. Subiugari poteſt nõ exterminari. hec ille. Sine tedio ergo laborare opꝫet in hijs que bona ſũt ⁊ ſine triſtitia. Vnde apł'us. ij Coꝝ. ix. Nõ ex triſtitia aut ex neceſſitate: hilarem eñ datorẽ diligit de⁹. Vñ Johannes Caſſianus in tractatu de triſtitia ſic ait. Abſq; illa triſtitia que vel ꝓ ſalutari penitentia vł ꝓ ſtudio ꝑfectionis. ſeu pro deſiderio ſuſcipit̃ futuroꝝ omnis triſtitia tanq̃ ſeculi que mortẽ inferat equaliter repellenda eſt. ⁊ ſicut fornicationis ſpũs ſeu philargirie de noſtris cordib; penitus extruenda. Et triſtitia quidẽ que penitẽtiã oꝑat̃ ad ſalutẽ obediens eſt. affabilis. humilis. mãſueta. ſuauis ac patiens. vtpote ex omni caritate deſcendens ⁊ ad omnẽ dolorem corꝑis ac ſpũs ↄtritionem infatigabiliter ſe extendẽs. et quodãmodo leta ac ſpe ſui ꝓfectus vegetata. S; triſtitia mala aſꝑrima. ĩpatiens. dura. plena rãcore et merore infructuoſo. ac deſperatione penali. ab induſtria et ſalutari dolore frangens ac reuocans vtpote irrationabilis. hec ille.

Qſtum ad ſecundũ .§. ij.

ſ. quis ſit effectus ſeu detrimentu; huius vitij. notat̃ cum dicit̃. Dormitauit anĩa mea ꝑ̄ tedio. i. accidia. ſuꝑ quo verbo Johis Caſſian⁹ Vere ab omĩ ↄtẽplatõe virtutum et intuitu ſpũaliũ ſenſuũ dormitat aĩa que huius ꝑturbatõis. ſ. accidie telo fuerit ſauciata. Pigredo ſcilicet accidie ĩmittit ſoporem inquit Salomon ꝓuer. xix. quod poteſt intelligi de triplici ſomno.

Primo de ſomno naturali corporis.

Scdo de ſomno vitij ⁊ ꝑditõis.

Tertõ de ſomno ficte ↄtemplatõis.

Quantum ad primum dormitat non ſolum anima ſed corpus pre tedio. quia cum accidioſus nolit laborare mente vel corpore tradit ſe de facili dormitioni. in quo tria ſunt reprehenſibilia procedentia vtplurimũ ex accidia. Primum eſt brutalitas cum quis dormit vt porcus. vt nudus. vel diſcooꝑtus. vel

1002 ſuppin⁹. vl' inexcitabilis. Vñ Ber. Carnalis
ſomn⁹ ⁊ brutalis abhoiand⁹ ē ꝑuo dei. Item
idē. Caue inquātū potes ꝑue dei ne ſit ſomn⁹
tu⁹ nō reqes laſſi: ſed ſepultura corpis ſuffo-
cati. Secūdū rephenſibile ī ſomno corpis ē
triſtitia ⁊ tarditas ī ſurgēdo Eccī. xxxij. hora
ſurgendi non te triſtet. Et puer. xxvj. Sicut
hoſtiū vertiꝛ ī cardine ita piger ī lecto ſuo.
Tertiū ē ſomni nimietas aut ioportunitas
Ber. Nihil ita deperit de vita nr̄a q̄ qd̄ ſōno
deputaꝛ. Eſt eī ſomn⁹ q̄ſi qdā ſpēs vel imago
mortis. Cū aūt tēpus ſit pcioſiſſima res ⁊ ir-
recupabilis. ⁊ illud qd̄ ſupflue dormiꝛ: amit-
tiꝛ. qꝛ nil boni tūc agiꝛ. q̄nimmo inde plura
mala ſequūꝛ ⁊ tēptatōes. ideo ſolū neceſſitas
ſumēda Cato. Plus vigilia ſemp ne ſōno dedi
tus eſto. Nā diuturna q̄es vitijs alimēta mi-
niſtrat. Et apl's Ro. xiij. Non ī cubilib' ⁊ im-
pudicitijs. Inoportunitas dormiēdi etiā vi-
tioſa ē. cū. ſ. quis dormit cū vigilandū ē. vt tē
pore oꝛonis vl' lectōis vl' pdicatōis. qd̄ ex ac-
cidia ⁊ tedio plerūq₃ accidit Eccī. xxij. diciꝛ.
Cū dormiēte loquiꝛ q̄ narrat ſtulto ſapiam.
Vñ ī collatōnib' narrat Iohs Caſſian⁹. q̄ cū
quidā pr̄ q̄ſdam admoneret de ſalute aīe illi
dormire ceperūt. qd̄ ppendēs pr̄ inꝛpoſuit a-
liqua v̄ba ſolatioſa. ad q̄ ſubito excitati ridē
cepūt. Ex q̄ fcō oñdit eis deſidiā eoꝝ. ⁊ dece-
ptionē diaboli. Dormitat ſcd̄o aīa ex tedio ⁊
accidia īcurrēdo diuerſa pcc̄a ⁊ pditōez aīe.
Nā ⁊ dormitō ī ſcriptura frequenter deſignat
mortē. vt illud Joh. xj. Lazar⁹ amicus nr̄ dor
mit. Sicut eñ dormiēs nil boni cogitat vel
optat. ſic accidioſus puaꝛ oñi bona cogita-
tione vl' meditatōe: ſed diuerſa mala ī mente
reuoluit ſm̄ illud puer. xxiiij. p agꝝ tranſiui
hoīs pigri ⁊ totū repleuerūt vrtice. Trāſitus
iſte ē p ꝯſideratōez. Qui eñ diligenꝛ ꝯſiderat
agꝝ. i. mentē ſeu ſtatū pigri. i. accidioſi inue
nit plenū vrticis puoꝝ deſiderioꝝ. Vñ ⁊ pō.
xxj. dicit idē. Deſideria. ſ. mala occidūt pigꝝ
noluerūt q̄cq̄ opari man⁹ eius. tota die ꝯcu-
piſcit ⁊ deſiderat. Vñ et figuraꝛ p paliticū. q̄
nil poterat opari. Sed vt diciꝛ Math. viij. de
ꝑuo cēturionis. Jacet ī domo p pigritiā ⁊ ma
le torqueꝛ. In hui⁹ figurā legiꝛ Judic. xvj. q̄
Samſone fortiſſimo obdormiēte ſup genua
Dalide raſis capillis capitis īfirmus factus
vt ceteri capt⁹ ē a philiſteis ⁊ excecat⁹. Sic q̄
ex accidia dormitat vt ſatiſfaciat ſenſualitati
ſignate p Dalidā. quā nimis diligit ꝓpꝛ qd̄ ñ
vult laborare ſ₃ q̄eſcē. abraſis ſeu āmotis de
capite mētis ſue oīb' capillis. i. cogitatōibus
bonis capiꝛ a diabolo ⁊ excecaꝛ ī rōne. Per
accidiā auferꝛ oīs recta intentō ad deū ⁊ oīs
deuotio ꝯpūctōis. ⁊ lectōis ⁊ pie oꝛonis vt nō
libeat ei orare vl' legē vl' ſcribē vl' aliq̄d boni
agere. Ad qd̄ deſignādū legiꝛ. j Reg. xxvj. q̄
Saule dormiēte ablata ē de papilione ei⁹ ha-
ſta ⁊ vas aque qd̄ erat ad caput ei⁹. Haſta lō
ga ⁊ recta deſignat rectā intentōez ad deum
⁊ diuina. Vas aque coꝛ plenū deuotōe ⁊ ꝯpū
ctione. Iſta ſubtrahūꝛ homini duꝫ dormitat
p̄ tedio. Unde ⁊ diciꝛ puer. xxv. Sicut tinea
veſtimento. ⁊ ſicut vermis ligno. ſic triſtitia
ſ. accidie nocet cordi. Tinea eñ corrodit et
tollit robur et pulcritudinem veſtimenti. Et
vermis medullam ⁊ vigorem ligni. Ita ⁊ ac-
cidia robur ⁊ decoreꝫ deuotionis. Per acci-
diam demū īcurriꝛ mors anime. i. ſubtractio
gratie ⁊ omniū virtutū ⁊ meritorum. et mors
gehenne. In cui⁹ figuram legiꝛ. ij Reg. iiij. q̄
Iboſeth regnante p Saule patre ſuo. vna
dierum poſuit ad cuſtodiendam portam do-
mus regie. quandā ancillam purgantem tri
ticum. que cū dormitaſſet ipo etiaꝫ Iſboſeth
q̄eſcente in cubiculo. duo pncipes latronum
Rechab ⁊ Baana. latenter ingreſſi ſūt domū
⁊ ſublatis ſpicis pcuſſo Iſboſeth in inguine.
abſciſum caput eius Dauid deportauerꝛ. Qd̄
exponit Greg⁹ in moral'. videlicet de aīo nr̄o.
qui rex eſt ſupne hierl'm ⁊ dñs potentiarum
ſuarum. Ancilla que domū debet cuſtodire ē
diſcretō ſeu prudētia. que debet īuigilare ſup
ſenſus ſuos. ⁊ diſcernere triticum a lolio ⁊ pa
leis. vt triticū bonaꝝ affectionū ⁊ cogitatōnū
intra ſe ſeruet. ⁊ paleas ſeu loliū vanarum ⁊
mundanaꝝ cogitationū abijciat. Sed ſi iſta
dormitat p̄ tedio. ⁊ anim⁹ ipe quietem querit
mundanā. intrāt demones ⁊ ablatis virtuti-
bus ⁊ laboribus meritoꝝ occidūt pmaxime p
cutientes in inguine. i. in aliquo vitio turpi.
nā reſoluendo ſe a vigore ſpūs ⁊ dormitando
p̄ tedio ī ſpiritualib' ad carnalia ſe ꝯuertit:
⁊ inde gratia puaꝛ. Dormitat tertō aīa pre
tedio ſomno ſimulate ꝯtemplationis. Aliqui
eñ ſub ſpē contēplationis ⁊ deuotōis dant ſe
accidie ⁊ ocio nolentes opari manibus. quaſi
Martham actiue ꝯtemnētes. et Mariam con
templatiue ptendētes: neſcientes quid ſit de-
uotio vel ꝯtemplatio. Neq₃ eñ poteſt eē bo-
nus iſrahelita qui prius nō fuerit Jacobita.
Iſrahel interp̄taꝛ videns deū. ſ. p ꝯtemplatō-
nem. Jacob interp̄taꝛ ſupplantator. ſ. vitioꝝ
qd̄ ptinet ad exercitium actiue. Non ē aptus
ad ꝯtemplationem: qui prius nō plene morti
ficauerit paſſiones. Non ergo iſti vere dor-
miunt p ꝯtemplationē cū ſponſa dicēte. ego
dormio ⁊ cor meum vigilat. Sed p accidiam
ſub ſimulata deuotione dormitant cū Euthi-
co adoleſcente qui diſputante Paulo cum in
feneſtra domus ſederet obdormiens cecidit de
medio cenaculo et mortuus eſt Act. xx. licet
ſuſcitatus a Paulo. Et ad hoc facit quod le-
gitur in vitis patrū. Quidam pegrin⁹ venit
ad abbatem Siluanū in monte ſinai. ⁊ cū vi
deret fratres laborātes manualiꝛ rephendit
dicēs. Quare opamini cibum q̄ perit: Maria

optimā ꝑtē elegit. Quod audiēs Siluan⁹ fe-
cit ei dare codicē ꝛ miſit eū in quādā cellam
vt legeret. Cū aūt trāſiſſet hora none circūſpi
ciebat ille hincinde ſi forte aliqs eū vocaret
ad prādiū. ꝛ cū nō vocaret᷑ acceſſit ad abbatē
īterogās ſi fratres comediſſent. Reſpōdit ꝙ
iā comederāt. Sed ꝓpterea nō fecerat eū vo-
care. q: ſpūalis erat ꝛ nō īdigebat cibo corpa
li. cū Mariā elegiſſꝫ. fratres aūt ſui carnales
erāt ꝛ ideo comederāt ꝛ opabant᷑. Ille aūt ꝑ-
pendēs de ſua pſūptōe culpā ſuā ꝯfeſſus eſt. ꝛ
abbas inqt. Martha ḡ neceſſaria eſt Marie.
Surge ḡ q̄ dormis ait aplꝰs ꝛ exurge a mor-
tuis. ſ. opibꝫ accidie ꝛ illuminabit te xp̄c.

Uetum ad tertium .§. iij.

.ſ. remediū ꝯ accidiā hoc habet᷑ ex doctrina
ſacre ſcripture. Et ideo dicit. ꝯfirma me. i. to
tum firma me in bono ope ne deſiſtā ex tedio
et hoc ī v̄bis tuis. i. ꝑ v̄ba tua q̄ ꝯtinent᷑ ī ſacra
ſcriptura. Vñ ꝺ ſapiā q̄ maxīe ꝯtinet᷑ ī ſacra
pagina dicit᷑ Eccī. vj. Subiice humeꝝ tuū et
porta illā. i. obſua documēta ei⁹ ꝛ nō accidie
ris ī vincul' ei⁹. i. nō incurres accidiā ex p̄ce-
ptis ei⁹ q̄ vincula dicūt᷑. q: ligāt aīam ad ob-
ſeruandū ꝛ detinēt ne qs defluat. Et lꝫ multa
ſint documēta ꝯ accidiā ex v̄bis ſcripture ꝑ-
nūc tria ſufficiat ponē remedia ꝯtra eā.

Primū eſt deuota oīo ſeu meditatō.
Scdm eſt ſacramētoꝝ frequētatō.
Tertiū eſt varia ꝛ bona exercitatō.

¶ De p̄mo dicit ſaluator cū īuenit diſcipulos
appropiquāte paſſione dormiētes p̄ triſtitia.
Vigilate ꝛ orate Math. xxvj. vt nō intretis ī
temptatōez. q̄ſi diceret. deuota oīo vos iuua
bit ne ſuccūbatis tēptatōi accidie q̄ ſubintra-
bit mētibꝫ v̄ris. Idē etiā ait loquēs de tribu-
latōibꝫ ī fine mūdi. Orate ne fiat fuga hieme
vel ſabbo. Hiems ē frigida. ꝛ ī ſabbato ē ociū
et reqes. vult ḡ dicē. Orate ne fugiatis. i. op⁹
bonū deſeratis ex accidia. q̄ ꝓuenit ex frigidi
tate diuini amoris. ꝛ ocio ſeu quiete corpali.
Ad oīonē aūt ipam ꝯtinuādā ꝛ vincendum
beelzebub. i. demoniū de accidia vexantē. In-
terp̄tat᷑ em̄ vir muſcaꝝ. q: mltitudo muſcaꝝ
illi ydolo īſidebāt ꝓpt̄ ymolatitiū cruorē ſa-
crificioꝝ. Sic ꝛ accidioſo inſidēt muſce īpor
tune ꝛ īmūde malaꝝ cogitatōnū. Adiuuant
lumē meditatōnū q̄ mētē illuſtrāt. ꝛ ſocietas
fortis pfectoꝝ. Vñ ī hui⁹ figurā legit᷑ Exo. ꝙ
Joſue pugnāte ꝯ amalechitas q̄ ſignificant
demones. tenebat Moyſes man⁹ eleuatas ad
celū ī oīone. ꝛ cū p̄ feſſitudine aliquātulū di
mitteba᷑t: p̄ualebat Amalech ꝯ Joſue ꝛ ꝓpl'm
dei. ꝓpt̄ qđ Aaron et Ur iuuerūt eum ad te-
nendū man⁹ erectas ad celū q̄uſqꝫ vincēt po-
pulus ei⁹. Sic orante quocūqꝫ ꝯ temptatōes
diaboli ꝛ bellāte ꝑ reſiſtentiā. Ur q̄ interp̄ta
tur lumē. i. meditatō. ꝛ Aaron q̄ interp̄tatur

mons fortitudinis. i. ſocietas fortis in virtu-
te. iuuant ꝯtinuare oīonem vt nō deficiat p̄
tedio: ſed vincat demones. Sic petro incarce
rato ab Herode vt morti ſequenti die tradere-
tur. dormiente petro cum oīo fieret ſine in-
termiſſione ab eccleſia ꝓ eo vbi erant ſanctiſ-
ſime pſone fortes ī fide. angelus de nocte ap-
parens cū lumine excitauit eū dicēs. Surge
velociter. ꝛ ꝯtinuo ceciderūt cathene de ma-
nibus ei⁹. ꝛ liberatus fuit Act. xij. Orationi-
bus etiā ſanctoꝝ peccator dormiēs p̄ accidia
ꝛ tedio clauſus tribꝫ portis. ſ. obduratōis cor
dis. taciturnitatis oris. indiſpoſitōis ſatiſfa-
ctionis. q̄ vtiqꝫ tertia porta ferrea eſt. ꝛ liga-
tus cathenis duabꝫ. ſ. timoris ꝛ amoris inde-
biti. illuſtratus inſtigatione angeli ꝛ aliqua
bona inſpiratōne ſubito euadit ꝺ manibꝫ dia
boli excitatus a ſomno accidie. Meditatio
multū valet ꝯtra accidiam p̄cipue vite ꝛ paſ-
ſionis xp̄i. ad Heb. xij. Recogitate eū qui ta-
lem ſuſtinuit aduerſus ſemetip̄m ꝯtradictō-
nem. ſ. xp̄m. vt nō fatigemini animis veſtris
ſ. p̄ tedio deficientes. p̄s. in pſona eius. Paup
ſum ego: ꝛ in laboribꝫ a iuuentute mea exal-
tatus. ſ. in cruce humiliat⁹ ꝛ ꝯturbat⁹ Ber.
Memor ero laboꝝ quos xp̄c ſuſtinuit in p̄di-
cando. fatigationum in diſcurrendo. tempta
tionum in ieiunando. vigiliarū in orando. la
crimarum in ꝯpatiendo. Recordabor etiam
dolorum. cōuitioꝝ. ſputoꝝ. colaphoꝝ. ſubſan
nationuꝫ. ꝛ clauoꝝ. horūqꝫ ſimiliū. alioquin
requiret᷑ a me ſanguis iuſtus qui effuſus eſt
ſup terram. hec ille. Meditatio etiam ſuppli-
cij futuri ꝛ p̄mij ſupni multum excitāt aīam
ad accidia ꝛ tedio. Quis eſt em̄ tam iners vel
delicatus qui nō libenter laboraret vehemen-
ter qñ inde ſciret acquirere maximū lucrum
ꝛ pmanſurū ꝛ euaſurū intentiſſimū ſuppliciū
ꝛ eternū. Venite ad me (inqt ſaluator) oēs q̄
laboratis et onerati eſtis et ego reficiam vos
Math. xj. Labor em̄ cū fine (ait Aug⁹) mer-
ces ſine fine. ꝛ refectio ſuauiſſima. Legitur ī
vitis patrum cū quidā interrogaſſet beatum
Achillem dicens. Cur ſedens in cella mea ac
cidiam patior. Reſpondit ei ſenex. quia non-
dum vidiſti requiem quā ſperamus: nec tor-
mentum quod timemus. Si enim ea inſpice
res diligenter. ſ. ꝑ meditationem. etſi vermi-
bus plena eſſet cella tua vſqꝫ ad collum. etiā
in ipſis pmanens ſine accidia iaceres. Oratō
ergo quā iuuat meditatō valet ꝯtra accidiā.

Sacramētoꝝ frequentatio etiam valꝫ. Pre
cipuū aūt in ſacramētorū ꝯfectione ſunt ver
ba in quibꝫ ꝯſiſtunt forme eorum. Confirma
tur ergo quis ꝯtra tedium in verbis dei. i. in
ſacramentis in quibꝫ principaliter eſt verbū
forme ꝛ p̄cipue ſacramētum euchariſtie quod
eſt verbum forme. Eſt enim panis qui cor ho
minis cōfirmat ꝛ roborat ad bene agendum

1004 Eſt ⁊ carbo ignit⁹ ſcd̄m Damaſcenū q̄ excu-
tit omnē torporē mētis. ⁊ gaudere ⁊ delectari
facit in dn̄o. Vn̄ in figurā dicit̄. iij Reg. xix.
ꝙ cū eſſet Helias feſſus ex tedio ꝑſecutōis Je-
zabel vxoris Achab regis iſrahel obdormiuit
ſubter vnā iuniperū. Ipſo aūt dormiēte appa-
ruit ei angel⁹ dn̄i excitās eū a ſomno. q̄ ꝯſur-
gens et vidēs panē ſubcineritiū ad caput ei⁹
⁊ vas aque miraculoſe ibi a deo parata come-
dit ⁊ bibit. Et cū iterꝫ obdormiſſet. angel⁹ ſe-
cūdo excitauit eū dicēs. Surge comede. grā-
dis enī tibi reſtat via. Qui ſurgēs iterꝫ come-
dit. ⁊ ābulauit in fortitudine cibi illi⁹ vſqꝫ ad
montē dei. Helias deſignat dei ſuū. q̄ ex tri-
bulatōibꝰ ⁊ vexatōibꝰ carnis attediatus ali-
qn̄ laboribꝰ et tēptatōibꝰ obdormit vt nihil ei
libeat facē. Sed inſtigatōe angeli boni mens
excitat̄. vt ſumat ſacramētū eucharistie figu-
ratū ꝑ panē ſubcineritiū. Xp̄c enī panē ſe no-
minat ſed viuū. q̄ coctus ſub cinē humiliatō-
nis. fuit decoctus ī igne paſſionis. hoc ḡ ſum-
pto ſiue etiā pane penitētie cū aqua lacrima-
rū vel doctrine inde fortificat̄ ⁊ ꝯfirmat̄ cō-
tra accidiā vt īcedat virilit̄ ꝑ deſtū hui⁹ mū-
di vſqꝫ ī vitā eternā. Tertiū remediū ꝯ acci-
diā ē varia opatō. Ecc̄. ix. Quodcūqꝫ poteſt
man⁹ tua inſtant̄ opare. qꝛ nec op⁹. nec ratio
nec ſapiā. nec ſciā valet apud inferos. quo tu
ꝑperas Hiero⁹. Nō facile capit̄ a tēptatore. q̄
alicui bono vacat exercitō. In vitis patꝝ le-
git̄ ꝙ cū. b Anthoni⁹ tēptatōe accidie vexare-
tur: cepit clamare ad dn̄m dicens. Dn̄e volo
ſaluus fieri: ſed nō ꝑmittūt me cogitatōnes
mee. ⁊ ſubito vidit iuuenē pulcherrimū. qui
angel⁹ erat ponentē ſe ad ſedendū ⁊ laborādū
plectas ſeu ſportas. ⁊ inde ad modicū ſurgere
ad orandū. ⁊ iterꝫ poſt parū reponētem ſe ad
opandū ⁊ poſtea ſurgentē ad orādum. Cūqꝫ
pluries alternatis vicibꝰ ad vtrūqꝫ ſe poſuiſ-
ſet. demū dixit angel⁹. Hic fac ⁊ ſaluus eris.
Vn̄ narrat venerabilis Johēs Caſſian⁹ in li.
ix. de inſtitutis cenobioꝝ. ꝙ antiqui patres
nullū ſuſcipiebāt ad habitū monachalē. ſeu
heremiticū. ſi neſciret facē aliqd̄ artificium
manuale. qd̄ ꝓpterea agebant. nō ſolū vt ille
poſſet ex lucro ſue artis viuere: ſed multoma-
gis ⁊ ꝑncipali⁹ quia intelligebāt ſine aliquo
corꝑali exercitō nō poſſe vitaē vitiū accidie.
Nam cū pauciſſimi ſint q̄ ſciant ⁊ valeant to-
ta die vacare ꝯtemplatōi. orōni. ⁊ lectioni. ⁊
ꝑmaxime incipiētes opꝫt ꝙ incidāt in acci-
diam q̄ nō vacant q̄tidie alicui exercitō cor-
porali. Et quidā ex illis q̄ nō indigebāt lucro
ꝓpē victū. qꝛ dattilis ⁊ aqua ꝯtenti erāt. tn̄ la-
borabāt faciētes plectas q̄tidie. ⁊ ī capite an-
ni cōburebant. ⁊ faciebant alias vt ſic liberi
eſſent ab accidia.

Caplm̄ tertiū de Negligētia in genere.

Negligentia vitium eſt
ꝑtinens ad torporem circa prece-
pta. quod. ſ. vitium Greg⁹. ponit
inter filias accidie. Et poteſt dif-
finiri ꝙ eſt pcc̄m q̄ volūtas eſt remiſſa ad eli- a
gendum actum debitū vel circūſtantiā circa
actū debitū obſeruari. ⁊ opponit̄ virtuti pru-
dentie: que ꝑ ſolicitudinē eſt diligens ad ope-
randū. De negligentia poteſt exponi illd̄ ps.
Delicta iuuentutis mee et ignorantias me-
as ne memineris dn̄e. Delictum dicit̄ quaſi
derelictum. In quo notat̄ peccatū omiſſiōis
quo obmittit̄ actus bonus qui debet fieri. vl̄
circūſtantia debita que debet ī actu bono ſer-
uari: qd̄ ꝑtinet ad negligentiam. Et vt dicit
Ber. in li. de diſpenſatione et precepto. Negle-
ctus vbiqꝫ culpabilis. ideo dicit. Delicta iu-
uentutis. quia magis in iuuentute commit-
tuntur negligentie ꝓpter inexꝑientiam. ꝓpter
quod in iuuenibꝰ parum poteſt eſſe pruden-
tie ſcd̄m ph̄m: que ꝯtrariat̄ negligētie. Igno-
rantie etiam pcc̄a innumera ſūt. Ne memine-
ris inquit ad dn̄m. ſ. ad puniendum: ſed re-
laxa. Sed circa negligentiam tria videnda
ſemꝑ ſunt.

Primo ꝓprietas ſignificati.
Scd̄o varietas principij.
Tertō grauitas peccati.

Q[uan]tum ad primum. §. j.

Sciendum differentia eſt inter iſta ſex. ſ. ne- b
gligentiam. pigritiam. deſidiam. incōſtanti-
am. torporem. ⁊ obmiſſionem: que omnia ad
accidiam pertinent. et large etiam ſumendo
negligentiam ī ea alia includunt̄. ſtricte aūt
ſumendo differunt quo ad ſignificatū et quo
ad actum. qd̄ ſic declarat̄. Negligentia cōſi-
ſtit in defectu interioris actus voluntatis q̄
eſt electio. Vnde Iſidor⁹ in li. ethimologiarū
dicit ꝙ negligens dicitur quaſi nec eligens.
Et ideo ſicut recta electio eorum que ſunt ad
finem pertinet ad prudentiam. ita negligen-
tia voluntatis non eligendi recte ea que ſunt
ad finem. ꝑtinet ad imprudentiā. ḡ ⁊ ad pec-
catum. Pigritia ꝯſiſtit in defectu executio-
nis exterioris ita ꝙ pigritia eſt reſpectu bo-
ni opis faciendi. Nam pigritia importat tar-
ditatē exequēdi bonū opus. Vn̄ dicit̄ piger
ille qui facit tarde bonum opus quod debet
facere velocit̄ ⁊ cito. ſcd̄m illud ꝓuer. xix. Ab-
ſcondit piger manum ſub aſcella ⁊c̄. et. c. xx.
dicit̄. ꝓpter frigus piger arare noluit. Deſi-
dia dicitur reſpectu boni opis ꝑſequendi vel
ꝯtinuandi. et dicit̄ deſidia a deſinendo. Cum
enim videt deſes difficultatem in agendo deſi-
ſtit a bono opere et ceſſat ab illo. Torpor im-
portat quandam remiſſionem in ipſa execu-
tione boni opis. dum. ſ. non feruenter ſed te-
pide agit bonū Apoc̄. iij. Vtinā eſſes calidus

aut frigidus: ſed quia nec calidꝰ nec frigidus
es ſed tepidꝰ. incipiã te euomẽ ex ore meo. Ca
lidus eſt ferueñs. frigidꝰ ẽ malus: ſed ꝯnoſceñs
malũ ſuuꝫ. Tepidus aũt qui bonũ inchoauit
ſed impfecte ⁊ in illo ſtatu pmanet q̃ſi ſibi ſuf-
ficiat nõ querẽs pficẽ. qui ſtatꝰ ẽ multũ picu
loſus. Nã frigidꝰ. i. malꝰ ꝯgnoſcit aliqñ defe-
ctum ſuũ ⁊ ſe emẽdat: ſed tepidus cũ ſibi vide
atur ſufficẽ. bonitas ſua nõ curat de emenda
tione. ideo primus ẽ reprobatõi ſignate per
vomitũ. Sicut enĩ euomitũ nũq̃ reſumiẽ ad
ꝯmedendũ ſeu ad incorporãdũ: ſed abhoĩaẽ
etiã ad videndũ. ita tepidi demũ ſepati a grã
xp̃o nõ incorporãẽ: ſed ab eo deteſtanẽ. Tepi
da naturaliẽ puocãt vomitũ. Incõſtantia ĩ
ſtabilitatẽ volũtatis importat. Naꝫ ſm Pa-
piam. Incõſtans ẽ qui inſtabilis ẽ: ſed quod
modo ſibi placet poſtea ſibi diſplicet. vl̕ quia
modo vult hoc. modo vult aliud. talis fluctu
at inter ꝯfidẽtiã ⁊ diffidentiã Iac. j. Uir du-
plex aĩo incõſtans ẽ in oĩbꝫ ſuis vijs. Omiſ-
ſio differt a negligentia. ſiue qñ ſunt morta-
lia ſiue qñ ſunt vtrꝗ venialia. Omiſſio autẽ
diciẽ reſpectu actus debiti et neceſſarij fieri.
qñ. ſ. eſt mortale. Negligentia aũt ſtricte cuꝫ
eſt mortale diciẽ reſpectu circũſtantie debite
⁊ neceſſarie. puta tp̃is. vel loci. vl̕ finis. ⁊ hꝰ.
Inq̃tum ſũt venialia. omiſſio ẽ reſpectu actꝰ
expedientis nõ tñ neceſſarij. Negligentia re-
ſpectu circũſtantie ꝯuenientis nõ tñ neceſſa
rie. Negligẽtia tñ frequẽter ſumiẽ etiam pro
omiſſione Tho. ſc̃da ſc̃de. q. liiij. Et Alexan-
der in. ij. pte ſũme. q. xxxiiij. Et de pigro qđ ⁊
poteſt intelligi ⁊ de negligente large. dicitur
puer. xiij. Uult ⁊ ñ vult piger. vult. ſ. affectu
in genere ſeu velleitat ſed nõ vult effectu. Sꝫ
ſicut arbor ſine fructu eſt vana. ita volũtas
ſine ope inutilis eſt. vel intelligiẽ. vult piger
⁊ negligens regnare cũ xp̃o: ſed nõ vult pati
cum eo: ſed fieri nõ poteſt. Dicit enĩ apl̕s. ij
Thimoth. ij. Si ſuſtinebimꝰ. ⁊ ꝯregnabimꝰ.
vel ſic. vult piger bene mori: ſed nõ vult bene
viuere. vel de negligente p̃lato expone. vult
habere emolumẽta eccleſie ⁊ decimarũ. ⁊ non
vult habere curam animaꝝ.

Q̃tum ad ſecundũ .§. ij.

a ſ. varietatem p̃ncipij vñ. ſ. negligentia cauſe
tur. Sciendum ꝙ ex q̃tuor vitijs oriẽ. Prĩo
ab imprudentia qđ ſic declaraẽ. Ille impru-
dens diciẽ qui diligenter nõ obſeruat circũ-
ſtantias in opibꝫ ſuis: ſed inter oẽs circũſtã
tias nobiliſſima eſt circũſtantia tp̃is quã im
prudens negligit obſeruare. diciẽ enĩ Ecc̃. xx
Laſciuꝰ ⁊ imprudẽs non obſeruabũt tp̃us. ſ.
q: nõ cogitant preterita nec ordinãt p̃ſentia
nec p̃uidẽt ⁊ deliberãt futura. ⁊ ſic negligit ob
ſeruare circũſtantias debitas imprudẽs. Sꝫ
vt diciẽ Eccleſiaſtes. vij. Qui deum timet ni-
hil negligit. quia. ſ. nõ obmittit aliquod ne-
ceſſariũ ad ſalutẽ. ſiue actum. ſiue circũſtan
tiam debitã. ⁊ hoc nõ quia timor opponaẽ ne
gligentie directe: ſed q: timor dei excitat ho-
minẽ ad actum rationis. ſ. ad ſolicitudinem.
quia timor facit hominẽ ꝯſiliatiuũ. hec Tho.
Scđo pcedit negligentia ex accidia. Cuius
ratõ eſt. q: cũ accidia ſit triſtitia de alieno bo
no ſp̃uali. ideo negligentiã generat ad eligen
dum ⁊ torporẽ ad faciendũ. Et ratõ huiꝰ eſt.
q: ſicut id qđ nos delectat: facimꝰ diligenter.
pter qđ delectatõ pficit opus ſm phm in e-
thicis ita qđ nos ꝯtriſtat: facimꝰ negligenter
Uñ diciẽ puer. xxv. Sicut tinea ligno. ita tri
ſtitia nocet cordi. ſ. tollendo ei vires ad opã-
dum bene ⁊ diligenter. Tertõ pcedit negligẽ
tia ex auaritia. quia cũ homo diligit inordia
te magnã pſperitatẽ quã habet. ex hoc effici
tur negligens ad vitandũ malũ ⁊ eligendum
bonum Hiere. xliij. Ingreſſi ſunt. poſſederũt
terram. ⁊ nõ obedierũt. vbi dicit glo. ꝙ nihil
eſt mediũ inter poſſeſſionẽ ⁊ inobedientiam.
Nam vbertas ſecuritatẽ. ſecuritas negligen-
tiam. negligentia ꝯtemptũ generat. Quar-
to pcedit negligẽtia ex inordinato amore ſui.
Uñ dicit Gregꝰ in moralibꝫ. ꝙ negligẽtiã mi
nor amor dei exaggerat. Sed ſciendũ ꝙ mi-
nor amor dei poteſt intelligi dupl̕r. Uno mõ
p defectũ feruoris caritatis. ⁊ talis negligen
tia eſt veniale. Alio modo p defectũ ipſius ca-
ritatis. ⁊ ſic diciẽ minor amor dei qñ q̃s amat
deũ ſolũ amore naturali. ⁊ ex hoc cũ quo ẽ in
ordinatus amor ſui negligentia eſt mortale.
De qua intelligiẽ illud Hiere. xlviij. Maledi
ctus qui facit opꝰ dei negligenter ſcđm vnaꝫ
lrãꝫ Alex. i ſũ. ⁊ Tho. Eſt aũt negligẽtia ſpã-
le pc̃m. Sed ſciendũ ſcđm Tho. ſc̃da ſc̃de. q.
liiij. ꝙ aliqua peccata ſunt ſpãlia. quia ſunt
circa ſpãlem materiam vti luxuria eſt circa
venerea. quedã autẽ ſũt ſpãlia pter ſpãlita-
tem actus rõnis ſe extendẽtis ad omnẽ mate
riã moralem. ⁊ hmõi. ſunt oĩa vitia que ſunt
circa actus rõnis. Nã quilibet actꝰ rõnis ex-
tendit ſe ad omnẽ materiã moralem. Et ideo
cũ ſolicitudo ſit quidam ſpãlis actus rõnis.
ꝯñs eſt ꝙ negligentia que ĩportat defectũ ſo-
licitudinis ſit ſpãle pc̃m.

Q̃tum ad tertium .§. iij.

ſ. grauitatẽ peccati. Sciendum ꝙ negligẽtia b
aliqñ eſt mortale. aliqñ veniale. Et mortale
quidẽ eſt duplex. ſ. rõne defectus. ⁊ ratõne cõ
temptus. Si enĩ p negligentiam p̃termitta-
tur actus qui eſt in p̃cepto. ⁊ p ꝯñs de neceſſi
tate ſalutis. puta dare elemoſinam cum ha-
beat ſupflua nature ⁊ pſone. ⁊ videt indigen
tes. Similiter ſi p̃termittanẽ debite circũſtã
tie iſtius actus. puta dare elemoſinam tp̃e ex
treme neceſſitatis aliꝰ. Scđo eſt negligen-
tia rõne ꝯtemptus mortale. Si enĩ volũtas
intĩn ſit remiſſa circa ea q̃ dei ſunt vt totaliẽ

a caritate dei deficiat ɔtēnendo q̄ sūt dei puta cū nō curat q̄s bonū facē sed ɔtēnit. verbi gratia. tenet̄ aliq̄s aliqđ bonū ſolicite ⁊ deuote facere. vt pſallere. ⁊ orare. ſi aliq̄s ex ɔſuetudine habeat hanc negligētiā. ita q̄ ex ɔſuetudine nō curat: ſed ɔtemnit dicē horas ſuas ſolicite ⁊ deuote. talis negligētia erit mortalis. Licet eñ negligētia ī dicēdo ſemel vel bis horas indeuote nō ſit mortale. tñ ex frequentia ⁊ ɔſuetudine poteſt ɔtingē ꝑ ɔtemptuꝫ q̄ erit illa negligētia mortalis. Sicut gutta cauat lapidē nō vi ſed ſepe cadēdo. Et gutte aq̄ nō vna vel. x. ſed multiplicate ſubmergūt nauem. Vñ Aug⁹. Nō facit fluctus irruēs. hoc ſentina neglecta. de peni. di. j. c. Tres ſūt aūt in fine. Et ſic dr̄ in decret. ꝑ Anacletum. Sicut in vnoquoq̄ ope artiū mater inueniť inſtantia. ita nouerca eruditōis eſt negligētia diſ. lxxxiij. nihil. Nouerca cū triſtitia gubernat filios alioꝝ. ⁊ ideo male ⁊ incurie. Et ſic accidioſus cū triſtitia ⁊ tedio vacat ſtudio et cuicunq̄ opi. ⁊ ideo male abiſcit vel deo male ſeruit. Et de hac negligētia q̄ mortalis eſt. intelligiť illud ꝓuer. xix. Qui negligit viā ſuā mortificabiť. ſ. ꝑ culpā mortalē ⁊ penā et̄nā Viam dicit. ſ. mādatoꝝ ꝑ quā debem⁹ ambulare ad patriā. Vnde Jſa. Hec eſt via. ambulate in ea. vel viam. i. xp̄m. qui ait. Ego ſum via. veritas. ⁊ vita Joh. xiiij. Jpſū. ſ. ɔtēnendo nō ſequēdo veſtigia ei⁹. vel viā ſuā. i. ɔuerſationem ⁊ opa ſua. nō curās ſi bene vl' male deo viuat vel mūdo. hic dānabiť. Eſt negligētia veniale al'. qñ. ſ. nō ꝑtermittiť act⁹ neceſſarius vel circūſtantia neceſſaria ad actum neceſſarium ad ſalutē. Et de hac intelligitur illud Ecci. vij. De negligentia purga te cum paucis. qđ intelligiť tripliciter. Vno mō ſic. de peccatis ɔmiſſis ꝑ negligentiā. q̄. ſ. eſt veniale ī paucis. i. ꝑ pauca purga te. q̄r. ſ. pauca ſufficiunt ad delendū venialia. ⁊ hoc ſcđm glo. Scđo mō cum paucis purga te de pc̄tis negligētie. q̄r. ſ. pauci ſūt qui ſciant purgare peccata negligentie ⁊ ſcire an mortale an veniale. Tertīo mō cū paucis purga te. i. paucis reuela cor tuum. q. d. nō reueles cuicūq̄ cor tuū vel ɔfitearis indifferenter: ſꝫ his qui ſciant ⁊ poſſint iuuare ⁊ conſulere. Eſt ⁊ negligentia in quibuſdā dubia vtꝝ mortale vl' veniale. vel ꝓpter dignitatē materie. vl' ꝓpter incertitudinem debite reſiſtētie a ratione. P̄mum accidit circa ſacramenta. vt de ɔſe. di. ij. Si ꝑ negligentiā. et. j. q. j. Jnterrogo. ⁊ in alijs multis. Secundum ī cogitationib⁹ mortalium peccatorum. qñ non cito expelluntur ⁊ p̄cipue circa turpia: ſed vacillat mens inter aſſenſum ⁊ diſſenſum.

¶ Capl'm quartū đ negligētia bñ opandi.

De negligentia in bene opando ait p̄s. xiij. Om̄es declinauerūt: ſimul īutiles facti ſūt. nō ē q̄ faciat bonū. nō ē vſq̄ ad vnū. Vñ ī euāgelio de īuitatis ad nuptias q̄s fecit rex filio ſuo. i. deus pr̄ filio ſuo cū ſibi vniuit naturā nr̄am ſeu eccleſiā. ad quā eccleſiā ſeu miſteriū credēdo oēs inuitanť. dr̄ q̄ inuitati neglexerūt eūtes alij ī villā. alij ad negociationē. alij nūcios occiderūt Math. xxij. Et q̄ miſſis exercitib⁹ ſuis rex ꝑdidit illos. Sꝫ econtra ſanctus Daniel cauens ſibi a negligētia cū ɔplerētur ſeptuaginta āni quib⁹ p̄dixerat Hieremias ꝑpl'm illū iudeoꝝ ī captiuitate babilonica ꝑmanſuꝝ. ⁊ poſtea liberāduꝫ poſuit ſe ad adorādū dñm ꝑ liberatōe illi⁹ ꝑpl'i ī ſacco ⁊ cinē. Nō q̄r eſſet incredul⁹ futuroꝝ. vt dicit Hiero⁹: ſed ne ſecuritas negligētiaꝫ. ⁊ negligētia pareret offenſā (đ peni. diſ. j) p̄dixerat. Sed ɔmuniter omnes declinauerunt q̄r vbi tangiť prauitas omniū quo ad tria.

Primo quo ad omiſſionē boni preteriti. ibi. Omnes declinauerūt.

Scđo q̄ ad omiſſionē debiti modi. i. circūſtātie debite. ibi. ſimul inutiles facti ſunt.

Tertīo quo ad omiſſionem boni p̄ñtis. ibi. nō eſt qui faciat bonū.

¶ Qñtum ad primum .§. j.

ſ. omiſſionē boni p̄teriti dicit. Oēs declinauerūt. i. bonū qđ debebāt facē ñ egerūt Jſa. liij. Vnuſq̄ſq̄ in viā ſuā đclinauit. i. recedēs a bono qđ debuit facē ſcđm rōnē. ſecut⁹ ē viā ſuā. ſ. ꝓpriā voluntatē. Declinauerūt aūt oēs tripliciť. vꝫ. vl' a veritate. vl' a pietate. vl' a ſummi boni īcōmutabilitate. A veritate vnuſquiſq̄ declinauit. ſm̄ illud Oſee. iiij. Nō ē veritas dei in t̄ra. p̄s. Oīs homo mēdax. Declinauerūt etiā oēs a veritate fidei t̄pe paſſiōis etiā apl'i. excepta bt̄a v̄gine Maria. naꝫ relicto eo fugierūt Math. xxvj. qđ ſm̄ Remigiū videm⁹ impleri ī his q̄ ꝓ amore xp̄i ꝓmittūt ſe magna facturos. qui tñ qñ oportet ñ faciūt. Jnſinuať etiā mortaliť q̄ xp̄c paucos habet ſocios ad ɔpatiēdū: ſed multos ad ɔgaudēdū nō attēdentes q̄ nō eſt trāſit⁹ ad lignū vite niſi ꝑ gladiū flāmeū. i. tribulatōes Geñ. iij. Sꝫ oēs negligūt illas cū debita patiētia ſufferre declinātes a veritate cognitōis. q̄r nō intelligunt quāta oporteat ꝓ deo ⁊ regno celeſti pati. vñ dr̄ ꝓuer. iij. Diſciplinā dñi fili mi ne abicias: ne deficias cū ab eo corripieris. Secūdo declinant oēs a pietate ſeu miſc̄dia Oſee. iiij. Nō ē miſc̄dia ī t̄ra: ⁊ hoc q̄r auaritie vacant oēs. ſm̄ illud Hiere. vj. A maiori vſq̄ ad minorē oēs auaritie ſtudēt. ⁊ a ꝓph'a vſq̄ ad ſacdotē cuncti faciūt dolū. Alia pc̄ta nō videntur eſſe ita ɔmunia. Et ex hac auaritia cl'ici

⁊ p̄lati q̄ ſūt obligati ad curā aīaꝝ declinant ab ea. nō curātes niſi de lana ⁊ lacte .i. tp̄alitate ouiū ſuaꝝ: ſed ex negligētia lupis eas exponūt vl' dimittūt deuorādas. i. demonijs per diuerſa vitia. j Thimoth. iiij. Noli negligere grām q̄ data ē tibi p̄ īpoſitionē manuuꝫ. ſ. ad habēdū curā aīaꝝ. Nā vt dicit Leo. Inferiorum ordinū culpe ad nullos magis referende ſūt q̄ ad negligētes deſideſq̧ p̄latos. q̄ multaꝫ ſepe nutriūt peſtilētiā dū ſeueriorē diſſimulant exhibere medicinā. di. lxxxv. c. inferioꝝ.

Tertiō declināt oēs a bono īcōmutabili. ſ. a deo ad bona ꝯmutabilia. Et vt grāmatice et moraliter exponat̄. Nota ſcōm Alber. magnū. ſup p̄s. q̄ peccatores declināt ſm̄ oēs ſex caſus declinādi. Pⁱo declināt ī nt̄o caſu. cū ſolū ī mūdo querāt ⁊ cupiāt noīari: qd̄ p̄tinet ad ſupbiā Geñ. xj. Celebrem⁹ nomē nr̄m anteq̄ diuidamur ī terra. Scd̄o declināt ī gt̄o caſu. ſ. p̄ luxuriā Geñ. xix. Loth declinās de filiab⁹ ſuis genuit. Et d̄ ſenib⁹ q̄ exarſerūt ī cōcupiſcētiā Suſāne. dr̄ Daniel'. xiij. q̄ declinauerūt oculos ſuos. vt nō viderēt celū. Tertiō declināt ī dt̄o caſu p̄ gulā Eccl'i. xviij. Si preſtes aīe tue ꝯcupiſcētiā faciet te ī gaudiū inimicis tuis. Quarto declināt ī act̄o caſu p̄ īfamiā ⁊ detractōez alioꝝ. p̄s. in pſona xp̄i. Pro eo vt me diligerēt: detrahebāt mihi. ⁊ loquit̄ de iudeis xp̄m infamātib⁹. Quinto declinant in vt̄o caſu p̄ adulatōez ⁊ v̄ba dulcia. Sed vt dr̄ puer. j. Si te lactauerint pc̄tores: nō acq̄ eſcas eis. Sexto declināt ī ablat̄o caſu p̄ rapinā ⁊ ablatōez rex alienaꝝ. Sed ve eis qui multiplicāt nō ſua Abacuc. ij. Et ſi tales faciunt ex illis hoſpitalia ⁊ eccl'ias non p̄p̄t̄ hoc placāt deū. Ego dñs odio habēs rapinā ī holocauſtū. ait ipe Iſaie. lxj.

a Qtuꝫ ad ſecunduꝫ .§. ij.

tāgit̄ negligētia q̄ ad omiſſionē modi debiti. ſ. circūſtātie debite. Aliq̄n eīm omittit̄ bonus actus debit⁹. Et de hoc dicit. Oēs declinauerunt. Aliq̄n omittit̄ circūſtātia act⁹ debiti. ⁊ tūc ē inutilis act⁹. Licet eīm act⁹ de ſe ſit bonus. tñ p̄p̄t̄ malā intentōez vl' aliā indebitam circūſtātiā efficit̄ inutilis ad ſalutē. Vñ ſub dit. ſimul īutiles facti ſūt. Nullū eīm v̄tuoſuꝫ opus ē. niſi debitis veſtiat̄ circūſtātijs. Inutiles dicūt̄ facti. i. īfructuoſi. Nā ſi ſūt p̄lati. doctores. p̄dicatores. ⁊ h⁹. q̄uis doceant et regāt tñ p̄p̄t̄ malā vitā efficiūt̄ īfructuoſi. Cui⁹ eī vita deſpicit̄: reſtat vt ei⁹ p̄dicatō ꝯtēnat̄. ait Greg⁹. Non ſolū alijs ſed etiā ſibi ſūt infructuoſi. q2 omiſſio debite circūſtantie facit opus de genē bonoꝝ malū. vñ nō meritoriū. Vñ dicit dñs Cayn ſm̄ aliā trāſlatōez. Si recte offeras. ⁊ nō recte diuidis: peccaſti Geñ. iiij. Offert recte deo q̄ facit op⁹ de ſe bonū: ſꝫ nō recte diuidit cū illud nō agit cū debita diſcretōne. nō obſeruās debitas circūſtantias.

vt cū facit elemoſinā ī loco indebito vel tp̄e. aut non bono fine. ⁊ h̄ peccat. Sed h̄ queritur que negligētia ſit grauior. an negligētia tp̄is. vel loci. vel finis. ⁊ hm̄oi. Et reſpondet Alex. ij. p̄te. q. xxxiiij. q̄ negligentia tp̄is ē g̃uior. quia damnoſior ſibi. eo q̄ irreuocabilis. p̄pter qd̄ dicit Seneca q̄ negligentia tp̄is eſt indecentiſſima ⁊ valde damnoſa. Negligentia vero circūſtātie loci eſt grauior. q2 dānoſior alteri. eo q̄ mai⁹ nocumentū infert p̄ximo. verbigrā. cum negligenter iacit lapidē ī aliq̄ loco: vnde occidit hominē. Negligentia vero finis eſt grauior ſimpliciter. q2 ab īpo fine determinat̄ bonitas actionis.

Qtum ad tertium .§. iij b

tangit̄ negligentia quo ad omiſſionē boni p̄ſentis. cū dicit̄. Nō eſt q̄ faciat bonū. qd̄ intelligit̄ triplicit̄er. Vno mō ſic. Multi dicūt bonum ⁊ multi cogitāt bonū: ſꝫ nō eſt q̄ faciat illud bonum: ſed ex negligentia dimittitur. Quāuis eīm q̄n p̄termittit̄ aliquis act⁹ debitus exterior. illud dicat̄ omiſſio. tñ ipa omiſſio eſt effectus negligentie. et q̄n negligentia repit̄ in p̄termiſſione eoꝝ que ſūt de neceſſitate ſalutis. tūc negligentia trahit̄ ad aliud genus peccati magis manifeſti. vt ſicut cum omittit̄ ꝯfeſſio vl' ꝯmunio ānualis trahitur illa negligētia ad inobedientiam eccleſiaſtici p̄cepti. Et vt dicit Ambro. Nō ſatis eſt bene velle: ſed etiā bene facē. ſ. opoꝛtꝫ. diſ. lxxxvj. Nec etiā ſufficit bñ dicē. vel bonū. Nā ⁊ ficus in qua xp̄c tm̄ repit folia. que verba ſignāt et non fructus operum. maledicta a xp̄o aruit Math. xxj. Et p̄pterea dicit xp̄c. Non oīs qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ. Primū dñe refert̄ ad coꝛ in quo bonū cogitat̄. Scd̄m dñe refert̄ ad os. quo dr̄ bonū: ſꝫ opꝫ q̄ ſequat̄ tertiū dñe qd̄ ſubdit̄ a xp̄o. ſ. q̄ fecerit voluntatē patris mei qui in celis eſt: ipſe intrabit in regnū celoꝝ. Scd̄o modo intelligit̄. nō eſt qui faciat bonū. ſ. bonū puruꝫ quin. ſ. miſceat cum eo multa mala ⁊ multas negligentias Eccleſiaſtes. vij. Non eſt homo ſup̄ terram qui faciat bonum ⁊ nō peccet. Et puer. xx. Quis poteſt dicere. munduꝫ eſt coꝛ meū purus ſum a peccato? ⁊ Aug⁹. Si oēs ſcti ⁊ ſcte dū hic viuerēt interogati fuiſſent ſi peccatum haberent: reſponderent vna voce omnes illud. j Ioh. j. Si dixerimus quia peccatum non habemus ipſi nos ſeducimus et veritas non eſt in nobis. excepta ſancta Maria virgine. hec nullam negligentiam cōmiſit. Et q̄uis negligentia reperiatur in omni peccato generaliter. quia omnis qui peccat: negligit ea p̄ que a pc̄to retraheretur. nō tñ p̄pter hoc tollit̄ q̄n al'n ſit ſp̄ale pc̄m. In peccato vtiq̧ ſi cōtingat eſſe defectum circa aliquē actuꝫ rōnis. puta defectum ꝯſilij. iudicij. ⁊ huiuſmōi. tñ ſicut p̄cipitatō eſt ſp̄ale pc̄m

ꝑ ſpālem actū rōnis q̄ ꝑtermittit̄.ſ. ꝯſilium
q̄uis poſſit repiri ī q̄libet genere pc̄torum.
Ita negligētia ē ſpāle pc̄m ꝓpter defectū ſpā
lis actꝰ rōnis.q̄ eſt ſolicitudo.q̄uis īueniatur
aliq̄liter in omībꝫ peccatis Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.
liiij. Tertiō modo exponit̄ ſic.nō eſt q̄ faciat
bonū.ſ.penitētie vt debet.Quotidie mlt̄a ma
la fiūt:⁊ q̄ſi nullū penitet peccatoꝝ ſuoꝝ.vn̄
dn̄s ꝯquerit̄ ꝑ Hiere.dicentē.c.viij. Nemo ē
qui agat penitētiā d̄ peccato ſuo dicens.quid
feci? Sed q̄ pſeuerat ī peccato:negligit vtiq̄ꝫ
ꝯteri.Et cū negligētia ſit circa actū p̄cipien
di.ad quē etiā ptinet ſolicitudo.al̄r tn̄ deficit
circa hūc actū negligēs.al̄r incōſtans. Incō
ſtans em̄ deficit ī p̄cipiendo q̄ſi ab aliq̄ impe-
ditus.ſ.paſſione ꝯcupiſcētie.Negligēs autē
deficit circa actum p̄cipiēdi ꝑ defectū ꝓmpte
voluntatis Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.liiij.Et q: hoīes
tepidi ſūt.ideo negligēter agūt penitētiā.Sꝫ
ſaltem ſeruandū eſt qd̄ ait apl̄us Ro.vj.Hu-
manū dico ꝓpt̄ īfirmitatē carnis vr̄e. Sicut
exhibuiſtis mēbra vr̄a ſeruire iniq̄tati ad in
iquitatē.i.peccato ducēti vos in aliud pc̄m.
ita exhibete mēbra vr̄a ſeruire iuſtitie.i. pe-
nitētie in ſatiſfactōēꝫ.i.quantā habuiſtis ſo-
licitudinē ad laborandū ꝓ malis.tantā habe
te ad faciendū penitentiā excludēdo omnē ne
gligentiam. ¶ Q: ſumus negligētes ab bene
opandū.⁊ ſoliciti ⁊ fortes ad male opandum
hoc ꝯtingit ꝓpter tres rōnes.

a Primo ꝓpter difficultatem medij.
Scd̄o ꝓpter multiplicitatē modi.
Tertio ꝓpter prauitatem animi.

¶ Prima ḡ ratio q̄re ſumꝰ negligentes ad bene
opandū.⁊ difficiliter opamur ē ꝓpt̄ difficul-
tatem medij. Difficile em̄ ē bn̄ opari.⁊ facile
male opari.Et rō huiꝰ eſt iſta. Virtꝰ ꝯſiſtit
in medio rei vel rōnis:ſed tangere mediū eſt
difficile. declinare ſeu deuiare a medio eſt fa
cile.Et q̄ hoc ſit verum ptꝫ ꝑ exemplum d̄ ſi-
gno.Nā ꝯtingere pūctū ſiue ī centro circuli
ſiue in aliqua pte ſupficiei ē difficile.deuiare
aūt a medio eſt facile vt ptꝫ ī ſagittantibꝫ ad
ſignū.Sic ḡ.quia recte ⁊ v̄tuoſe agere ꝯſiſtit
ī attingēdo mediū qd̄ ē difficile: recedere aūt
a medio facile.Ideo negligēs eſt homo ad bo
num ⁊ difficilis.⁊ econtra facilis ⁊ ſolers ad
malum. Secūda rō eſt ꝓpter multiplicitatē
modi.Nā ſc̄m Dioniſiū de diuinis noībꝫ.Ma-
lum ꝯtingit oīfariā.i. ex ſingularibꝫ defecti-
bus.Bonum vero ex pfecta ⁊ integra cauſa.
Ratio huiꝰ eſt.q: actio non iudicat̄ bona niſi
vtrūq̄ꝫ eoꝝ fuerit.ſ.actꝰ de ſe bonus. vt dare
elemoſinam.facere ieiuniū. ⁊ orare.⁊ hmōi.
⁊ circūſtantia bona. q̄ eſt multiplex.ſ.debitꝰ
finis.debitus modꝰ.debitū tp̄s ⁊ hmōi.Actio
econtra iudicat̄ mala nōſolū ſi actꝰ ſit malꝰ
de ſe.vt furari. blaſphemare.piurare.⁊ hꝰ.ſꝫ
etiā et ſi actꝰ ſit bonꝰ in ſe vt ieiunare.et aliq̄
circūſtantia mala ſit.vt intentio mala.ſ.ꝓpter
laudē hūanā vl̄ alia circūſtātia mala. Diffi-
cilius aūt ē facē illud ad qd̄ mlt̄a requirunt̄
q̄ illud ad qd̄ pauca. Patꝫ etiā ꝑ exemplū de
pulcritudine ⁊ ſanitate. Nō eī iudicat̄ homo
pulcer niſi oīa mēbra eiꝰ decora fuerit. Tur-
pis aūt reddit̄ ex hoc ſolo q̄ vnū mēbrū cor-
poris turpe ſit. Similit̄ egritudo q̄ ē malum
ꝯplexionis corpalis pueniť ex ſingulari deor
dinatiōe cuiuſcūq̄ꝫ humoris: ſed ſanitas n̄ ha
bet̄ niſi ex debita ꝓportiōe oīuꝫ humoꝝ.Sicut
ḡ egritudo ī corpe hūano ꝯtingit multis mo
dis ac etiā turpitudo. Sꝫ ſanitas ⁊ pulcritu
do vno mō.ſ.ꝯcurrētibꝫ oībꝫ.ſ.debita ꝓportiōe
oīuꝫ mēbroꝝ ⁊ humoꝝ. Ita actio bona ꝯtin-
git vno mō.vꝫ ꝯcurrētibꝫ oībꝫ neceſſarijs ad
hoc.vt actu bono.⁊ circūſtātijs debitis.Sed
actio mala ex hoc q̄ aliquod vnū ex illis defi
ciat.hec Arꝫ.ij.ethicoꝝ ⁊ Alber.⁊ Tho.ī ſcri
ptis ſup illud. Tertia rō ē ꝓpt̄ p̄uitatē animi
q̄re ſumꝰ negligētes ⁊ difficiles ad bn̄ opan-
dum. Sicut em̄ habēti linguā colera īfectā:
dulce ē amaꝝ.⁊ palato nō ſano pena ē panis
q̄ ſano ē ſuauis.⁊ oculis egris odioſa eſt lux:
q̄ puris ē amabilis ſc̄m Augꝰ. Ita habēti ha-
bitū vitioſū vel affectū iordinato corruptum
amore: bn̄ opari eſt difficile ⁊ penoſū.⁊ inde
negligit illud agē.ſicut ecōtra habēti habitū
virtuoſū:ē facile bn̄ opari. Hec aūt iordina
tio affectus ꝯtingit p̄cipue ꝓpter tria.Primo
ꝓpter mali opis frequentiā. Scd̄o ꝓpter men b
tis malitiā. Tertio ꝓpt̄ paſſionis vehemētiaꝫ
Circa ad p̄mū certū ē ⁊ manifeſtū. q: frequē
tia ſeu ꝯſuetudo male opandi facit difficulta
teꝫ ad bonū. Quis eī res naturales a ſua na
turali īclinatiōe ꝓpter ꝯſuetudinē in ꝯtrariuꝫ
nō mutent̄.ſicut pꝫ ꝑ exemplū ī lapide. quia
q̄tūcūq̄ꝫ frequēter piciat̄ ſurſū nūq̄ aſſueſcit
ſurſū moueri.Et rō eſt.q: p̄ncipiū huiꝰ incli
natiōis.ſ.moueri deorſum qd̄ p̄ncipiū eſt gra-
uitas.mutari nō pt̄.Sed in actibꝫ humanis
moralibꝫ bn̄ mutat̄ inclinatio ꝓpter ꝯſuetudi-
nem in ꝯtrariū.⁊ ptꝫ ꝑ exemplū.Nam multe
gutte cadētes cauant lapidē.⁊ ex frequēti edi
ficatiōe.ſcriptura citharizatiōe.⁊ hmōi.poſt-
q̄ didicerint artē faciliter oēs ⁊ bene opant̄.
Et ſic ex frequēti bn̄facere.caſte viuē. abſti-
nentiā ſeruare ⁊ hmōi. acq̄rit ſibi hō habitū
virtutis.vnde faciliter poſtea opet̄ ſc̄m illam
virtutē.⁊ ꝓpter hoc nō paꝝ differt q̄ homo a
pueritia ſtatim aſſueſcat male vel bn̄ opari.
Que em̄ a pueritia imp̄mūt̄ firmiꝰ retinent̄.
Unde q: ꝯſuetudo eſt q̄ſi altera natura. qui a
pueritia aſſueſcit bn̄ facē:facilit̄ opat̄.q̄ aūt
male:difficilē Arꝫ.ij.ethicoꝝ.et Tho.ſup il-
lud. Scd̄o inordinatio affectus pueniť ꝓpter
mētis malitiam.Qui em̄ vult ſcient̄ ⁊ de idu
ſtria aliqd̄ magnū malū incurrere vt aliquo
minimo bono fruat̄.hꝫ ſic malitioſus appeti-

tum inordinatū habet. Sicut laſciuus qui d̄
induſtria vult habē delectatōēꝫ carnaleꝫ. per
quā maiori bono. ſ. ſpūali ⁊ diuino ꝑuat̄. tā-
ꝗ malitioſus peccat. Etſi arguat̄ ꝯtra. qꝛ ſm
Dyoniſiū. null⁹ intēdēs ad malū opat̄. ḡ vi-
det̄ ꝙ null⁹ ex malitia peccat. ſ. intēdēs male
facē. Rn̄o. ꝙ malū ꝓpt̄ ſe null⁹ intēdit ſed bene
ꝓpt̄ aliud. ſ. ad vitandū aliud malū. vt dānū
tp̄ale. vel ꝯſequēdū aliqđ bonū vt delectatōꝫ
malitioſus intēdit maluꝫ. Vellet laſciu⁹ dele-
ctatōne frui ſine offēſa dei: ſꝫ duobꝫ ſibi ꝓpoſi
tis. delectatōe venerea. ⁊ offenſa dei vult ⁊ eli
git potius delectatōēꝫ ꝗ vitare offenſam dei.
Tho. p̄ma ſcđe. q. lxxviij. arti. j. Tertō ꝓue-
nit iordinatō affect⁹ ꝓpt̄ paſſionis vehemētiā
lꝫ eīn incōtinēs agnoſcat ꝙ oē ihoneſtū ē fu-
giendū. ſicut ⁊ nouit ꝙ nullū dulce extra ho-
ram iordinate ē guſtandū. tn̄ paſſio ꝯcupiſcē
tie i ꝑticulari ligat rōnē. Et qđ rō reſpuebat
i generali ligata a paſſione ꝯcupiſcētie. q qn̄
ē vehemēs ꝑt̄ mouē quālibet ꝑticulā aīe etiā
rōem ſi nō ſit ſolicita ad repellendū. acceptat
in ꝑticulari. ita ꝙ a tali paſſione i ꝑticulari
rō ligat̄ ⁊ obnubilat̄. ⁊ affectō deprauat̄ Ar.
vij. ethicoꝝ. et Tho. ſuꝑ illud Raineri⁹. No-
tandū ꝙ ꝗdruplex ē negligētia ꝗ ꝑiculoſa eſt
⁊ ideo dꝫ euitari diligēter. Prima ē negligē-
tia correctōis vitioꝝ. Scđa negligētia obſer-
uatōis feſtoꝝ. Tertia ſuſceptōis ſacramētoꝝ
Quarta negligētia audiētie diuinoꝝ. De ꝗ-
libet haꝝ habet̄ ſpāle caplm̄ ⁊ alī etiā plura
c. vt patebit Or. Delicta ꝗs intelligit ait. p̄s.
q. d. null⁹. inumera ſūt eīn ⁊ dicūt̄ delicta ꝗi
derelicta. i. negligētie ꝗ ꝯmittūt̄ circa p̄dicta
ab oībꝫ non poſſent enumerari: nec aliꝗs ab
hmōi p̄t ſe cauere. Et negligētia quidē corre-
ctionis vitioꝝ ꝗ p̄mo poſita ē triplex ē. Pri-
ma ē negligētia correctōis internalis. Secū-
da ē negligētia correctōis p̄ſidentialis. Ter-
tia ē negligētia correctōis fraternalis. De p̄-
ma inꝗt p̄s. Feci iudiciū ⁊ iuſtitiā. Judiciuꝫ
ſit interi⁹ dū ꝗs examīat ꝯſciētiā ſuā. Juſti-
tia aūt dū inuenta vitia i ꝯſcīa punit Aug⁹
de peni. diſ. j. Judicet ſe homo dū poteſt. ſ. ſe
examinando. ⁊ mores ꝯuertat in melius. ſ. ſe
corrigendo. ne cū nō poterit p̄ter voluntatē
a dn̄o iudicet̄ Ambro. Nouit deus mutare ſē-
tentiā ſi tu noueris emēdare delictū. de peni.
diſ. j. Tenet̄ aūt ꝗlibet ſe corrigē ꝑ ꝯtritōem
qn̄ pcc̄m mortale occurrit mēti de quo nō eſt
adhuc ꝯtrit⁹. al̄ talis omiſſio ⁊ negligētia eēt
mortale ſcđm Tho. in. iiij. ⁊ oēs alios. Debet
etiā ſe ꝗlibet corrigē de minimis. Nam vt dr̄.
Qui minima negligit paulatim defluit. Qui
ſ. negligit minima vitia vitare. Qui negligit
minima vitia purgaē. Qui negligit minima
mādata ſuaē. Jſte paulatī defluit a vigoē ſpi
rit⁹ ⁊ a grā. ⁊ a mīoribꝫ ad maiora ꝓcedēs ma
la. Debet ḡ ꝗs vitare circa ſe omnē negligen
tiā. Exēplū de illo ſcō epō ꝗ vidēs Pelagiaꝫ
ante ꝯuerſionē cū mlt̄a ſolicitudine ornatā
flebat negligētiā ſuā dicens ſe cū tāta ſolici-
tudine nō ſeruire deo ſicut illa querebat pla
cere mundo in malum ⁊c̄.

Caplm̄ quintū de negligentia p̄latoꝝ.

DE negligentia p̄latorū
ꝗ ꝓhibet̄ cuꝫ dicit̄ ſacerdotibꝫ. ij.
paral̄. xxix. Nolite negligere. vos
eīn elegit de⁹. vt ſtetis coraꝫ eo. ſ.
ꝓ ſalute ꝑpl̄oꝝ. Multū ē ꝑiculoſa ſibi et alijs
negligētia in p̄latis. Vn̄ Aug⁹ ad Valerium.
Nihil in hac vita facili⁹ leui⁹ ⁊ acceptabilius
hoībꝫ. epi p̄ſbiteri aut diaconi officio. Sed ſi
ꝑfūctorie. i. negligēt̄ atqꝫ adulatorie res aga-
tur. nihil apud deū miſerius. triſti⁹ atqꝫ dāna
bilius. diſ. xl. Ante oīa. Et de p̄lato maximo.
i. de papa dicit̄. diſ. ea. Si papa ſue ⁊ fratꝛne
ſalutis negligēs dep̄hendit̄. iutilis ⁊ remiſſus
i opibꝫ ſuis. inſuꝑ ⁊ a bono taciturn⁹. inume
rabiles ꝑpl̄os catuati ſecū ducit p̄mo manci-
pio gehēne cū ipo plagis multis i eternū va-
pulaturis. Et venerabil̄ Beda ſuꝑ math. ait.
Nec ſufficere nobis ad ſaluteꝫ arbitremur ſi
turbis negligentiū vl̄ ꝗrūlibet indoctoꝝ fide
vel actibꝫ adeꝗmur: quibꝫ ſacris lr̄is vnica ē
credēdi parit̄ ⁊ viuēdi regl̄a p̄ſcripta. viij. q.
j. c. Nec ſufficē. Vn̄ p̄s. ij. ad eos loquens ait.
Erudimini ꝗ iudicatis terrā: ſeruite dn̄o i ti-
more. Judicāt terrā. i. eccleſiā. vel hoīes ꝗ de
terra ſūt rectores ꝑpl̄oꝝ. p̄cipue eccleſiaꝝ. ꝗs
hortatur ad tria in p̄dictis verbis.
Primo ad ignorantiā ab animo remouēdā.
ibi. Erudimini.
Scđo ad obedientiam deo exhibendam. ibi.
ſeruite domino.
Tertō ad negligentiam in officio excludēdā.
ibi. in timore.

Qvtum ad primum .§. j.
dixit dn̄s ꝑ Oſeam. c. iiij. Quia tu ſcientiam
repuliſti ⁊ ego te repellam ne ſacerdotō fun-
garis mihi. ꝓpter qđ dicit̄. diſ. xxxviij. Jgno-
rantia mater cūctoꝝ erroꝝ maxime in ſacer
dotibus vitanda eſt. ꝗ officium docēdi in ꝑpl̄o
ſuſceperūt. Et ad hoc faciūt multe auctorita
tes et figure que ponuntur. diſtin. xxxvj. §.
Ecce ꝙ ſacrarum. ⁊ diſtin. xxxviij. dicit Cle-
mens. Nullus epiſcopus propter obprobriuꝫ
ſenectutis vel nobilitatem generis a ꝑuulis
et minimis eruditis ſi quid forte eſt vtilita-
tis et ſalutis inquirere negligat. Unde in fi-
guram dixit Jacob filijs ſuis. Quare negli-
gitis: audiui ꝙ frumenta vendantur in egi-
pto Gen̄. xlij. frumenta ſunt ſacre doctrine
que in egipto. qui interpretatur tenebre id ē

in humilitate acq̄rūẽ nō alio p̄cio q̄ laboris
⁊ ſolicitudinis. Si q̄s igiẽ vult vitā ſpūs ſer-
uare nō debet negligē ſʒ laborare ad eas adi-
piſcēdas. Erudimi ğ q̄ iudicatis terrā. i. pla-
ti. q̄ȝ ignorās p̄lat⁹ nō ē in tuto aīe ſue.

Q̄tum ad ſecundū .§. ij.

admoneẽ rector ad obediētiā dei. cū dicitur.
ſeruite dño. Seruit ei q̄ ipi⁹ mādatis obedit.
Uñ dr̄ Deuẽ. viij. Caueas ne obliuiſcaris dñi
dei tui ⁊ negligas mādata ei⁹. ſ. nō ea ſuādo.
Integritas eñi p̄ſidentiū ſalus eſt ſubditoꝝ.
⁊ vbi incolumitas ē obediētie. ibi ſana forma
doctrine. Leo papa diſ. lxj. Miramur. Quo-
modo eñi (ait Hiero⁹) poteſt preſes auferre
malū de medio eccleſie q̄ in delictū ſimile cor
ruit: aut q̄ libertate corripe peccantē cū taci-
tus ipe ſibi reſpōdeat eadē ſe admiſiſſe q̄ cor-
ripit. diſ. xxv. c. fi. Et nota diligenẽ ſm Pe. de
palu. in. iiij. diſ. xix. p̄lat⁹ corrigēs ⁊ puniens
vt p̄lat⁹ crimīa ſubditoꝝ. i. ex officio ſuo ſi eſt
ī mortali peccato etiā occulto peccat morta-
liter. q̄ȝ indigne exequiẽ officiū ſuum. agēs ꝯ
illud dñi mandatū. Iuſte q̄d iuſtū ē exeq̄ris.
⁊ ſic ſuſpēſus eſt q̄ ad ſe coraȝ deo. ar. ad hoc.
iij. q. vij. Qui ſine peccato. cum. c. ſe. Q̄d dicit
idē Pe. verū eſſe de p̄lato ī ſpūalib⁹. Secus de
p̄lato ī tempalib⁹. vt capitaneo. poteſtate. cō
ſulib⁹. ⁊ hmōi. Si enim p̄poſitus vel baliu⁹ ⁊
hmōi ī mortali exiſtat occulto. ⁊ ſuſpēdat la-
tronem. vel al' puniat malefactorē. non ꝓpter
hoc peccat mortaliter. cū hec officia etiam a
gentilib⁹ habeanẽ. Si vero q̄s corrigit vitia
alioꝝ ꝑ modum magiſterij. docēdo. ſ. publice
ſacrā ſcripturā. ſi pcc̄m ei⁹ eſt occultū nō pec
cat mortaliter. ſi notoriū peccat mortaliẽ. q̄ȝ
q̄tū eſt de ſe ſcandalizat. Idē Tho. in. iiij. Si
aūt corrigit ꝑ modū p̄dicatōis. i. p̄dicādo. ſi-
ue ſit occultū ſiue manifeſtū pcc̄m ei⁹ morta
le in quo eſt: mortaliter peccat. vt tenēt Tho
Pe. ⁊ Archid̄. Nec tñ excuſareẽ a pcc̄o graui
negligentie ſi p̄lat⁹ ꝓpter hoc deſiſteret a cor-
rigendis crimib⁹. quia poteſt de peccato peni
tere vl' renūciare. vñ nō eſt ꝑplexus. Serui-
te ğ dño qui iudicatis terram: iuſte viuendo.
al' adipleẽ in eis illud Sap̄. iij. Neglexerunt
iuſtū. ſ. facere. et a dño receſſerūt nō. ſ. ei ſer-
uiēdo: ſʒ ꝯ volūtatē ei⁹ faciēdo. ⁊ ideo periēdo

Q̄tum ad tertium .§. iij.

inſtruiẽ prelatus ⁊ rector vt excludat a ſe ne
gligentiam in officio. dū dr̄. in timore. ſ. ſui-
te. Nam (vt dr̄ Eccī. vij) qui deuȝ timet nihil
negligit. i. nil omittit de his q̄ facere tenetur
ex officio ſuo. Tria aūt habet facere p̄lat⁹ ex
officio ſuo. q̄ ſi notabiliter omittat: cōmittit
magnam negligentiā. ⁊ nō ſeruit dño in ti-
more. Et ideo diciẽ Eſdre. iiij. Uidete ne quid
negligenter ꝑ vos agaẽ.

Primū eſt ī ꝓuidendo ſubditoꝝ neceſſaria.
Secundū eſt in inq̄rendo ſubditoꝝ vitia.
Tertiū eſt in corrigēdo ſubditoꝝ crimina.
¶ Primo quidē teneẽ prelat⁹ ꝓuidere ſubditis
neceſſaria quātū in eo eſt tripl'r. al' negligē-
tiam cōmittit. ſ. ſacramēta loco ⁊ tpe ſuo mi-
niſtrando. documēta ꝓpinādo. tp̄alia ſi poteſt
diſpēſando. cū. ſ. habet ſup̄flua dȝ ſ̄mo pau-
peres nutrire. Uñ Hiero⁹. xvj. q. j. Oñ quic-
quid habēt clerici paup̄ū ē. ⁊ eoꝝ dom⁹ oīb⁹
debēt eſſe ꝯmunes. ſ. indigētib⁹. Uñ dicit Gra
cian⁹. q̄ debēt p̄lati ſubditis nonſolū ſpūalia
ſedetiā carnalia ſubſidia miniſtrare. Exēplo
xp̄i q̄ turbas ſequētes nōſolū v̄bo docebat ſed
etiā v̄tute ſanabat ⁊ corporalib⁹ alimētis re-
ficiebat. q̄ñ vȝ ſatiauit. v. milia hominū ex. v
panib⁹ ordeaceis ⁊ duob⁹ piſcib⁹ Ioh̄. vj. Et
iteꝝ. iiij. milia ex ſeptē panib⁹ ⁊ paucis piſci-
culis Math̄. xiiij. Et vt hec poſſint ꝑficere oȝ
eos ſeculariū negocioꝝ habē ſolertiā vt coꝝ
cautela eccleſie ꝯſeruenẽ indēnes ⁊ cuiq̄ ne-
ceſſaria ꝓ modulo ſuo miniſtreẽ. Uñ quidaȝ
Petr⁹ nomīe electus in ep̄m Neapolitanū re
pelliẽ a Gregorio papa ꝓpter ſimplicitatē ne
eius occaſione res eccleſie dilapidareẽ. Ha-
benẽ hec. diſ. xxxix. c. vltio. vbi dicit glo. q̄ ſu
mitur h̄ ſimplicitas ꝓ negligētia vel ſtultitia
hec eñi negligētia q̄ñ. ſ. ē notabilis impedit ꝓ
mouendū. vt h̄. ⁊ diſ. xxiiij. Ep̄s. ſed nō deijcit
ꝓmotū ſed daẽ ei coadiutor. vt. vij. q. j. quia
frater. De Gregorio papa narraẽ q̄ cū audiſ
ſet quendā tpe famis extra muros vrbis fa-
me defeciſſe. ſeipſū a miſſe celebratōne ſuſpen
dit ꝑ plures dies q̄ſi ꝯſci⁹ mortis illi⁹. cū tñ
cū magna diligētia ꝓuideret omnib⁹ paupib⁹
int⁹ ⁊ extra. Scd̄o debet eē ſolicit⁹ ad ſacra-
mēta miniſtrāda. ⁊ negligētia ī hmōi magnū
pcc̄m ē. q̄ȝ ꝑ ſacramētoꝝ ſuſceptōnem fit al'n
peccator d̄ attrito ꝯtrit⁹: ⁊ ſic ſaluaẽ. vbi ſine
eis nō ſaluareẽ. Uñ dr̄. xxvj. q. vj. Si p̄ſbiter
penitentiā negauerit penitētib⁹ morientib⁹.
i. ꝯfeſſionē. reus erit aīaꝝ. nō tñ deberet ab-
ſoluere ſi moriēs nō eſt paratus facē ad quod
teneẽ. Uñ ⁊ Greg⁹ narrat ī li. dialogoꝝ p̄mo
circa finē. de quodā ſacerdote qui vocat⁹ ad
infirmū q̄ȝ aliquātulū diſtulit alijs occupa-
tus ille interim migrauit. de qua negligētia
ille p̄ſbiter amariſſime flebat: ſed merito ſan
ctitatis ſue p̄cib⁹ obtinuit reſuſcitatōem. hic
p̄ſbiter dict⁹ eſt ſeuerus q̄ vt ꝑficeret opus in
vinea ſua nō credēs illū ita cito finiri diſtu-
lit: ſed lacrimis reſuſcitatus poſtq̄ ꝯfeſſus ⁊
ſacramēta ſuſcepit inde ad octo dies mortu⁹
eſt. Debet tertō ſolicit⁹ eſſe ad admonenduȝ
et inſtruendum ipſos. al' negligentiam com-
mittit. Ad quam remouendam Salomon in
ſtruit p̄latuȝ dicēs ꝓuer. vj. Fili mi ſi ſpopō
deris pro amico tuo. i. ꝓmo quod fit in ſu-
ſceptione p̄lature defixiſti apud extraneum

animã tuã.i.firmiť te ligaſti ad opus cure ⁊ ſolicitudinis. ꝑ eo ꝓ q̃ ꝑus nõ tenebaris. Illaq̃at⁹es v̄bis oris tui ⁊ capt⁹tuis ꝓprijs ſmonib⁹.i.ad ea q̃ ſubditis habes admonē ⁊ dicē obligat⁹es facē vt exēplo tuo moueanť. Fac ḡ qd̓ dico tibi ⁊ teipm̄ libera q꞉ incidiſti ĩ manꝰ p̃rimi tui. diſcurre.ſ.ꝑ diuerſas ꝯſideratōnes ⁊ varias bonas opatões. feſtina.ſ.ad ea q̃ ſũt expediētia. ſuſcita amicũ tuũ.ſ. a ſomno pc̄ti. Diſcurre.ſ.ad tpalia paupib⁹ miniſtrãda. feſtina.ſ.ad ſacramētalia ꝓpinãda. ſuſcita amicũ tuũ ꝑ doctrinalia p̄dicãda. Ne dederis ſomnũ ocul̓tuis: nec dormitēt palpebre tue. Eruē q̃ſi damula d̓ manu ⁊ q̃ſi auis d̓ inſidijs aucupis. vbi dicit glo. Somnũ dat oculis q̃ ſbditoꝝ curã oĩno negligit. Dormitat q̃ q̃daꝫ rephēſibilia eoꝝ cũ ĩ eis cognoſcit ꝓpť mētis tediũ digna ĩuectõe nõ corrigit. Eruē q̃ſi damula. Glo. q꞉ damula mũdũ ē aĩal natura velox curſu. viſu ꝑſpicax ſeu acutũ. Ideo cũ in docēdis ſubditis occuparis. mũd⁹a pc̄tis oĩbus. ſtrēnu⁹ĩ bonis opib⁹. ꝑſpicax ĩ p̄cauēdis maloꝝ inſidijs. et v̄tutũ pēnis vt auis tut⁹eē ſatage d̓ ĩſidijs diaboli vt ad ſupna ꝑuenias. Quõ aũt plat⁹ debeat ſubditos monē oſtēdit dñs Ezech.ĩ quadã viſione. vt habeť Ezech. iiij. Tu fili hoĩs ſume tibi laterē ⁊ ponas euꝫ corã te ⁊ deſcribes ĩ eo ciuitatē hierl̓m ⁊ ordinabis eã obſidionē ⁊ edificabis munitõnes et ꝯportabis aggerē ⁊ dabis ꝯ eã caſtra ⁊ pones arietes ĩ giro ⁊ tu ſume tibi ſartaginē ferreã ⁊ ponas eã ĩ murũ ferreũ inter te ⁊ ciuitatē ⁊ obfirmab̓ faciē tuã ad e ã ⁊ erit ĩ obſidionē ⁊ circũdabis eã. ſignũ ē domui iſrl̓. Greg⁹ſup Ezech. omel̓. xij. ſic exponit. ꝓpħa tenet figuram doctoꝝ ⁊ etiã p̄latoꝝ q̃ habēt ſubditos docere. Sumit aũt ꝓpħa laterē et ponit corã ſe cũ p̄lat⁹vl̓ p̄dicator quēpiã terrenis datũ auditorē ſuſcipit ad docēdũ doctrinã v̄bi celeſtis Deſcribit aũt ciuitatē hierl̓m ꝓpħa ĩ latē qñ p̄lat⁹vel p̄dicator pc̄tori quē ĩſtruit: declarat q̃ ſit retributõ celeſtis patrie. q̃ viſio ſupne pacis. Coraꝫ aũt ſe ponit laterē cũ attēta mēte q̃litatē ꝯſiderat audiētis ⁊ ꝓuectũ vl̓ defectũ ei⁹ ⁊ ſm̄ intelligētiã ei⁹cũ v̄ba moderať de ſupnis gaudijs loquēs. Tũc ḡ ĩ latere d̓ſcripta ē hierl̓m qñ terrena mēs incipit agnoſcē q̃ ſit gaudia ſupna ⁊ ad illa anhelare. Sed mox vt aĩus cepit amare celeſtia. acrioresq̃ꝫ ꝯſueuerat tēptatões diabol⁹ĩmittit. Vñ debet doctor vel p̄lat⁹ei bella diaboli ĩnoteſcē ⁊ cautuꝫ ſe ad illa p̄parare. Et hoc ē qd̓ diciť. ordinabis ꝯ eã obſidionē.i. declara q̃mõ ꝑ tēptationuꝫ bella ad eterna gaudia oꝫ ꝑuenire. ⁊ quib⁹ ſe modis vitia v̄tutib⁹ opponãt. quõ luxuria caſtitatē feriat. ira trãq̃llitatē ꝑturbet ⁊c̄. Quõ etiã al̓n vitia ſub ſp̄ē v̄tutũ ſe abſcõdãt. vt ira ſub ſp̄ē zeli. remiſſio diſcipline ſub ſp̄ē manſuetudinis ⁊ h⁹. Cõportat aũt ꝓpħa aggereꝫ

qñ denũciat p̄latus auditorib⁹ q̓ terrena deſideria magis ſurripere ſolēt celeſtia appetētibus. Dat ꝓpħeta caſtra ꝯtra eam qñ ꝯtra eã collectas ⁊ adunatas inſidias ĩdicat. vt non ſolũ ex vno: ſed ex ĩũctis ſimul vitijs tēptēt. Sũt eñ quedã vitia ꝑ quãdã ſibi ꝯgnatõem ꝓpinqua. vt ex diſſolutõe ſp̄ũs gula. ⁊ ex gula luxuria ⁊ h⁹. In giro aũt arietes ordinãť qñ vitia ſingula mentē hincinde feriũt. Quia vero ferrum forte metallũ eſt. ⁊ in ſartagine cibus frigiť. ꝑ ſartaginē ferream ſp̄ũalis zeli fortis frixura ſignať. Oĩs q̃ppe ſp̄ũalis zel⁹ doctoris aĩam frigit quia valde cruciať dum infirmos quoſq꞉ eterna deſerere ⁊ reb⁹ tpalibus delectari ꝯſpicit. Vñ Ap̄l̓s. Quis ſcandalizať ⁊ ego nõ vror? Iſtam ſartaginem ferream inter ſe et ciuitatē p̄dicator vel p̄latus murum ferreũ ponit. quia ille fortis zel⁹qui nunc in mente doctoris agiť in die extremi iudicij inter eũ ⁊ aĩam quã a vitijs celať. teſtis eſt vt ſi audire is qui docetur: noluerit. doctor tñ ꝓ zelo qd̓ exhibet de auditoris negligentia reus nõ ſit. hec Greg⁹. Hic ḡ patet q̓ ſi nõ inſtruit ſubditos p̄latus reus negligentie eſt. Scd̓m lr̄am hoc factũ a ꝓpħeta ſignat obſidionem futurã hierl̓m. Scd̓o debet p̄latus eē ſolicitus ad inq̃renda vitia ſubditoruꝫ. Vnde dixit dñs Ezechieli in ꝑſona p̄latoꝝ Ezech. iij. Fili hoĩs ſpeculatorē dedi te domui iſrl̓.i. plebi tibi ꝯmiſſe ad intuendum facta eorum. Vnde ſi dicēte me ad impiũ ait domin⁹. Morte morieris. tu nõ annũciaueris vt auertať ab iniq̃tate ſua. ip̄e ĩ iniq̃tate ſua morieť. ſãguinem vero ſuũ.i. mortē de manu tua requiram. qñ.ſ. ex negligentia tue inq̃ſitõnis ⁊ admonitionis nõ eſt reuerſus ad penitentiam. Dicit aũt dñs ad impiũ. Morte morieris qñ ꝑpetrat aliqd̓ mortale. Hoc ei ip̄e dicit ꝑ ſcripturas. ⁊ ideo debꝫ p̄lat⁹ inq̃rere de vita ſubditoꝝ vt qñ pť ꝑcipe aliqd̓ crimĩale ĩ eis admoneat. Vnde dĩ. Diligenť agnoſce vultum pecoris tui.i. ꝯuerſatõeꝫ ſubditi exterioreꝫ et interiorē. quãtũ fas ē. vt admoneat ſcd̓m q̓ expedit. Dicit eñ regl̓a. Nõ pť iuſta eē excuſatio paſtoris. ſi lupus oues comedit ⁊ paſtor neſcit. exť de re. iu. qñ.ſ. pť ⁊ dꝫ ſcire et negligit. Et iſta ē differētia inť correctõeꝫ fraťnaꝫ de q̃ infra. ⁊ correctõeꝫ paternã ſeu p̄latoꝝ. q꞉ circa correctõꝫ fraternã nõ teneť hõ inq̃rere defect⁹alioꝝ quos corrigat: ſꝫ q̃s ꝯtingit eũ videre vel ſcire. ſicut nec quis teneť q̃rere q̃s indigeat vt det elemoſinã: ſed ſufficit q̓ det ſibi occurrentib⁹ ꝓut pť. Sed prelato hoc non ſufficit. vt.ſ. corrigat q̃s ꝯtingit defect⁹ eum ſcire: ſꝫ debet inq̃rere diligenť vitã ſubditoꝝ ſi forte etiã occultos defect⁹ poteſt dep̄hendere vt admonendo. precauendo malis obuiet. Sicut etiam debitor aduenientē termino ſolutionis debite querere debet creditorem cui

ſoluat debitū. ſm Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xxxiij. Et ex paruis cognitis īueſtigādo īueniūť ſepe ⁊ alia. put docet Greg' in paſtorali. exponens illā viſionē Ezech. que ponit̄. viij. c. vbi dicit ꝓpħa q' de caldea fuit duct' ī viſione ī hierl'm ad templū dn̄i. vbi vidit iuxta hoſtiuȝ qđ reſpiciebat ad aq̄loneȝ. qđ. ſ. erat in atrio tēpli ſtatutū ẏdolū zeli. i. ẏdolum Baal. qđ erat ad ꝓuocandū irā dei. ideo dicit̄ ẏdolū zeli. Et introduxit me dn̄s ait ꝓpħa ad hoſtiū atrij ⁊ vidi ⁊ ecce foramē vnum in ꝑiete. Et dixit dn̄s. Fili hoīs fode ꝑietē. ⁊ cū ꝑfodiſſem parietem apparuit hoſtiū vnū. Et dixit ad me. ingredere ⁊ vide abhoīatōes peſſimas q̄s iſti faciūt hic. ⁊ ingreſſus vidi. ⁊ ecce oīs ſilitudo reptiliū ⁊ aīaliū. abhoīatō. ⁊ vniuerſa ẏdola dom' iſrl' depicta erāt ī pariete ⁊ in circuitu ꝑ totū ⁊. lxx. viri de ſenioribꝫ dom' iſrl'. ⁊ Jeconias filius Saphat ſtabat in medio eoꝝ an̄ picturas ſtantiū ⁊ vnuſq̄ſqȝ habebat thuribulū in manu ſua. ⁊ vapoꝝ nebule ď thure ꝯſurgebat ⁊ dixit dn̄s ad me. Certe vides q̄ ſeniores domus iſrl' faciūt in tenebris. vnuſq̄ſqȝ in abſcōdito cubiculi ſui. Dicūt em̄ nō videt dn̄s nos. ⁊ dereliquit dn̄s terrā. ⁊ dixit. ad huc ꝯuerſ' videbis abhoīatōes maiores. ⁊ ītroduxit me ad hoſtiuȝ porte dom' dn̄i que reſpiciebat ad aquilonē. ⁊ ecce ibi mulieres ſedebāt plangētes adonidem. Et dixit ad me. Adhuc ꝯuerſ' videbis abhoīatōes maiores. ⁊ introduxit me in atriū domus dn̄i interius. ⁊ ecce in hoſtio tēpli int̄ veſtibulū ⁊ altare q̄ſi. xxv. viri dorſuȝ habētes ꝯtra templū dn̄i ⁊ facies eoꝝ ad orientē ⁊ adorabāt ad ortū ſolis. hec in textu. Hanc viſionē tractans Greg' in paſtorali dicit q' ꝓpħa ſignat prepoſitū eccleſie q̄ inſtigatione ſpūs ſancti inducit̄ ad intuendum opa eoꝝ qui ſūt in eccleſia ſignata ꝑ hirl'm ⁊ templum dn̄i. Et in ipſo introitu. i. in p̄ma facie videt ẏdolū zeli. i. defectū ſatis ꝯmunē fideliū ſubditoꝝ. ſ. amorem inordinatū ad aliquam ꝑſonā vt filios vel parētes vel amicos. vt faciat ſibi q̄ſi ẏdolū de eis. Paries ſignat duritiam peccati. foramen in ꝑiete deſignat aliqđ indiciū pc̄ti. Sed fodit parietē ꝓpħa. i. de ꝑuo foramine facit magnū vt poſſit ītrare q̄n̄ vȝ p̄latus ſubtiliſſimis inq̄ſitionibꝫ ex paucis ſignis ꝯp̄henſis de peccatis ſubditorū deuenit ad noticiā alioꝝ etiam occultoꝝ. Unde īgreſſus in foramen vidit reptilia ⁊ aīalia depicta domus iſrahel ⁊ ẏdola. Hec ſignificant diuerſa vitia q̄ inquirens repperit in ſubditis. Reptilia ſunt peccata carnalia. Aīalia que ſunt ꝑ parte a terra eleuata peccata ſpiritualia. Jdola diuerſas ſpēs auaritie. Hec ſunt picta ẏmaginarie in mēte quibꝫ thurificāt. i. cultū deo debitū exhibēt. ⁊ ſeniores in ꝓplis. i. p̄ncipaliores ꝑmaxime ſunt his infecti ⁊ magni p̄lati eccleſiaſtici. Exinde intrās ꝑ aliud hoſtiū ⁊ aliū locū. ſ. ad aliū ſtatū vertēs ꝯſideratōȝ ⁊ inq̄ſitionē videt mulieres plangētes Adonidē. Hugo cardinalis dicit Adonidē ſm fictōȝ poetarū fuiſſe amaſiū veneris. quē mortuuȝ lugentes. poſtea reſuſcitato ď eo gaudēt. Alij dicūt eſſe Adoniam filiū Dauid pulcerrimū qui occiſus fuit a Salomone. et quōcūqȝ ſit ſignat mulieres deditas nimijs ꝯcupiſcentijs ⁊ laſciuijs: que dolēt nō poſſe habere copiam amatoꝝ ſuoꝝ ⁊ al'n habētes inaniter hẏlareſcunt. vel etiā que viris ſuis abutūť. Demū qui vertebant dorſū ad ꝓpiciatoriū ⁊ adorant ad orientem ſignāt eos qui poſtponētes deū ⁊ reuerētiam p̄latoꝝ nō attendūt niſi ad ꝓſperitatē tpalem ſui ſtat' tanq̄ lucem. Tertio debet eſſe ſolicit' p̄latus in corrigēdo crimina. De hoc dr̄. ij. ad Thimoth. iiij. Increpa eos dure. dicit̄ em̄ Hiere. xlviij. Maledictus qui ꝓhibet gladiū ſuū a ſanguine. ſ. fundēdo. Scd'm ſupficiē lr̄e poteſt intelligi de rectore ſeculari qui habet poteſtatē fundēdi ſanguinem ſeu occidendi. Talis ſi ſine cauſa rōnabili ꝓhibet gladiū ſuū a ſanguine. i. non punit maledictionem dei incurrit. Intelligit̄ etiā ď gladio locutionis increpatorie ⁊ dure q̄ trāſfigit carnē ſenſualitatis ⁊ elicit ꝑ correctōeȝ ſanguinem pc̄ti. hanc correctionē qui negligit ſeu omittit ⁊ p̄cipue habēs curam alioꝝ: maledictōeȝ incurrit dei. Unde Aug' ſup p̄s. Duo iſta nomina homo peccatoꝝ nō fruſtra dicunt̄. quia ei pc̄toꝝ eſt: corripe. q' homo ē: miſerere. Nec oīno liberabis hominē. niſi ꝑſecutus fueris peccatorem. huic officio nomīs īuigilet diſciplina ſicut cuiqȝ regenti accomodata ⁊ apta eſt nō ſolū ep̄o regenti plebē ſuā ſedetiaȝ paupi regenti domum ſuam. diuiti regenti familiam ſuā. marito regenti ꝯiugeȝ ſuam. patri regenti ꝓlem ſuam. iudici regēti ꝓuinciā ſuā. regi regēti gentē ſuā. hec Aug' xxiij. q. iiij. c. Duo ſūt. Q2 ſi quis neglexerit corrigere ꝑticeps ſit peccatoꝝ illoruȝ. Unde Eleutheri' papa et Innocenti' dicunt. Negligere quippe cum poſſis ꝑturbare ꝑuerſos. i. ꝓhibere ⁊ remouere a malis nihil eſt aliud q̄ fouere. Nec caret ſcrupulo. i. ſuſpitione ſocietatis occulte qui manifeſto crimini deſinit obuiare. ij. q. vij. Negligere. Et intelligit̄ ſm Glo. de p̄latis. Exemplum. Helẏ ſacerdos et iudex populi iſrl'. quia filios Ophni ⁊ Finees qui malis opibꝫ ſuis ſcandalizabāt ꝓpl'm falſa pietate ſupatus: dure corrigere neglexit. licet ī ſe bon' grauiter punit' eſt cū eis. Nam audita morte filioꝝ in bello retro cadens fractis ceruicibus expirauit. vt patȝ. j Reg. iiij Nec debet p̄latus ꝓpter ſcandaluȝ delinquentis de ſua correctione vel punitione cū illud eſt manifeſtū dimittere impunitū. ſm Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xxxiij. arti. vj. Et ratio eſt iſta q2 correctio hec eſt actus iuſticie habens vim

coactiuã ⁊ ordinaᵗ ad bonũ ↄmune. ⁊ ideo ſi
delinquẽs ꝓpria ſpõte emẽdari nõ velit. cogẽ
dus ẽ ꝑ penas vt peccare deſiſtat. tũ etiã qꝛ et
ſi corrigibilis ſit ꝑ punitõeʒ eiꝰ ꝓuideᵗ bono
ↄmuni. dũ ſuaᵗ ordo iuſtitie. ⁊ vniꝰ exemplo
alij deterrenᵗ. Sicut nec iudex ꝑ̃termittit ſer
re ſniam ↄdẽnatõis ĩ peccãtẽ ꝓpᵗ timorẽ tur-
batõis eiꝰ vel amicoꝝ. Ubi aũt eſſet magis ꝑi
culũ ⁊ detrimẽtũ qd̓ ſequereᵗ bono ↄmũi ꝓpᵗ
punitõeʒ crimĩs alicꝰ. ꝓpᵗ ſcandalũ inde con
ſequẽdũ q̃ vtilitas ſequẽda ex punitõe. tunc
rõnabiliter correctio poſſet ꝑ̃termitti ar. ad
hoc diſ. l. Ut ↄſtitueret. Debet aũt ĩ corrigẽ-
do cauere a nimia crudelitate ſeu ſeueritate.
⁊ a nimia pietate ſeu remiſſione. Naʒ q̃tũ ad
ꝓ̃mũ dr̃ ꝓuer. xxx. Qui nimis emungit elicit
ſanguinẽ. ⁊ Eccĩ. vij. Noli eſſe nimis iuſtꝰ. i.
ſeuerus eſt q̃ perit ĩ iuſticia ſua. Hinc et Leo
papa. Leniᵗ caſtigatꝰ reuerẽtiã exhibet caſti
ganti. aſꝑitas aũt nimie ĩcrepatõis nec corre
ctionẽ recipit nec ſalutẽ. diſ. xlv. Cũ beatus.
Eẽtum ad ſcõm. ſ. de nimia miſẽdia dr̃ ꝓuer.
xiij. Qui parcit virge odit filiũ ſuũ. Et in ve-
teri lege. Non miſereberis pau̾pis ĩ iuditõ. ſ.
vt ex ↄpaſſione pau̾ptatis non punies delin-
quentẽ. Uñ Hieroꝰ. Que ẽ iſta bonitas: que
ẽ iſta miſẽdia: vni ꝑcere ⁊ oẽs ĩ diſcrimẽ addu
cere! Polluiᵗ ei ex vno peccatore ꝓplus. ſicut
ex vna morbida oue totꝰ grex inficiᵗ. diſ. xlv.
Sed illud. Ad idẽ dicit Ormiſda papa. Que
ẽ iſta iuſticie ĩimica bonitas palpare crimi-
noſos. ⁊ vulnera eoꝝ vſqꝫ ĩ diẽ iudicij incura-
ta ſuare! ⁊ paulopoſt. vere dico. qꝛ illi ipi qͥb
cũ ꝑiculoſa ⁊ falſa miſẽdia indulgẽ videmur
cũ ante tribunal xp̃i ꝓ tãtis peccatis dãnan
di aduenerit ↄ̃ nos cauſã dicturi ſũt dicẽtes.
q̃ dũ aut aſꝑitatẽ lingue eoꝝ expauimꝰ. aut
falſa blãdimẽta et ꝑiculoſas adulatões ipoꝝ
libenter accepimꝰ. in eiſdẽ ꝑmanẽ pc̃is ĩuti
liter ĩdulgemꝰ. aut ipa pc̃a augẽ ꝑmittimꝰ.
diſ. l. Si q̃s diaconus. Debet ḡ ſeruari medi
um vt docet Gregꝰ in. ij. li. moraᵗ. dicẽs. Circa
ſubditos dʒ ineſſe rectoribꝫ ⁊ iuſte ↄſulẽs mi-
ſẽdia. ⁊ pie ſeuiens diſciplina. Miſcenda eſt ḡ
lenitas cũ ſeueritate. ⁊ faciendũ ẽ quoddã ex
vtroqꝫ tem̃pamẽtũ. vt nec multa aſꝑitate ex-
ulcerenᵗ ſubditi. neqꝫ nimia benignitate ſol-
uanᵗ. diſ. xlv. Diſciplina. Adducit ad hec fi-
guras de ſãmaritano q̃ in vulneribꝫ ſemi vi-
ui ĩmiſit vinũ ⁊ oleũ. vinũ. ſ. mortificatiuum
ſeueritatis. ⁊ oleũ linitiuũ pietatis ad eũ ſa-
nandũ. Et ĩ archa dñi deſignãte p̃latũ. erat ⁊
mãna dulcedinis ⁊ ṽga diſtrictõis. ⁊ p̃s. Uir-
ga tua. ſ. caſtigatõis. et baculꝰ ſuſtentatõis ꝑ
ↄſortatõeʒ. ipa me ↄſolata ſũt. Exemplum in
Moyſe qui ex magna pietate rogauit ꝓ ꝓplõ
qui ẏdolatrauerat ſibi a dño ignoſci. aut dele
ri de libro ſuo. ⁊ poſtea placato dño ipe cum
ſuis occidit. xxiij. milia eoꝝ q̃ peccauerunt.

Uerum quia difficile eſt tenere medium ne ĩ
altero excedatur. dicit Criſoꝰ q̃ melius eſt do
mino reddere rationem de nimia miſericor-
dia q̃ de nimia ſeueritate. Si enim benignus
eſt dominns. vt quid ſacerdos eius vult vide-
ri auſterus. xxvj. q. vij. Alligant. Et Calixtꝰ
papa. Sententia que miſẽdiam vetat. nõ ſolũ
tenere fratres: ſed ⁊ audire fugite. qꝛ potior ẽ
miſẽdia oĩbꝫ holocauſtomatibꝫ. diſ. l. Pon-
deret. Qd̓ p̃cipue videtur hr̃e locum qñ delin
quens humiliter recognoſcit delictũ ſuũ. nec
eſt tale qd̓ trahaᵗ in exẽplũ. Uñ Hieroꝰ. Ubi
peccator intelligẽs vulnꝰ ſuuʒ tradit medico
curandum ibi nõ eſt virga neceſſaria: ſʒ ſpũs
lenitatis. de peni. diſ. j. Importuna. Et vt di-
cit Augꝰ ſiue plectendo ſiue ignoſcendo hoc
ſolum bene agitur. dũmodo mala vita homi-
nũ corrigaᵗ. xxiij. q. v. ꝓdeſt. Et hec oĩa age-
re debet p̃latus ex caritate. Uñ Augꝰ. Corri-
pianᵗ a prepoſitis ſuis ſubditi correctionibꝫ
de caritate venientibꝫ. ꝓ culparũ diuerſitate
diuerſis vel minoribꝫ vel amplioribꝫ. ⁊ infra.
Neſcientes quis ꝑtineat ad p̃deſtinatorũ nu-
merum. quis nõ ꝑtineat. ſic affici debemꝰ ca-
ritatis affectu vt omnes velimus ſaluos fie-
ri. xxiij. q. iij. Corripianᵗ. Qꝛ ſi p̃latꝰ excedat
modũ in corrigẽdo ſi ex caritate correxit non
tenetur a ſubditis veniã poſtulare. di. lxxxvj
Qñ. Si aũt ex odio fecit: teneᵗ actione iniu-
riaꝝ. ff. ad. l. acquil̓. Quẽadmodũ. Facilꝰ tñ
ꝑciᵗ p̃latus in hoc caſu q̃ in alijs. quia ĩ cura
rei familiaris vix poteſt euitari peccatũ. vt
xxv. diſ. Qualis. ⁊ p̃cipue negligẽtie. De hu-
iuſmodi exceſſu p̃latoꝝ in corrigẽdo habetur
figura Deuᵗ. xix. Si quis abierit cuʒ amico
ſuo ſimpliciter in ſiluam ad ligna cedenda et
lignum ſecuris fugerit manum. ferrumqꝫ la
pſum de manubrio amicũ eiꝰ ꝑcuſſerit et occi
derit. hic ad vnã ſupradictaꝝ vrbiũ. ſ. refugij
fugiet et viuet. ne forte ꝓximus eius cuius
effuſus eſt ſanguis. doloris ſtimulo ꝑſequa
tur ⁊ apprehendat ⁊ occidat aĩam eius. Quod
exponens Gregꝰ in paſtorali ait. Ad ſiluam
cum amico imus quotiẽs ad intuendũ ſubdi
torum delicta ↄuertimur. et ſimpliciter ligna
ſuccidimus qñ delinquẽtiũ vitia pia intentio
ne reſecamus: ſed ſecuris manũ fugit. cũ ſeſe
ĩcrepatio pluſq̃ neceſſe eſt in aſꝑitatem ꝑtra
hit. Ferrũqꝫ de manubrio ꝓſilit. cum de corre
ctione ſermo durior excidit. ⁊ amicum ꝑcutit
et occidit. quia auditorem ſuum ꝓlata cõtu-
melia a ſpiritu dilectionis interficit. Corre-
pti nãqꝫ mens repente ad odium prouehit ſi
hanc ĩmoderata increpatio pluſq̃ debuit adi
cit. Sed is qui ĩcaute ꝓximũ lingua extiguit
ad vnam ex tribus ciuitatibꝫ neceſſe eſt vt fu
giat. vt in vna earum defenſus viuat. quia ſi
ad penitentie lamẽta ↄuerſus in vnitate ſa-
cramenti ſub fide. ſpe ⁊ caritate abſcõdiᵗ. reꝰ

10.14 ꝑpetrati homicidij ñ tenet̃. prim⁹ extincti a-
mici sig̃t xp̃m. q̇ est prim⁹ nr̃. q̇ cũ venerit ad
iudicãdũ reatũ hmõi culpe nõ expetit quem
sub venia. fides. spes. et caritas abscondat.
¶ Quatuor aũt sũt cause dissimulãdi et non
a corrigendi delicta vt ponit Vlric⁹. Pr̃ia est
cum mali sũt occulti ⁊ nõ possũt a bonis di-
scerni. Ad qđ facit parabola de zizanijs. vbi
cũ apparuissent zizania inter bonũ semẽ tri-
tici exorta. ⁊ dicerẽt serui dño. vis. im⁹ ⁊ col-
ligimus ea. Respõdit dñs. nõ. ne forte euellẽ-
tes zizania euellatis cũ eis et triticũ Math.
xiij. Scđa causa est cũ multitudo est tãta in
scelere q̄ nõ possit extirpari sine scismate ec-
clesie. vl' etiã q̄n boni iuoluerẽt̃. dis. l. Vt con
stituerẽt̃. Dicit aũt Tho. scđa scđe. q. cviij. q̄
q̄n tota multitudo peccat. debz de ea sumi vi-
dicta vel q̄tũ ad totã. s. q̄n sine maiori scãda-
lo fieri potest. sicut dñs egiptios om̃es ꝑse-
quẽtes filios israhel submersit ĩ mari rubro.
⁊ sodomite om̃es igne ⁊ sulphure perierunt.
vel q̄tũ ad magnã p̃tẽ multitudinis. sicut in
penã eoꝝ q̇ vitulũ adorauerũt ĩ deserto. occi-
si sũt. xxiij. milia. Aliq̄n si sperat̃ multoꝝ cor
rectio. potest exerceri punit̃õ ĩ aliq̄s p̃ncipa
liores vt exẽplo eorũ alij terreant̃. sicut dñs
mãdauit suspẽdi p̃ncipes. xij. tribuũ ꝓ pc̃to
fornicat̃õis ꝓli. Tertia causa ẽ. q̄n ꝓbabilit̃
p̄sumit̃ de emẽdat̃õe. vt q: peccauerunt tales
ex ĩfirmitate vel ignorãtia non ex obstinata
malitia. Quarta causa ẽ omissionis corre-
ctionis si exercitãdo bonos ꝑsũt eccl'ie. tunc
em̃ tolerari p̄nt: ne boni ocio torpescãt. ꝓbã
tur hec dis. xliiij. Cõmessat̃ões. ⁊ xxiij. q. iiij.
Ipsa pietas. Concor Ray.

¶ Capl'm. vj. de omissione fratñe corrept̃õis.

b **De negligẽtia seu omis**-
sione fraterne correctionis. Q: aũt
fraterna correctio sit ĩ p̃cepto. pz
ꝑ illud qđ dixit Petro xp̃c ĩ ꝑso-
na omniũ. Si peccauerit ĩ te frat̃ tu⁹ vade ⁊
corripe eũ int̃ te et ip̃m solũ Math. xviij. Vbi
Aug⁹ ĩ omel'. ait. Quid est in te peccauerit. i.
tu scis q: peccauit. q: em̃ secretũ fuit q̄n pec-
cauit ĩ te. secretũ q̄re cũ corrigis qđ peccauit
Nam si solus nosti q̄ peccauit ĩ te ⁊ eum vis
coraz oĩb⁹ arguere nõ eris erroris corrector
sed ꝓditor. ⁊ infra. Cũ scim⁹ hec. s. peccata oc-
culta ait Aug⁹. Nõ ꝓdim⁹ sed ĩ secreto argui
mus. Vbi ꝯtingit malũ ibi moriatur. Non tñ
vuln⁹ illud negligim⁹ ante oĩa ostñdentes illi
hoĩ ĩ tali peccato ꝯstituto illud vuln⁹ eẽ mor
tiferũ. habent̃ hec. ij. q. j. Si peccauerit. Vbi
glo. q̄rit de duob⁹. Primũ ẽ. de quib⁹ peccatis
hoc ĩtelligat̃ p̃ceptum admonit̃õis hmõi seu
correct̃õis fraterne. Et ponit plures opinio-
nes. quaꝝ p̄ma est. vt loquat̃ de occultis: sed
huic opinioni ꝯtradicit. c. Sed illud. dis. xlv.
⁊ extra de iudic̃. c. Nouit. In quibus. c. dicta
auctoritas xp̃i trahit̃ ad mãifesta. Alij dicũt
q̄ totũ intelligit̃ đ manifestis. Sed isti opini
oni ꝯ̃dicit dictũ aug⁹ in p̄dicto. c. vbi ait. Si
tu solus nosti ⁊c̃. Tertij dicũt q̄ p̃ncipiũ au-
ctoritatis p̄fate ĩtelligit̃ de occulto: sz seq̄ñs
de manifesto Io. an. ĩtelligit de occulto qđ tñ
scit̃ a plurib⁹. ⁊ vocant̃ testes vt ꝓbet̃ admo
nitio facta q: nõ posset accusare si nõ p̄cessis
set admonit̃õ. Et cũ dicit Aug⁹. si solus nosti
illud solus nõ excludit aliq̄s: sed multitudi-
nem cũ. s. esset notorium. sicut exponit̃ illud.
Quomodo sedz sola ciuitas plena Treñ. j. cũ
paucis. Ista opinio vltima videt̃ esse etiã. b
Tho. si tñ intelligat̃ etiã de occultis. s. vni tñ
notis. Scđo q̄rit glo. Vtꝝ om̃es obligẽt̃ ad
hoc p̃ceptũ. ⁊ ponit opiniones. Aliqui dicũt
q̄ om̃es rectores siue p̄lati siue ecclesiastici si
ue seculares tenent̃ ad istud p̃ceptuz quo ad
peccata cõmissa ⁊ cõmittenda. ar. xxiij. q. iiij
Duo ista. Sed alijs ꝑsonis est istud ĩ ꝯsilio ñ
in p̃cepto quo ad pc̃ta cõmissa. in p̃cepto aũt
quo ad ꝯmittenda. ar. xxij. q. v. Hoc videtur.
Alij dicũt simpliciter q̄ extendit̃ istud prece-
ptum ad om̃es: qđ tenet Hug. Et idẽ. b Tho.
scđa scđe. q. xxxiij. arti. iij. et ad hoc expresse
facit qđ habet̃. xxiiij. q. iij. Tam sacerdotes
q̄ reliqui fideles oẽs summã debẽt habere curã
de his qui ꝑeũt. q̄tenus eoꝝ redargut̃õne aut
corrigant̃ a peccatis. aut si ĩcorrigibiles ap-
pareant: ab ecclesia sepentur. Nec est ꝯtra qđ
ait Piero⁹. Sacerdotes studeãt adimplere il
lud euangelij. Si peccauerit in te frater tu⁹.
dis. xlv. Sed illud. Non em̃ intẽdit Piero⁹ di-
cere q̄ soli sacerdotes seu p̄lati teneantur ad
illud: sed q: magis illi q̄ ceteri s̃m Tho. vbi
supra. Tert̃õ videndũ est. Vtꝝ hmõi omissio
sit mortale. Ad qđ respõdet. b Tho. scđa scđe
q. xxxiij. arti. ij. q̄ sic. vñ Aug⁹ dicit in libro
đ v̄bis do. Si neglexeris corrigẽ peior effect⁹
es eo qui peccauit: sed hoc nõ esset nisi hmõi
negligẽtia p̃ceptũ omittẽt: vñ ⁊ mortale eẽt.
Est q̄ videndum q̄n omittit̃ istud p̃ceptũ ꝓp̃t
qđ mortale ꝯmittitur. Pro cuius declarat̃õe
sciendum s̃m Tho. q̄ est differentia inter pre
cepta affirmatiua ⁊ negatiua. Naz negatiua
obligant semꝑ ⁊ ad semꝑ. quia ꝓhibent act⁹
vitioꝝ qui semꝑ sũt s̃m se mali: nec vllo mõ
vel t̃pe vel loco bene fieri p̄nt. vt nõ ꝑiurabis
non mechaberis. ⁊ huiusmõi. Sz affirmati-
ua obligant semꝑ sed nõ ad semꝑ. q: dant̃ de
actib⁹ virtutũ. Sz actus virtutũ nõ quomo-
dolibet fieri debẽt: sz obseruatis debitis circũ
stantijs. s. q̄n debet. vbi debz. quõ debet. et h⁹.
Et quia in his que sunt ad finem dispositio
eorum attendit̃ s̃m rat̃õnem finis. in ipsis cir
cũstantijs actus virtuosi precipue est atten-
den da ratio finis qui ẽ bonũ virtutis. si ergo

ſit omiſſio talis circūſtātie circa actū virtu⸗
oſum que tollat totaliter bonū virtutis hoc
ꝯtrariabitꝛ ꝑcepto affirmatiuo. Si aūt ſit de
fectus alicuiꝰ circūſtātie q̄ nō tollat totaliter
bonū virtutis. licꝫ nō pfecte attingat ad bo⸗
nū virtutis nō erit ꝯtͣ ꝑceptū. Vn̄ ⁊ phs di⸗
cit i. ij. ethicoꝝ ꝙ ſi paꝝ diſcedatꝛ a medio nō
corrūpit bonū virtutis. Cum ergo correctio
fraterna ſit ſub ꝑcepto affirmatiuo et redu⸗
citur ad ꝑceptū decalogi de honoratōe parē⸗
tum ſub q̄ mādatur om̄e bn̄fitiuꝫ ſpūale vel
temporale de neceſſitate ꝓximo impēdenduꝫ.
Correctō autē fraterna ordinatur ad hūc fi⸗
nem. ſ. ad emēdatōem fratris. i. ꝓximi. vnde
ītātuꝫ cadit ſub ꝑcepto. inquātū ē neceſſaria
ad hūc finem. Vn̄ omittendo correctōem nō
ſemꝑ peccat mortaliter: ſed in certis caſibus
vt infra declarabitur.

De correctione frater⸗ .§. j.

na poteſt exponi illud ps. cxl. Corripiet me
iuſtus i miſericordia ⁊ increpabit me. vt no⸗
tāter dicit Greg. Sicut nō ē ab orōne ceſſā⸗
dum ꝓ his q̄s corrigi volumꝰ. etiā ⁊ ſi nullo
hominū orante ꝓ Petro dn̄s reſpexit eum ⁊
fecit ſuū flere pctm̄. ita nō ē negligēda corre
ctio. q̄uis deus q̄s voluerit nō correctos: fa
ciat eſſe correctos. Tūc aūt ex correctōe ꝓfi⸗
cit homo cū miſeretꝛ deus atq̄ꝫ adiuuat q̄ fa⸗
citꝛ quos voluerit etiaꝫ ſine correctōe ꝑficē.
xxiij. q. iiij. Sicut. Et ſciēdum ꝙ triplex ne⸗
gligētia ſeu defectus poteſt circa correctōeꝫ
contingere.

Primo ex correctōis irratōnali omiſſione. ꝯtͣ
quod dicitꝛ. Corripiet me.

Secūdo ex corrigentis crimīali diſpoſitōe. ꝯ
quod dicitꝛ. iuſtus.

Tercio ex indebiti modi ꝓceſſione. contra q̄d
dicitꝛ. i miſericordia.

Prima ē negligentia .§. ij.

ſeu defectus eſt cū omittitꝛ fraterna correctō
ſine rōe. Fit em̄ ꝯtͣ dn̄i ꝑceptum dicētis. Si
peccauerit i te frater tuus vade ⁊ corripe eū
inter te ⁊ ipm̄ ſolum. Vbi Auguſt. in libro de
verbis dn̄i ait. Admonet nos dn̄s noſter nō
negligere inuicem peccata noſtra. nō querē⸗
do quid rep̄hendas: ſꝫ videndo quid corrigas
i. non oportꝫ ꝙ ꝓpter hoc obſeruemus ⁊ curi
oſe inquiramus vitā alioꝝ vt inueniamꝰ q̄d
poſſimus rep̄hendere. hoc autē eſſꝫ explora
re vitam alterius: quod fieri nō debꝫ niſi ſit
p̄latus eius. vnde dicitꝛ ꝓuer. xxiiij. Ne que⸗
ras impietatem in domo iuſti ne vaſtes req̄⸗
em eius. Et Adrianus papa ait. Ne quicq̄d i
domo iuſti cuiuſq̄ agatur alia domus ꝑ eos
nouerit. vj. q. j. Ex merito. Illa em̄ benefitia
que nō certe pſone debemus. vt p̄lati ſubdi⸗
tis ſiue ſpūalia ſiue temporalia: ſꝫ cōmūiter
omibus. vt elemoſinas corꝑales vel ſpūales

nō oportꝫ querere quibꝫ impēdamus: ſed ſuf 10.15
ficit impēdere pſonis que nobis occurrunt.
ſm̄ Tho. vbi ſup̄. Nec ex hoc oportet religio⸗
ſos exire clauſtꝝ ſuum ad corrigendū delin⸗
quētes. Sed nō ſufficit prelatis cum viderit
vel caſu ſciuerint. crimīa aliorum corrigere:
ſed etiam debent inquirere ſeruatis tamē ſꝑ
debitis circūſtantijs vt dicetꝛ. Dicit ergo ps.
Corripiet me. ſ. malefacientem. iuſtus. nō ta
cebit. nō diſſimulabit. non omittet admoni⸗
tionem vel rep̄henſionē: ſed corripiet me. alꝛ
non eſſꝫ iuſtus ſine cauſa omittendo. Pro cꝰ
declaratōe dicit. b Tho. ſecūda ſcde. q. xxxiij.
art. ij. ꝙ fraterna correctio tripliciter poteſt a
omitti. Vno modo meritorie quādo. ſ. q̄s ex
caritate correctōem omittit. Dicit em̄ Aug.
libro. j. de ciui. dei. ꝙ ſi ꝓpterea quiſq̄ꝫ obiur⸗
gandis ⁊ corripiendis male agentibꝫ ꝑcit qꝛ
oportuniꝰ tempus inquiritur. vel eiſdeꝫ ipis
metuit ne ꝑ hoc deteriores efficiantur. vlꝛ ad
bonam vitam ⁊ piam erudiendos impediant
alios infirmos ⁊ p̄mant ⁊ auertāt a fide. nō
videtur eſſe cupiditatis occaſio ſed conſiliū
caritatis. Secūdo modo ꝑtermittitꝛ frater⸗
na correctio cum peccato veniali. quādo. ſ. ti
mor ⁊ cupiditas faciūt homīeꝫ tardioreꝫ ad
corripiēdum delicta fratris. nō tamen ita ꝙ
ſi ei conſtaret ꝙ poſſet fratreꝫ a peccato retꝛ⸗
here ꝓpter timorem nō diſplicendi. vel cupi⸗
ditatem temporaliuꝫ. ne illa amitteret. qui⸗
bus i animo ſuo caritatem fraternaꝫ prepo⸗
nit. illam dimitteret correctionē. Et hoc mō
ſancti aliquādo negligūt corrigere vitam de⸗
linquentium. vt ponit Aug. ibidem. Tercō
modo omittitur fraterna correctō cum mor⸗
tali peccato. quando. ſ. formidatur iudiciuꝫ
vulgi ⁊ carnis cruciatio. vt dicit ibi Augꝰ.
dum tamen hec ita dominētꝛ i animo vt ꝑpo⸗
nantur fraterne caritati. ⁊ hoc videtꝛ ꝯtinge⸗
re quādo quis p̄ſupponit de aliquo delinquē⸗
te probabiliter ꝙ poſſet eum a peccato retra⸗
here corrigendo: ſed ꝓpter timorem vel cupi⸗
ditatem ꝑtermittit. Sciendum ꝙ omiſſio
fraterne correctionis nō eſt mortale niſi illō
de quo fienda eſt ſit mortale. Nam q̄uis eti⸗
am fraternaliter corrigere delinquētem i ve⸗
nialibꝫ ſit caritatis quādo inde ſperatꝛ vtili⸗
tas. nō tamen omittere illud ex negligentia
eſt mortale. Vmbertus tamen i expoſitōe re⸗
gule Aug. facit diſtinctōnem de venialibus.
dicit em̄ ꝙ cū venialia ſint diſpoſitō ad mor⸗
talia duplex eſt diſpoſitio venialiuꝫ ad mor⸗
talia. quedam enim eſt diſpoſitio ꝓpinqua.
et quedaꝫ remota. Diſpoſitio remota vt ver⸗
bum ocioſum. leuitas. riſus. aſpectus vel au
ditus. curioſus nouitatum. ⁊ huiuſmōi. Di⸗
ſpoſitio ꝓpinqua eſt vel ratione multitudi⸗
nis. vt i illo qui aſſidue ſine numero hec cō⸗
mittit. vel ratione magnitudinis. vt ſūt ali⸗

qua mēdacia multum ſcandalizatiua. ⁊ aliq̄
detractōnes ⁊ huiuſmōi. vel ratione ꝯnexio-
nis cū mortali. ſicut ſunt colloquia impudi-
ca ⁊ viſus fixus circa mulierem ⁊ hmōi. Sic
ḡ aliquis vidēs aliū incedentē ꝑ viam credit
q̄ ſtatī incurret ꝑiculū mortis peccaret niſi
retraheret eū. Ita pt̄ aliquis peccare morta
liter niſi corrigat fratrem de hmōi venialibꝫ
que ſūt diſpoſitio ꝓpinqua ad mortale. vt ē
peculantia. de q̄ loquit̄ Aug⁹ in regula. Te-
nemur ḡ ad correctionē fraternā p̄ceptorie
de venialibꝫ interdū nō inq̄tū venialia ſʒ i-
q̄tum ad mortalia inducētia. In alijs caſibꝫ
q̄uis nō teneamur de neceſſitate ad correctō
nem de venialibꝫ. tñ eſt de expedientibꝫ ad ſa
lutem. i. vtilibꝫ. hec Amb. Itē omiſſio corre-
ctionis fraterne de mortalibꝫ qñ non ſꝑatur
emendatio fratris non ē mortale. immo fie-
ri nō debet. Itē de mortalibꝫ publicis ⁊ noto-
rijs nō habʒ locū p̄ceptū de fraterna correcti
one. Sʒ de illis intelligit̄ illud aplī. Peccātē
coraʒ omībꝫ argue vt ceteri timorē habeāt.
Unde Aug. Que peccāt̄ corā omībꝫ corrigen
da ſūt coram omībꝫ. que peccāt̄ ſecreti⁹ corri
pienda ſūt ſecreti⁹. Diſtingue tꝑa. ⁊ concor-
dabis ſcripturas. ij. q. j. Si peccauerit.

Secunda negligētia .§. iij.

a que cōmittit̄ ī correctiōe fraterna ē defectuo
ſa ſeu infructuoſa cōiter. qñ corrigens ē pec-
cator. Dicit enī aplꝰs Ro. ij. In quo aliū iu
dicas teipm̄ ꝯdemnas. Sibi enī dici pt̄ illud
ꝓuerbiū. Medice cura teipm̄. Et Iſido. in li.
de ſūmo bono. Non debet alioꝝ vitia corrigē
q̄ vitijs ē ſubiect⁹. ꝓpterea dicit ps. Iuſt⁹ cor
ripiet me. q. d. nō peccator. quia non ē dign⁹
corrigere aliena vel idoneus q̄ ꝓprijs detinet̄.
Sciendū tñ ꝑ hmōi declaratōe q̄ correctio
delinquētis ꝑtinet ad aliquē īq̄tū viget ī eo
rectū iudiciū ratōnis. peccatū aūt nō tollit to
tū bonū nature quin remaneat ī eo aliquid
de recto iudicio ratōnis. ⁊ ſm hoc pt̄ ſibi cō-
petere alteri⁹ delictū arguere: ſed tñ ꝑ pcm̄
p̄cedens impedimētū quoddaʒ correctōni af-
fert̄. ꝓpter tria. ¶ Prio quidē ex peccato p̄ce
denti indign⁹ reddit̄ vt aliū corrigat de mio-
ri pcō ſi ip̄e corrigēs maius cōmiſit. Unde
ſuꝑ illud Math. vij. Quid autē vides feſtucā
⁊c̄. dicit hiero. d̄ his loquit̄ qui cum mortali
crimine detinētur obnoxij mīora pcā fratri
bus nō p̄cedūt. Scdō reddit̄ indebita ꝓpter
ſcandalū qd̄ ſequit̄ ex correctōe ſi pcm̄ cor-
ripientis ſit maīfeſtum. quia videt̄ q̄ ille qui
corrigit nō moueatur ex caritate. ſed ad oſtē
tatōneʒ. Unde ſuꝑ illud Quō dicis fratri tuo
⁊c̄. exponit Criſo⁹. Quo ꝓpoſito puta ex ca
ritate vt ſalues ꝓximū tuum. nō. quia teipm̄
ante ſaluares. vis ḡ non alios ſaluare ſed ꝑ
bonam doctrinā malos actus celare ⁊ ſciētie

laudē ab homībus querere. Tercio ꝓpter ſu
ꝑbiam corrigentis inq̄tū. ſ. aliquis ꝓꝓa pec-
cata ꝑuipendens ſeipm̄ p̄fert ꝓxīo ſuo ī cor-
de. peccata ꝓximi auſtera ſeueritate diiudi-
cans acſi ip̄e eſſet iuſtus. Unde Aug. in li. de
ſermone dñi ī monte ait. Accuſare vitia offi
ciū eſt bonorū. qd̄ cum mali agūt alienas ꝑ-
tes faciūt. Quō aūt quis debeat corrigere do
cet idem Aug. dicēs. Cogitemus cū aliquē re
p̄hendere nos neceſſitas cogit vtꝝ tale ſit vi
tium quod nūq̄ habuim⁹. et tūc cogitemus
nos homīes eſſe ⁊ habere potuiſſe. vel qd̄ ha
buimus ⁊ iaʒ nō habem⁹. ⁊ tūc tāgat memo-
riam cōis fragilitas vt illam correctiōem nō
odiū ſed miſericordia p̄cedat. ſi autē inueni-
mus nos ī eodem vitio eſſe nō obiurgem⁹ ſʒ
cōgemiſcamus ⁊ ad penitēdum inuiceʒ inui
temus. Patet ḡ ex his q̄ peccator ſi cū humili
tate corrigat delinquēteʒ nō peccat. Nec per
hoc nouam ſibi damnatōeʒ acquirit licʒ per
hoc vel in ꝯſcientia fratris vel ſaltim in ſua
ꝓ pcō p̄terito cōdemnabilem ſe eſſe oñdat.
non autē deobligatur pcōr quicūq; ab iſto
p̄cepto. nec poteſt dici ꝑplexus. quia poť cō-
teri de peccato ⁊ penitere ⁊ iaʒ nō erit pecca-
tor. vel etiaʒ vt dictū eſt humiliter corrigēdo
p̄cipue fraternaliter nō peccat. Nec excuſāt̄ b
ſubditi quin teneant̄ correctōne fraterna p̄-
latos ſuos corrigere delinquētes ſi vt dictum
eſt ſꝑatur emendatio eoꝝ ꝑ ipaʒ. Eſt enī fra
terna correctio actus caritatis ⁊ ideo ꝑtinet
ad vnū quēq; reſpectu cuiuſcūq; perſone ad
quam caritatem debet habere ſi aliquid ī eo
corrigibile inueniatur. Uex in correctōne q̄
corrigunt ſubditi p̄latos debʒ modus ꝯgru⁹
adhiberi. vt. ſ. nō cum ꝓteruia ⁊ duricia ſed
cum manſuetudine ⁊ reuerentia corrigātur.
Unde aplꝰs. j Thimo. v. ait. Senioreʒ ne ī-
crepaueris ſed obſecra vt patrem. Et idō Di-
oniſius redarguit Demophilum monachuʒ.
quia ſacerdotem irreuerenter correxerat eū
percutiens. ⁊ de eccleſia eijciens. hec. h Tho.
vbi ſuꝑ. Ad hoc facit vt notat Grego⁹. in pa
ſtorali. exemplum. Nathan ꝓpheťe. cum cor-
rexit Dauid de adulterio commiſſo occulte.
quia ſub ſimilitudīe diuitis q̄ occiderat ouē
pauperis vt prepararet cōuiuium pauperi
hoſpiti ⁊c̄. ſuꝑ quo Dauid iudicauit illū di-
gnum morte ⁊c̄. ex q̄ ſentētia inde ſūpta oc-
caſione vrbane redarguit eum. et ille ſubito
emēdatus eſt. hiſtoriaʒ habes. ij Reg. xij. In
hui⁹ figurā dicit̄ Exo. xix. Beſtia que tetige
rit montem lapidabitur. qd̄ fit cuʒ ſubditus
beſtialiter ſeu ꝓterue corrigit p̄latuʒ qui rōe
dignitatis quia altior ceteris ex officio dici-
tur mōs. Et. ij Reg. vj. narrat̄ q̄ Oza ꝑcuſſ⁹
fuit a dño quia tetigit archam dei que deſigt
p̄latum cōtractus aūt Oze qñ irreuerēter ob-
iurgatur vel ei detrahit̄. Sciendum etiā ſm

Tho. vbi ſup̄. ꝙ vbi īmineret periculum fidei
etiaꝫ publice eſſent p̄lati a ſubditis arguen-
di. Unde ⁊ Paulus qui erat ſubditus Petro
quia ip̄e papa ⁊ ille ep̄us. ꝓpter īminens pi-
culum ſcandali circa fideꝫ Petrū publice ar
guit. ⁊ ſic dicͭ glo Aug. ad Gal'. ij. Ip̄e Petr⁹
exēplū maioribꝫ tribuit vt ſicubi forte rectū
tramitem reliquiſſent: ne dedignēt a poſteri
oribꝫ corrigi ar. diſ. viij. Qui ꝯtempta. Et q̄-
uis p̄ſumere ſe eſſe meliorē ſimpliciter q̄ p̄la
tus ſuus: videat̄ eſſe p̄ſumptuoſe ſupbie. tñ
extimare ſe eſſe meliorē q̄tū ad aliquid non
eſt p̄ſumptionis. quia nullus eſt ī hac vita q̄
nō habeat aliqueꝫ defectū. Et ꝯſiderādum eſt
ꝙ cū aliquis monet prelatum ſuū non ꝓ hoc
maioreꝫ ſe extimat ſed auxiliū impēdit ei qui
quāto ī loco ſupiori tāto ī piculo maiori ver
ſat̄. ſm Aug. ī regula. Tho. vbi ſup̄. art. iiij.

Tercia negligentia .§. iiij.

circa correctōem fraternam que cū ſit actus
caritatis ideo oportꝫ ꝙ fiat cū modo q̄ mod⁹
eſt ꝙ fiat ſm caritatē. ⁊ ideo dicit ī miſericor
dia increpabit me. Miſericordia aūt eſt effe-
ctus caritatis. Modus aūt ſm caritatem eſt
modus et forma tradita a xp̄o in euangelio
qui de neceſſitate p̄cepti eſt ſm Tho. vbi ſup̄
ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxiij. arti. vij. vt videlicꝫ denū-
ciatōeꝫ p̄cedat ſecreta admonitio in pct̄is. ſ.
occultis. quia ſecus ī publicis ī quibus nō ē
neceſſariū ſecretam admonitionē precedere
denunciationem. et hoc quia nontm̄ adhibē-
dum eſt remedium ei qui peccauit vt melior
fiat ſed etiā alijs in quorum noticiam venit
vt non ſcādalizent̄ ⁊ ideo publice fienda. Sꝫ
quia in peccatis occultis pōt parari offenſa
primoꝝ. Ideo adhuc diſtinguendū. Quedā
eñ peccata occulta ſūt que ſūt in nocumētū
primoꝝ corꝑale vel ſp̄ūale. puta ſi aliq̄s oc-
culte tractat q̄uo ciuitas tradat̄ hoſtibꝫ vel
ſi heretic⁹ hoīes p̄uatim a fide auertat. q̄r. n.
ī huiuſmōi caſibꝫ q̄ occulte peccat nō ſolū in
te peccat ſed etiā ī alios ſtatim oportꝫ ad de-
nūciatōnē ꝓcedere omiſſa fraterna correctō-
ne vt huiuſmōi nocumētū impediat̄ niſi for
te aliq̄s firmiter extimaret ꝙ ſtatim ꝑ ſecre-
tam admonitōeꝫ poſſet huiuſmodi mala im-
pedire. Quedaꝫ vero peccata occulta ſunt q̄
ſunt ſolū in maluꝫ peccantis. et eius in queꝫ
peccatur. vel quia a peccante lederis vel ſal-
tem ex ſola notitia. ⁊ tūc ad hoc ſolū tenen-
dū eſt vt fratri peccāti ſubueniat̄. ⁊ tūc ſicut
medicus corꝑalis ſi ſanitatē infirmo pt̄ in-
ferre ſine alicuius membri deciſione hoc fa-
cit. ſi auteꝫ nō poteſt. abſcindit mēbrū min⁹
neceſſariū ut vita totius ꝯſeruet̄. ita ille qui
ſtudet emēdationi fratris ad queꝫ ordinatur
fraterna correctio debꝫ ſi pt̄ ſic fratrē emen
dare q̄tū ad ꝯſciētiaꝫ vt fama eius ꝯſeruet̄
que⸗ vtilis eſt. ¶ Primo quideꝫ et ip̄i peccanti
non ſolum in temporalibꝫ in quibus q̄tū ad
multa homo patitur detrimentuꝫ amiſſa fa-
ma. ſed etiaꝫ q̄tum ad ſpiritualia. quia p̄ ti-
more infamie multi a peccato retrahūt̄. Un-
de qñ ſe infamatos ꝯſpiciūt: irrefrenate pec-
cant. Et iō hiero. dicit. Corripiēdus ē ſeorſū
frater ne ſi ſemel pudorē aut verecūdiā ami-
ſerit: ꝑmaneat ī peccato. ¶ Secūdo debet cō-
ſeruari fama peccātis fratris. q̄r vno īfama
to alij quodāmodo infamāt̄. ſm illud Aug⁹.
ad plebeꝫ ÿponeñ. Cū de aliquibꝫ q̄ ſc̄tm no-
men ꝓfitent̄ aliq̄d crimīs vel falſi inſonuēit
vel veri patuerit. inſtant. ſatagūt. ambiunt.
vt de omibꝫ hoc credat̄. ¶ Tercio q̄r ex pecca
to vnius publicato alij ꝓuocāt̄ ad peccādū.
Uel quia ꝯſciētia. ſ. bona p̄ferenda eſt fame
voluit deus vt ſaltim cū diſpendio fame fra-
tris ꝯſcīa ꝑ publicaꝫ denūciatōem a peccato
liberet̄. Et ſic patꝫ de neceſſitate precepti eſſe
ꝙ ſecreta admonitio ī hmōi occultis publi-
cam denūciatōem p̄cedat. Nec eſt ꝯ ꝙ Ioſeph
accuſauit fratres ſuos apud patrē de crimīe
peſſimo Geñ. xxxvij. nec legitur ibi ꝙ p̄miſe
rit ſecretā admonitionē quia ſm Tho. q̄uis
nō ſit ſcriptū. credēdū eſt ꝙ prius admonue-
rit. vel dici pt̄ ꝙ publicū erat pct̄m inter fra
tres. vnde dicit pluraliter accuſauit fratres.
Q̄ etiaꝫ Petrus Ananiā et Saphirā occul-
te defraudante de precio agri publice denūcia
uit pct̄m ſine p̄cedenti admonitōne. vt patet
Act. v. hoc fecit vt executor dei cui oīa pct̄a
etiaꝫ occulta ſūt ei vt publica. cui⁹ reuelatōe
pct̄m illius cognouit ⁊ puniuit. Xp̄c etiā cū
peccatū Iude ꝓditoris haberet vt publicū ī-
q̄tū deus. vnde ⁊ ꝓdere poterat non tñ publi
cauit: ſed verbis obſcuris eū de pct̄o admo-
nuit vt nobis exemplū preberet. ij. q. j. vnus.
Similiter nō eſt ꝯt̄ ꝙ religioſi ī capitulo de
culpis ſeinuicem ꝓclamēt p̄termiſſa admoī-
tiōe q̄r illa ſūt venialia nō infamatoria ī q̄bꝫ
nō hꝫ locū p̄ceptū fraterne correctiōis. ſed ſi
eſſet aliquod tale ꝑ q̄d frater infamaretur ꝯ
p̄ceptū ageret. quia ꝑ hunc modū peccatum
fratris publicaret. Iteꝫ qñ p̄latus ī viſitatō-
ne vel al' p̄cipit ꝙ ſibi dicatur q̄d q̄s ſciuerit
corrigendū. intelligendū eſt ſaluo ordine fra
terne correctōnis ſiue p̄ceptū fiat ad omnes
ſiue ad aliqueꝫ ſp̄āliter. Sꝫ ſi p̄latus p̄cipet
exp̄ſſe ꝯt̄ hūc ordinē a dn̄o conſtitutū. ⁊ ip̄e
peccaret p̄cipiēs. ⁊ ei obediēs. quia ꝯ p̄ceptū
dn̄i ageret. vñ tūc non eſt ei obediendū quia
p̄latus nō eſt iudex occultorū ſed ſol⁹ deus.
vnde nō habꝫ p̄tatem aliquid p̄cipiendi ī oc
cultis. niſi inq̄tum ꝑ aliqua indicia manife
ſtantur. puta ꝑ infamiaꝫ vel ꝑ aliquas ſuſpi
tiones. in quibus caſibꝫ pt̄ prelat⁹ p̄cipe eodē
modo ſicut iudex ſecularis vel eccleſiaſticus
exigere iuramentū d̄ veritate dicenda Tho.
vbi ſup̄. Unde ⁊ Urban⁹ papa. De manifeſtis

10.18 loquimur. occultoꝝ enĩ cognitoꝛ ⁊ iudex eſt deus diſ. xxxij. Erubeſcãt. Itẽ poſt admoniti onem ſecreto factã ſemel vl' pluries quouſq; habeat̃ ſpes emendationis ei⁹ ꝑ hanc viã ꝓcedẽdũ ẽ vlterius. ſ. ad ꝓductiõem teſtium. et hoc nõ niſi cũ ſpatur q̃ ꝑ tales teſtes inductos ille debeat emendari qui ꝑ ſecretam admonitionez nõ ſe a vitio ꝯtinebat. Nã ꝑ hũc modum ſi nõ ꝓbabiliter crederet̃ emẽdatõ ñ ſunt teſtes inducendi ſed deſiſtendum. Indu-

a cũtur autẽ teſtes ꝓpter tria ſm Tho. ¶ Pᷣo ad oſtẽdẽdũ q̃ ſit pcĩm de quo aliquis arguitur. vt dicit hiero. ¶ Scđo ad cõuincendũ ꝺ actu ſi actus iteret̃. vt dicit Aug⁹ ĩ regula. ¶ Tercio ad oſtendẽdũ q̃ frater admonẽs fecit quod in ſe eſt ad emendatõez fratris ꝓcurandã ſm Criſo. ¶ Icciroo aũt voluit deus teneri hũc oꝛdinem ĩ fraterna correctõe. q̃a de vno extremo nõ trãſitur ꝯueniẽter ad aliud niſi ꝑ mediũ. In coꝛrectõe aũt fraterna voluit dñs q̃ principium eſſ; occultũ dũ frater coꝛripet fratrẽ inter ſe ⁊ ipm ſolũ. Finem aũt voluit eſſe publicũ. vt. ſ. eccl'ie denũciaret̃. ⁊ ideo ꝯuenienter ĩ medio ponitur cõductõ teſtium. vt ꝓmo paucis indicet̃ pcĩm fratris q̃ poſſũt ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe vt ſaltim ſic ſñ multitudinis infamia emẽdet̃. Et qđ Aug. dicit ĩ regula q̃ peccatũ fratris occultũ ꝓus ꝓpoſito debet oſtendi. q̃. ſ. teſtib᷒. intelligendũ ẽ q̃ prius dicat̃ ꝓlato q̃ teſtib᷒ ſm qđ ꝓlatus ẽ q̃dam ꝑſona ſingularis que magis pt̃ ꝓdeſſe q̃ alij. nõ aũt q̃ dicat̃ ei tanq̃ eccl'ie. i. ſicut ĩ loco iudicis reſidẽti. Eſt ẽ ſeruand⁹ iſte oꝛdo vt primo ſecrete coꝛripiat̃ frater delĩqns de ſuo peccato occulto cũ ꝑ hanc coꝛrectõem ſpatur emẽdatio et nõ aliter. deinde ꝓlato vt ꝑſone priuate intimet̃ vt admoneat. tercio teſtib᷒ ꝑſoĩs maturis ⁊ diſcretis dicat̃. i. coram eis coꝛripiat̃ ſi ꝑ hũc modũ ſpatur emẽdatio ⁊ nõ aliter. ⁊ vbi ꝓuata coꝛrectio non iuuabat. quarto dicendum eſt eccleſie. i. prelato accuſando ſi poteſt ꝑ ſufficiẽtes ꝓbatõnes oſtẽdere ⁊ ſpatur coꝛrectio illi⁹ ꝑ hoc vl' ſaltim denũciando. Prelat⁹ aũt habita ſufficienti ꝓbatõne debet illi ꝓcipe vt deſiſtat. qđ ſi nõ facit eccleſiã nõ audit. vnde ꝓpter ꝯtumaciam excõicandus eſt. ⁊ tũc excõicatus ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. i. al' nõ vites eum ſi nõ excõicet̃ q̃uis eccl'iaz non audiat i. non obediat nõ ꝓpter hoc opoꝛtet eũ vitare. ar. ij. q. j. Multi. Cũ tenetur iſte modus et oꝛdo tũc coꝛrectio eſt ĩ miſericoꝛdia ⁊ caritate ſm illud ps. Coꝛripiet me iuſt⁹ ĩ miſericoꝛdia. aliter male fit ⁊ ꝯ miſericoꝛdiã ⁊ caritatez. vt cũ publicat̃ hincinde. Et tũc (vt dicit Aug⁹) non es coꝛrectoꝛ ſed ꝓditoꝛ. ij. q. j. Si

b peccauerit. ¶ Item q̃ritur circa hanc materiam vtꝝ ſciens pcĩm ꝓximi ⁊ referens illõ ſtatim ꝓlato ſuo añ factã admonitõez ſecretam peccet moꝛtaliter. Videt̃ q̃ ſic. quia cõt oꝛdinem datum a xp̃o de fraterna coꝛrectiõe agit. Sed ſm Tho. in quolibet. In his diſtinguendũ eſt de ꝯditione ſubditi ⁊ ꝓlati. Naz ſi ego ſcio q̃ frater ꝑ me coꝛriget̃ tũc nõ debeo denũciare ꝓlato. Si aũt hoc melius fiat per ꝓlatum ⁊ ꝓlatus nihilomin⁹ ſit pius ⁊ diſcretus ⁊ ſpiritualis non habẽs odium vel rãcorem ad illum ſubditum tũc poteſt denũciare ſibi: nec tunc dicit eccleſie. quia non dicit ei vt ꝓlato eccleſie ſed vt ꝓuate ꝑſone ꝓficiẽti ad coꝛrectionẽ ꝓximi ⁊ emendationem. Sed ꝓpter ꝯditiones diuerſas ꝓlatoꝝ ⁊ ſubditorum nõ pt̃ ĩ hoc dari iudiciũ generale. vl' q̃a ꝓlatus mouet̃ odio ad ſubditũ. vel q̃ꝛ ſubditus non recipet bene verba ꝓlati. ⁊ ideo ĩ oĩbus his hoc eſt tenendũ ꝓ regula q̃ ĩ his ſeruanda ẽ caritas. et quod meli⁹ ex ꝓdictis videtur. etſi hoc intẽdat. ſ. emẽdatõem fratris: vel cautelam ĩ futuꝝ ⁊ ſeruet q̃ntũ pt̃ bonuz caritatis non peccat denũciando. Si autem denũciat vel ꝓlato vel amico ſuo vel cuicũq; ex malicia vt cõfundat̃ et deꝓmatur: peccat moꝛtaliter. ſi aũt ex incautela hoc alicui dĩ. ita tñ q̃ inde non aliud vel infamia vel vituperiũ eueniat delinquẽti non eſt moꝛtale licz incaute agat. hec Tho. Dicit etiaz Ricar. in q̃rto. diſ. xix. q̃ ꝓpter fratris coꝛrectõem factam ꝑ admonitionẽ ſecretaz nõ teneoꝛ deſiſtere a ſecreta denũciatõe ꝓlato fienda. quia valet ad ꝓcauendũ fratri a recidiuo: nec eſt ĩ ꝓiudiciũ fame fratris ſi talis eſt ꝓlatus q̃lis eſſe debet. Si tñ ꝑ ſigna valde ꝓbabilia crederetur q̃ ex illa denũciatione fratrem coꝛrectum infamare vellet tũc crimẽ fratris veraciter coꝛrecti ſibi denũciari non deberet. hec Ricar. Sed ſi ille nec illum infamaret ſ; delinquens ita videtur emẽdatus q̃ nulli dubium eſt de recidiuo non videtur q̃ debeat dicẽ exquo nil fructus ſequitur immo male faceret denũciando etiam prelato ſm Vmbertũ. Notandũ etiã ſm Ricar. in q̃rto. q̃ in peccatis denũciandis conſiderãdũ vtrum peccatũ ſit oĩno occultum aut ad noticiam aliorum deuenẽit aut in promptu ſit vt deueniat. Si autem pcĩm iam ad alioꝝ noticiam deuenit tũc debet denũciare ei qui hab; ꝓtatez coꝛrigendi. vt qui ſũt ſcãdalizati de culpa edificẽtur de pena. ſi aũt nõdum ĩ publicũ deuenit: ſed eſt in via deueniendi tunc eſt denũciandũ vt ſcãdalo futuro occurrat̃. Si autẽ ſit oĩno occultum tunc ꝯſiderãdum eſt vtꝝ emẽdatõ peccãtis expectari ꝓbabiliter poteſt aut nõ. quod quidez defacili aduerti pot̃ ſi cõſideret̃ vtꝝ aliquis ex electõne vel paſſione peccauerit ſiue ex malicia vel infirmitate quod idem eſt dicere. Quod quidẽ ꝑpendi poteſt ex ꝯditõne peccãtis ⁊ ex iteratõe act⁹. quia ſi aliq̃s frequẽter ⁊ ſine freno in aliqđ pcĩm lapſus

eſt.ſignũ eſt q᷑ ex malicia peccat et nõ facile
emẽdetur.ſi aũt ſemel occaſione peccati ob-
lata i peccatũ ruit. ⁊ poſtea triſticiã ⁊ vere-
cũdiã oñdit de pc̃to. ſignũ ẽ q᷑ peccatũ ſit ex
paſſione et q᷑ defacili emendet᷑. Si g᷑ emẽda-
tio ſperetur:debꝫ p̃cedere admonitõ ⁊ differ-
ri denũciatio quouſqꝫ videatur admonitõis
effectus. precipue ſi emendatõnem ꝓmittit.
Si autē eſt infectiuũ alioꝝ q᷑ non emendet
niſi immineret occaſio ſimilis i peccatũ ru-
endi quã declinare non vellet admoitus. tũc
enĩ debꝫ prelato denũciari ne in p̃cipitiũ ru-
at. Si autem nõ ſperetur emendatio. tũc ↄ-
ſiderandum eſt an illud peccatũ ſit aliorũ i-
fectiuũ.ſicut hereſis.fornicatio. ⁊ huiuſmõi
aut cedat in damnuꝫ aliquod alterius.ſicut
furtum.homicidiũ. ⁊ huiuſmõi. Si aũt pec-
catum non eſt infectiuũ aliorũ vel damnifi-
catiuũ.poteſt denũciatio differri quouſqꝫ vi
deatur admonitõis effectus .p̃cipue ſi emen-
dationem ꝓmittit.ſi aũt eſt infectiuum alio
rum debet denunciari p̃lato vt gregi ſuo ca-
ueat. Semp enĩ bonũ multorum debꝫ p̃poni
bono vnius vnde ⁊ fama vnius negligi debet
vt innocẽtia vel fama multitudinis cõſerue
tur. Si aũt vergat i damnũ corꝑale alterius
debet fieri compatõ damni illi⁹ temꝑalis ad
damnũ fame iſtius ⁊ illi damno quod p̃pon
derat magis obuiandum. Dicit etiaꝫ Ricar.
q᷑ niſi certiſſimis ſignis appareat incorrigibi
litas vel exaſperatio.i.turbatio futura cor-
rigendi.nõ debet fraterna correctio p̃termit-
ti. Etſi cum quis corrigit᷑ turbari videt᷑ ali-
q̃tuluꝫ poſtea i ſe reuerſus ſe corrigit. Sed
quid ſiquis ſciat peccatum aliquod alteri⁹.
vel impedimẽtum matrimonij.aut irregula
ritatẽ.aut aliquod huiuſmõi:quod ille ig-
rat.puta ſcit aliquem nõ rite ordinatum vel
nõ baptizatũ. ⁊ videt eum miſtrare in ſacris
vel ſcit illum excõmũicatũ. aut ſcit aliquem
vxorem habere quã de iure non poteſt ꝓpter
impedimentũ ↄſanguinitatis vł affinitatis
⁊ huiuſmõi.aut etiam detinere rem alienam
⁊ hmõi. Quid i hmõi caſibꝫ fieri debet. nun-
quid illum ignorãtẽ auiſare debet ⁊ admo-
nere de defectu ſuo: Reo ſm Wil. Si comode
poteſt eum admonere de tali defectu ⁊ credit
ꝑſonam illã ꝑſuaſibileꝫ eſſe ⁊ corrigibilẽ tũc.
debet manifeſtare ſibi alˀ peccaret quia ſi la-
borat habẽs talem defectũ ignorãtia craſſa ⁊
ſupĩa nõ excuſat᷑. Si ignorãtia ꝓbabili ad-
huc debꝫ ei dicere. naꝫetſi inde nõ peccat ex-
cuſatus ignorãtia facti. tñ inde ſequit᷑ peri-
culum vel damnũ alienũ et iniuria ſacramẽ-
toꝝ. Sed ſi ſit ꝑſona impſuaſibilis ⁊ incorri
gibilis et timetur de ſcandalo eius ſufficit ſi
dicat p̃lato non accuſando nec denũciãdo ſed
ſimpliciter ſignificãdo. Etſi ẽ tale q̃d vbi ſit
ꝑiculum alioꝝ vel damnuꝫ et pt̃ ꝓbare i iu-
dicio tenetur ſi credit iudicẽ exhibituꝝ iuſti
ciaꝫ.ſecus vbi nõ ẽ ꝑiculũ vel damnũ alioꝝ.
vel ſi eſt ꝓbare nõ põt.ar.ij.q.vij.pleriqꝫ. vł
etiaꝫ ſi ꝓbaret nõ fieret iuſticia nec adhibe-
ret᷑ remediuꝫ.ar.xj.q.iij.Q̃ñ. Idem videt᷑ de
denũciatione fienda prelato ſuꝑ crimine qñ
eſt ita malus vel negligẽs q᷑ nihil ex hoc fa-
ciet ad ꝓuidẽdũ. Inutilis enĩ vidꝫ ⁊ fruſtra.

¶ Capitulũ ſeptimũ ꝺ negligentia circa ob-
ſeruationẽ feſtoꝝ ubi agitur quomodo feſta
debeant celebrari.

PErtinet ad negligẽtiaꝫ
ſeu torporeꝫ circa p̃cepta omiſſio
celebratõis feſtoꝝ. Terciũ enĩ p̃-
ceptum decalogi eſt illud. Memẽ-
to vt diem ſabbati ſãctifices Exod.xx.quod
p̃ceptum literaliter intellectũ ſm Tho. ſcda
ſecunde.q.cxxij.arti.iij.eſt partim morale ⁊
partim ceremoniale. Morale quidem q̃tũ ad
hoc q᷑ homo deputet aliquod tp̃s vite ſue ad
vacãdum diuinis. Ineſt enĩ homini natura-
lis inclinatio ad hoc q᷑ cuilibet rei neceſſarie
deputetur aliquod tempus ſicut corꝑali refe
ctioni.ſomno et alijs huiuſmõi.vnde etiaꝫ ⁊
ſpirituali refectõni qua mens homĩs in deo
reficitur ſm dictamen naturalis ratõnis ali-
quod tempus deputatum ad vacãdum diui-
nis cadit ſub p̃cepto morali. Sed inq̃tum in
hoc p̃cepto determinat᷑ ſpeciale tempus i ſi-
gnum creationis mundi ſic eſt preceptũ ce-
remoniale. Similiter et ceremoniale eſt ſm
allegoricam ſignificationeꝫ ꝓut fuit figura
future quietis xp̃i i die ſabbati i ſepulchro.
Et ſimiliter ſm moralem ſignificationẽ ꝓut
ſignificat ceſſationem ab omĩ actu peccati.
⁊ quietem mentis in deo ⁊ ſm hoc eſt quodã-
modo generale p̃ceptum. Similiter etiaꝫ ce-
remoniale eſt ſm ſignificationẽ anagogicã
ꝓut.ſ.figurat futuram quietem fruitionis i
deo:que erit in patria. Preceptum g᷑ de ſãcti
ficatione ſabbati ponitur inter p̃cepta deca
logi inq̃tum eſt morale nõ inq̃tum eſt cere-
moniale.i.q̃tum ad determinationeꝫ illius
diei. Ceremonialia autem ceſſant in noua le
ge.vnde qui obſeruaret nũc diem ſabbati q̃a
i lege moſayca mandatum:iudaizaret ⁊ mor
talit᷑ peccaret. Et dicũt᷑ tales obſuatores ſab
bati ſeq̃ces et miſtri antixp̃i q̃ faciet cuſtodi
ri ſabbatũ ad complacenduꝫ iudeis.vt dici-
tur de ↄſec᷑.diſ.iij.ꝑuenit. Succedit at᷑ obſ-
uãtie ſabbati i noua lege obſeruãtia diei do-
minice nõ ex vi p̃cepti legis diuine.ſꝫ ex ↄſti
tutõe eccl'ie et cõſuetudine ꝑpl'i xp̃iani. Dicit᷑
enĩ de ↄſe.diſ.iij.ꝓnũciandum. Omnẽ diẽ do-
minicum ob reuerentiaꝫ reſurrectionis Jhu
xp̃i dñi noſtri de veſpa vſqꝫ ad veſpam:ne a
iudaiſmo capiant᷑.ſ.p̃cipim⁹ obſeruari. Nec

hmōi obſeruatio eſt figuralis ſicut fuit obſ-
uatio ſabbati ī veteri lege. ⁊ ideo non eſt ita
arta ꝓhibitio opandi in dñica die ſm Tho.
vt ꝓhibebant̄ opa ī die ſabbati ſicut decoctō
nes ciboꝝ ⁊ alia huiuſmōi. Et etiā ī quibuſ-
a dam opibus ꝓhibitis facili⁹ ꝑpter neceſſitatē
diſpenſatur ī noua q̄ ī veteri lege. quia figu
ra ptinet ad ꝓteſtatōem veritatis quā nec ī
modico p̄terire oportꝫ. opa aū̄ ſm ſe ꝯſidera
ta immutari poſſunt ꝑ loco ⁊ tpe. hec Tho.
Et de papa non eſt dubiū q̄ pot in illa die ⁊
alijs feſtis diſpenſare. cū ſint ď iure poſitiuo
vt dictū eſt. De epō etiaꝫ credit̄ a multis q̄
poſſit cū ſubeſt rōnabilis cauſa: q̄ in oñi di-
ſpenſatione interuenire debet. Sūt aū̄ vltra
diem dñicā multa alia feſta inſtituta ab ec-
cleſia ex p̄cepto cuſtodienda. ⁊ in. c. ꝓnunci-
andum. de ꝯſec̄. diſ. iij. ponunt̄ vltra dñicam
iſta feſta. ſ. feſtum Penthecoſtes cum duob⁹
dieb⁹ ſequētib⁹. Natiuitatis dñi noſtri Jhu
xp̄i cū tribus ſequētib⁹. ſ. feſto. b Stephani.
Sancti Johannis euangeliſte. ⁊ Innocentū.
Circūciſio domī. Epiphania. et Aſcēſio xp̄i.
Purificatio virginis Marie. Aſſumptio e⁹.
et Natiuitas ipſius. Natiuitas Johannis ba-
ptiſte. Feſta duodecim aplo̸ꝝ. Feſtū oīm ſā
ctoꝝ. Feſtū ſācti Michaelis de menſe ſeptē
bris. Feſtū ſācti Silueſtri. ſcti Martini. ſcti
Laurentij. ⁊ in ſingulis ep̄atib⁹ ille feſtiuita-
tes quas ep̄i cuꝫ clero ⁊ ꝑplo duxerint ſolen-
niter celebrādas. ⁊ dicit ibi glo. hoc verū eſſe
de feſtis ſāctoꝝ qui ſūt canonizati. licꝫ eñ p̄-
uata oīo poſſꝫ dirigi ad quēlibꝫ quē q̄s exti-
mat eſſe cum xp̄o. tamen oīo ſolennis que. ſ.
fit ī miſſa vl' diuino officio fieri nō debꝫ ni-
ſi ad canonizatos. Videt̄ etiam ex illo textu
c. ꝓnūciandū. q̄ ep̄us ſolus non poſſit indi-
cere feſta celebranda niſi populus acceptet.
Itē feſtum crucis quod ē de mēſe maij. ſ. In-
uentōnis. eſt p̄ceptum. de ꝯſe. diſ. iij. Crucis.
Feſtum corpis xp̄i ꝑ Clemētinaꝫ. ext̄. de re.
et vene. ſan. ſi dominū. De quibuſdam tamē
feſtis eſt dubiū vtꝝ debeāt celebrari. ſ. ꝑ ceſſa
tionem ab operib⁹. ⁊ de feſtis q̄tuor doctoꝝ
Ambroſij Auguſtini Hieronimi et Gregorij
mandant̄ celebrari ſolēniter ſub officio du-
plici. ext̄. de reli. ⁊ vene. ſan. Glorioſus. li. vj.
Et licꝫ Jo. an. videatur tenere q̄ etiaꝫ ſūt ce
lebrāda ꝑ ceſſationem ab opibus. tñ ꝯſuetu-
do (que ē optima legū interp̄s) eſt incōtriū.
quia nullibi pene cuſtodiūt̄: ſed nec iſta con
ſuetudo eccleſie hoc ſonat exp̄ſſe ꝑ hoc q̄ mā
det celebrari ſub officio duplici: cum multa
feſta celebrent̄ ſub officio etiam toto dupli-
ci. ⁊ tamen non ſunt ī p̄cepto. Peritos viros
et timoratos audiui hoc ſentire. ſ. q̄ non ſūt
in p̄cepto. ⁊ vidi declaratōem quādaꝫ factaꝫ
ꝑ Eugenium q̄rtū ad requiſitioneꝫ quorūdā
ſuꝑ hoc ſeu diſpenſationem. ſ. q̄ non intende

bat fideles obligari. Et idem videt̄ dicenduꝫ
de Marco ⁊ Luca euangeliſtis niſi q̄ iſtoꝝ fe-
ſta cōius ⁊ plenius celebrantur ꝑ ceſſationē
ab operibus. Et hoc attendendum q̄ vbi iſta
celebrātur plene ſeruanda ſūt. ar. diſ. xj. In
his. Illa etiam feſta de quib⁹ nulla fit men-
tio in corpe iuris vel extuagantib⁹. ſi de cōi
more oīm celebrātur ſeruāda ſūt ſicut feſtū b
beati Nicolai. et forte Anthonij. Que aū̄ ſo-
lum ſūt in vna ciuitate vel patria. ī illa ſer-
uanda ſunt. Sicut eñ conſuetudo generalis
facit legem generalem ſi eſt rōnabilis ⁊ pre-
ſcripta. ita ꝯſuetudo ꝑticularis legem ꝑticu
larem illos ligans vbi ſeruat̄. ar. diſ. xij. I-
lud. ⁊. c. Illa. Feſtum viſitationis. b Marie.
qñ. ſ. viſitauit Eliſabeth. qđ celebratur infra
octauas apoſtoloꝝ ab Vrbano ſexto fuit p̄-
ceptum: ſed quia nūq̄ fuit receptū vel cuſto-
ditum nec forte publicatum ideo nō obligat
nūc. etſi obligaret non tñ illos qui nō erant
ſub obedientia illius ſed Benedicti. Feſtum
cōceptōnis. b Marie quod a quibuſdaꝫ cele-
brari toleratur ab eccleſia ⁊ hoc ratione ſan-
ctificationis ī vtero facte non eſt in p̄cepto.
nec etiam feſtum niuis. Feſtū vero anūciati
onis etſi non contineatur inter alia feſta p̄-
cepta. de ꝯſec̄. diſ. iij. ꝓnunciāduꝫ. quia ad-
huc forte non erat inſtitutū. tamen ꝓculdu-
bio obſeruandum. vt extra ď ferijs. c. cōq̄ſt⁹.
De faciendo feſtum trinitatis cōſuetudo ſer
uanda eſt. ext̄ eo. Qm̄. Hodie tamen ex man-
dato Johis. xxij. fit hoc feſtum ꝑ vniuerſalē
eccleſiam. Quedam alia feſta que erant ī p̄-
cepto ſūt abrogata ꝑ ꝯtrariam ꝯſuetudineꝫ
vt cōiter dicitur quo ad ceſſationem ab opi
bus. ⁊ iſti ſunt tres dies rogationū. Item ſe-
ptem dies paſſionis dñice. i. ebdomada ſācta
et ſepteꝫ Reſurrectionis. i. ebdomada paſche
erant antiquitus in p̄cepto. vt patet de ꝯſec̄.
diſ. iij. ꝓnunciandū. ſed hodie nō ſeruantur
niſi duo dies ſequentes dñicam reſurrectio-
nis. ⁊ dies paraſceue. ⁊ feria quīta ī cena do-
mini. De feſto etiam Innocētum ⁊. b Silue-
ſtri videtur etiam ſtandum ꝯſuetudini locoꝝ
et cōiter male cuſtodiūt̄. Feſtum etiam dedi
cationis eccleſie etiam eſt abrogatū. Itē cuꝫ
dr̄ ext̄ eo. ꝯq̄ſtus. feſta aplo̸ꝝ ſuanda. intel-
ligēdū videt̄ de p̄ncipaliorib⁹. qñ videlicꝫ fu-
erūt aſſūpti ad gloriā. nō de alijs. vt ē feſtuꝫ
cathedre Petri. eiuſdem ad vincula. Jo. añ
portam latinam. Cōuerſionis Pauli vel cō-
memoratōis ei⁹. Nō eñ dicit decretū oīa feſta
ſꝫ indiffinite. Sꝫ ⁊ ꝯſuetudo ꝑpli xp̄iani (q̄ ē
optima legum interp̄s. vt de ꝯſue. c. Cū dile-
ctus) ita ſeruat. Dubitat̄ etiā a quibuſdā
vtrū qñ p̄cepta transferūt̄ quo ad officiū cū
ſ. occurrūt ī dñicis aduētus vel q̄dragesime
⁊ hmōi. debeant etiam trāſferri q̄ ad ceſſatōꝫ
ab operibus. Et dicendum q̄ non. qꝛ eccleſia

ſtatuit illa determīata die qua occurrūt cu-
ſtodienda. ⁊ nil vnq̄ ordinauit de remiſſiōe.
etſi de trāſlatōne officij. et ſic ſeruat ꝯſuetu-
do. Patz etiaʒ hoc a ſimili. Nā ſi occurrat ie
iuniū eccl'ie vel ex voto ī vna eadeʒ die q̄ ali-
ud ieiunium eccl'ie. puta vigilia Mathei vel
Thome apl'i cum ieiunio q̄tuoꝛ tempoꝝ. vel
etiaʒ ſextā feriā huiuſmōi quis ex voto hēat
ieiunare. nullus dicit ꝙ debeat alia die etiā
ieiunare ī ſupplementū: ſed illa dies determi
nata ſatiſfacit vtriqꝫ ⁊ voto ⁊ ieiunio eccl'ie.
ſic ī ꝓpoſito. Feſtū ſcti Bartholomei alicubi
celebratur. xxiiij Auguſti. Alicubi. xxv. In
hoc ſeruandus eſt mos patrie. ex̄t eo. ꝯq̄ſtꝰ.

Feſta autem dicuntur .§. j.

ferie eo. ſ. ꝙ p̄ſtent vacatōem ab his que ī fo
ro iudiciali agi ꝯſueuerunt. vel dicunt̄ ferie
quaſi feſtiue. Feriarū autem quedaʒ ſūt re-
pentine. quedam tempanee. quedaʒ ſolēnes.
¶ Temporanee ſūt q̄ dant̄ ꝓ fructibꝫ colligē-
dis. ⁊ ſūt duoꝝ menſiū gratia meſſiū ⁊ vinde
miaꝝ. ⁊ ſm diuerſas regiōes citius aut tar-
dius indicūtur aut p̄conizant̄. ff. eo. l. p̄ſides
et de offi. ꝓcōſul. l. Si in aliqua. Et ī his nō
pt̄ fieri ꝓceſſus iudicialis niſi d̄ ꝯſēſu ptiū.
ex̄t. eo. ꝯqueſtus in fi. Repentine ferie ſt̄ q̄s
Impatoꝛ indicit vel ꝓpter victoriam quaʒ fe-
cit. vel quia vxorem duxit. vel quia ei filius
natus eſt ⁊ huiuſmōi. Et dicūt̄ repentine qꝛ
repente ⁊ ſubito indicūtur: ⁊ nullus p̄ter p̄n-
cipem indicere pōt. C. de ferijs. l. nullo. Fe-
rie vero ſolennes ſūt feſta inſtituta ab eccle-
ſia de quibꝫ dictum eſt. Unde ſi ciuitas vl' do-
minus indicit ſeu mandat aliquod feſtū ſub
certa pena celebrari. penam quideʒ poſſʒ ex-
igere a violatoꝛibus: ſed culpam non incur-
runt. quia nō pertinet ad eos feſta p̄cipere.
et in primis ⁊ ſecundis ferijs. ſ. temporaneis
et repentinis poteſt manualiter operari. nō
autem in ſolennibꝫ vt infra declarabit̄. Debʒ
autem incipi feſtum quo ad ceſſationem ab
operibus a veſpera. i. ſero vigilie. ⁊ termina-
tur in veſpera feſti. ex̄t. eo. Omnes. Et idē de
die dñica. de ꝯſec̄. diſ. iij. c. ꝓnunciandū. Ta-
men initium feſtoꝝ ⁊ finis iuxta eoꝝ quali-
tatem ⁊ regionum ꝯſuetudines ſeruari debʒ
et ſicut magnitudo eoꝝ exigit prius incipe ⁊
tardius finire. ex̄t. eo. Nū. Et vbi eſt de mo-
re generali aliquoꝝ artificū vt barbitonſoꝝ
⁊ huiuſmōi. ꝙ ī ſabbato vel vigilijs magnoꝝ
feſtoꝝ laborant ꝑ duas horas noctis qꝛ tūc
ꝑſone magis ꝯcurrūt q̄ alijs diebꝫ pt̄ tolera-
ri talis mos quia etiaʒ de ſero feſti q̄n liceret
laborare die trāſacta non laborāt vſqꝫ ad me
diam noctē. ⁊ ſic videt̄ admitti poſſe compē
ſatio conſuetudine ſic agēte. et dñs Eugeniꝰ
quartus ſuꝑ hoc requiſitus etiam cuʒ talibꝫ
diſpenſauit vt ꝑcepi a fidedignis.

De violatoꝛibꝰ feſtoꝝ .§. ij.

dicit p̄s. loquens de peccatoꝛibus. Dixerūt ī
corde ſuo cognatio eoꝝ ſimul quieſcere faci-
amus omēs dies feſtos dei a terra. ſm literā
intelligitur de caldeis q̄n ceperūt hieruſaleʒ
ſm Nico. de lira. Uel de romanis cum deſtru-
xerūt hieruſalem querētibꝰ tollere cultū veri
dei ⁊ eius feſta. Uel etiaʒ moraliter de malis
xp̄ianis qui cū cognatōe eoꝝ. i. cū alijs mal'
ad hoc opam dant vt violent feſta ⁊ ad nihi-
lum deducant ſiue laborādo ſiue vitijs in eis
ſe implicando. Ubi notāduʒ ꝙ feſtū violatur
⁊ male celebrat̄ ex triplici negligētia ſeu de-
fectu.
Primo qꝛ nō cauetur a defectibꝫ crimīalibꝫ.
Scdo quia nō inheret̄ actibus ſp̄ualibꝫ.
Tercio qꝛ nō abſtinet̄ ab opibꝫ manualibꝫ.

Q̄tum ad pꝛimū debʒ .§. iij.

quis abſtinere a pctīs ꝑmaxime diebus feſti
uis. quia plus habēt impedire mentē ſi moꝛ
talia ſūt a vacando dō q̄ opa manualia. Un̄
dicit̄ Leuit̄. xxiij. de ſabbato cui ſuccedūt fe-
ſta eccleſie. Om̄e opus ſeruile nō facietis in
eo: ſed opus ſeruile eſt peccatū. dicit em̄ xp̄c
Joh̄. viij. Om̄s qui facit peccatū ſeruus eſt
pcti. Et ideo dicit. b Tho. ſcda ſcde. q. cxxij.
arti. iiij. ꝙ magis facit ꝯt̄ p̄ceptū de ſāctifi-
catōne ſabbati ſeu feſti qui facit pcm̄ die fe-
ſto q̄ qui facit aliquod opus corꝑale de ſe li-
citum. ⁊ Aug. dicit in li. de decē coꝛdis ꝙ me-
lius faceret iudeus ī agro ſuo aliquod vtile
agere q̄ ſeditioſus in theatro ī feſto exiſtere
⁊ melius femīe eoꝝ die ſabbati lanaʒ facerēt
q̄ tota die in neomenijs ſuis impudice ſalta-
rent. Non aūt qui peccat venialiter ī ſabba-
to. i. ī feſto. facit ꝯtra hoc p̄ceptum. quia ve-
nialia non excludūt ſanctitatem. hec Tho.
Peccatum ḡ moꝛtale cōmiſſum die feſto eſt
multograuius q̄ alia die idem ꝑpetratum ra-
tione feſti: nam vltra ꝓpꝛiam deformitatem.
puta furti vel foꝛnicationis ⁊ huiuſmōi ha-
bet ſpecialem defoꝛmitatem ex illa circūſtan-
tia tempoꝛis ſacri ex qua feſtum violat̄. Un̄
talis vt dicit Nico. de lira ſuꝑ Exo. c. xx. non
ſolum agit ꝯtra vnū preceptum. ſ. Non me-
chaberis. aut illud. Nō furtum facies. ſʒ eti-
am ꝯ illud de ſctificatōe ſabbati. Sʒ heu mi
ſerāda cecitas xp̄ianoꝝ. qꝛ pl'a pcta faciunt
⁊ grauioꝛa ī diebꝫ feſtiuis q̄ ꝑ totaʒ ebdoma-
dam. Nam cū alijs diebꝫ opoꝛteat eos diuer-
ſis exercitijs laborare vt poſſint viuē: diebꝫ
feſtiuis q̄n deberent laborare ꝓ aīma. et deo
vacare implicant ſe in multis vitijs. Alij diſ
currunt ꝑcando ꝑ vias et eccleſias qd̄ peſſi-
mum eſt. alij ſaltando ⁊ tripudiando. alij lu-
dendo vacant ⁊ exinde deum ⁊ ſcos blaſphe-
mando. alij venando ⁊ aucupando. alij ſedent
murmurando ⁊ detrahendo. alij luxuriando.

1022 alij tabernas frequētant ⁊ conuiuia. Hinc et
Aug. ad Aureliū. Cōmeſſationes et ebrieta-
tes ita cōceſſe et licite putātur vt in honore
beatiſſimoꝝ martirum nō ſoluȝ ꝑ dies ſolē-
nes quod vnuſquiſqȝ non lugenduȝ videat q̄
hoc nō carneis oculis aſpicit: ſed etiam q̄ti
die celebrātur. diſ. xliiij. Et ꝓpterea qꝛ mul-
ta ⁊ innumera mala fiunt ī feſtis. dicit deus
ꝑ yſa. c. j. Solēnitates vr̄as odiuit aīa mea:
facta ſūt mihi moleſta. et Amos. v. ait dn̄s.
Odi et ꝓieci feſtiuitates veſtras qꝛ. ſ. eas vo-
bis facitis nō mihi. ⁊ Malach. ij. ait ipe. Diſ-
perdam ſuꝑ vultū veſtrū ſtercus ſolēnitatū
veſtraꝝ. i. peccata que facitis ī feſtis maīfe-
ſtabūtur coram omib͛ ad ꝯfuſionem veſtrā.
Iſti g͛ ceſſare faciūt q̄ntū ī eis eſt. i. deficere.
⁊ annullare dies feſtos dei a terra.

Q̄ntum ad ſecundū .§. iiij.

a ſciendū ſcḋm Tho. vbi ſuꝑ. ꝙ finis huius pre-
cepti. ſ. de obſeruatione feſti eſt vt homo va-
cet rebus diuinis qḋ ſignat̄ ī hoc qḋ dr̄. Me-
mento vt diem ſabbati ſanctifices. Illa eī ſā-
ctificari ī lege dicūt̄ que diuino cultui man
cipātur. Unde ⁊ de conſe. diſ. iij. Ieiunia. dr̄.
Die dn̄ica nihil aliud agendū niſi deo vacā-
dum. nulla oꝑatio ī illa ſancta die agat̄ niſi
tm̄ ẏmnis pſalmis ⁊ canticis ſpūalib͛ dies il
la tranſigatur. ⁊ intelligit̄ de oꝑatione ꝓhi-
bita. vt patebit infra. Et quod dicit̄ ꝺ dn̄ica
idem dicēdum de alijs feſtis p̄ceptis. quia vbi
eadeȝ ratio ibi idem ius. Eſt aūt dies dn̄ica
multum ꝓuilegiata ꝓpter multa magnifica ī
ea die geſta. Nam ī eo mūdus ſumpſit exor-
dium. ⁊ ꝑ reſurrectōnem xp̄i mors interitū ⁊
vita ſumpſit initiuȝ. dicit Leo papa. diſ. lxx-
v. Q̄ die dn̄ico. Ipſa etiam die dicit̄ natus ī
mundo xp̄c Ih̄s. ⁊ ī ea miſit aplīs ſpiritūſā-
ctum. ⁊ creditur ad iudiciū finale venturū.
Debȝ g͛ die feſto īſiſti oꝑib͛ ſpūalib͛. oꝛōnis.
meditationis. auditōnis diuinoꝝ. lectōnis.
⁊ elemoſinis. ⁊ huiuſmōi. Unde ⁊ cū fact᷒ eēt
Ih̄s annoꝝ. xij. aſcendentib͛ parentib͛ eius
hieroſolimā ſcḋm ꝯſuetudineȝ diei feſti ⁊ xp̄c
cū eis aſcēdit Luc. ij. Et ad quid virgo glori-
oſa cū Ioſeph ⁊ puero iuiſſ͛ niſi ad adorādū
deum ⁊ vacandū diuinis vt lex iubebat. Et
inter cetera debēt homīes vacare compūctōi
⁊ cōtritioni peccatoꝝ ſuoꝝ recogitātes que
egerūt alijs dieb͛ in quib͛ fuerunt occupati.
Dicit̄ eī̄ Leui. xvj. Sabbatū requietōnis ē:
affligetis aīas veſtras. ſ. ꝑ cōtritōeȝ. ſcḋm Ori-
genē. Item auditioni miſſe ⁊ diuinoꝝ offici-
orum ⁊ p̄dicationū de quo dicet̄ p᷑ ſequēti.
ca. Item admonitioni ⁊ correctōi ꝓximoꝝ ⁊
p̄cipue familie ſue. exemplū in Iob de q̄ ſcri-
bitur ī. j. c. Cūqȝ in orbem tranſiſſēt dies mit
tebat Iob ⁊ ſanctificabat eos. i. in capite eb-
domade quod eſt dn̄ica. Dicit̄ autem ſancti-
ficare filios. quia. ſ. illa die admonebat eos ⁊

corrigebat de defectibus ſi quos īfra ebdoma
dam feciſſent. vt exponit Tho. ſuꝑ Iob. Uel
etiaȝ quia offerebat orationes ⁊ ſacrificia ꝓ
eis. Item inſiſti debet magis elemoſinis. In
cuius figuram legit̄ ī Leuit. ꝙ duo agni of-
ferebātur die ſabbati. alijs diebus vnū tm̄. ſ.
in holocauſtum. Thobias etiaȝ p̄parato prā
dio ī die feſto miſit filiū ad vocandum pau-
peres ad comedendum cū eis. p̄us tn̄ ſepeli-
uit mortuum queȝ audiuit in platea iacere.
vt habetur Thob. ij. Sed quis eſt hic qui ita
celebret feſta vacando diuinis et laudabim᷒
eum: cum inuenerimus? Nonne tota occupa
tio hominū in feſtis eſt circa corpus? Muli-
eres vacāt et non parum temporis exponūt
in ſe ornando ad capiendas animas. famuli
⁊ famule ad p̄parandū cibos accuratius ſo-
lito. mercatores ad faciendū ſuos computos
⁊ ratiocinia ⁊ ſcribendū libros ⁊ literas. in-
ferioris conditionis homīes ad audiendum
de palatinis vel ſpectacula vana. nulla cura
filiorum ⁊ familie. ſed om̄es liberi dimittūt̄
ad faciendum mala ⁊ quod cum multo labo-
re ꝑ ebdomadam lucrati ſunt. in feſtis in ta-
bernis ⁊ ludis non in elemoſinis expendūt.
O abuſio peruerſa hominū ⁊ iactura tempis
irrecuꝑabilis et negociū gratiſſimum demo-
nijs. Apte de his dixit Hiere Treñ. j. c. Uide-
runt eā hoſtes. i. demones inimici peſſimi aī-
me ſeu eccleſie ⁊ deriſerūt ſabbata ſua. i. feſta
quia. ſ. nō deo ſed ſibi vacāt ventri vl̄ demōi.
¶ Sed queri poteſt vtꝝ quis abſtinendo ſe a b
criminalib͛ ⁊ operibus manualibus per hoc
ſolū ꝙ non vacat diuinis niſi audiendo miſ-
ſam vel non audiendo quia non poteſt ſed ꝑ
totum feſtum ſolatiatur ⁊ ratiocinat̄ de oci-
oſis peccet mortaliter. Et videtur ꝙ ſic quia
maxime cadit ſub p̄cepto quod eſt de intēti-
one legiſlatoris. ſȝ ad hoc intentio latoris h᷒
p̄cepti de ſanctificatione ſabbati eſt vt vace-
tur deo. Talis autem non vacat deo. quia et
ſi audit miſſam illud valde modicū eſt reſpe-
ctu totius diei. et modicum pro nihilo repu-
tatur. de cōſec̄. diſ. ij. Reuera. g͛ ⁊c̄. Quod ſi
veꝝ eſſet durus eſſȝ hic ſermo ⁊ multi preter
ſuū credere. immo et cōmūe credere damna-
rentur. Poſſet ergo ad argumentū reſpōde-
ri ꝑ quandam diſtinctionem quam ponit. b
Tho. p̄ma ſcḋe. q. xcix. arti. ix. dicit eī̄ ī re-
ſponſione ad argu. ſecūdum. Intentio legiſ-
latoris circa aliquod preceptum eſt de duob͛
vno quidem ad quod inducere intendit per
p̄cepta legis. ⁊ hoc eſt virtus. Aliud eſt de q̄
intendit p̄ceptum ferre. ⁊ hoc eſt quod indu-
cit vel diſponit ad virtutem. ſ. actus virtu-
tis. Non eī̄ idem eſt finis p̄cepti et id de quo
p̄ceptum datur. ſicut nec in alijs rebus ē idē
finis ⁊ id quod eſt ad fineȝ. hec Tho. Et hoc
videt̄ poſſe dici ꝙ q̄uis intēdat legiſlator fi-

nem p̄cepti. vt quid ꝑfectius. non tamen in-
tendit id ponere ſub precepto quia multitu-
do cui datur lex non eſt ſubito capax perfe-
ctionis ſed paulatim. Sed intēdit ponere ſb
precepto id quod diſponit ad illud quod fa-
cilius eſt ad obſeruandum. ⁊ ſic abſtinere ab
operibus ſeruilibus eſt in p̄cepto non vaca-
re deo ꝓ maiori ꝑte diei. tū pctm̄ eſt.

Q̄tū ad terciū no- .§. v.

tādum ſm Tho. ſecunda ſecūde. q. cxxij. arti.
iiij. ꝙ in p̄cepto de ſanctificatione ſabbati p̄-
cipitur ceſſatio operum que ſignificatur cū
dicitur. Septimo die non facies opus om̄e.
⁊ intelligitur de opere ſeruili ex eo quod ha
betur Leuit. xxiij. Dicit̄ autez opus ſeruile
non ſolum opus peccati vt dictuz eſt ſup̄: ſʒ
etiam opus corꝑale quo vnus alteri ſeruit
ſm corpus. Sed ſi dicatur opus ſeruile op⁹
quod fit ad ſeruitiū dei quia opus latrie ꝑti
net ad ſeruitium dei. ſic tale opus non probi
betur die ſabbati ſeu feſti. quia hoc eſt ꝯtriū
fini obſeruatiōis ſabbati. homo enī ꝓpterea
ab alijs operib⁹ abſtinet in die ſabbati vt va
cet operib⁹ ad ſeruitiū dei ꝑtinentib⁹. ⁊ inde
eſt quod vt dicit̄ Joh. vij. Circūciſionem acci
pit homo ī ſabbato vt non ſoluat̄ lex Moy-
ſi. Et Math. xij. dicitur. Sacerdotes in tem-
plo ſabbatuʒ violāt. i. corporaliter ī ſabbato
operātur. ſ. faciendo ſacrificioꝝ opa ⁊ ſīi cri
mine ſunt. Hic etiam ſacerdotes circūferen-
tes archam dn̄i circa Jericho ſeptez diebus.
vnde ⁊ die ſabbati (vt habetur Joſue. vj) nō
tranſgrediebantur p̄ceptum de ſanctificatōe
ſabbati. Similiter nullum ſpūalis actus ex-
ercitium eſt ꝯtra obſeruantiaʒ ſabbati. puta
ſiquis doceret verbo vel ſcripto. Unde ⁊ Nu-
meri. xxviij. dicit glo. ꝙ fabri ⁊ huiuſmōi ra
tifices ocian̄t die ſabbati. Lector aūt diuine
legis et doctor ab opere ſuo nō deſinit: nec tn̄
cōtamināt ſabbatum. Item opera corꝑalia
ad cultum ſpecialem dei non ꝑtinentia intā-
tum ſeruilia dicūt̄ inq̄tum ꝓprie ꝑtinent ad
ſeruiētes. inq̄tum vero ſūt cōmūia ſeruis et
liberis ſeruilia non dicūtur. vnde quilibʒ tā
ſeruus q̄ liber tenetur ī neceſſarijs ꝓuidere:
non tn̄ ſibi ſed etiam ꝓximo in his p̄cipue q̄
pertinēt ad ſalutem corporis. ſm illud ꝓuer.
xxiiij. Erue eos qui ducūt̄ ad mortez. Secū-
dario in damno reꝝ vitando. ſm illō Deut.
xxij. Non videbis ouem et bouem fratris tui
errātez ⁊ p̄teribis: ſed reduces fratri tuo. Et
ideo opus corporale ꝑtinens ad ſeruandū ſa
lutem corꝑis ꝓprij non violat ſabbatū. Non
eſt enī ꝯtra obſeruantiam ſabbati ꝙ aliquis
comedat vel medicinaʒ faciat ⁊ huiuſmōi. q̄-
bus ſalus corꝑis ꝯſeruatur. ⁊ ꝓpter hoc ma-
chabei non violauerūt ſabbatum pugnātes
ip̄a die ꝓ ſui defenſione. vt habet̄. j Machab.
ij. Nec Helias fugiens a facie Jeſabel in die
ſabbati. Propter hoc etiaʒ dn̄s excuſauit di-
ſcipulos ſuos qui colligebant ſpicas ⁊ frica-
bāt maīb⁹ ī die ſabbati ꝓpter neceſſitatē quā
patiebant̄. Similiter opus corꝑale quod or-
dinatur ad ſalutem corꝑalem alteri⁹ nō vio
lat ſabbatū. vnde Joh. vij. dixit xp̄s. Mihi ī-
dignamini quia totū hominez ſanum feci in
ſabbato. Similiter ⁊ op⁹ corporale quod or-
dinatur ad imminēs ꝑiculuʒ ſeu damnū rei
exterioris vitandū nō violat ſabbatum. Un̄
dn̄s dicit Math. xij. Quis ex vobis q̄ habeat
vnaʒ ouem etſi ceciderit ī foueam die ſabba-
ti. nōne tenebit et leuabit eam: hec oīa Tho.
Oportet ꝙ ab opibus manualib⁹ exceptis p̄di-
ctis abſtinere. al' violat̄ feſtū ⁊ peccat̄ mor-
taliter. Unde dixerūt iudei. Non eſt hic homo
a deo. quia ſabbatū nō cuſtodit Joh. ix. Q̄-
uis de xp̄o falſū dicerēt. tū quia ſanando ho-
minem nō violabat ſabbatū ſicut nec facien-
do medicinaʒ. tū quia dn̄s erat ⁊ legiſlator ⁊
poterat legem ſoluere. Et ad oſtendēdā ḡui-
tatem peccati hui⁹ quendā iudeum Salpha-
at nomīe qui reptus fuit ī deſerto ligna col-
ligere ī ſabbato. de mandato dn̄i Moyſes fe-
cit lapidare. Prohibēt̄ ꝙ vt opera ſeruilia in
feſtis placita et ſentētie ſeu ꝓceſſus iudicia-
les. et ad penam ꝯdemnatio mortis p̄cipue.
ext̄. eo. Om̄es. ⁊. xv. q. iiij. ꝑ totū. Itē ab ar-
tificijs varijs artium mechanicaꝝ. ⁊ cultura
terre. ſatōe. meſſiōe. ⁊ vindemijs. niſi ī neceſ-
ſitate. qꝛ. ſ. alio tp̄e fieri nō poſſʒ. Itē ī nego
ciādo. emēdo vl' vendēdo niſi ꝓ ſua neceſſita-
te victualia. Dicit tn̄ Pe. de pal'. i. iiij. ꝙ cuʒ
nūdine fiūt ī aliquo loco diebus feſtis ſi non
ꝓhibent̄ a prelatis ex quo papa ſcit ⁊ tolerat
talem ꝯſuetudinem illi q̄ emūt vl' vendūt in
talib⁹ nūdinis vidētur poſſe a mortali excu-
ſari ſi tn̄ non dimittāt diuina ſaltim auditi
onem miſſe. Secus vbi dimittāt hoc vel vbi
ꝓhibentur a p̄latis. Item ꝑtinet ad op⁹ ſer-
uile ꝓhibitū. ſcribere ꝓ p̄cio vt de q̄terno in
q̄ternū vel inſtrumēta cū tn̄ poſſit ſine ꝑicu
lo differri. Cōficē aūt teſtamenta infirmoruʒ
vel cōtractus m̄rimonij vbi eſt de more vide-
tur poſſe fieri. Uidere autē rōcinia ⁊ facere
computū ꝓlixum illicitū eſt. Itez ad op⁹ ſer
uile ſpectat cū equis. azinis vel bob⁹ deferre
blada vel vina vel ligna vel mercimonia ni-
ſi neceſſitas vrgeat. Itē abſtinendū eſt ab iti
nere dietario niſi neceſſitas cogat vel aliud
pium opus inducat vt viſitatio alicuius ec-
cleſie vel ꝯſecutio indulgentie vl' reformatō
pacis ſeu amotio ſcandali ⁊ huiuſmōi. Itez
a bellis abſtinendū eſt niſi neceſſitas vrgeat
⁊ iuſta cauſa ſubſit. vt. xxiij. q. viij. Si nulla.
¶ Sed notādū ꝙ q̄daʒ ſūt opa ſeruilia. i. q̄b⁹
ſe exercēdo diebus feſtis ſm Wil. non violat
feſtum nec per ꝯn̄s peccat mortaliter. ⁊ pmo
ꝓ ꝯſeruādo ꝑſonas vl' res ſuas. puta faciēdo

foueas vel machinas ⁊ huiuſmõi. vel portan
do res ſuas ad loca ſecura imminente bello.
vel portando neceſſaria ad defenſionez ⁊ hu-
iuſmõi. Itē ſi iacētibꝫ ſegetibꝫ ĩ agro. vel fe-
nis ĩ pratis. vł vuis ĩ vineis. immineat tem-
peſtas. vel aliud periculũ amiſſionis illaruz
reꝝ liceret talia recolligere ⁊ ꝯtutare. Itē ꝗ
alia re q̃ deſtruiť ſi ĩ die feſto circa eam ma-
nualiter nõ opatur. vt extenſio lane ad radi
os ſolis cũ hyeme apparet. vł ꝓſecutio ſuccē-
ſionis fornacis ĩ lateribus calce vel vitreis.
⁊ hmõi. Item ſi carnifices ⁊ pincerne ṗparã
tes victualia in feſtis vt in ſequenti die ven-
dant. ſi nõ poterãt prius ṗparari vel ṗpara-
ta cõſeruari videnť excuſari a mortali. Itez
vectores merciũ aut alimentoꝝ aut pſonaꝝ
ad loca remota cum ał non poſſent ſine gůi
incõmodo vitaz trãſigere credũť excuſari ſi
differre nõ poſſũt. Itē qui ꝯpellũť a dñis iu
ſto metu ad laborãdũ ĩ diebꝫ feſtiuis ĩ agris
ſuis vel deferendũ ligna vel lapides vel faci-
endum edificia vel foueas ⁊ hmõi. que ſi nõ
facerent notabiliter damnificareť in pſona
vel rebꝫ videnť poſſe excuſari ꝓpter neceſſi-
tatez. Melius tñ facerent nõ obedire quãdo
opus illud nõ eſt neceſſariuz. Et quia modi-
cus receſſus a medio nõ tollit bonũ virtutis
ſꝫm pħm in ethi. ideo ꝙ aliquis vel aliqua in
orto aliquid faciat puũ. vt obturãdo ſepē vel
euellēdo malas herbas vel ſuendo aliqua pũ-
cta veſtis diſſute vel calige ⁊ huiuſmõi. non
iudicatur violator feſti ſꝫm Wil. Barbitõſo-
res nõ in radēdo ſed ĩ minuendo ſanguinē et
ferratores equoꝝ ⁊ huiuſmõi ſi in feſtis exer
cent artem ſuaz ṗncipaliter ꝓpter neceſſitatē
eoꝝ quibꝫ ſeruiũt nõ ꝓpter cupiditatē lucri.
excuſãtur. ⁊ ſimiliter qui eos requirũt de ar
te ſua ſi ał nõ poterant ſibi cõmode ꝓuidere:
excuſantur. Item in molendinis ad aquam
vel ad ventuz ſine magna opa hoĩs poteſt
ſeruari conſuetudo patrie non ꝓhibita a ṗ-
latis. Secꝰ de molendinis cũ iumētis. ⁊ hoc
niſi neceſſitas vrgeret ꝓpter victualia neceſ-
a ſaria quia tũc liceret. Itez diebꝫ feſtiuis nõ
tñ dñicis vel ſolennioribꝫ licitũ videť labora
re ꝓ paupibus cũ his tñ ꝯditõibꝫ adiũctis.
Prio vt nõ dimittãť diuina. i. auditõ miſſe.
Scdo ꝙ fiat elemoſinaliť nõ ꝓpť lucꝝ. Ter-
cio ꝙ illi ꝓ qbꝫ laborať ĩdigeãt. Itez ad edi-
ficatõz eccłiaꝝ ⁊ opꝰ mõaſterioꝝ nõ habētiũ
ſufficiētes redditꝰ licitũ ē laborare nõ tñ vſ-
qꝫ ad vltimã fatigatõz: nec ꝙ dimittãť diui
na. hec oĩa ĩ hoc. §. Wil. Itē a fortiori videť
licitũ cuilibꝫ laborare ꝓ ſuſtētatõe ſui ⁊ fai-
lie ſue qñ aliter ſuſtētari non valet. ita tñ ꝙ
nõ dimittãť diuina. Nec eñ obſuatio feſti ē
ĩ tãta artitudine vt ĩ veteri teſtamēto vt di-
ctuz eſt ſuꝑ. Et erit bona cautela vt hoc fiat
cum diſpenſatione epi.

Capitulum octauũ de negligentia ſumptõ
nis ſacramentoꝝ ⁊ ṗcipue ꝯfeſſionis.

Negligentia ſumptio-
nis ſacramentoꝝ multum eſt re- 6
prehenſibilis ⁊ frequēter damna-
bilis. Unde apłs ad Heb. ij. Quo
nos effugiemus. ſ. damnationem ſi tantã ne-
glexerimus ſalutez? Hec nobis facta eſt per
paſſionem xpi cuius virtus remãſit in ſacͣ-
mentis que ſũt quedaz medicĩe ſpũales (ſꝫm
Tho. in quarto) ſaluantes nos ab infirmita
tibꝫ pctoꝝ. Et licz ad ſacramēta duo que di-
cũtur volũtatis. ſ. ordinis ⁊ matrimonij nul-
lus cogatur: ſed liber quilibꝫ ſit ad ea ſuſci-
pienda. tamē alia quinqꝫ q̃ dicũtur ſacͣmēta
neceſſitatis quilibet debꝫ ſuſcipere ꝓ loco et
tempore. Et ſine baptiſmo quidez actu ſuſce
pto vt in puulis vel ſaltē ĩ ꝓpoſito vt in adul
tis nullus poteſt in nouo teſtamento ſalua-
ri Ioħ. iij. Niſi quis renatus fuerit ex aqua
⁊ ſpiritu ſãcto nõ pōt introire ĩ regnum celo
rum. Adultus autem qui negligit baptiſmũ
ſuſcipe vł qui fictus accedit ad baptiſmum
peccat mortaliter. Et puuli qui ſine eo mori
untur ad limbũ deſcēdũt. ⁊ parētes eoꝝ fide-
les qui ſũt ĩ cauſa hmõi defectꝰ peccãt mor-
taliter. Confirmatõz et extremaz vnctõnem
adulti qui tpe debito nõ ſuſcipent cũ tñ poſ-
ſent ex negligētia nõ curãtes de eis ⁊ multo-
magis ꝯtemnentes peccarent mortaliter. et
ſimiliter ĩ mortali illa ſuſcipiētes. Paruulis
autem non congruit extrema vnctio. Cõfir
matio autem etſi multum proſit non tamen
omiſſio eius eſt in ṗiudiciũ ſalutis illis. Pe-
nitentia lapſo in mortale poſt baptiſmũ ne-
ceſſaria eſt actu ſi poteſt. i. vocali confeſſio-
ne. ał ꝓpoſitũ eius ſufficit ſi ꝯtritus eſt. ⁊ q̃-
tum eſt de iure diuino ſufficeret qñcunqꝫ añ
mortem Luc. xiij. Niſi penitentiam egeritis
omēs ſimul pibitis ait xpc. Similiter et ſũ-
ptio eukariſtie actu vel ꝓpoſito habenti vſũ
rõis neceſſaria eſt de iure diuino ante mor-
tem Ioħ. vj. Niſi manducaueritis carnez fi-
lij hoĩs ⁊ biberitis eius ſanguinē nõ habe-
bitis vitã in vobis. Sed hoc nõ ſufficeret q̃-
tum eſt de iure poſitiuo. naz quilibꝫ teneť et
obligatur obedire ṗceptis eccłie. eccleſia aũt
nũc obligat ſub ṗcepto ꝙ tranſgrediens pec
cat mortaliter. vt ſemel ĩ ãno quilibꝫ ad an-
nos diſcretionis veniens debeat confiteri et
eukariſtiam ſumere.

De omittentibus ꝗ hꝰ- .§. j.
modi ṗcepta eccleſie que omēs obligant poť
exponi illud ṗs. Declinantes in obligatõnes
adducet dominꝰ cum opantibus iniquitatē:
pax ſuꝑ iſrł. Opantes iniquitatē ſũt pctores
⁊ hos demum ducit dñs ad penas eternas. ⁊

inde ſequit̃ pax ſup̄ iſrl'.i.electis.remotis.ſ.
illis malis qui tribulant eos factis et exem-
plis. Obligatões aũt ſũt p̄cepta nõ ſolũ dei ſ3
etia3 eccl'ie ad q̃ ſeruanda quis ſe obligat in
baptiſmo. Declinãt aũt ĩ eas qui ex negligẽ-
tia deficiunt ab eis vel ĩ eis.ꝛ iſti etiã ducũ-
tur ad gehennã. Circa iſtã igit̃ obligatione3
eccleſie.ſ.de ꝯfeſſione annualiter fienda tri-
pliciter quis declinat ꝛ deficit.
Primo ipa3 p̄termittẽdo.
Scd̃o ipa3 indebite ꝑagendo.
Tercio pñia3 iniũctã non implẽdo.

Quantum ad primum .§.ij.

Numeri.v.dr̃. Vir ſiue mulier q̃ ꝑ negligen-
tia3 trãſgreſſi fuerint mandatum dñi dei ſui
atq3 deliquerint:ꝯfitebũtur pcc̃m ſuũ. Et lic3
tũc iſta ꝯfeſſio fieret ꝑ ſacrificioꝝ oblatiões
ex qua ĩ genere maĩfeſtabat̃ pcc̃m offerẽtis.
tñ modo opoꝛtet q͛ ſit vocalis.al' talis omiſ-
ſio ꝛ negligentia ꝑniciosa eſt.vñ dicit Salo
mon puer.xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua.
ſ.nõ ꝯfitẽdo non dirigef̃.ſ.ĩ viã ſalutis. Qui
aũt ꝯfeſſus fuerit ꝛ reliquerit ea inueniet g̃-
tiam. Et Ambro.in lib.de ꝑadiſo. Non pt̃ a
pcc̃o quis iuſtificari niſi pcc̃m añ fuerit con
feſſus.de peni.diſ.j. Et Criſo⁹ in ſermõe. Pe-
ius eſt nolle ꝯfiteri q̃ legẽ ꝯtemnere. Neceſſa
rium ẽ g̃ ad ſalutẽ ſemel ĩ anno ꝯfiteri quia
eccl'ia ad hoc obligat omẽs fideles p̄ceptoꝛie.
vt pat3 ex̃t̃ de peni.ꝛ re.vbi dr̃. Omis vtriuſ-
q3 ſexus poſtq͛ ad annos diſcretõis ꝑuenerit
ſemel ĩ anno oĩa pcc̃a ſua fideliter ꝯfiteatur
ꝓ̃o ſacerdoti ꝛ ĩiũctã ſibi pñia3 ꝑ virib⁹ ſtu-
deat adimplere ſuſcipiẽs ad min⁹ ĩ paſcha eu
kariſtie ſacr̃m reuerenter.niſi foꝛte de ꝓprij
ſacerdotis ꝯſilio ob aliquã cauſã rõnabilem
ad tp̃s ab eius ꝑceptiõe duxerit abſtinẽdu3.
Alioquin et viuẽs ab ingreſſu eccleſie arcea
tur.ꝛ moriẽs xp̃iana careat ſepultura. Et ſb-
dit q͛ hoc ſtatutũ deb3 ĩ eccleſia frequẽter pu
blicari ne q̃s ignorãcie cecitate excuſationis
velamen aſſumat. Vbi p̃mo vidẽdũ eſt q̃s di-
cat̃ an⁹ diſcretioĩs ĩ q̃ q̃s tenet̃ ꝯfiteri. Glo.
aũt ſup̄ dicto.c. Oĩs. dic̃ annũ diſcretõis eẽ cũ
eſt doli capax. Idem Ricar.in.iiij. Et quidã
alius ĩ.iiij.idem ſẽtit dicẽs q͛ doli capax ẽ qñ
hz̃ vſum rõis ꝛ cognoſcit pcc̃m.cui⁹ ſignum
eſt qñ dat interroganti oꝛdinatas reſponſio-
nes. Hoſti.aũt in ſũma de peni.dicit q͛ tenẽ-
tur pueri ad ꝯfitendũ cũ ſunt doli capaces ꝛ
nõ aliter. Et dr̃ doli capax qñ eſt ꝓxim⁹ pu-
bertati ſ̃m quoſda3.quã opinionẽ ſequitur
Pe.de Ancha.ſup̄ cle.ꝛ ſubdit Pe.q͛ ꝓxim⁹
pubtati dr̃ cũ magis appꝛopiquat pubertati
future q̃ p̄terite infantie. qđ ꝯtingit in ma-
ſculo quãdo hab3.x.ãnos ꝛ dimidiũ ꝛ aliq̃n-
tulum vltra.ꝛ in femĩa qñ habet.ix.annos ꝛ
dimidium vltra aliq̃ntulũ. Sed Hoſti.addit
q͛ potius hoc ſ̃m exterioꝛa bonus iudex eſti

mabit.i.ſ̃m qđ ex actibus ꝛ verbis pueri pt̃
magis vel minus dep̄hendi de vſu rõnis.ar.
ex̃t̃.de p̄ſumpt. Ex ſtudijs. De aũt aliqui di-
cunt q͛ annus diſcretionis q̃uis quo ad ꝯt̃-
hendum matrimoniũ vel ingrediendu3 reli-
gionem intelligatur annus.xiiij.in maſculo
ꝛ ꝯpletus.ꝛ.xij.ĩ femĩa. vt dicũt om̃es docto
res ꝛ iura.tñ q̃tum ad cõfeſſionem vl' cõio-
nem intelligit̃ annus immediate poſt ſeptẽ-
nium.ſ.viij.annus. Sed iſtud nõ eſt ſimpli-
citer verum.nam leges adaptant̃ ſ̃m ea que
vt ĩ plurib⁹ accidũt.ſed vt ĩ plurib⁹ in octa-
uo anno puer nõdum hab3 vſum rõis vt ex-
ꝑientia docet. Certum eſt aũt q͛ añ vſu3 rõis
nullus peccare pt̃ nec legibus aſtrĩgit̃: vnde
nec talis ꝑ ꝯñs ꝯfiteri tenetur. Qđ aũt dicit
Grego⁹.ix.ex̃t̃.de delic.pu. Pueris grãdiu-
ſculis pcc̃m nolũt attribuere quidam niſi ab
annis.xiiij.cum pubeſcere ceꝑint.qđ merito
crederem⁹ ſi nulla eſſẽt pcc̃a niſi q̃ mẽbꝛis ge-
nitalibus cõmittunt̃. Quis vero audeat af-
firmare furta.ꝑiuria.mendacia nõ eſſe pec-
cata:ꝛ his plena ẽ puerilis etas. hec ille. Nõ
firmat opinione3 illoꝛum ꝓut putant ꝛ ꝑ ſe
inducũt. Nõ em̃ dicit̃ quin infra ſcđm ſeptẽ-
niũ que eſt ꝓ̃prie puerilis etas poſſint habe-
re vſum rõis ꝛ ꝑ ꝯñs peccare moꝛtaliter vt
appꝛopiquãte pubertate.ſ.ĩ ãno.xij.vl'.xiij.
tũc em̃ in aliquib⁹ regionib⁹ ꝛ p̄dicta pcc̃a et
vitia carnis ꝑpetrant multi.ꝛ iſti dicũt̃ pu-
eri grãdiuſculi ſ̃m dictã decret̃. Nec etia3 ꝑ
eis valet exemplũ qđ inducũt de ꝑuulo q̃nq3
annoꝝ que3 Greg.ĩ.iiij.dialogoꝝ narrat ad
gehennã ꝯdemnatũ ꝓ̃pter pcc̃m blaſphemie.
nã ĩ illo accelerat⁹ fuit vſus rõis p̄ter cõem
curſum. Si em̃ non habuiſſet vſum rationis
nõ fuiſſ3 ſibi imputatũ ĩ pcc̃m blaſpheĩe. Si-
cut nec aui q̃ dicitur pica que aliq̃ ꝓfert ſine
intellectu. Vna aũt irũdo nõ facit ver.vt di-
cit phus. Et que a iure cõi exoꝛbitãt nõ ſũt
trahenda ĩ ꝯñam.vt ex̃t̃.de reg.iur̃.li.vj. Si
g̃ ille p̄ter cõmunẽ curſũ ĩ quiquẽnio habuit
vſum ratioĩs vñ peccare potuit.nõ ſequitur
q͛ om̃es alij habeãt.ſed nec ĩ octẽnio.et cum
pari p̄cepto quilibet obligetur ad cõionẽ ſic̃
ad ꝯfeſſionem vt patet ꝑ ipa3 decretalẽ. Dic̃
b Tho.in.iiij.ſñiaꝝ q͛ pueri circa vndecimũ
vel duodecimũ ãnum ſi appareãt ĩ eis ſigna
deuotioĩs.ita.ſ.q͛ ſciãt diſcernere panẽ ma-
terialẽ a ſac̃mẽtali pñt cõicare.qđ dicit q2 p̄
ſumit̃ ia3 hr̃e vſum rõis et nõ antea. Teme-
rariũ g̃ videt̃ aſſerere ꝛ publice p̄dicare q͛ im
mediate p⁹ ſeptẽniũ tenent̃ pueri ad iſtud p̄-
ceptum ſeruandũ al' peccãt moꝛtaliter et ipi
ꝛ parẽtes eoꝝ q̃ nõ faciũt eos ꝯfiteri. S3 be
ne laudabile ẽ ꝛ piũ p̄dicare et exhoꝛtari pa-
rentes ꝑuulos ſuos ꝛ ſeptẽnes ꝛ quinquẽnes
vt faciãt ꝯfiteri vt ſic aſſuefaciant ſe mori-
bus xp̃ianoꝝ.etiamſi nõdum habẽt vſũ rõis

ꝙuis nō teneant̄. Sed ⁊ confeſſor cum puer
ꝯfitetur aliquod qđ de ſe eſt mortale nec pōt
ꝑcipere ſi tūc habet vſum rōnis non debet p̄
cipitare ſentētiaȝ de mortali ſed rep̄hendere
eum vel admonere ꝙ caueat ī futurū ⁊ dole-
at. quia ducit illū ad gehennā. Siquis ḡ nō
ꝯfitet̄ ſemel ī anno hn̄s annos diſcretionis:
peccat mortaliter ſi ex negligētia hoc faciat.
ſecus ſi ex impotentia vt qꝛ nō habuit copiā
ꝯfeſſoris. vel quia eſt excōmūicat⁹: nec ꝑ eū
ſtat quin querat ⁊ ꝓcuret abſolutionem. vel
quia differt aliquib⁹ diebus de ꝯſilio ſacerdo
tis. Nō aūt pt̄ ſacerdos deobligare eū ab hoc
p̄cepto nec ep̄us: ſed ſolus papa ꝙtum ad ſe-
mel in anno. Et de eo qui nō habet niſi veni-
A alia ſm̄ ꝯſcientiam ſuā. ⁊ ꝓbabiliter. ꝙuis q̄
dam dicāt nō teneri. quia decre. intelligit̄ de
eo qui habȝ neceſſaria ꝯfitenda vt mortalia.
Tutius tn̄ eſt dicere ſm̄ Tho. ꝙ teneatur. vt
obediat p̄cepto eccleſie. quia etſi cōſcius ſibi
nō ſit non tn̄ ſecurus. Declinātes ḡ. i. defici-
entes ab obligatione huiuſmōi adducet dn̄s
⁊c̄. hiero. Promittit ꝓſpera dn̄s ſi pn̄iaȝ ege
rimus. Q: ſi negligentia diſſoluamur. ⁊ ipm
penitebit ſpōſiōis. ꝓmiſſaqꝫ mutabit. de pei.
diſ. j. Si agamus.

a **Q̄tum ad ſecundam .§. iij.**

ptem declinat quis in hanc obligationem nō
ſolum nō ꝯfitendo ſed male ꝯfitendo. ⁊ prio
quidem ſi cōfitetur ſacerdoti quē nouit eē he
reticum vel ſciſmaticū vel excōicatū. ſuſpē-
ſum vel irregularem. vel nō habere pt̄atem
abſoluendi ab his a quib⁹ abſoluit. vel quem
ſcit notabiliter eſſe ignorāteȝ ⁊ ſe habere ca-
ſus intricatos quos nec ꝑ ſe nec ꝑ illum pōt
ſufficienter explicare. Unde Aug. in libro de
peni. ait. Qui vult cōfiteri vt inueniat grāȝ
ſacerdoteȝ querat q̄ ſciat ſoluere ⁊ ligare ne
ſi circa ſe negligens fuerit: negligat̄ ab illo.
qui ſalubriter monet vt vitet cecuȝ ne ambo
in foueam cadant. de peni. diſtin. vj. Scdo
declinat qn̄ ꝯfitet̄ q̄deȝ idoneo ſacerdoti ſȝ di
mittit aduertēter aliqđ pc̄m qđ ſcit vel cre-
dit vel dubitat ꝓbabiliter eē mortale ex ve-
recūdia. ⁊ tūc nō ſolū non valet ſibi cōfeſſio
⁊ iterare tenetur. ſed addit vnū aliud morta
le de nouo ꝓpter irreuerētiaȝ exhibitā ſacro
ex ſua fictōe ſm̄ Tho. in. iiij. et alios. Aug⁹.
Caueat peccator ne verecundia ductus diui-
dat ꝯfeſſionem. hoc eſt enī ad ẏpocriſim ten
dere ⁊ ſemꝑ venia carere. de peni. diſ. v. ꝯſide-
ret. Si aūt dicat oīa pc̄a ſua q̄ mēti occur-
rūt dicēda. ſȝ nō ꝓponit ab aliq̄ mortali ab-
ſtinere ⁊ tn̄ interrogatus a cōfeſſore dicit ꝯt̄
ꝯſciam loquens ſe velle ab omib⁹ abſtinere.
iteꝝ peccat mortaliter mēdatio vtēs. Sed ſi
nō occurrit illa ſua incōtritio menti vt dicē
da. quia nō cogitat ſuꝑ hoc vel nō īterroga
tur de hoc a confeſſore non peccat confiten-
do ꝙuis ſit ſibi infructuoſa illa ꝯfeſſio ꝓpter
indiſpoſitionem ſuam. nō tn̄ videtur trāſgre
di p̄ceptū illud eccl'ie. Et debȝ recipi cōfeſſio
quā incōtrit⁹ facit ſed non abſolui. vt ex̄t̄ de
peni. ⁊ re. c. officij. Tercio qn̄ imp̄meditat⁹
accedit cū tn̄ multa habeat intricamēta ⁊ ḡ-
uia dicē ꝓpter q̄ multa omittit ex obliuione
qꝛ difficile eſt in ſubito menti occurrere. que
omīa ꝑ totum annū geſſit vel ea que de ſe ſt̄
mortalia qꝛ ignorat illa eē mortalia. Et iſta
etiaȝ eſt inutilis ⁊ infructuoſa niſi de⁹ ī ipſa
mutet mentē eius ⁊ ꝯtritioneȝ infūdat. Ser-
uare debet ḡ illud Ezech. penitentis qui ait.
Recogitabo tibi omēs annos meos ī amari
tudine aīe mee. i. ſingula oꝑa malefacta ī to
to tp̄e vite mee. Ubi notandum exemplū no-
tabile. Fuit quedam mulier nobilis magna-
rum virtutum fame ⁊ cōſilij. que cum nō ha
beret virum ſibi a ſeruis dei conſultum erat
ꝙ remaneret ī ſeculo potiuſꝙ intraret mōa-
ſterium. quia plura bona in ſecl'o faciebat.
ſed inſtigāte diabolo q̄ felici eius ſtatui inui
debat: incidit ī fornicatōeȝ. qđ illa poſtea ꝙ-
citius ꝑpendens oīno decreuit intrare mona
ſterium ad agendum penitentiam de ſcelere.
⁊ vitandū ꝑicula iaȝ expta. Quo facto dedit
ſe maxime abſtinentie. vigilijs. oꝛonibus. ſi-
lentijs. ⁊ lectionib⁹. nūꝙ tamen de fornicatō-
ne perpetrata pre verecundia voluit ꝯfiteri.
Mortua autē abbatiſſa cōmūi concordia iſta
electa eſt in abbatiſſam ꝓpter exempla exte-
riora ſāctitatis eius: que ſimiliter in magna
auſteritate degebat ⁊ gubernabat mōaſteri-
um. Et poſt ml'ta tempa infirmata grauiter
rogauit eā q̄dā ex ipis monialib⁹ ſibi magis
familiaris vt ſi ꝯtingeret eā decedere ſibi p⁹
mortē appareret ad intimandū ſtatū ſuū. qđ
illa ꝓmiſit. dn̄o diſpenſāte mortua igr̄. cum
moniales expectarent de die ī diē illā mira-
culis illuſtrari. quadam nocte apparuit illi
cui ꝓmiſit tota turpis ⁊ triſtis. Et recogno-
ſcens eaȝ cum interrogaret de ſtatu eius r̄n̄-
dens ait. Damnata ſum ꝑpetuo ī ignē eter-
num. Quod illa ſtupens ait. Quis ḡ poterit
ſaluus fieri ſi tu q̄ vitā tāſingularē. tāirre-
p̄henſibilem. tamauſterā in ſecl'o ⁊ monaſte
rio tenuiſti: ſaluata non es? Cui illa. Nō mi-
reris. quia vna ſola de cauſa damnata ſū ex
eo videlicȝ ꝙ ī peccatū carnis ī ſeculo lapſa
pre verecūdia nūꝙ volui confiteri. Et ſic de-
clinantes ⁊c̄.

Q̄tum ad tercium .§. iiij. b

declinat quis ī obligationē circa penitentie
ſacramentū qn̄ non facit penitētiam ſibi in-
iunctaȝ. vl' nō vt debet Math. iij. Facite fru-
ctus dignos pn̄ie. Cū ḡ q̄s non facit pn̄iam
ſibi iniunctam pro mortalib⁹ ex negligentia
dimittēs mortaliter peccat quia ſub prece-
pto ad illud tenetur. Secus ſi dimitteret ex

impotentia. debꝫ tamẽ facere tunc ſibi commutare in aliud ab illo imponente vł alio ſi ipſius copiam habere non pꝫ: ⁊ oportꝫ iterare ↄfeſſionem ſi ex negligẽtia dimiſit vel etiam obliuione ſi alteri cõfiteť. ¶ Scđo declinat nec agit fructũ dignum penitẽtie qñ facit penitẽtiã iniũctaꝫ ſed nõ alia ad q̃ teneť. vt reſtituere cũ poſſet ſubſtantiaꝫ alienã vel res alienas. Nam ſi ꝓpoſuit res iſtas facere ĩ ↄfeſſione. ⁊ poſtea ꝓpoſitum ex auaricia vel negligentia dimittit vel omittit facere cum debet. tũc recidiuat ⁊ intrat ſtatum damnationis. ¶ Tercio cũ facit pñiaꝫ iniũctam ſed nõ ĩ ſtatu gratie recidiuãs ĩ aliquod mortale ante completã ſatiſfactõem iniũctaꝫ. talis vtiqꝫ debet nihilominꝰ ꝑficere penitẽtiaꝫ q̃a implẽdo ſaltim ſatiſfacit p̃cepto ſacerdotis iniũgẽtis ſibi pñiaꝫ. Sꝫ illa ps quam ꝑficit in mortali non valet ſibi ad id ad quod eſt ordinata. ſ. ad diminuẽdũ de pena temporali ꝟ vel in purgatorio ſibi debita ꝓ pctĩs. ⁊ ſi pꝰ lapſum in mortale ↄteritur de peccato etiaꝫ ante ↄfeſſionẽ pñia iniũcta ipſam ꝓſequendo valebit ſibi in aſpectu dei ad diminutõꝫ pene. Sed vtꝝ talis teneatur iterare ↄfeſſionẽ vel penitẽtiam iniũctaꝫ. qui. ſ. eam ꝑfecit in mortali de neceſſitate ſalutis. dico ꝙ nõ. Sꝫ hanc queſtionẽ diffuſe habes in. iij. pte ti. de ſacramẽtis. in. c. de ſatiſfactõne. Et vtꝝ etiã quis teneať ad ſtatim ↄfiteri ꝑpetrato mortali peccato. ibi habes ĩ. c. de confeſſione. videlicet ꝙ non tenetur đ neceſſitate. ſm Tho. Ricar. ⁊ Pe. q̃uis ſit ꝑiculoſum differre. ⁊ idõ ꝑſuadere oportet vt q̃citius. De cõditionibꝫ ↄfeſſionis ⁊ de fructibꝫ eius ⁊ exhortatioibꝫ ad ipſam ibi habes.

¶ Capitulum nonũ de negligentia circa ſacramentum eukariſtie ſumẽdum.

NEgligentia nõ modica exhibetur circa ſacramẽtũ eukariſtie ſumendũ. cũ etiaꝫ teneatur quilibꝫ ſemel ĩ ãno cõicare ĩ paſcha vt dicit decret. Omĩs. de peni. ⁊ re. ſupꝰ allegata. Et p̃mũ dubium quod circa hoc occurrit eſt iſtud. ¶ Vtꝝ ſatiſfaciat p̃cepto eccleſie de cõione ſemel ĩ anno ſumẽda qui cõmũicat feria quinta ĩ cena dñi vel ĩ paraſceue. vel ĩ ſabbato ſancto vel alia die infra annum. Ad quod dicendũ ꝙ licet quidaꝫ dicãt hoc ſufficere. ſiquis tñ bene reſpicit textum decret: q̃ dicit in paſcha videť ꝙ nõ. nam paſcha dr̃ dies dñice reſurrectionis. Interpretať enĩ trãſitus quia xp̃c tranſiuit illa die de morte ad vitam immortalem. ipſa tñ dies cũ duobꝫ ſequẽtibꝫ quaſi ꝓ vna reputatur quo ad ſolennitatem officij ſimilem. vnde etiaꝫ ꝓ cõione ꝓ vna poſſũt computari. ⁊ ↄgruẽtiſſime eccleſia ſtatuit ĩ die ſolẽniſſimo feſti ſupra omẽs alios. fideles ſumere debere ſacm̃ẽtum omniũ maximuꝫ ⁊ reuerendiſſimũ. cuiꝰ quaſi vigilia ad ſe p̃parãdum ad ipſius ſumptionem eſt tota. xl. p̃cedens. Et Anto. de bu. eximius doctor vtriuſqꝫ iuř. dicit ſup. c. Etſi iudeos. exť. de iudeis. Nota ꝙ in die reſurrectionis eſt ſumendũ corpus xp̃i. hoc ſermocinabantur ad ꝑpłm eximij predicatores dñs Jo. dñici. ⁊ ſcẽs Vincẽtiꝰ q̃ claruit miraculꝭ. Nec obſtat huic ſentẽtie illud. c. de ↄſe. diſ. ij. In cena dñi a quibuſdam. vbi dr̃ in die cene eſſe cõicãdũ. quia vt diť glo. ibi. illa cõio eſt religioſorũ. ſ. in cena dñi. omẽs enĩ ſe cõicãt ĩ miſſa maiori. qui etiam ꝑ hanc nõ omittũt cõionem ĩ die reſurrectionis. vel poteſt dici etiam ꝙ illud. c. habuit locum quo ad omẽs tempore antiquiori qñ fideles nõ ſoluꝫ ĩ dñica reſurrectionis. ſed ſingulis diebꝫ domĩcis cõicare ſolebant. vt de ↄſec. diſ. ij. cõicandũ. Etſi dicať ꝙ p̃ceptum đ cõione non refertur ad diem determĩatum: ſed ad ſemel cõicãdũ. Reſpondetur ꝙ exquo dies determĩata poiť refertur etiaꝫ ad ipm̃ diem. exquo ratio huiꝰ eſt in promptu. vt ſup̃ dictum eſt. vel ſaltem negari non pꝫ quin ſaltim ſit dubium vtꝝ intentio legiſlatoris etiaꝫ determinareť ad diẽ p̃fixam. ⁊ tũc ſtandum eſt litere que diẽ ponit. ⁊ cũ in dubijs tutior via ſit eligenda. exť de ſpon. c. Juuenis. et tutior via ſit cõicare ĩ die reſurrectionis. q̃re non potiꝰ illud tenendum ⁊ p̃dicandum: Siquis tñ eſſet ita occupatus ĩ die feſto reſurrectionis ꝙ non poſſꝫ huic vacare. ſ. ad ſe p̃parandum forte cũ huiuſmõi poſſꝫ ep̃us vel cõfeſſor licẽtiare. vt in aliquam diem p̃cedẽtem vel ſequẽtem cõicaret. Sed ꝙ aliqui vel alique hoc faciãt. vt q̃ liberius liceat eis vacare ornatibꝫ tripudijs ludis. pompis. laſciuijs. ĩ feſto reſurrectiõis hoc eſt ↄtra intẽtionez eccleſie que vult fideles illa die p̃ ceteris vacare deuotioni. Dies etiaꝫ p̃cedẽtes ſunt magis inductiui ad deuotionem ex ipſis officijs que maxĩe requiriť ĩ acceſſu ad ſacr̃m. Quia tñ multi p̃dicatores ⁊ magni p̃dicãt aliqñ ↄtrariũ illi q̃ ex doctrina eoꝝ putãtes ſibi hoc licẽ ↄtrariũ faciunt nõ puto ↄdemnandos vt trãſgreſſores p̃cepti niſi eſſẽt ꝑtinaces. ⁊ ↄſtaret etiaꝫ de ↄtrario. Et q̃ hoc p̃dicãt. ſ. alia die q̃ ĩ paſcha cõicãdum plus ſapiũt q̃ oportꝫ ſapere. Et notãdum ꝙ triplex negligentia cõmittiť et valde graue pctm̃ circa iſtud ſacramentũ ſumẽdũ.

Primo omittẽdo indebite eiꝰ ſumptionẽ.

Scđo accedẽdo indigne ad cõionem.

Tercio exhibẽdo ſe tepide poſt acceptõeꝫ.

Et de his pꝫ intelligi illa imp̃catio p̃s. et cõtra iſtos. vbi ait. Fiat menſa eorũ. i. cõmũio eis parata ⁊ pro eis fiat. i. fiet coraꝫ ipſis. in laqueum. in retributiones. ⁊ in ſcandalum.

1028 Obſcurenť oculi eoꝝ ne videant: ꝛ dorſũ eoꝝ
ſꝑ incurua. Effũde ſup eos irã tuaꝫ: ꝛ furor
ire tue cõphendat eos. Fiat habitatio eo-
rum deſerta: qđ pť exponi de nõ cõmũicanti
bus ꝛ male cõicãtibꝰ vt ĩ fine capľi exponeť

¶ Quẽtum ad primum .§.j.

dicit Sapiẽs. O q̃ſuauis eſt ſpũs tuus ĩ no-
bis dñe.i. q̃dulcis affectus tuus ad nos. Nã
angeloꝝ eſca nutriuiſti ꝑpľm tuũ dñe. et pa-
nem de celo pſtitiſti eis Sapieñ. xvj. Et ꝑpľo
quidem hebreorũ figurã exhibendo.ſ.manna
ſuaue. Sed ꝑpľo xp̃ianoꝝ figuratũ.ſ.magni
ficũ ſacramentũ. Sed ſicut ingratus ille po-
pulus dixit aĩa noſtra nauſeat ſup cibo iſto
leuiſſimo alios appetens cibos et viliſſimos.
Ita ꝛ ꝑpľus xp̃ianus tanto ingratioꝛ q̃to be-
neficium ꝯceſſũ eſt incompabiliter maiꝰ. q̃i
reputans cibũ ſacramẽtalem vilẽ nõ curans
de eo alia appetens vana ꝛ viliſſima reſpectu
ſpiritualiũ. Omittũt autem indebite ſumere
quadrupliciter.

Aliqui ex obſtinatione.
Aliqui ex falſa humiliatõe.
Aliqui ex ignoratione.
Aliqui ex tepefactione.

¶ Ex obſtinatõne dimittũt multi qui ꝑmanẽ
a tes ĩ odio vľ detentõe alienoꝝ vel luxuria vľ
alio mortali peccato. quia nolũt pcẽm illud
dimittere. nolũt etiam ꝯmũicare. ꝛ ꝙ nõ ve-
lint cũ hmõi peccatis cõmũicare minuſma-
le faciũt q̃ ſi cũ illis cõmũicarẽt: ſed nõ ꝓpte
rea excuſantur a mortali omittẽtes cõionẽ.
quia nec ꝑplexi ſũt. ſm Tho. in. iiij. Naꝫ pñt
et debent dimittere pcẽa illa ꝛ nõ ꝑmanere ĩ
ſua obſtinatione. cũ de die in diem immo de
puncto in pũctũ poſſint mori ꝛ ꝑpetuo dam-
nari. Fit g̃ eis menſa cõionis ĩ laqueũ pcẽi:
quod cõmittũt omittẽdo eaꝫ. ¶ Ex falſa hu-
miliatõe dimittũt illi qui reputãtes ſe pcẽo-
res et indignos tanto ſacramento nolũt cõi-
care. Equideꝫ ſi attendať magnitudo exiſtẽ-
tis ĩ ſacramẽto ſolũ: nulla creatura inuenie-
tur digna eo. Nec apľi ſancti. nec martires.
Sed nec hoc dñs requirit a nobis.ſ. tantam
diſpoſitionem ꝛ ſãctitateꝫ. quãtã mereť ma-
ieſtas eius. ſed quãta eſt poſſibilitas fragili-
tatis noſtre: nec req̃rit ꝙ efficiamur impec-
cabiles ſed ꝙ doleamꝰ de p̃teritis ꝛ ꝓponamꝰ
firmiter in futuꝝ abſtinere occaſiones pri-
mas euitando. Naꝫ ꝛ Petrꝰ cũ alijs apľis di
gne ſumpſerũt ſacramẽtũ ĩ die cene. ꝛ tñ ide
ad modicũ Petrus xp̃m negauit ꝛ mortali-
ter peccauit ꝛ alij fideꝫ ꝑdiderũt. Falſa vtiq̃
hũilitas eſt q̃ frãgit p̃cepta. debuit potius q̃-
libet Petrũ imitari dicẽteꝫ Luc. v. Exi a me
dñe quia homo peccatoꝛ ſũ. et tñ non recede-
bat ſꝫ adherebat ei. ¶ Ex ignorãtia dimittũt
qui neſciũt ſe ad hoc teneri. ſꝫ ignorãtia iſta
nõ videť excuſare. cũ ſit cõe p̃ceptũ eccľie qđ
ad oẽs extẽdiť. ꝛ ignorãtia facti nõ iuris ex-
cuſat. de reg. iur. li. vj. Et p̃cipue in locis vbi
iſta p̃dicãtur aut defacili ſciri pñt. Sed ĩ lo
cis ſiluestribꝰ vbi ſacerdotes ſť ita ignorãtes
ꝙ nõ ſolũ iſta nõ nũciant ſed forte retrahũt
dicẽtes. nõ ſumendã cõioneꝫ niſi ĩ morte vľ
a ſenibꝰ: poſſent magis excuſari. Ex tepidi
tate omittũt quibꝰ videť laboꝛ ſe p̃parare ꝛ
ad ꝯfeſſionẽ ꝛ ad cõioneꝫ qui ita implicãtur
terrenis ꝙ poſtponũt defacili ſpũalia etiam
eis neceſſaria. Fit g̃ iſtis mẽſa ĩ laqueũ pec-
cati mortalis ꝓpter ſuã negligẽtiam. Siquiſ
aũt omitteret ex aliq̃ impotẽtia vel cauſa rõ-
nabili. puta qꝛ eſt ĩ mari ꝯſtitutus ĩ paſcha.
vel eſt clauſus ĩ caſtro vel ĩ carcẽ vbi nõ põt
hr̃e ſacerdoteꝫ. vel exiens domũ timet inimi-
cos capitales. vľ de licẽtia ꝯfeſſoris ꝛ hmõi.
iſte nõ peccat habẽdo deſideriũ ſumendi ꝛ ꝓ-
poſitũ qñ poterit ſupplere defectuꝫ. Sed im-
pedimento ſublato tenetur cõicare. alʼ tunc
peccat mortaliter. Et in huiꝰ figurã legiť in
veteri lege ꝙ illi qui non potẽant comedere
agnũ paſchalẽ deſignãteꝫ ſacramẽtũ in feſto
ꝓprio paſche. debebant ĩ menſe ſequenti ſup-
plere defectuꝫ alias grauiter peccabãt. Sꝫ b
dubitari põt ĩ q̃ etate teneanť pueri cõmũi-
care. nã poſt pubtatẽ dubiũ nõ eſt quin obli
gẽť ſi ſũt ſane mẽtis. Et poteſt ſatis teneri:
ꝙ ſm qđ pť cõfeſſoꝛ ex ꝯfeſſione eoꝝ ꝑcipere
de vſu rõis eoꝝ maioꝛi vel minoꝛi. ſic pť ꝛ de
bet eis cõſulere vel artare ad cõionẽ. Sed et
parentes q̃uis ad ꝯfeſſioneꝫ debeãt q̃dãmo-
do cogere. ſicut ꝛ mgr̃i ſcolarũ. nõ aũt ſic ad
cõioneꝫ: ſꝫ debent bene eos hoꝛtari. ſi vident
eos habere bonã diſcretõnẽ. vel dimittẽ ĩ iu-
dicio ꝯfeſſoꝝ ſuoꝝ. Retrahendo aũt eos ſoluꝫ
ex hoc qꝛ ſũt parui. ꝛ quia nõ ẽ de more pa-
trie pueros q̃tũcũq̃ habeãt vſũ rõis ꝙ cõi-
cent. grauiter peccant.

¶ Quẽtum ad ſecundum .§.ij.

principale ſecũda negligentia mixta ſacrile-
gio ẽ cũ q̃s accedit indigne ad cõionẽ. đ quo
apľs. j Corin. xj. ait. Qui mãducat ꝛ bibit ĩ-
digne iudiciũ ſibi mãducat ꝛ bibit nõ diiudi
cãs corpus dñi. i. nõ diſcernẽs ab alijs cibis
cõibꝰ ad q̃s ſumẽdos accediť ſñ ꝯſideratõne.
et glo. ibi iudiciũ ſibi mãducat ꝛ bibit. i. ac ſi
xp̃m occiderit: puniеť. Fit aũt ĩdig̃ acceſſio
quadrupliciter.

Primo qꝛ cũ mortalis pcẽi remorſione.
c Scđo quia ſine mẽtis diſcuſſione.
Tercio quia ſñ crimĩalis ꝯfeſſione.
Quarto quia ſine ritus obſeruatõe.

Et de oĩbꝰ his verificať illud p̃s. Fiat menſa
eoꝝ corã eis ĩ laqueũ. ſ. pcẽi mortaľ. ꝛ de p̃rio
nulli dubiũ q̃n mortaliť peccet q̃ accedit ad
ſacr̃m cũ ꝯſcia pcẽi mortaľ qđ eſtimat ſe hr̃e
etiãſi ꝯſciaꝫ erroneã hr̃et niſi eã deponẽt ad
arbitriũ boni viri. Nimiã enĩ irreuerẽtiã fa-

cit ſacramento. vnde Aug⁹. Si mēs ī affectu
peccādi ſit. grauari potius eukariſtie p̄cepti
one dico q̄ purificari. de cōſec. diſ. ij. Quoti-
die. Et Iſido. Qui ſcelerate viuūt et cōicare
non deſinūt putātes ſe tali cōione mundari
ſciant ſe nihil pficere. dicente ſcriptura. Nū-
qd carnes ſancte auferēt a te malitias tuas:
q. d. non. ſed addēt de ꝯſe. diſ. ij. Qui ſcelera-
te. Similis eſt hꝰ Iude. de quo dr̄ Ioh. xiij. pꝰ
buccellā introiuit ī eū ſathanas. ſ. p ſpālem
malitie nouū effectū. Qui etiā accedit ſine
competēti diſcuſſione ꝯſciētie ꝓpter quod q̄a
nō recogitauit vitam ſuā. aliq̄ mortalia ha-
bet de quibꝫ non eſt cōtritus vel ꝯfeſſus de q̄
bus nō habz remorſū. talis etiaz peccat mor
taliter faciēs ꝯt̄ illud aplī. j Corin. xj. Pro-
bet aūt ſeipm̄ homo ⁊ ſic de pane illo edat et
de calice bibat. i. examīet ꝯſciētiam ſuā. hoc
aūt multis euenit qui cū ſint in grauibꝫ pec-
catis fraudium ⁊ illicite acquiſitoꝝ vl̓ nō cō
fitētur de eis vel ad confeſſores accedūt qui
nō intelligūt facta eoꝝ. ⁊ ꝯfeſſis quibuſdam
minimis de alijs dicūt ſe nō habere ꝯſciētiā.
Sed ignorātia eoꝝ nō excuſat q̄a craſſa eſt.
¶ Qui etiaz poſt ꝯfeſſionē factā incidūt ī ali-
quod mortale vel etiaz recordāt̄ de aliq̄ mor
tali qd̓ ex obliuione dimiſerunt. ⁊ multoma-
gis ſi ex verecūdia illud tacuerūt. ſi accedūt
ſine ꝯfeſſione illoꝝ ad cōionez. etiāſi eſſēt cō-
triti peccāt mortaliter. quia requirit̄ nō ſo-
lum ꝯtritio ſed etiam recōciliatio eccleſie p
ꝯfeſſionē de mortalibꝫ ad cōionez. ſm̄ Tho.
in q̄rto ⁊ alios doctores. Et idem ſi dubitaret
pbabiliter illud eē mortale vel nō. ⁊ hoc niſi
eſſꝫ ſacerdos qui haberet celebrare. al̓ſeque-
retur ſcādalū. ⁊ ille nō haberet copiam cōfeſ
ſoris. tūc ſufficeret ꝯtritio cū ꝓpoſito ꝯfiten
di. ſ. q̄citius. ¶ Qui etiam accederet ad cōio-
nem non ieiunus. quia. ſ. poſt mediaz noctē
ſumpſiſſꝫ aliq̄d p modū cibi vl̓ potꝰ q̄tūcūqꝫ
paꝝ etiā aquaz vel modicū zinziberis ⁊ hu-
iuſmōi peccaret mortaliter. qꝛ ꝯt̄ ordinatōez
eccleſie. de ꝯſe. diſ. ij. Liquido. Similiter qui
excōicatus ſcienter mīori excōicatōe accede-
ret ante abſolutiōem ab ea. Iſtis fit menſa
eorum in laqueum.

Q̄tum ad tercium .§. iij.

Tercia negligentia ē q̄n ſūpto ſacramēto nō
applicat ſe orōnibꝫ aut alijs diuinis officijs.
ſꝫ ſine neceſſitate vrgente applicat ſe ad mū-
dana ⁊ vana. diſcurrit hincinde. ⁊ qd̓ peius ē
reuertit̄ q̄citius ad vomitū. Iſte ſimilis ē iu
deis. qui dn̄ica ī ramis palmaꝝ ſuſceperunt
xp̄m cū magno honore. ⁊ ī ſequenti ſexta fe-
ria eiecerūt eū extra ſuā ciuitatē cū magno
vituperio ⁊ ꝯtumelia. Sic iſti etſi deuote in
ſacro xp̄m ſuſcipiant: exquo nō attēdunt ad
ꝯſeruādā gratiā receptā. ſꝫ q̄citius ſe appli-
cant ad ea que ſūt occaſio ruine ſue. eijciunt
xp̄m a ſe p gratiā. de quibꝫ verificat̄ illd̓ apo-
ſtoli ad Heb. vj. Rurſus crucifigētes dei fili-
um ī ſemetipis ⁊ oſtentatui habētes. ⁊ vt di-
cit Aug. Vulnꝰ iteratū tardius ſanat̄. Sꝫ
q̄ri pt̄ vtꝝ qui omiſit coīonem ī paſchate ex
negligentia cū peccauerit mortaliter vtꝝ te-
neatur infra annū ſequētē ante aliā cōionez
ſupplere defectū cōmiſſū. i. cōicare ita q̄ non
faciēs peccet mortaliter. Et eadem q̄ſtio pōt
moueri de confeſſione omiſſa. Ad qd̓ dicēdū
q̄ dato q̄ facē deberet ex cōgruitate ⁊ ad hoc
eſt inducendus pſuaſionibꝫ ſi al̓ idoneus eſt.
nō tn̄ videt̄ teneri ex neceſſitate ita q̄ nō fa-
ciens peccet mortaliter. Qd̓ patz ex ſimilibꝫ
multis. Siquis em̄ omittit ieiunare vna die
determīata quod ht̄ ex voto. vt vigilia. b. M
Magdalene ſcienter ⁊ ex negligentia: peccat
vtiqꝫ mortaliter. Similiter omittendo ieiu-
niū eccleſie. Sed quis dicit q̄ adhuc teneat̄
ſupplere ī alia die. al̓ peccat iterū mortaliter.
Et idem de violatōne feſtoꝝ. de omiſſiōe miſ-
ſe ⁊ alijs. hoc em̄ ſi veꝝ eſſet q̄ teneret̄ de ne-
ceſſitate cum quotidie obligetur ad illud q̄-
uſqꝫ ſuppleat multa pcc̄a mortalia cōmitte-
ret faciendo ſolū ꝯt̄ vnū p̄ceptū. ⁊ ſic eccleſia
laqueos inijceret aīabꝫ. quod cauet. xxvij. q.
j. viduas. Bene fateor q̄ q̄ncūqꝫ ⁊ quotiēſcū-
qꝫ facit ſibi illam diſpoſitionē actualez ī mē-
te firmiter non confitēdi ⁊ coīcandi ꝓut mā
dat eccl̓ia totiēs peccaret mortaliter. Sꝫ ec-
cleſia tm̄ ſemel ī anno obligat ad illa. ¶ No-
tat aūt p̄s lxviij. ſeptem nocumenta q̄ eueni-
unt nō cōicantibꝫ vel male coīcantibꝫ ī illis
verbis p̄s. Fiat menſa eoꝝ ⁊c̄. ¶ Primo qui-
dem aīaz pcc̄o illaqueat: qꝛ cōmittit vnū pec
catum ſpāle mortale qd̓ notat̄ ibi. Fiat mē-
ſa eoꝝ in laqueū. ¶ Scd̓o damnationez eter
nam p̄pat. qꝛ ſi morit̄ non penitēs de hoc. ad
īfernū vadit. qd̓ notat̄ ibi. In retributōnes.
¶ Tercio ꝓximū ſcādalizat inducēs ſuo exē-
plo ad ſil̓ia. ⁊ faciens male de ſe iudicare. qd̓
notat̄ ibi. in ſcādalū. Quarto mētē excecat
ſicut em̄ p dignā cōionez illūiat̄. ita de ꝯrio
excecat̄. ibi obſcurēt̄ oculi eorum ne videāt.
¶ Quito tēptationibꝫ ſubiugat. qꝛ diabolꝰ ht̄
maiorē ptātez ſup eū cū nō ſit armatꝰ ſacro
ibi. Et dorſū eoꝝ ſp incurua. ¶ Sexto deū ir-
ritat ꝯ ſe ad immittēdū ei diuerſa flagella et
mala. ibi. Effūde ſup eos irā. ¶ Septio ꝟtui-
tis ſpoliat. qꝛ oībꝫ boīs ſpūalibꝫ ⁊ ꝟtutibꝫ. ibi
Fiat habitatō eoꝝ ⁊c̄. Legit̄ ī vitis patrū
q̄ cū quidaz iuuenis philocaptus de q̄dā cō-
iugata queſiſſet p multos modos rē habē cū
ea. et illa vt honeſta recuſaſſet. indignatꝰ p-
curauit a quodam iudeo maleficium vt eam
dementaret. quo facto ita diabolus opatus
eſt vt fantaſia eius ⁊ oīm aſpiciētium illā cō
iugatam equā eſtimaret et equa oculis oīm
videret̄. Circa qd̓ poſt plura remedia ducta

1030 fuit a marito ad ſctm̄ Machariū ī heremum
⁊ cū aliqui ex diſcipulis intellexiſſent caſum
miſerandū quoꝝ oculis illa mulier ducta eq̄
apparebat. retulerūt ſācto Machario in cella
oranti. ⁊ egrediens cellaꝫ ⁊ videns eam vt fe-
minā quia diabolus nō poterat ita ꝑſtringē
oculos eius ⁊ fātaſiā immutare vt alioꝝ. de-
riſit eos dicēs. Ego feminaꝫ video quā equā
dicitis. Et intelligens opus diaboli orauit ꝓ
ea ⁊ ceſſauit ludificatio illa. ⁊ declarauit ſibi
Macharius q̄ hoc permiſerat ei deus licꝫ eēt
honeſta quia non ibat ad eccleſiam ⁊ nō cō
mūicabat vt faciebāt tūc fideles. De alijs de-
fectibus qui committūtur in miſſa. et circa
materiam ⁊ formaꝫ ſacroꝝ habes ī tercia ꝑ-
te. Et ibi etiaꝫ qūo quis debeat accedere. ⁊ de
fructibus ſacri ⁊ multis alijs ibi vide.

¶ Capitulum decimum de omiſſiōe
circa diuina. ⁊ ꝑſertim miſſe.

a Est etiam alia negliḡe
tia circa diuina quaꝫ frequenter
īcurrūt ⁊ laici ⁊ clerici ac religi-
oſi. Unde de quodam rege. ſ. Ozia
dicitur. ij. paralipo. xxvj. q̄ eleuatum eſt cor
eius ⁊ neglexit dominū. i. diuina. Et de leui-
tis qui erāt circa diuina occupati dicit̄ q̄ le-
uite egerunt negligentius. ij. paralip. xxiiij.
Et loquitur de ꝑtinentib⁹ ad templū ⁊ cultū
diuinū. Eſt autem triplex negligentia circa
diuina ſcilicꝫ.
Circa miſſe auditionem.
Circa p̄dicatōnis attentōeꝫ.
Circa officiatōnis ſolutōem.

Quantum ad primum. . §. j.

quicunqꝫ ex negligentia mere omittit audi-
re miſſam diebus domīcis ⁊ feſtiuis cuꝫ poſ-
ſit: peccat mortaliter. Facit em̄ ꝯtra p̄ceptū
eccleſie. quod habetur de ꝯſec̄. diſ. j. vbi dici-
b tur. Miſſas ſecularibus totas audire die do-
minico ſpeciali ordine p̄cipim⁹ ita vt nullus
ante benedictōem ſacerdotis egredi p̄ſumat.
hoc expreſſe dicunt docto. in. iiij Pe. de pal'
Tho. ⁊ Al. ⁊ alij. ⁊ glo. in dicto. c. Et vt dicit
Pe. de pal'. in. iiij. Non excuſantur ab hoc p̄-
cepto itinerantes ſi cōmode audire poſſūt. al'
ſecus. puta aliquis eſt in ſocietate aliquorū
qui nolūt expectare miſſaꝫ ⁊ ſine ſocietate il-
la non bene poteſt iter facere vel quia igno-
rat viam quia difficilis eſt et periculoſa. vel
quia non eſt tuta a latronib⁹ vel quia ab ill'
habet expenſas itineris ⁊ huiuſmōi: excuſa-
tur hic ſine dubio. Occurrunt autem circa
hoc preceptum plures queſtiuncule. Et p̄ia
eſt. Utrum teneant̄ clerici ⁊ religioſi ad hoc
preceptum. ⁊ videtur q̄ nō. quia textus dicit
ſecularibus. ergo qui nō ſunt laici nō obligan-
tur. ꝑ ar. a ꝯtrarijs. diſ. xxv. Qualis. qđ ſen-
tire videt̄ Jo. de biblia. ī quodā quolibꝫ. Sed
tutior ⁊ rōnabilior ē opinio Archidi. ī roſa-
rio ſuꝑ dicto. c. dic̄ em̄ q̄ ibi vacat ar. a ꝯrijs
ꝑ ar. a miori. Si em̄ tenēt̄ ad hoc laici. mul-
tomagis clerici ⁊ religioſi qui ad maiora te-
nent̄. ⁊ qui totaliter ſūt deputati diuino cul-
tui vt. xij. q. j. Duo ſūt. ⁊ ꝑmarie cult⁹ diui-
nus ī miſſa exhibet̄. Nec menti occurrit ali-
quod generale p̄ceptū ad laicos ad qđ cleri-
ci nō teneant̄ cū debeāt eſſe exēplū ceterorū
⁊ al' precellere ꝓpl'm. vt diſ. xxv. §. Criminis.
Nec p̄t hoc eos deobligare ab hoc p̄cepto qui
tenent̄ quotidie ad horas canonicas. qꝛ etiā
religioſi obligantur ad ieiunia ſui ordinis ⁊
null⁹ dicit ꝑ hoc quin obligēt̄ ad oīa ieiunia
eccl'ie. ⁊ ſacerdotes q̄ pluries infra ānum ce-
lebrant credo teneri ad p̄ceptum de cōmūiōe
ī paſchate vl' ad celebratōnem niſi haberent
legitimū impedimentū. Omēs igit̄ indiſticte
puto teneri illo p̄cepto clericos ⁊ laicos ⁊ re-
ligioſos audire videlicet miſſā vel celebrare.
¶ Secūdum dubiuꝫ eſt. vtrū diebus feſtiuis
ex p̄cepto eccleſie teneat̄ quis audire miſſaꝫ
ſicut diebus dn̄icis. ⁊ videt̄ q̄ nō. qꝛ decretū
illud loquit̄ de dn̄icis diebus nō alijs. ſꝫ cre-
do ꝯtrariū. ⁊ rō eſt. quia vbi eadē rō ibi ⁊ idē
ius eſt. nā de ſil'ib⁹ idē eſt iudiciū. Rō aūt q̄re
fuit hoc ſtatutū. ſ. de auditu miſſe vid̄r fuiſſe
vt ſaltim in hoc modico vacet̄ diuinis. Sed
nō alia de cauſa fuer̄t addita alia feſta ad di-
es dn̄icos ſub p̄cepto feriatōnis niſi vt vace-
tur diuinis. ergo videt̄ q̄ iſte mod⁹ determīa-
tus ꝑ eccleſiā in vacando diuinis die dn̄ico
per auditū miſſe debꝫ extendi ⁊ ad alia feſta.
Probatur hoc idem ꝑ hoc qđ habetur extra
de paroch. c. ij. vbi cum agit̄ de auditu miſſe
addūt̄ ad dn̄icos dies ⁊ alia feſta. Incipit ei
c. vt dieb⁹ dn̄icis et feſtiuis. Confirmat̄ hoc
ideꝫ ex ſētentijs q̄rūdaꝫ doctoꝝ dicētiū q̄ ī q̄-
buſdaꝫ caſib⁹ vt patꝫ ſuꝑ. inſiſtēdo opib⁹ ſer-
uilib⁹. i. manualib⁹ dieb⁹ feſtiuis excuſant̄ a
violatōe feſti dūmodo nō dimittūt diuina. i.
miſſā. hoc ſētire vid̄r Jo. an. ī nouel'. Et Pe.
de pal'. exp̄ſſe hoc dicit ī. iiij. ꝑ. c. Qui ī die ſo-
lēni. de ꝯſec̄. diſ. j. ¶ Terciū dubiū eſt. vtꝝ te-
neat̄ quis audire miſſaꝫ dieb⁹ feſtiuis a ꝓp̄o
ſacerdote ꝓchiali ſeu ī ꝓp̄ia ꝓchia. ⁊ vi-
det̄ q̄ ſic. qꝛ decret. extra de ꝓch. c. ij. dic̄ q̄
q̄ ꝯtempto ꝓp̄o ſacerdote audit miſſam ī alia
eccl'ia debꝫ expelli ⁊ remitti ad eccl'iaꝫ ſuam
exquo ꝯtrariū faciendo videt̄ eſſe ꝯt̄ manda-
tum eccl'ie. Ad qđ dici p̄t dupliciter. Uno mō
q̄ eccleſia intēdat ꝑ hanc conſtitutionem re-
mouere ꝯtemptum. i. rebellioneꝫ ⁊ deſpectū
ſubditoꝝ erga prelatos ſuos qui ſūt ſacerdo-
tes ꝓchiales. ⁊ ſic mandat q̄ qui ex ꝯtem-
ptu ſui ſacerdotis accedit ad audiendū diui-
na ī alia eccl'ia q̄ ꝓp̄ia expellat̄ ꝯ alia eccl'ia

vt de ɔtēptu reſipiſcat. Ad hoc facit qd dic Inno. pater iuris ſuper dicto. c. videlȝ q parrochianus ſi nō faciat hoc ex ɔtēptu ſed ob aliam iuſtam cauſaȝ non eſt eiciendus de eccleſia. ergo non peccat. ¶ Satis iuſta cauſa ē ſi ob maiorem ſui deuotōȝ hoc faciat. Alio modo poteſt dici q ſi ɔtemptus ſumatꝛ large ſcȝ ſolum ꝑ eo q non audit miſſam eius et offitium non tamē ɔtēnendo ſacramenta vl ipm. tunc quia ɔſuetudo q in hoc videtꝛ preſcripta et rationabilis cū. ſ. ob maiorem deuotōȝ fit: tollat legem. ex. de ɔſue. c. fi. Vbi eſt conſuetudo audiendi indifferenter ī quibuſcūqȝ locis. qd q̄ſi vbiqȝ eſt. nō peccat qui audit miſſam extra ꝓpriaȝ prochiam. Si tñ dioceſan⁹ hoc p̄cipet. ſ. audiri ī ꝓpa prochia obediendum eſſet. arti. xj. q. iij. Quid ḡ ꝛ. c. Dñia. Male tñ faciūt epi ī tollēdo pias ɔſuetudines cū ſcandalo ꝓploꝝ. cū et Greg⁹. ſcēs ꝑmiſerit ſacerdotes criſmare ad tollendum ſcandaluȝ. vt. xcv. diſ. ꝑuenit. et multa tolerentꝛ a ſanctis ꝓpē vitādū ſcandalū. ¶ Quartū dubiū eſt vtrū teneatꝛ quis audire miſſaȝ ꝓpriam diei. puta dñica in aduentu. Ad te leuaui ꝛc. in ſeptuageſima. Circūdederūt me. In feſto natiuitatis. b. M. Gaudeam⁹ ꝛc. Et videtꝛ q ſic. qꝛ extra de cele. miſſ. c. ij. reꝑhenduntꝛ q dimittūt miſſas ꝓprias ꝓpter peculiares. i. ꝓpter alias q quis dicere facit ob ſpecialem deuotōȝ ad illam. puta de angelis vel mortuis ꝛc. Reſo. ñ credo teneri ad ꝓpriam ex neceſſitate. quia nec. c. Miſſas. de cōſe. diſ. j. hoc dic. ſed indiſtincte. Sed audire debet ꝓpriam qui hoc nouit diſtinguere ex ɔgruitate et ſm hanc ɔgruētiā loqtur decretꝛ. ſup. Neqȝ eñ muliercule vel idiote ſcirēt diſcernē ſi ē miſſa ꝓpria vel alia. et nimis oneroſuȝ eſſet q vnūquēqȝ oporteret interrogare ſi ē miſſa ꝓpria. et in diuerſis eccleſijs ī eadē die feſtiua erunt miſſe ꝓprie variate. Reꝑhenſibile vtiqȝ multū videtur etſi nō dānabile dimittere ꝓprias occurrētes ꝓpter miſſas defūctorum vel alias ad inſtanciā laicoꝝ ſine cauſa multū vrgenti. Docendus eſt eñ popul⁹ nō ſequēd⁹. Nos qȝ ſi neſciūt eos quid liceat qd ve nō liceat. ɔmonere nō hijs cōſenſū p̄bere debemus. inqt celeſtinus. diſ. lxij. c. Docendus. ¶ Quintū dubiū vtrum ſit neceſſariuȝ ſenſim et diſtincte audire v̄ba miſſe. ex eo q dr in dicto. c. Audire. Reſo. nō. Naȝ tūc ſequeretꝛ hoc īcōueniēs q q audiret miſſā ab hijs qui ſubmiſſe dicunt cum multitudo adeſt q remoti ſūt nō implerēt p̄ceptū. Similiter et qui ſurdi eſſent vel hebetē auditū habēt. Ut ḡ dicit Ylarius. intelligentia dictoꝝ ex cauſis eſt aſſumēda dicendi. ex. de verbo. ſig. et xxij. q. v. c. humane. Intentio ḡ eccleſie ī illo decreto eſt. q pñs ſit ī miſſa et vacet deo. ſi etiā intelligēs eſt dignū et iuſtū eſt vt intendat et conetꝛ intelligere que dicuntꝛ ꝓplo in miſſa. ¶ Sextū dubium eſt de miſſis notoriorū fornicatoꝝ. vtrū debeāt audiri. ꝛ videtur q nō. quia hoc expſſe ꝓhibuit eccleſia. vt patet. xxxij. diſ. nullus. et ex. de cohab. cle. et mu. c. fi. Ad quod dicendū q quia illa iura fuerūt in cōcilio Conſtantieñ vltimo facta modificata ꝑ ſpāle decretū. ſ. q nullus teneretꝛ tales euitare niſi eſſēt publice denūciati. ideo poſſunt audiri. In locis aūt vbi ſunt et alij nō ɔcubinarij ɔſulti⁹ eſſet etiam tūc ɔcubinarioꝝ miſſe nō audiri vbi ſine ſcandalo fieri poſſet. Sȝ p̄ſuppoſito q ſtaret ius antiquū in ſuo vigore vbi nō eſſent niſi concubinarij. et ꝓplus ignoraret illaȝ ꝓhibitōeȝ melius eſſet eis ab illis audire q nūq audire. ꝛ ignorātia iuris eos excuſaret nec eſſent ſolicitandi quādo ꝓuideri nō poteſt et obuiari. vbi aūt hanc ɔſtitutōȝ ꝓhibentē noſcēt abſtinere deberent ab eoꝝ miſſis ſed ad alios vadant. etſi alios habere nō poſſēt excuſarentur ab hoc p̄cepto nō audiendo. ¶ Septimū dubiū eſt de eo q dimittit aliquā ꝑtem miſſe puta introitū miſſe. videtꝛ q nō ſatiſfaciat. qꝛ. c. Miſſas dicit totas. i. ītegras. Reſo. q modicū ꝑ nihilo reputatꝛ. de ɔſe diſ. ij. Reuera. Nec verba legis ita amare interp̄tanda ſūt. ideo dicendum eſt. q talis iudicand⁹ eſt ſeruator precepti. Sed ſi dimitteret notabilem ꝑtem. puta mediam vel tertiam ꝑtem. ſec⁹. Seruitores etiam miſſe ſeu miniſtri qui diſcurrūt aliquādo hincinde ꝑ hijs que expediunt vt in miſſis ſolennibus fit. pro thure. vino et huiuſmodi. intelligendi ſūt miſſe adeſſe etiam pro illo tempore. Item nec eſt neceſſe pluries audire vt quidam putant. quia dicitur in plurali miſſas. reſpicit eñ illud plurale ſeculares. cōtingit eñ plures ſeculares plures audire miſſas q̄ſi diceret. quilibet audit miſſam priuatam ſiue ſolēnem que cantatur que tamen a populo omni deberet audiri ex congruentia.

De auditione miſſe in// .§. ij.

tegre pt expōi iſtud p̄s. Introite portas ei⁹ ſcȝ eccleſie in confeſſione. i. in principio qñ fit confeſſio a ſacerdote. Miſſa enim ɔmunitꝛ in eccleſia dicitur. ꝛ ꝓpterea eccleſia edificatur vt ibi miſſa celebretur. Nam q̄uis vt dicitꝛ de ɔſe. diſ. j. vnicuiqȝ liceat in domo ꝓpria habere oratorium non tamē licet ibi miſſas celebrare niſi in magna neceſſitate et cū conſenſu epiſcopi. vt dicit ibi glo. quod probat ꝑ duo. c. ſe. pt nihilomin⁹ ex aliquo caſu miſſa ſub aliquo diuo celebrari et audiri. Nam valet illa ɔfeſſio generalis dicta a ſacerdote vel ſeruitore cum ɔpunctione ad remiſſionē venialium. et ideo quilibet aſtans debet dicere cum ſeruitore ſubmiſſe tamen ne fiat ſtrepitus. Excuſantur autem ab hoc precepto

infirmi qui nõ poſſũt domũ exire. et ſeruito-
res infirmoꝝ qui nõ poſſũt dimittere infir
mos ꝓpter ꝑiculũ. ⁊ matres que nõ poſſũt di
mitté ꝑuulos ſine ꝑiculo. et alij q̃ impedimẽ-
ta legittima hñt vel ardua negotia q̃ ñ poſ-
ſũt dimittere ſine magno detrimẽto ſcanda-
lo vel ꝑiculo. ex̃ de re iu. Q̃d in lege. Puelle
nubiles q̃ nõ exeũt domuꝫ qꝛ nõ ꝑmittunt̃ a
parentibus videnẽ excuſari ſi neſciũt prece-
ptũ vel ſciẽtes libenter irẽt ſi ꝑmitterent̃. Nõ
enĩ ꝓbas eſſet ſolas domũ exire clam vt au-
dirẽt quia magna ꝑicula poſſẽt inde ↄtinge-
re. Sed ꝑentes eoꝝ q̃ nõ ꝑmittũt accedere ĩ-
nitẽtes ↄſuetudini patrie ñ vident̃ poſſe ex-
cuſari ſi permittunt eas exire ad choreas vł
alia loca. vel ſtare ad hoſtiũ dom⁹ aut fene-
ſtras vt videant̃ ab hominibus. nam in eo ca-
ſu dici nõ poteſt ↄſuetudo q̃ in rõne fundat̃
diſ. j. Cõſuetudo. ſed corruptela. et ideo radi-
citus euellenda. diſ. viij. Mala. Qꝛ vidue ali-
q̃bus diebus vel ebdomadis in morte viroꝝ
maneãt domi ĩ ſignũ triſticie. vñ et miſſã ñ
audiunt. videt̃ tolerandũ ſi eſt de more pr̃ie.
Sed ꝙ maneãt ꝑ integrũ annũ vel ꝑ ſex mẽ-
ſes: excuſari nõ poſſũt quia magna abuſio ẽ
diſ. viij. Conſuetudo. Maria magdalena et
Martha que nobiles erant et diuites cum eſ
ſent in domo viſitate a pluribꝫ ad ↄſolanduꝫ
pro morte germani eorum Lazari: audito ꝙ
Jheſus aduenisset exierũt domum vt irẽt ad
eum. vt habet̃ Joh. xj. et Jheſus quidẽ tunc
mortalis erat. nũc idemipẽ ĩ ſacramẽto alta-
ris eſt et ĩmortalis. vñ cũ magno affectu ac-
cedendũ eſt ad ipm̃. ſ. audiendo miſſam. Con
iugate que nõ poſſũt ire ad audiendũ miſſã
ſine magno ſcandalo viroꝝ. quia. ſ. habẽt ꝓ-
parare neceſſaria familie et ſeruitrices non
habent que talia faciãt. vident̃ excuſari poſ
ſe cum in gubernatõe domus et familie iura
velint eas vt famulas viris eſſe ſubiectas.
xxxiij. q. v. Noluit. et. c. manifeſtũ. Nõ tamẽ
ex hoc ꝙ aliquãtulũ indignent̃ eis viri qꝛ ñ
ita bene ꝓparant̃ eis cũ accedũt: debent di-
mittere. Et multomagis nõ debẽt dimittere
qñ ex zelotipia mouent̃. vel ex ↄtẽptu diui-
noꝝ querẽtes ipos ĩ malicia imitari. ar. xj.
q. iij. c. Si dñs. Debẽt etiã dñi et patroni ſic
ordinare de famulis et famulabꝫ ſuis vt au-
dire poſſint et ipi miſſam. vñ et Pe. de pal.
in. iiij. dicit. ꝙ nõ excipiunt̃ ab hoc precepto
plus ſerui q̃ dñi. ĩmo et ſeruus et ancilla de-
bent diebus feſtiuis vacare deo ſicut et dñi.
Sꝫ qꝛ oportet aliquẽ domi remanere debent
ita ꝓuidẽ eis dñi ꝙ ſaltĩ audiãt miſſã ſi poſ-
ſũt. nam et de eis dño ſũt rõnem reddituri ſi
fuerũt ſoliciti ꝓ ſalute eoꝝ. vt dicit Amb.
lxxxvj. diſ. An putatis. Parentes aũt filios
ad hoc debent monere et cũ pueri ſũt etiã q̃-
dam vi inducere. Tenent̃ autẽ hoĩes ad hoc

ꝓceptũ cũ habẽt vſum rõnis. ſm Pe. de pal.
qd videt̃ intelligendũ qñ ſciunt vel ſcire pñt
ab alijs hoc ꝓceptũ. Nec enĩ oportet ſingulo-
rũ auribus inculcari qd publice ſtatutuꝫ ẽ.
diſ. xvj. Q̃d dicitis. Et licet ignorantia iuris
diuini vel naturalis neminẽ excuſet habentẽ
vſũ rõnis in neceſſarijs ad ſalutẽ. tñ ignorã-
tia iuris poſitiui excuſat. qñ ꝓbabilis ẽ. vt.
j. q. iiij. §. fi. Et illi quidẽ q̃ iuſto impedimen
to audire nõ poſſunt miſſam. debẽt ſaltim ꝑ
aliquo ſpatio in domo vacare orõi loco miſ
ſe ex cõgruitate. Introite ergo oĩes in con b
feſſione portas eccleſie atria eius. i. capellas
eccleſie. in ẏmnis ↄfitemini illi. Non enĩ de-
bent accedere ad miſſam vel eccleſiã vt vide-
ant vel videant̃ ab amatoribus ſuis. Nam ta
les nõ implẽt ꝓceptũ illud eccleſie. ſicut nec
etiã illi qui ſtant ad ſociandũ dños al' nõ au
dituri: ſed debẽt accedere ad adorandum. et
tũc a ſe remouere debent cogitatões tꝑaliũ
ad deo vacandũ. vnde Ciprianus de ↄſe. diſ. j.
ait. Qñ ſtamus ad oratõꝫ fratres. inuigilare
⁊ inſiſtere ad ꝓces toto corde debemus. Cogi-
tatio carnalis tũc et ſecularis homis abſce-
dat. nec q̃cq̃ tũc animus aliud q̃ id ſolũ co-
gitet quod ꝓcat̃. et ideo ſacerdos ĩ miſſa ait.
Surſũ corda. vt dũ plebs reſpondet. habem⁹
ad dñm. admonemur nil aliud q̃ dñm cogi-
tare debere. claudat̃ ↄtra aduerſariuꝫ pect⁹.
et ſoli deo pateat. hec ille. In ẏmnis igitur
id ẽ diuinis laudibꝫ inſiſtenduꝫ et orõibus.
Euitari ibi debet omnis ſtrepitus et audien-
tes ſubmiſſe debẽt ſuas orões dicere nõ al-
te ne ꝑturbent mentẽ ſacerdotis nec etiã ſta-
re ante faciẽ celebrantis ne ei tediũ faciant.
nec curioſe aſpicere que dicũt vel fatiunt ſed
poti⁹ publicanũ imitari q̃ nec audebat ocu-
los ad celũ leuare ſꝫ ꝑcuciebat pectus ſuuꝫ.
vñ et Alb. dicit ꝙ in mortali exiſtens nõ de-
bet multo intuitu reſpicere corpus dñi ſed ĩ-
dignum ſe reputare vel in tranſitu videre. et
qui poſſũt ibi manere genuflexi et diſcapuci
ati ꝓcipue facta ↄſecratõe ob reuerẽtiã cri-
ſti. Si ab omnibus hoc fieri ↄſueuit et lau-
dabilit̃ gerẽti vices ei⁹ ĩ terris ſcꝫ pape. q̃-
tomagis ipi ſũmo pontifici futuroꝝ bonoꝝ
ĩ mortali et oĩũ dño et creatori ibi realiter
exiſtẽti. vñ Grego⁹ de ↄſe. diſ. ij. Quid ſit dic.
Quis fideliũ dubiũ habere poteſt ĩ ipa ẏmo-
lationis hora ad ſacerdotis voceꝫ celos ape-
riri. in illo Jhu xpi miſterio ãgeloꝝ choros
adeſſe. ſũma et ẏma ſotiari. vnum ſacramen-
tum ex viſibilibus. ſ. ſpẽbus et inuiſibilibus
fieri. ſ. diuinitate ⁊ alijs. Cũ maxima ḡ reue
rentia ibi aſtare oꝫ et oĩ mentis deuotõe.
et vt dicit Aug⁹. Admonendi ſunt ſcolaſtici
ne derideãt ſacerdotes ſi in miſſis vel alijs of
fitijs faciãt barbariſmos ⁊ ſoleociſmos ⁊ ali
os defect⁹. diſ. xxxviij. Sedulo. Cauẽda ẽ ḡ ĩ

hmōi oīno negligētia ne ꝯtingat illud qđ legit̃.ij Machabeoꝝ.iiij. ubi dr̃ ꝙ ſacerdotes iā non circa offitia dediti erāt ſed ꝯtēptu tē plo et ſacrifitijs neglectis feſtinabant ꝑticipes fieri paleſtre et ꝓhibitōis iniuſte. Sed et de ꝯſe.diſ.j.dr̃. Qui die ſolēni pretermiſſo eccleſie ꝯuētu.i.neglectis diuinis ad ſpectacula vadit:excoīcetur. Qui vero deuote aſſiſtit miſſe:quā etiā deberēt fideles ex ſua deuotōne ꝙtidie audire cū pn̄t licet non teneant̃:multa bona ſpiritualia ꝯſeqtur. Inter cetera ſpālis oratio fit a celebrante ꝓ aſtantibus.qnīmo multa ꝑicula et mala euadit. Un̄ legit̃ ꝙ cū quadaƺ die feſtiua duo iuuenes ſotij exirēt ciuitatē ſuā vt irēt ad aucupandū vnus eoꝝ pri⁹ audiuit miſſā.alt̃ nō. ꝓficiſcentibꝫ igit̃ cepit aer ꝑturbari ꝛ minari pluuias.tonitrua rugire.coruſcatōes frequētari. Auditaqꝫ ē vox de celo ab hijs duobus dicēs.ꝑcute ꝑcute eū. Ad quā exterriti dū ꝓſequerent̃ iter fulgur deſcendēs interfecit eū qui miſſā illo mane nō audierat. Quo viſo ali⁹ ꝑ pauore ꝗſi amēs effect⁹ qđ agēt ignorans.quia iā ad locū deſtinatū appropinquabat ſecutus eſt viam ſuā.et iteꝝ audiuit vocem dicentē.ꝑcute ꝑcute eū.ꝙtū iſte exterritus fuerit recolēs de ſotio ſuo poſt talē vocē fulgure ꝑcuſſo ꝗlibet pt̄ ꝑ ſe imaginari.ſed poſt hanc vocem ſupuenit alia dicens. Non poſſū.quia audiuit hodie. Uerbū caro factū eſt.ex eo.ſ.quia audierat miſſā.cuius finis eſt. Uerbum caro factum eſt.ſm ꝯnem morem et ſic euaſit morte illā terribilem.

¶ Capitulū.xj.de negligētia circa ꝑdicatōꝫ.

Negligētia circa attentionē ꝑdicatōnis quod peccatuƺ ſit et nō ꝑuū oñdit Aug⁹ dicēs. Non minus reus erit ꝗ verbum dei negligēter audierit.ꝙ ꝗ ſua negligentia corp⁹ xp̄i ī t̃rā cadē ꝑmiſerit.j.q.j. Introgo. Negligētia aūt ꝯmittit̃ tripliciter.

Primo ꝑdicatōi non intēdendo.

Secūdo ꝑdicatōꝫ non audiēdo.

Tertio ꝑdicatōꝫ nō retinēdo vel nō faciēdo.

¶ Qūtum ad primum of-.§.j.fendit qui aſſiſtit ꝑdicatōi ſed mēs ꝑ affectū vel cogitatū ad alia euagat̃. Et aliqui ꝗdem qui audiūt verbuƺ dei(deſignatum ꝑ ſemen Luc.viij. Semen ē verbū dei)ſūt dediti vanitati vel curioſitati:et hij ſunt via.ſ.mens eoꝝ ꝯculcata cogitatōnibus vanis et varijs ſibi ſuccedētibꝫ.in ꝗbus ſemen ꝑdicatōis iactatū ꝯculcat̃.et diabolus tollit de mēte eorū. Alij ſūt dediti cupiditati.ꝛ hij ſunt terra ſpinoſa in ꝗbus exorte ſpine cogitatōnuƺ et affectōnū tēpaliū ſuffocant ſemē verbi:quod aliquid boni ꝓpoſiti ꝓduxerat. Alij ſūt dediti ſupbie et ariditati indeuotōis.et hij terra petroſa que nō habet humorē deuotōnis.in ꝗbus verbū auditū etſi videat̃ opatū fructū aduenientē calore temptatōnis vel tribulatōnis areſcit et deficit. Sed iactū ſemen ī terram bonā non negligentem ſed ſolicitudine cultiuatam.ſpinis nimiaꝝ curaꝝ purgatā. aquis ꝯpūctōis irrigatā:facit fructū mltū. et propter hoc dicit Aug⁹.j.q.j. Interrogo. Querendo quid ſit maius.corp⁹ xp̄i.ſ.in ſacramento.an verbū dei.non min⁹ eſſe verbū dei ꝙ corpus criſti.qđ verum ē nō quo ad eſſentiā ſed quo ad efficientiā.ſm glo. Quinīmo maior fructus ſequitur ex ũbo dei ꝑdicato ꝙ corpe xp̄i ſūpto. Nam ꝑ ſacramentuƺ null⁹ iuſtificat̃ ſi accedit indigne et incōtritus:ſed augetur iniqtas ſua. Sed obſtinatiſſimi homīes audiēdo ꝑdicatōneƺ ꝯuertunt̃. Un̄ enī gentiles ꝯuerſi ſūt ad fidē niſi ex ꝑdicatōe? Et ꝓpterea ꝓpter magnū fructū ꝗ ſeqtur ē opus ꝑdicatōis ſuꝑ omnia diuina priuilegiatū. Nam ab alijs diuinis excluduntur plures ꝑſone.vt excōicati et hmōi. Sed predicatōi omnes poſſūt intereſſe.heretici.ſciſmatici.iudei.pagani.excoīcati.int̃dicti:et omnes malefactores.de ꝯſe.diſ.j. Epūs nullum ꝓhibeat ingredi eccleſiam et audire verbū dei.nec gētilem.nec hereticū.vel iudeum vſqꝫ ad miſſam cathecuminoꝝ. Et quia non omnia omni genere hominū placēt.vt dicit̃ Ecci.xxxvij.ſicut nec in cibis:ſed quod vni placet alter nauſeaƺ habet.ita in materijs ꝗ ꝑdicantur nō omnes materie nec omnes modi ꝑdicandi equaliter oīſibus placēt nec cōueniūt.ideo patienter debꝫ audiri verbū dei. etiāſi materia vel modus non placeat.ꝓpter qđ dr̃ Ecci.v. Eſto manſuet⁹ ad audiēdū ũbū dei. Et Jacobi.j. In māſuetudine ſuſcipite īſitū verbū qđ poteſt ſaluare animas veſtras. et attento ꝙ ꝑdicator xp̄m repreſentet:debet cū magna deuotōe et reuerentia audiri etſi vilis et ꝯtemptibilis videat̃ ꝑſona. Un̄ Aug⁹. Ego.ſ.predicator quid ſum niſi cophinus ſeminatoris.i.xp̄i.ipſe dignatus ē ī me ponē ſemen quod ſpargo vobis.nolite reſpicē ad vilitateƺ cophini ſed nobilitatē ſeminatoris. Et Tullius. Non te moueat dicētis auctoritas:ſed quicqđ dicit attendito. Dicit etiam Aug⁹ ꝙ vtile eſt ſcolaſticis noſce ita ꝑponendas eſſe ſn̄ias verbis.ſicut anim⁹ ꝑponitur corpi. Ex ꝗ fit vt malle debeant vtiliores ꝙ diſertiores audire ſermones. Sicut mallent prudentiores ꝙ pulchriores habere amicos. diſ.xxxviij. Sedulo. Cum magna igitur attentōne et affectu audienda eſt predicatio et cū ſilentio.vnde et Nee.viij.dr̃ ꝙ aures oīs ꝓlī erāt erecte ad librū.ſ.legis dei.et Luc.v. Et conueniebāt turbe multe.ſcꝫ ex magno

deſiderio vt audirẽt v̄buz dei. Et Aug⁹ dicit.
Cū q̄ta ſolicitudine obſuamus qn̄ corp⁹ xp̄i
miniſtrat̃ vt nil ex ip̄o de manib⁹ nr̄is i t̄raz
cadat. tāta ſolicitudine obſuem⁹ ne v̄buz dei
qd̄ nob̄ erogat̃ dū aliud aut cogitam⁹ aut lo
q̄mur ꝺ puro corde ꝑeat. j. q. j. interrogo.

Qṽtum ad ſecundum. §. ij.

a Si malū ē negligēter audire v̄bum dei. i. nō
attente vacare aut mēte retinere. quātomagis
nō audire p̄dicatōnē? Cōiter iſta differē-
tia repit̃ inter eos q̄ audiūt p̄dicatōnes fre-
quenter. et eos q̄ negligūt. i. qui nolūt audi-
re. quia nō audiētes eas ſūt hoīes ferales. i-
modeſti. diuerſis erroribus infecti. Econtra
frequētātes p̄dicatōes ſūt hoīes ciuiles. mo-
deſti. fidei zelatores. et merito. qꝛ doctrina ec-
cleſie q̄ p̄dicat̃ ē tota ciuilis et ſm̄ ph̄iaz mo
ralem. et ꝓpterea dr̄ de ꝯſe. diſ. j. Sacerdote i
eccleſia verbū faciēte. i. p̄dicāte. qui egreſſus
de auditorio fuerit: excōicetur. vbi dicit glo.
ꝙ intelligit̃ qn̄ hoc facit ꝯtēnens eū vt min⁹
lrātum. quod ad ſupbiam ꝑtinet. et poſſet eē
mortale ip̄e ꝯtēptus. nā ex hoc ſolū ꝙ q̄s nō
audiat p̄dicatōꝫ etiā ex negligētia q̄uis ma-
le faciat n̄ tn̄ peccat mortaliter: nec debꝫ ex-
cōicari. Sicut aūt nō poſſe ꝑcipe cibuz cor-
ꝑalem ē ſignum mortis corꝑalis. Ita non ꝑ-
cipe legendo vl' audiendo verbum dei qui eſt
cibus aīe eſt ſignum mortis aīe. ꝓpterea ait
xp̄us iudeis. Nō poteſtis audire. ſ. verbū dei
quia ex deo nō eſtis Joh. viij. Fruct⁹ v̄bi
b dei auditi. ſūt. xij. q̄bus oīmbus ꝑuant̃ q̄ nō
audiūt p̄dicatōꝫ ſed negligūt. Primus fru
ct⁹ ē qꝛ ē fidei generatiuū diſpoſitiue Ro. x.
Fideles ex auditu. auditus aūt ꝑ verbuz dei
Iher. vn̄. ſ. tanta lux fidei in toto orbe et tam
ſubita niſi de predicato Jhu? Sammaritana
ad aquas ſignantes v̄ba dei ꝑ verbuꝫ dei ad
fidem dei ꝯuerſa ē. et Yſaac Jacob et Moyſes
ſponſas accepūt ad fontes aquaꝶ Rebeccaꝫ
ſcꝫ Rachelē ⁊ Sephorā. que deſponſatio aīe
cū deo ē ꝑ fidē. ſm̄ illud Oſee. ij. Deſponſabo
te mihi in fide. Secundus fructus ē quia
ē ſpei augmentatiuū. p̄s. In verbum tuū ſu
ꝑſperaui. i. ſuꝑ id qd̄ prius vel ſuꝑ alia. i. pl⁹
q̄ alia ſperaui. Verba ei ſcripture diuine p̄-
dicata cum ꝓmittant eterna p̄mia laboran
tibus. veniaꝫ penitētibus. adiutoriū inuocā-
tibus. mentem ſubleuāt ad ſpem ꝺ deo. Et lꝫ
verba dei lecta etiam moueāt. aliter tamen
et efficacius p̄dicata. Nā vt dicit Hiero⁹ ad
Paulinuꝫ. Habet neſcio q̄d latentis energie
viue vocis actus. et de ore magiſtri in aures
diſcipuli ꝓlata fortius ſonat. Terti⁹ fru-
ctus ē qꝛ ē feruoris excitatiuꝫ Hiere. xxiij.
Nōne verba mea ſūt q̄ſi ignis. ſ. cor feruore
calefaciēs? Et puer. xxx. Oīs ſmo dei igni-
tus. clipe⁹ ē oīmb⁹ ſperātib⁹ i ſe. Hoc expti ſt̄
diſcipuli eūtes i emaus dicētes. Nōne cor no

ſtrū ardēs erat i nob̄ dū loq̄ret̃ nob̄ i via. ſ.
Jh̄s. ⁊ apiret ſcripturas. Quart⁹ ē bonoꝶ
oꝑum multiplicatiuū. Nā vt dr̄ Math. xiij.
Semen eſt verbū dei. qd̄ cadēs in terrā bonā
fecit fructū. aliud. xxx. aliud. lx. aliud cente-
ſimū et ſignificat varietatem meriti bonoꝶ
que fiūt ꝑ verbum dei a ꝯiugatis. viduis vel
virginibus. Quint⁹ fructus eſt quia eſt vi-
tiorum purgatiuū ſeu ab eis eductiuum. vn̄
dixit Centurio Criſto. dic verbo et ſanabit̃
puer meus Math. viij. et Sap̄. xvj. Sermo
tu⁹ domine ſanat omnia. ſ. vlcera anime. vn̄
Criſtus Joh. xv. Jam vos mundi eſtis ꝓpter
ſermonem quem locutus ſum vobis. inq̄tuꝫ
ſcꝫ inducit p̄dicatio ad cōtritōnem. In hui⁹
figurā legitur ꝙ Hieremias fuit eductus de
lacu profundo luti adiutus ruderibus. ſ. fu-
nibus et pānis veteribus adiunctis ne fu-
nes q̄bus ligatus tenebatur nimis corrode-
rent carnem Hiere. xxxviij. Significat Hie-
re. peccatorem qui eſt in lacu profundo fecis
peccatorum ſed inde educitur per p̄dicatores
v̄bis diuinis ꝑtim cōtinentibus duras ſn̄ias
p̄ceptoꝶ q̄ ſenſitiuā corrodūt. et hec ſunt fu-
nes ꝑtim exempla patrū. ⁊ iſta ꝯfortāt et li-
niūt rigorē vt facili⁹ educatur de peccato. in
ꝓlogo glo. ꝯtinui ſuꝑ. p̄s. Sext⁹ fruct⁹ ē qꝛ
ē ad grām ſpūſſancti copioſe recipiēdam p̄-
paratiuū. vn̄ dr̄ Act. x. ꝙ adhuc loquēte pe-
tro. i. p̄dicāte familie Cornelij Centurionis
cecidit ſpūſſanctus ſuꝑ oēs q̄ audiebāt ver
bū. Septimus fructus eſt qꝛ verbuꝫ dei ē
roboratiuum. ſ. in tribulationibus ne quis
deficiat in eis. p̄s. Verbo domini celi firma-
ti ſunt id eſt roborati. Et in figuram huius
criſtus noluit dimittere turbas ieiunas ad
domum redire ne deficerent i via Mar. viij.
Et Helias in fortitudine panis ſubcinericij
id eſt verbi dei ambulauit vſq₃ ad montē dei.
iij Regum. xix. Octauus fructus eſt quia
eſt vite ſpiritualis conſeruatiuum Deutro.
vj. ⁊ Math. iiij. Non i ſolo pane viuit homo
ſed in omni verbo quod procedit de ore dei.
Et Joh. vj. verba que ego loquor vobis ſpiri
tus ⁊ vita ſunt id eſt ſpiritualiter intellecta
viuificabunt vos. ſ. ſpiritualiter. Nam vt di-
cti apoſtolus. ij Corinth. iij. Littera occidit.
ſpiritus aūt viuificat. hinc eſt ꝙ iudei legen
tes et audientes frequēter in ſinagogis non
viuificant̃ ſpiritualiter quia ſm̄ lr̄am intel
ligūt nō ſm̄ ſpūm. Non⁹ fruct⁹ ē qꝛ ē i tem-
ptatōib⁹ defenſiuū. vn̄ ap̄lus. Gladiū ſpirit⁹
ſumētes qd̄ ē v̄buꝫ dei. ad Eph̄. vj. et ad Heb̄.
iiij. viuus eſt ſermo dei et penetrabilior om-
ni gladio ancipiti ꝑtingēs vſq₃ ad diuiſionē
aīe et ſpiritus. hoc gladio verbi dei criſtus
vſus ē in temptatōnib⁹ ſuis in deſerto et ip̄e
deiecit demonē et vicit. In cuius figurā Da-
uid tribus lapidib⁹ de fluuio ſūptis infecit

Goliath gigãtem. j Reg. xvij. ¶ Decim⁹ fru
ctus eſt quia eſt ignorãtie et errorũ expulſi-
uum ſuper omnes doctrinas. q̃nĩmo alie do-
ctrine aliq̃ñ deficiũt a veritate. hec autẽ ve-
riſſima ſemper inueniẽ. p̃s. Lucerna pedib᷒
meis verbũ tuũ. Et ſeuerin⁹ papa. Sicut ſtel
las celi nõ extinguit nox. ita mentes fideliũ
inherentes ſacre ſcripture firmamẽto ñ ob-
ſcurat mundana iniq̃tas. diſ. xxxviij. ¶ Un-
decimus fructus ẽ quia eſt cogitatõnũ ſup-
fluaꝝ et affectõnũ ꝯpſſiuũ. vñ ĩ Cantic. iiij.
c. dr̃. Sicut vitta coccinia labia tua ſponſa
et eloq̃um tuũ dulce. Uitta retinet capillos
defluentes ne cooꝑiant faciem. et ꝓpterea la-
bia ſpõſe. i. ſ̃mo ſcripture aſſimilatur vitte.
quia cogitatões et affectõnes ſupfluas men
tis repmit ne faciẽ cõtemplatõis obnubilẽt.
¶ Duodecimus fructus ẽ quia eſt ꝯſolati-
uũ ſeu dulcoratiuuꝫ. p̃s. Q̃ dulcia faucibus
meis eloquia tua ſup mel ori meo. Uñ et li-
ber in quo erãt ſcripte lamẽtatões. carmen.
et ve. i. lamẽtatõnes penitentiũ. carmen leti
cie ſupne patrie. et ve eterne dãnatõnis. da-
tus ad deuorandũ Ezech. in viſione. prius fe
cit amaricare ventrẽ ſuũ. i. ſenſitiuam ĩ p̃n-
cipio: ſed poſtea factus eſt dulcis vt mel in
ore ſuo. Demũ. Beati qui audiũt verbuꝫ dei
et cuſtodiũt illud.

Q̃tum ad tertium. .§. iij.

Debet aũt verbũ auditũ ruminari et mente
retineri. ſicut legitur de. b Nicolao q̄ cuꝫ eẽt
puer ad eccleſiam accedẽs ſacra pectori ꝯde-
bat mandata q̃. ſ. audiebat. Et hoc modo in-
telligo Ceciliam virginẽ ſacrã ſemp euange
liũ in pectore portaſſe. vt dr̃ in legenda ſua. ſ.
meditando verba dei audita in p̄dicatõe. Et
de beatiſſima virgine matre dñi dicitẽ Luc. ij
Maria ꝯſeruabat omnia verba hec ꝯferens
in corde ſuo. Nam aĩal quod nõ ruminabat
in lege veteri habebatẽ ĩmundum. Nõ rumi-
nare ẽ non rememorare et meditari audita
vel lecta. vñ Grego⁹ in omel'. Eterne mortis
iuditium formidate fratres ſi verbũ vite au
diẽtes ĩ ventre memorie nõ retinetis. Exem
plũ de eo qui cibũ ſũptum nõ retinet in ſto-
macho. Frequẽs meditatõ iuuat memoriaꝫ
ſ̃m phm̃. Cũ ergo aliq̃s nõ mente retinet q̃a
nũq̄ recogitat ſup auditis: qõ elabitur e mẽ-
te nõ mirum. quia negligẽtia ſua eſt cauſa.
Demũ audita debẽt executõi mandari. quia
vt dr̃ Lu. xj. Beati qui audiũt verbũ dei et
cuſtodiũt illud. Qui em̃ auditor eſt verbi ⁊ ñ
factor (vt dr̃ Jacobi. j) hic ꝯpabitẽ viro ꝯſide
rãti vultum natiuitatis ſue in ſpeculo. Con-
ſiderauit em̃ et abijt et ſtatim oblitus ẽ q̃lis
fuerit. Sic in verbo audito vt in ſpeculo vi-
det quis maculas peccatorum ſuorum. Sed
ſi non oꝑatur ad remouendũ maculas pec-
catoꝝ ſuorum et ſe rectificandũ nihil ei pro-
deſt q̃nĩmo ad maius iuditiũ ſibi inputatẽ. q̄r
vt dr̃ Lu. xij. Qui ſcit voluntatẽ dñi dei ſui ⁊
nõ facit: digne vapulabit plagis multis. hic
et Nicolaus papa. Sicut non leue diſcrimẽ
incũbit pontificibus ſiluiſſe qõ cõgruit. Ita
hijs quod abſit non mediocre periculum eſt
qui cum debeant parere deſpiciunt. diſ. xliij.
Diſpenſatio. Nec ex hoc q̃s vitet audire pre-
dicatõnes putans ſe excuſatum vel minus ſi-
bi imputari ad penam ſi offendat ex ignorã
tia. quia talis multograuius punietẽ. ¶ Pri
mo quidem ignorantia cum affectata ſit in
nullo excuſabit. ¶ Secundo quia de ip̃a ig-
rantia affectata vt de ſpeciali peccato punie
tur. Q̄r aũt audiẽtes predicatõnem et non fa
cientes grauiter punianẽ patet exemplo no
tabili. Legitur em̃ q̄ cum quadam vice qui-
dam magnus p̄dicator deberet certa die aſſi-
gnata ſ̃monem facẽ ad populuꝫ. ip̃a die ſta-
tuta infirmatus eſt grauiter. populus autẽ
venit ad eccleſiam cuiuſdaꝫ ordinis cui⁹ erat
ille frater copioſiſſime ad audiendũ. prior aũ
illius ꝯuentus multum anxiebatur ſup tali
defectu p̄dicatõis ꝓpter infirmitatẽ illius p̄-
dicatoris. ⁊ cum ꝑ cõuentũ diſcurreret cogi-
tando quid agendum eſſet. Ecce ſubito venit
ad portam ꝯuentus quidam notabilis frater
illius ordinis in apparentia ſed diabolus la-
tens in eſſẽcia tanq̄ hoſpes. et petit prioreꝫ.
ducitur ad ip̃m. et poſt ſalutatõꝫ ꝯſuetam re
ſpicit ille ſimulatus hoſpes priorem in facie
et dicit. pater cariſſime vt ꝑpendo vos debe-
tis eſſe amaricatus ſup aliquo negotio. nõ
miror quia hoc ſepe ꝯſueuit ꝯtingere p̄latis
ꝓpter varios et duros caſus. Sed q̃d: oꝫ ha-
bẽ bonã pacientiã. Neceſſe ẽ vt dicit euange
liũ vt veniãt ſcãdala. cõpatior vobis. ſi pla-
ceret vob̃ mihi referare materiam vr̃e angu
ſtie libenter: ſi poſſem in aliq̃ vos vellẽ iuua-
re. Rñdit prior. Reuera ẽ ita q̄r multã triſti-
ciã habeo. et vix poſſũ deponere. et cauſã vo
bis explano declarãs defectũ p̄dicatõis fien-
de. Tunc ille. ſ. diabolus. bone pater confi-
datis in dño deo quia nõ deficiet vobis. ego
ſpero in deo q̄ ip̃e ſuplebit ꝑ me defectũ iſtũ.
ita q̄ auditores remanebunt conſolati. Sci-
tis quia omnia noua placẽt. et ego iaꝫ ſatis
ſtudui et habui bonã practicam in arte hac.
Scitis prior cariſſime bone ſpei quia iſta vi-
ce nõ habebitis ꝯfuſionẽ ſed honorẽ vr̃m. fa
ciatis vt poſſim intrare librariã videndo ali
quos libros cito inueniã qõ mihi erit neceſ-
ſariũ ita q̄ nõ oꝫ vt faciatis tardare pulſa-
tõnem cãpane vr̃e vltra ſolitũ. Cui p̄or. Re-
gratior mgr̃ reuerende. quia a magna ama-
ritudine ſubleuaſtis me. librariam ĩtrare po
teſtis ad placitum. Intrat fr̃ diabolus libra-
riam. et vt det fidem hoſpiti interrogat de ali-
q̃bus libris ſolẽnioribus. vt ſumma. b Tho.

1036 cū ſcriptis.et opa Alb.magni et hmōi.et il-
lis ſibi oſtēſis reuoluit libꝛos hincinde. Fa-
cit inſinuari pꝛiori ꝙ oīa habet ī ꝓmptu di-
cenda vn̄ faciat facere ſignū ad ꝯuocandū
ꝑplm. Quo facto.et ꝑplo īnumerabili congre
gato aſcendit frater diabolus ambonē. Ad-
uenerat aūt tūc ad pdicatōꝫ q̄dā vir ſāct⁹ q̄
vidēs illū aſcēdere pulpitū et cognoſcēs dia-
bolum foꝛe obſtupeſcit.nil tn̄ alicui dicit ſed
expectat finē videre. Cepit frater diabol⁹ p-
dicare de bonis padiſi.ꝯ penis inferni.ꝯ pec
catis et miſerijs mūdi.ꝑpt q̄ et illa pdunt̄ et
inferna ſequūt̄.et cū tāta efficacia et rōnib⁹
ꝙ oēs ꝯmouit ad lacrimas ꝯpūctōis.fini-
ta pdicatōe deſcēdenti illi occurrit ſctus vir
et vocās eū ad pte ex pte dei inqt. O miſer et
deceptoꝛ hominū te agſco.quō pſūpſiſti tātū
offitiū xpi ꝛ aplōꝝ vſurpare! Etſi ſpālē cām
neſciā. ſcio tn̄ niſi ob malā ītentōꝫ n̄ egiſti.
vn̄ adiuro te p deū viuū vt dicas cauſā mihi
hui⁹ opis. Tūc frat̄ diabolus ait. Adiurat⁹
tacere nō poſſū. Cauſa ꝑpter quā aſſūpta vt
vides ſpē fratris et pdicatoris ꝑplo pdicaui ē
iſta. Ecce audiſti quot et quāta bona dixi de
gloꝛia padiſi et pena inferni ꝛ peccatis hoꝝ
populoꝝ et vidiſti ad quātū luctū ꝓmoti ſt̄.
ſcio moꝛes eoꝝ.et parū tpis trāſibit et obli-
ti oīum vboꝝ nil faciēt de hijs q̄ ꝓpoſuerāt
ſe agere.et inde oīa vba audita erunt eis ad
mai⁹ iuditiū.quo dicto euanuit.

Caplm.xij.ꝯ negligētia ī hoꝛis canonicis.

a **N**Egligentia in diuinis offitijs committitur ſeu hoꝛis ca
nonicis tam a clericis offitian-
tibus ꝙ̄ a popul' audiētib⁹. Nā ꝛ
illi vel omittūt vel male dicūt eas.et iſti vel
nō aſſiſtūt.vl' aliqn̄ ſuis vanitatib⁹ īpediūt.
Sed ꝯtra pmos dr̄ Hiere xlviij. Maledictus
oīs q̄ facit opus dei negligēter. Op⁹ dei dīc
beat⁹ Benedict⁹ ī regl'a.ē offitiū ſeu op⁹ qd
fit in laudādo deū in hoꝛis canonicis. Contr̄
ſecūdos.ſ.laicos dr̄ de ꝯſe.diſ.iij. Irreligio-
ſa ꝯſuetudo ē quā vulgus p ſāctoꝝ ſolēnita-
tes agere ꝯſueuit.ꝑpl'i eīm qui debēt ad diui-
na offitia attendere.ſaltationibus turpibus
inuigilāt. Cantica nōſolū mala canētes ſed
etiam religioſoꝝ offitia pſtrepunt. Debet ḡ
negligētia euitari ab vtriſqꝫ.vt et illi deuo-
te audiāt:ſaltim diebus feſtiuis.et iſti deuo
te dicāt diuinas laudes vt ꝑpl'us ad deuotōeꝫ
excitet̄.et hmōi hoꝛis cōgruit illud.ps. Se-
pties in die laudē dixi tibi.ſ.o deus ſuper iu
ditia iuſtificatōis tue. vbi tria notantur.
Primo hoꝛarūꝫ ſufficientia debita.ibi.ſepti
es in die.
Secūdo laudātiū ītētō recta.ibi laudē.di.ti.
Tertio ipoꝝ cā motiua.ibi.ſup iuditia ꝛc̄.

Quātum ad primum. .§.j
Sufficiētia patet ex numero ſeptenario dū
dr̄. Septies ī die. Nā ſeptē ſunt hoꝛe canoni b
ce inſtitute ab eccleſia dici in die. Etſi intelli
gat̄ de die naturali.xxiiij.hoꝛaꝝ.tūc ꝯputā-
tur p vna hoꝛa matutine cum laudibus. Si
intelligatur de die artificiali.qua.ſ.ſol ē ſup
emiſperiū nr̄m tūc laudes habent̄ p vna ho
ra diuiſim a matutinis et erit pꝛima ꝛ debe-
bit dici in auroꝛa. Et de matutinis dicit ideꝫ
ps.alubi. Media nocte ſurgebā ad ꝯfitendū
tibi. Ita notat Arch.diſ.xcj.in lecturis.et ī
decretali.dolētes.ext̄ de cele.miſ.pcipitur vt
dicatur diurnū offitiū pit̄er et nocturnum.
ꝑpter qd quicūqꝫ omittit aliquā ex hoꝛis ca-
nonicis etiā laudes mere ex negligētia:pec-
cat moꝛtaliter ſi eſt oꝛdinatus in ſacris.vel
beneficiatus ꝙ̄tumcūqꝫ tenuiter.ſm oēs.
et etiam religioſus ꝓfeſſus.ſm Pe.de pal'.ī.
iiij. Iſta tn̄ materia qꝛ in.iiij.pte ti.xiij.tra-
ctat̄ diffuſe.ibi vide. Hic aūt ponent̄ q̄dam
ibi omiſſa. Cauēda ē ergo negligētia ī hmōi
hoꝛis pſoluendis.vn̄ dr̄ de ꝯſe.diſ.j.c. Cleri-
cus.ꝙ clerici ab offitio declināt̄es vel negli-
gētius agentes ab ipo offitio remoueantuꝛ.
In figuram huius legit̄ Leuit̄.xvj. Aaron
tollet de ſāguine vituli et aſpget digito ſepti-
es ꝯtra ꝓpiciatoꝛiū ad oꝛientē. Aaron qui ī-
terptat̄ mōs foꝛtitudinis pmus ſacerdos ſi-
gnificat quēlibet applicatū ad diuina offitia
vt clerici et religioſi.xij.q.j. Duo ſunt.q̄ de-
bet eſſe foꝛtis ꝛ cōſtans ad diuina offitia ex-
ſoluenda et ſacramēta miniſtrāda non tedio
victus et negligētia.cui deus poꝛtio eſſe debꝫ
cū ptem nō habeat cuꝫ reliquis tribub⁹ iſrl'.
Hic digito.i.inſtictu ſpūſſancti ſanguinē vi-
tuli q̄ xpm paſſū ſignificat.debꝫ ſepties aſp
gere ꝯt̄ ꝓpiciatoꝛiū.i.p ſeptē hoꝛarū canoni-
carū pſolutōꝫ paſſionē xpi in qua ſāguis ef
fuſus ē recolere in cōſpectu diuine maieſta-
tis vt deus ꝓpicietur ꝑplo. Sunt et ipē hoꝛe
quaſi ſeptem tube q̄bus angeli canebāt.ſm
Iōh.in Apoc. Signant̄ aūt dicit. Septies ī
die.vt notet̄ nonſolum dies tpis ſed et dies
gratie radioſe. Debꝫ aūt conari pſoluēs ho
ras eſſe in ſtatu gracie vt magis ſit deo gratū
ſacrificiū laudis.qꝛ vt dīc Salomon.nō eſt
ſpecioſa laus in oꝛe peccatoꝛis.vn̄ Oꝛmiſda
papa. Emēdatioꝛem eē ꝯuenit ꝑplo queꝫ ne-
ceſſe ē oꝛare p ꝑplo.diſ.lxj. In ſacerdotibus.
Et Grego⁹. Quō oꝛōnis clipeo ꝑplm tuet̄ q̄
iaculis hoſtiū ſeſe feriendum exponit:j.q.j.
Fertur. Nota tn̄ ꝙ ꝙ̄tumcūqꝫ ſit obſtinat⁹ c
pſoluere debet hoꝛas.et ſatiſfacit pcepto ec-
cleſie dicēdo debite. Et malicia eius nō impe-
dit fructū oꝛōis ad ꝑplm.qꝛ hoc nō agit vt p
uata pſona ſed vt miniſter eccleſie.q̄ ſemper
īmacl'ata et grata eſt deo. Et q̄ p aliuꝫ facit
pinde ē ac p ſe agē vidat̄.ext̄ ꝯ re.iur.li.vj.

vnde acceptaꝛ̃ offitium eius nõ vt ab eo ſꝫ
ab eccleſia cuius eſt miniſter dictũ deo. Nec
excoĩcatus nec dpoſitus deobligatur ab ho
ris dicẽdis ne ꝯmodũ reportet ex malo ſuo.

Qͣtum ad ſecundum .§.ij.

ſcꝫ rectam intentõnem laudantiũ deum no-
taꝛ̃ cũ dr̃. Laudem dixi tibi.i.ad tuũ honorẽ
non ad laudem humanam. Debet ergo offi-
tium legens vel cantãs obſeruare illud.ps.
Per ſingulos dies benedicam tibi:et lauda-
bo nomẽ tuũ in ſeculũ et ĩ ſeculũ ſeculi. Se-
culum ſeculi eſt ſeculum futurum.ſ.vite be-
ate.vbi ꝯtinue laudatur deus nunc mente:
poſt reſurrectõꝫ corpoꝝ etiaꝫ ore.vñ Apoc.
xix.dr̃. Laudem dicite deo noſtro omnes ſan
cti eius:qui timetis deum puſilli et magni.
Ad iſtud ergo ſeculum ſeculi.qđ.ſ.ſeqͭtur ad
preſens ſeculum non peruenit niſi qui in hoc
ſeculo laudat deum pura mente. Nõ ergo q̃-
ratur ibi hominibus placere ſed deo vt dice
re valeat vere. Laudeꝫ dixi tibi non mundo.
Dicit enĩ Grego⁹ ꝙ fit plerũqꝫ vt dum blan
da vox queriꝛ̃.ſ.in dicẽdo offitiũ cõgrua vi-
ta negligaꝛ̃.et deũ moribus ſtimulat dũ po-
pulũ vocibus delectat.diſ.xcij.c.in ſãcta. Et
in vitis fratrũ legiꝛ̃ ꝙ quidã fratres detine-
banꝛ̃ iu purgatorio ꝓpter vanam gloriã ha-
bitam in offitio diuino. Lꝫ aũt deus intue-
atur cor:nec voce egeat noſtra.tñ ꝯgruẽtiſ-
ſime ordinatũ eſt ꝑ eccleſiam vt hore dicanꝛ̃
ore et voce humana deus laudeꝛ̃ in offitijs.
Rõnem huius aſſignat.b Tho.ſcđa ſcđe.q.
xci.arti.j.dicens. Verbis alia rõne vtimur
ad deum et alia rõne ad homĩes. Ad hoĩes
enĩ vtimur verbis vt ꝯceptũ nr̃e mẽtis queꝫ
alr̃ ſcire nõ poſſẽt v̄bis exꝑmam⁹.⁊ iđ laude
oris ad homĩes vtimur vt vel ei vel alijs ĩno
teſcat ꝙ bonã de eo laudato opinionẽ habe-
am⁹ vt ꝑ hoc ipm eũ q̇ laudaꝛ̃ ad meliora ꝓ-
uocemus et alios apud quos laudaꝛ̃ ĩ bonã
opinionem et reuerentiã et imitatõꝫ ei⁹ in-
ducamus. Sed ad deũ verbis vtimur nõ vt
ei cõceptus noſtros mãifeſtem⁹ cũ ſit inſpe-
ctor cordiũ:ſed vt noſmetipſos et alios audi-
entes ad eius reuerentiã inducam⁹.et iđ eſt
neceſſaria laus oris.nõ q̇dem ꝓpter deuꝫ ſed
ꝓpter ipm laudantẽ cuius affectus excitatur
ĩ deũ ex laude ipſius.ſm illud.ps. Sacrifici-
um laudis honorificabit me:et illic iter quo
oſtendam ſalutare dei. Et inquãtum hõ ꝑ di
uinã laudem affectu aſcendit ĩ deũ ĩtantũ ꝑ
hoc retrahiꝛ̃ ab hijs q̇ ſũt ꝯ̃ deũ.ſm illud Iſa.
xlviij. Laude mea infrenabo te ne intereas.
ꝓficit enĩ laus oris ad hoc vt etiaꝫ ꝓplus au-
diens ꝓuocetur ĩ deũ.ſm illud.ps. Semper
laus eius ĩ ore meo.et ſubdiꝛ̃. Audiãt man
ſueti et letenꝛ̃. Magnificate dñm mecũ. Qđ
aũt dicit pħus ꝙ optimorũ nõ ẽ laus:ſꝫ ma
ius aliquid et melius.vñ cũ de⁹ ſit optim⁹ ñ
videꝛ̃ laudãd⁹. Ad qđ facit illud Eccĩ.xliij.
Deus ẽ maior omni laude. Reſpondet Tho.
vbi ſup̄.ꝙ loquendo de deo q̃tũ ad eſſentiam
eius cũ ſit incõprehenſibilis et ĩeffabilis ma
ior eſt omni laude.et ſm hanc ꝯſideratõꝫ nõ
debeꝛ̃ ei laus ſed maius.ſ.reuerentia ⁊ latrie
honor.vñ in pſalterio Hiero. Te decet laus
deus.q̃tum ad primũ.et tibi reddetur votũ.
q̃tum ad ſecundũ:ſed loquendo de deo alio
modo.i.ſm effectus ei⁹ q̇ in nr̃am vtilitatem
ordinanꝛ̃.ſm hoc debeꝛ̃ laus deo.vñ dr̃ Iſa.
lxiij. Miſerationum dñi recordabor:laudem
domini ſuper omnia q̇ reddidit nobis dñs.ſ.
tribuam. Debemus g̃ ĩ horis deũ laudare.et
hec apud nos dr̃ laus non illa q̇ ẽ cordis.vñ
nõ ſufficeret dicere horas mente:nec ſatiſfa-
ceret p̄cepto eccleſie niſi ore exprimãꝛ̃. Et cũ
p̄uatim dicit q̃tũcũqꝫ ſubmiſſe dicit.ſufficit
dũmodo oretenus dicat.

Qͣtum ad tertium .§.iij.

ſcꝫ cauſam motiuã laudatõis dei.notaꝛ̃ hic
cũ dr̃. Sup̄ iuditia iuſticie tue.i.diſpenſati-
ones q̇bus iuſticia vteris. Et prima et gene-
ralis iuſticia fuit q̇ mundũ redimẽs ĩcarna-
tus et paſſus ẽ ꝑ nobis. Et vt dicit Aug⁹ qđ
inducit mgr̃ ſentenciaꝝ in.iij.li. Cum poſſet
deus gen⁹ humanũ potentia abſoluta libera-
re de manib⁹ diaboli noluit ꝑ potentiã ſꝫ ꝑ
iuſticiam liberare.vt imitemur eũ ĩ iuſticia
nõ potencia. Ecce iuſticia. Cũ ſup̄ genus hu
manũ diabolus ſibi dñium tirãnicũ acq̇ſiuiſ
ſet qꝛ volũtarie ſe ei ſubiecit deo rebellando
ſuſcepit in ſe cauſaꝫ noſtrã. Xp̄us hñs in ſe
nr̃am naturã et nõ culpã. Et qꝛ diabolus ig̃
rans ipm deum eſſe intulit penã mortis iſti-
gando iudeos ad mortẽ eius q̇ nõ erat debi-
tor mortis.dignũ et iuſtũ fuit vt amitteret
dñium ſup̄ hominẽ.ex q̇ ĩnocẽti intulit mor-
tem.ecce iuſticia. Debitor erat homo deo pro
peccato.tantũ erat debitũ vt nullus pur⁹ hõ
ſoluere poſſet. Sed vnigenitus dei fact⁹ hõ
in humanitate ſuſcepta cuius omnis actio
erat infiniti valoris ad placandũ deum ſuſce
pit penaꝫ quaſi infinitã.vñ dicit ꝑ.ps. Do-
lores inferni circũdederũt me:et ſic ꝑ paſſio-
nem ſolutuꝫ eſt debitũ.vñ Greg⁹. Qui ꝓ no-
bis eterno patri Ade debitũ ſoluit.⁊ veteris
cautõnem piaculi pio cruore deterſit.et per
hoc nos iuſticiã exercendo de manib⁹ diabo-
li liberauit. Et quia ipſa paſſio criſti in ſeptẽ
temporibus horarum canonicarum expleta
fuit diuerſis horis diuerſa ſuſtinens.vt patꝫ
ex offitio paruo crucis ob reuerentiam paſ-
ſionis.inſtitutum fuit vt illis horis laudetur
deus ad gratias agendũ de ſua paſſione. Se-
pties ergo ⁊c̃. Recordare ergo frater pie in-
quit Bernhardus ſepteꝫ vicibus in die paſ-
ſionis domini .cum ſcilicꝫ accedis ad laudã-
dum deum in horis canonicis.ſuper iudicia

1038 iuſticie eius.i.ſuꝑ oĩa oꝑa q̃bus iuſticiaꝫ
exercuit ꝯtra diabolũ. Debent ergo deuote
dici et cũ attentõe. vt habeẽ exᷓ de cele.miſ.
c.dolentes.in fi. Sed vtrũ ip̃a attẽtio ſit in
p̃cepto ſũt opiniones varie. aliqui tenent ꝙ
ſic. alij ꝙ non. alij medio modo.ſ.ꝙ ſit neceſ-
ſaria intentio virtualis etſi ñ actualis. De-
claratõnem horũ habes in.iij.pte.ti.xiij.c.ð
horis. ¶ Et ſciendum ꝙ.vij.negligẽtie ꝯmit
tuntur in offitio diuino dicendo. Et prima
a est quando non diciẽ ꝓprium et ordinatuꝫ of
fitiũ eccleſie ſue vł religionis ſue: ſed ad pla
citum dicit nunc vno modo nũc alio.et de fe
ria non facit quando occurrit.cauſa abbre-
uiatõnis: ſed facit de ſanctis.vel etiam dicẽs
offitium eccleſie ſue quia nõ vult querẽ bre-
uiarium dicit vnam antiphonam vel capitu
lum vel orationẽ pro alia: non eſt hoc abſq̃
graui peccato.ſecus ſi faceret ex ĩpotentia
ꝓpter defectũ libri vel viſus et hmõi. Itẽ cũ
dicitur curſim et ꝯfuſe vt vnus nõ expectet
alium in finiendo verſum. vel ita velociter ꝙ
ip̃e vel alius audiẽs nõ poteſt ꝑcipe ſenſum
verborũ. Cui dici pt̃.ediſcere nobis ꝑabolã.
quia ꝑabolice loqui videẽ vel hebraice. Ecõ-
tra legitur de Eſora ſcriba.ꝙ legit corã om-
ni populo diſtincte et apte ad intelligendũ.
Et dicit Inno.ꝙ nõ peccat q̃ in diuinis offi-
tijs aſſiſtens illud qð dicit nõ ĩtelligit dũmõ
ał cor ad deũ habeat et illi pſallat. Si q̃s er-
go lectõnẽ vel aliud qð in choro legiẽ nõ in-
telligat ꝓpter legentis ineptitudinẽ nõ pec-
cat dũmõ conẽ ĩtelligere ſaltim verba. Sꝫ
ſi ꝓpter mentis euagatõꝫ ñ intelligit q̃ dicit
vel audit nõ eſt abſq̃ culpa negligẽtie aliq̃.
b ¶ Secunda negligẽtia eſt quãdo dicunẽ ho
re ſyncopãdo.dimittẽdo.ſ.vel ṽba vł ṽſus vł
ſillabas. Integre enĩ et ꝯplete ꝑſoluẽde ſt̃ ho
re.nam ip̃aꝝ ꝑſolutio ſuitus dr̃.in ſeruitio
aũt alicui debito debet quilibet eſſe fidelis.vt
nec apicẽ vel iotam p̃tereat: ſed integre ſine
fraude debitũ ꝑſoluat. Si quis deberet quo-
tidie ꝑſoluere alteri.vij.marchas.certe ſi ali
quos denarios quotidie ſubtraheret ñ ſatiſ-
faceret creditori. Sic infideliter agit q̃ in of
fitijs ſyncopat: qð repħendiẽ in dicto.c.dolẽ
tes de cele.miſ. Exemplũ de illo ſãcto patre
qui vidit diabolũ in choro cuiuſdã monaſte
rij manere cũ fratres dicerẽt offitiũ et mit-
tere ſepe in ſacco quẽ ſecum deferebat et in-
terrogatus a patre quid intromitteret. Re-
ſpondit ꝙ verba ⁊ ſillabas q̃s illi dimittebãt
de offitio in futuro iuditio ea p̃ſentatur⁹ ad
punitõꝫ negligẽtie eoꝝ. Ubi aduertenduꝫ ꝙ
ſi q̃s ex aliqua cã rõnabili vt quia oꝫ reſpon
dere alicui vel inuenire librũ et hmõi aut eti
am ex negligẽtia omittat verbuꝫ pſalmi vel
pſalmũ: nõ debet ſubtrahere vocẽ p̃cipue cũ
ſint pauci et redire ad omiſſũ ⁊ ſic ꝑturbare
alios ex reuolutõne librorũ vel ſubtractõne
adiutorij. Sed penitere de ſua negligentia ĩ
corde et ꝓſequi offitiũ chori.⁊ poſt. offitium
illud omiſſũ vel aliquid loco eius ſupplẽ. Et
idem ſi dormit ĩ aliqua ꝑte. Et ſecundũ Hen-
ricũ in quolibꝫ.dum vnus chorus dicit vnũ
verſũ.alius aliũ.eſtimandũ eſt ſingulos to-
tũ dixiſſe.quia ſic eccleſia ordinauit. Ex quo
dicto ſcrupuloſe et irrationabiliter mouenẽ
illi qui faciunt ſibi cõſcientiam non dicendi
quod inchoatur ab officiatore vł cantore vł
ab aliquibus q̃bus ꝯmittiẽ verſus et huiuſ-
modi.vt Inuitatoriũ ⁊ huiuſmodi. Supflu-
um enĩ ẽ hoc. ¶ Tertia negligẽtia eſt quãdo c
in offitijs vana et extranea intermiſcentur.
ſecus ſi neceſſaria vt ĩterrogando ð libro vel
quis habeat dicere hoc vel illud.neceſſitas
enĩ nõ habet legem.vt exᷓ de re.iur. Quod ĩ
lege. Sed nonſolum vaniloquia ibi ſunt re-
p̃henſibilia ſed etiam bona verba ĩptinentia
ad offitium.vt diſputabilia ⁊ hmõi. Et ſicut
verba ita nec oꝑa interponenda ſũt in offi-
tio non ꝑtinentia ad illud.vt ſi quis faceret
coquinã vel colligeret herbas.vel indueret
ſe cum ſurgit a dormitõe dicendo interim of
fitium.qð eſt valde repħenſibile quia dat ſi-
bi occaſionẽ euagandi et irreuerẽtiam ꝯmit
tit. Quis eĩ dñs tꝑalis patiẽ ſibi fieri ſerio-
ſa colloquia cum huiuſmodi oꝑibus: Etſi ꝑ
totã horã hoc faciat vel ꝑ maiori ꝑte vix ſa-
tiſfacit p̃cepto.ſm pe.de pał. ¶ Quarta ne- d
gligẽtia eſt ſecum deferre vel deferri .facere
aues vel venaticos canes.qð rp̃hẽdiẽ ð cele.
miſ.graui.in cle.ſũt enĩ talia diſtractiua ⁊ ĩ-
peditiua offitij. Et ſimiliter ſi cantaẽ offitiũ
debent vitari cantus theatrales.quia nõ ha
bent talia inducere ad deuotionem ſꝫ ad va-
nitatem et delectatõnem ſenſualem.vñ Hie-
ro⁹tractans illud aplĩ. Cantantes et pſallen
tes in cordibus veſtris dño ait. Audiãt hoc
adoleſcentuli quibus in eccleſia cantandi of
fitium eſt.nõ ore.ſ.tm̃ ſed corde deo cantan-
dũ. Nec ĩ tragediaꝝ moduꝫ guttur ⁊ fauces
medicamĩe liniẽde ſũt.vt in eccleſia theatra-
les moduli audianẽ et cãtica.diſ.xcij. Can-
tãtes. Et Aug⁹in li.ꝯfeſ.fateẽ ſe peccare cũ
plus delectabat eũ melodia cãt⁹ q̃ ṽboꝝ ſen-
ſus. Et ĩ reglᷓa dicit.qð nõ ita ſcriptuꝫ eſt vt
canteẽ nõ canteẽ.qð ſugillat eos q̃ mutant
notã cant⁹ vt faciãt melodiã ſue leuitati ſa-
tiſfaciẽtes. ¶ Quinta negligẽtia ẽ qñ abſq̃ e
cã legitima abſentat ſe ab offitio eccleſie q̃-
uis p̃uati dicat exᷓ horas.q̃ enĩ bñficiatus ẽ
ĩ eccleſia dꝫ offitiare eã ſi pt̃.vel ꝑ aliũ cũ ñ
pt̃. Et oĩes clerici eiuſdẽ eccleſie debẽt inſi-
mul ꝯuenire ad eã offitiandã.vt.vij.q.j. Il-
lud. Et religioſi multomagis debẽt omnibus
horis intereſſe niſi cã rationabilis excuſet.
vñ etiã diſ.xcj.dr̃. Cleric⁹ q̃ abſq̃ corꝑis ſui

inequalitate vigilijs deeſt ſtipendio priuat⁹
excoicetur. In eccleſijs cathedralibꝰ vbi dan
tur diſtributões in eſſentibus. priuãt ab-
ſentes illis diſtributõnibus: ſed nec tñ debẽt
principaliter conuenire ꝓpter diſtributõnez
illam quia tunc eſſet ſimonia vel ſaltim tur-
pe lucrum. Qui etiam tarde intrant chorum
ſcꝫ inchoato offitio et cito exeũt ante finem
vel in medio ſine cauſa vrgente male faciũt
et a ſathana inſtigant̃. Sicut pꝫ p exemplũ
monachi. b Benedicti quẽ vidit ipe et oſten
dit alijs q diabolus p cucullã eum trahebat
ext̃ chorum tpe orationis: ſed diſciplina. be
Benedictus fugauit. habet̃ in. iij. dialogoꝝ.
¶ Sexta negligẽtia eſt quando pſallentibus
alijs cantando vel legendo quis velit illo tẽ-
pore dicere alias horas puatas ſubmiſſe plu
res horas p ſe citius dicẽs. hij q̃dãmõ furtũ
faciunt. Nam furtum ꝯmittit qui re alteri⁹
vtitur ꝯtra voluntatẽ ipius. cum aũt volun
tas religioſi ſit in manibus p̃lati et prelatus
velit ſubditum cum ceteris pſoluere horas
vt iuuet alios et ꝯueniat cum alijs. ꝓprio ar-
bitrio vocem ſubtrahens vt ſuas orationes
dicat furtuꝫ ꝯmittit: nec deo placet. vñ Ber.
Ingratũ eſt ſpirituiſancto q̃cquid obtuleris
neglecto eo quod teneris. Nec ẽ ſufficiẽs ex-
cuſatio ſi quis dicat ſe non habere voceꝫ bo
nam ad adiuuandũ choꝝ. quia et in templo
dñi erãt vaſa nõſolũ aurea et argẽtea. ſ. etiã
enea. ⁊ oĩa dñi opa ſuo mõ bñdicunt dñm
et ſuis vocibus nonſolũ pſitac⁹ et cignus et
philomena: ſed et canis et aſellus et cicada.
Cõfabulatões aũt et nuge et riſus curioſus
et vag⁹ aſpect⁹ hincide et incõpoſitõ mẽbro-
rũ. vt ſacrilegiũ in offitijs. et maxime in ec-
cleſia vitanda ſũt. ext̃ de imuni. eccle. Decet
domũ li. vj. ¶ Septima negligẽtia eſt tardi-
tas i dicendo horas vt poſt debitũ tpus. Hu-
go de ſãcto Victore. p̃uenire eſt p̃uidẽtia. tar-
dare ẽ negligẽtia. Henric⁹ dĩc i q̃libet. q q̃ ẽ
legitime occupat⁹ vt non valeat horis ꝓprijs
dicere: pt̃ dicere de mane vſq ad veſpas. et d̃
ſero veſpas cũ cõpletorio ſimul. ⁊ qñ dicunt̃
matutine de nocte. pma cuꝫ matutino forte
dici pt̃. quia ſic eſt ꝯſuetũ in capella domini
pape. quod videt̃ verũ quando dicuntur ma-
tutine non de ſero ſed poſt mediã nocteꝫ. De
ſero enĩ pñt dici matutine ſequẽtis diei cum
ſit alijs occupat⁹ vtilibꝰ. nam ſi ex ſomnulẽ-
tia et delitijs diceret nõ excuſaret̃ a peccato
pigritie et negligentie. ſm Tho. in q̃libet. et
Hen. In tardando autẽ notabiliter mere ex
negligẽtia horã aliquã dicere poſt debitũ tẽ-
pus. ſ. ante ꝯpletũ diem. puta matutinũ dic
hora nona. pmã hora. xxij. diei. vtrũ ſit mor-
tale. Et vr̃ Amb in expoſitõne regule tenere
q ſic. Quod durũ videt̃ dicere. nec rõ aliqua
vrget nec auctoritas canonis. Eccleſia enĩ p-
cipit dici offitiuꝫ nocturnũ parit̃ ⁊ diurnũ.
de cele. miſ. c. dolentes. Et offitiũ vni⁹ diei eſt
ſub vno p̃cepto. qd̃ p̃ceptũ impleri vr̃ ſi ipm
offitiũ infra diẽ dicit̃ ſuũ. al' ſi dicat̃ q hora
q̃libet tpus ꝓpriũ habeat dicẽdi qd̃ notabilit̃
p̃teriens peccet mortaliter ꝯmittit i die. vij.
mortalia. cũ tñ dicat̃ q omittẽdo. vij. horas
vnius diei nõ ꝯmittit niſi vnuꝫ ſm Wil'. ſed
tantograui⁹ quãtoplus dimittit̃. Preterea ſi
determinatio tpis eſſet in p̃cepto cuilibet ho
re: nõ excuſaret̃ qui ex iuſta occupatõe no-
tabiliter tardaret. ſicut nec excuſat̃ qui di-
mitteret offitium p illa die ꝓpter occupatõ-
nes. ¶ Item ſi quis oblit⁹ alicui⁹ hore puta
prime. dicit aliã ſequentẽ puta tertiã. poſtea
perpendens nõ oportet q dicta hora omiſſa
ſcꝫ prima. iterũ dicat tertiam: ſed ſufficit tñ
ſemel dixiſſe. etiam ſi ordine poſtpoſito. ſm
Pe. de pal'. i. iiij. De mltis alijs ptinẽtibꝰ ad
materiam iſtam habes in. iij. parte ti. xiij. c.
De horis. ibi vide.

¶ Caplm. xiiij. de Pigricia et ibi d̃ tarditate
ꝯuerſionis. ꝯfeſſionis et bone opatõis.

Pigritia filia ẽ accidie.
et ſtricte ſumendo iportat tardi-
tatem opandi bonum qd̃ fieri dꝫ
ſm Tho. et hoc rep̃henſibile ẽ et
nociuũ. vñ dr̃ Eccleſiaſtes. x. In pigritijs hu
miliabit̃ ꝯtignatio. et in infirmitate manu-
um pſtillabit domus. Tigna dicunt̃ ligna ar
cuũ q̃ tenẽt tectũ. Contignatio ẽ ꝯiũctio eoꝝ
q̃ fit in ſupiori pte verſus tectum. Ex hoc ap̃
q aliquis ẽ piger. i. tardus ad ꝓuidendũ ali-
cui defectui ſeu fracture lignoꝝ ⁊ nõ ſubue-
nit tpe oportuno. ſeq̃tur humiliatio tecti id
eſt ruina. Sic ſpiritualiter q̃ eſt tardus ad
ꝓuidendũ ⁊ obuiãdũ defectibꝰ ſuis vl' alioꝝ.
inde ſequit̃ ruina ſpũalis. et i remiſſione ma
nuũ. i. negligẽtia opum bom⁹ pſtillat. i. i cõ-
ſciam itrãt paulati vitia Lucan⁹ poeta. Tol
le moras ſẽp nocuit differre paratis. et Gre-
g⁹. Ubi piculum vertitur vitanda eſt mora.
diſ. iiij. Et regl'a iuris dicit. Mora ſua cuilibꝫ
eſt nociua. ext̃ de re. iur. li. vj. Et in figuram
mandauit dominus in veteri lege oĩs aues
coruini generis vt imundas nõ debere come
di quia earũ vox cracitando ẽ q̃ſi cras deno-
tãs tarditatẽ. et tales moras. ſ. pigricie ⁊ tar
ditatis ad bonũ nõ debem⁹ nob incorpare. i.
aſſumere. hoc aũt vitiũ ſatis eſt generale. vñ
Seneca. Nemo q̃cq̃ habet facti. in futuꝝ ei
noſtra diſtulimus. Cauẽt tñ iuſti ab hac pi-
gritia. vñ Origeñ. Null⁹ piger inuenit̃ in do-
mo ſapientis. et loq̃tur de abraham cũ rece-
pit angelos hoſpicio. cucurrit enĩ ipe ad ta-
bernaculuꝫ. Sara accelerauit ſata ſimile pu
er feſtinauit ad gregem Geñ. xviij. Et de. b

Maria legitur ꝙ poſt ꝯceptū filij dei abijt ī
montana iudee cum feſtinatōe.ſ.ad ſalutan-
dum Elzabeth Luc.j. Neſcit enī tarda moli-
mina ſpiritusſancti gratia.vt dicit ibi glo.
Sumitur tñ ī ſcriptura frequenter pigritia
pro accidia et negligentia ſeu omiſſione bo-
noꝝ operum.vñ ꝓuer.xxj. Deſideria.ſ. ter-
rena occidūt pigꝝ.noluerunt enim quicꝗ̄
opari manus eius.et Eccī.xxij.dr̄. De ſter-
core boū lapidatus eſt piger.oīs q̄ tetige-
rit excutiet manus ſuas. Boues ſūt p̄dicato-
res et doctores exarantes corda hominuꝫ vt
deo fructificent. Stercꝰ boū ſūt terrena que
ipi reputant vt ſtercora. Vñ predicator gen-
tium. Omnia arbitratus ſum vt ſtercora vt
criſtum lucrifaciam.hoc ſtercore id eſt affe-
ctu et occupatione mundanorum piger tar-
dus et negligēs ſue ſalutis lapidatur.ꝑcuti-
tur et occiditur.ẜm expoſitōem Gregorij. Et
ſeruo qui noluit exercere pecuniaꝫ ſibi ꝯmiſ
ſam dictum fuit increpatiue. Serue male ⁊
piger q̄re non dediſti pecuniaꝫ meam ad mē
ſam.et poſtea.ſeruum inutilē mittite ī tene-
bras exteriores Math.xxv.et de hac tardita
te intelligit̄ illud.p̄s. Tempus faciendi dñe:
diſſipauerūt legem tuam.i.ꝓpter tempus qđ
homines eſtimāt ſe habere ad faciendum bo
num diſſipāt legem dei faciētes ꝯtra p̄cepta
eius. Eſt aūt pigritia iſta ſeu tarditas ad bo
nū mala et ꝑiculoſa p̄cipue in tribus caſibꝫ.

Primo in exhibēdo ſe ad cōuerſionē.
Secundo in faciēdo ꝯfeſſionē.
Tertio in ꝑſequēdo opatōꝫ.

Quantum ad primum dr̄ .§.j.

Eccī.v. Ne tardes ꝯuerti ad dñm.et ne dif-
feras de die in diem.ſubito enī venit ira illiꝰ
et in nouiſſimo diſꝑdet te. Qui manet fixus
in aliquo mortali eſt auerſus a deo. Vñ dñs
ꝑ Hiere.ij.de peccatoribus ait. Verterūt ad
me tergum et nō faciem. Et Augꝰ diffiniens
peccatū dicit ꝙ ē auerſio ab īcōmutabili bo-
no.ſ.deo.et ꝯuerſio ad ꝯmutabile bonum.ſ.
creaturaꝫ.puta diuitias.voluptates.hono-
res et huiuſmodi. Non enī talis reſpicit deuꝫ
oculo intentōis vt vltimū finē in ꝯuerſatōe
ſua:ſed creaturā illā quā inordinate amat.
Sed quia vt dicit regula iuris. Omnis res ꝑ
quaſcūꝙ cauſas naſcit̄ ꝑ eaſdeꝫ diſſoluit̄.ſ.
ꝯtrio modo.ex ť.de re.iu. Sicut edifitiuꝫ fit
ponendo lapidem ſuꝑ lapidē ligādo eos cal-
ce.diſſoluit̄ aūt remouendo lapideꝫ a lapide
cū amotione calcis. Ita in ꝓpoſito cum pec-
catum ꝯmittat̄ ꝑ hoc ꝙ voluntas ſe auertit
a deo et adheret creature vt fini magis volē
do delectatōꝫ ex cōſecutōne illiꝰ rei ꝙ̄ ſerua-
re mandatum dei.ideo ſi debꝫ deſtrui pecca-
tum vt recōcilie t̄ deo.oꝫ ꝙ auertat̄ a crea-
tura deteſtando inordinatū affectū quem ha
buit ad deum et oculū intentōnis dirigat ad
deū ſuper omnia diligēda ⁊ hoc ē ꝯuerti ad
deū. Et ad iſtaꝫ ꝯuerſionē nō eſt tardandū.
qꝛ vt dicit Gregꝰ ſuꝑ Ezech. Pctm̄ qđ ꝑ pe-
nitētiam nō diluit̄ mox ſuo pondē ad aliud
trahit. Et in mor̄.tractans illud Iſa. Et cla-
mabunt piloſi alt̄ ad alteꝝ.dicit piloſus cla
mat ad piloſū.quia ꝑpetrata iniq̄tas ꝑpetrā
dā vocat. Et dicunt̄ piloſi beſtie habētes ap
parentiā humanā.et hmōi ſunt peccata que
ſpeciē boni habēt vñ et actus rationis:ſꝫ re
vera actus beſtiales ſunt.qꝛ omne pctm̄ ẜm
Damaſ.ē ꝯť naturā.i.ꝯť rationē naturalē.
Rōnē huiꝰ aſſignat.b Tho.p̄ma ſcđe.q.iiij.
Nā homo ī repētinis caſibꝫ opat̄ ẜm finē p̄-
ſtitutū et habitū p̄cōceptū. Sꝫ cū pctor p̄ſti
tuerit ſibi aliqđ creatū vt finē vltimuꝫ.⁊ hꝫ
habitū vitioſū.et repentina frequēter occur
rāt que nō patiunt̄ morā diu cogitādi.ideo
in hmōi opabit̄ vitioſe ẜm malum finē quē
ſibi p̄ſtituit. Et ꝓpterea non pt̄ diu peccator
manere q̄n ad alia labatur.nec ꝓpterea excu
ſat̄.quia ipe ſibi ē cauſa hmōi ꝓpter tardita
tē ꝯuerſionis ad pñiaꝫ. Et iđ bene dic Eccī.
v. Ne tardes ꝯuerti:nec differas de die ī diē.
hoc ē ꝯť illud ꝓuer. iij. Ne dicas amico tuo
qui.ſ.xp̄us ē.vade et cras reuertere.cū ſtatī
poſſis dare.ſ.te ad ꝯuerſionē. Hec ē enī vox
coruina.ſ.cras cras. ¶ Sꝫ aduertēdū ꝙ cor-
uus egreſſus de archa nō eſt reuerſus ad eam
amplius ſed ſuꝑ cadauera inuēta requieuit.
Colūba vero cuiꝰ vox ē vx.i.nūc.reuerſa ē.
Sic tardans de die in diem non reuertit̄ ad
eccleſiam merito:ſed requieſcit in tempora-
libus fetentibus:ſed boni ⁊ ſimplices fideles
qui ſubito penitent ſi offendunt illi ꝯuertun
tur. De tali tardatōne ad cōuerſionem accu
ſabat ſe Augꝰ in li.confeſ.dicens. Non erat
quod reſponderē tibi.ſ.deo dicēti mihi. Sur
ge qui dormis.ſ.in peccatis.niſi verba ſom-
nulenta et lento modo cras cras.ſine modo.
ſine paululum:ſed illud modo non habebat
modum.et illud paululū ibat ī longum.hec
ille.periculoſe eſt illa ꝓcraſtinatio non ſolū
ex eo quod dicit Ouidius. Qui nō eſt hodie
cras minus aptus erit. Sed quia vt dr̄ in di
cta auctoritate.ſubito eī veniet tibi ira illiꝰ
ſcꝫ mortis. Nullus enī ſecurus eſt de die cra-
ſtina vl̄ ſcit ſi ſubitanea morte decedet. Et ſe-
cundum malum ſtatum illiꝰ ſic iudicabitur
a deo et ꝯdēnabitur.et ſic eis congruet illud
Iſa.xxviij. Erit eis v̄bū dñi.māda.remāda.
ſ.aliquā ꝯmoditateꝫ.expecta.rexpecta.ſ.me
ad pñiam. Modicū ibi et modicum ibi vt va
dant et cadāt retrorſū.non enī videt q̄ cadit
retrorſū q̄ cadit et letaliter cadit.ſicut He-
lȳ ex tali caſu mortuꝰ.vñ dr̄ Eccī.xxix.r̄pro
miſſio neq̄ſſima mltos ꝑdidit. Repromiſſio.
ſ.cogitatio.q̄ pctor pluries ꝓmittit ſibi lō-
gā vitā tāꝗ̄ eēt de ea certus ⁊ ex q̄ diſponit

multa facere in mūdo et ꝓpter mūdum et inē cetera etiā penitere. Ista ē nequā nequior ⁊ nequiſſima. Nequā ſiquidē ē iſta repromiſſio quia ſibi vſurpat peccator in hoc quod eſt ꝓpriū dei.ſ.de futuro diſponere. Nā dixit xp̄s Act.j. Nō ē vr̄m noſce tp̄a vel momēta que pater poſuit in ſua poteſtate. Ber. ꝯtra talē de futuro preſumentem ait. Quid de futuro miſer tam temerarie preſumis tāq̄ꝫ pr̄ tp̄a et momenta in tua nō in ſua poſuerit poteſtate? Nequior eſt iſta repromiſſio. qꝛ cum tp̄us infiniti valoris ſit ſibi a deo datuꝫ fatue expendit. et cum hoc p̄ſumit q̄ adhuc plus ſit ei daturus. Vn̄ filius poſſet ſperare q̄ pat̄ ſuus ſapiēs dabit ſibi adhuc magnū theſaurū cum illū quē dedit ſcit male ꝯſumpſiſſe et aptum ad idē? Meminiſſe is debet qꝛ cum dominus ꝑmiſiſſet tp̄e Noe ſpaciū centūviginti annoꝝ ad ꝯuertendū ſe ad penitentiā. q̄a ñ ꝯuertebatur ſed centū āñis male vſus eēt genus humanū: abſtulit. xx. annos de ꝑmiſſis Geñ. vj. Ita dic̄ Hiero⁹. de peni. diſ. j. p̄dixerat. Nequiſſima ē. qꝛ nonſolū tp̄us datū ꝑdidit: ſed in ꝯtumeliā creatoris ꝯuertit ⁊ vti diſponit. Seruandū eſt igitur qđ dr̄ Eccl. xxj. Fili peccaſti: ne adicias iteꝝ. et de priſtinis dep̄care vt dimittant̄ tibi. Sed tp̄us faciendi dn̄e diſſipauerūt legem tuam. qua. ſ. mandas hominibus ne tardēt ꝯuerſionē. Nō debet ergo q̄s eſſe piger et tardus ad ꝯuerſionē. ex eo p̄cipue qꝛ cōuerſio dilata difficilior eſt. accelerata facilior. Vn̄ Beda dicit q̄ diabolus quātodiucius poſſedit tantodifficilius dimitti. Ex pl̄ibus autē rōnib' et modis oñditur q̄ difficilior ſit cōuerſio dilata.

¶ Primo quidē ex obduratōe. Sic eñ puerilis etas ē tenera ⁊ ſuſceptibilis impſſionis ſicut cera mollis cuiuſlibet ſigilli. et virgula duꝫ tenera ē ſi curua ē defacili ad rectitudinem duci poteſt. Senilis vero etas duriciā habet et difficulter recipit impreſſionē. ſicut nec lapis flecti pōt a moribus ſuis. ſicut nec trūcus arboris a tortitudine ſua. Vn̄ dr̄ prouer. xxij. Adoleſcens iuxta viam ſuā cū ſenuerit nō recedet ab ea. Quāto g̊ q̄s magis tardat ꝯuerſionē tātomagis īdurat̄. iuxta illđ. Indurauerūt ceruices ſuas et noluerūt conuerti. ¶ Secūdo oñdit̄ maior difficultas ex ꝯrij habituatōe. Sicut eñ materia q̄ habet aquā difficilius ſuſcipit ignē. vt ptꝫ ī lignis aquoſis. qꝛ ignis inuenit ibi qđ repugnat ſibi. ſ. aquā. Et caſtrū qđ habet repugnantiā difficilius capit̄ q̄ꝫ illud qđ nō habet. et facilius veſtis formā ſuſcipit rectaꝫ que adhuc nullaꝫ recepit q̄ꝫ q̄ malaꝫ et tortā. Ita mēs q̄ habet habitū vitioꝝ q̄ ſūt cōtr̄ia grē̄ difficili⁹ cōuertit̄ q̄ꝫ illa q̄ peccatū nō habet. vel ſi habet recētia hꝫ vt diſpoſitōes q̄ defacili tollunt̄. et nō ex diut̄nitate radicata vt habit⁹ q̄ difficilius remouentur. p̄s. Beatus qui tenebit. i. vltra nō ꝓgrediat̄. et allidet paruulos ſuos ad petrā. i. principia peccatorum ad petrā penitēcie occidēdo. ¶ Tertio oſtendit̄ ex nature diſſipatōe. Pctor ſiq̄dem diſſipat bona nature. i. virtutes naturales. ſm̄ qđ dicitur figurate Luc. xv. de prodigo q̄ diſſipauit ſubſtantiā ſuam. i. inclinatōnes naturales q̄ ſūt in nobis tanq̄ꝫ ſemina quedam et principia virtutū. Sed peccator tales inclinatōnes q̄ſi adnihilat et tātomagis quātomagis morat̄ in peccato vñ difficilius cōuertit̄. Vn̄ et in reſuſcitatōe Lazari q̄triduani q̄ deſignat cōuerſionē peccatoris īueterati ī malis. xp̄c oñdit ſatis laborare. nā infremuit ſpū. ⁊ fleuit. acceſſit ad monumētū. fecit lapidē tolli. clamauit. et prius grās egit Joh. xj. Ad figurandū q̄ multū oportet laborare peccatoreꝫ q̄ ꝑmanſit in peccatis. et flēdo. et lapidē tollēdo male aſſuefactōis et clamādo affectu. et orōnes ꝓcurādo ſāctoꝝ vt cōuertat̄ ad penitēciā. Quarto oñdit̄ ex pc̄ti aggrauatōe. Peccatū eñ ē quoddā pondus aggrauans aīaꝫ vt ad deuꝫ nō poſſit ſurgere vel reſpicē. p̄s. Sicut onus graue grauate ſūt ſuꝑ me. ſ. īiq̄tates. Adeo graue ē peccatū vt celū ⁊ terre ſuꝑficies nō valeat ſuſtinē pc̄torē. vt ptꝫ ī Lucifero q̄ exiſtēs ī celo empÿrreo ita grauat⁹ ē ꝑ ſuꝑbiā q̄ d̄ celo lapſus ī cētrū terre ruit. Vn̄ figurat̄ pc̄tor ꝑ illā mulierē q̄ a diabolo fuerat īcuruata adeo vt nō poſſet ſurſū reſpicē ꝑ multū tp̄is Luc. xiij. Et quanto q̄s pl⁹ peccat tātomagis aggrauat̄. qꝛ qđlibꝫ peccatū habet ſuū grauamē. q̄ſi infinitū culpe et pene. Manifeſtū ē aūt qꝛ quantomagis hꝫ grauamen ſuꝑ ſe tantomagis ē ſibi difficicile ſurgere. Vn̄ et in vitis patrū legit̄ q̄ ſemel. b Arſenio in heremo dictū fuit. Egredē et oſtendaꝫ tibi opa hoīm. Et vidit egreſſus primo ethiopem cedentē ligna et facientē ſarcinaꝫ quā leuare nō poterat p̄ magnitudīe. q̄ plura cedebat adiūgens ſarcine facte et tēptabat leuare. ⁊ ml'tomin⁹ poterat. Vidit exinde aliū qui in foueā factaꝫ que fundū non habebat mittebat aquaꝫ quaꝫ de fluuio hauriebat et implere nō poterat ſed quantoplus mittebat tantoplus exibat. Exinde vidit duos portantes quoddaꝫ lignum ꝑ tranſuerſū vnus ex vno capite et alter ex altero querētes in tēplum quoddam introducere et non poterant quia longius erat latitudine porte templi. nec volebat vnus poſt alium ire ſed de pari incedere. vñ nō poterāt. Expoſita at̄ ē ſibi viſio. videlꝫ. quia p̄mus ſignificat eos qui cū habeāt ſarcinaꝫ pc̄toꝝ cōgregatam ñ attendūt ad diminuendū ꝑ pn̄iam: ſꝫ adaugēt differētes cōuerſionē q̄ſi in futuꝝ leuius poſſint portare ſarcinam maiorem et facere pn̄iam. qđ falſuꝫ eſt. Alius deſignat eos q̄ ⁊ ſi

opa faciũt de genere bonoꝛũ tamẽ egrediũ
tur de anima quo ad meritum quia faciũt
cũ hoc multa mala vel manẽt in peccatis:
vnde meritum ꝑdunt. ¶ Tertius ſignificat
ſupbos qui nolunt ſibinuicem cedere ꝛ con-
coꝛdare in bonis ſed ꝯtrariantur. et iſti tẽ-
pluꝫ dei ingredi non pñt: nec cõuerti ꝓpter
grauamẽ ſupbie. ¶ Quinto ex elongatõne.
Quãto enĩ quis magis peccat vel diuti⁹ mo
ratur in peccato tantomagis elongaẽ. ps.
Lõge a peccatoꝛibus ſalus. Sed nõ eſt ve-
riſimile ꝙ ille qui elongauit ſe a deo p. xl.
annos. defacili rediri poſſit et conuerti ad
deum in. vij. diebus vel xv: quibus durat ĩ-
firmitas homĩs. et hoc quo ad illos qui dif
ferũt ꝯuerti vſqꝫ ad grauem infirmitatẽ moꝛ
tis. licet poſſit hoc accidere et aliquãdo eue-
niat. vt patꝫ in latrone crucifixo cum xp̃o.
et in illo Nicolao antiq̃to ĩ malis ſexagena-
rio q̃ accedebat ad ꝓſtibuluꝫ victus a carne
ex diutina cõſuetudine. qui ꝑcibo. b Andree
apl̃i fuit liberatus a vitio ꝛ ſaluus. vñ Leo
papa. Miſericoꝛdie dei nec menſuras poſſu-
mus ponere: nec tpe diffinire. apud quẽ nul
las moꝛas patitur venire ꝯuerſio. de pe. diſ.
j. Multiplex. Sed iſtud raro cõtigit. et ideo
bene ait Iſa. lv. Querite dominũ dũ ĩueniri
poteſt: inuocate eũ dũ ꝓpe eſt. Derelinquat
impius viam ſuã ꝛc̃. Multos enĩ (ĩquit Au-
g⁹) ſolet decipe ſerotina penitẽtia. ¶ Sexto
ex triſticie affectõe. Quilibet enĩ naturaliẽ
fugit triſticiam: et qd̃ pt̃ eũ cõtriſtare. Sed
ille qui diu ꝑmanſit in malo tota delectatõ
et gaudium eius ẽ in malo. ſm illud ꝓuer.
ij. Letantur cũ male fecerint: et exultãt ĩ re-
bus peſſimis. Vñ cũ cogitat pc̃toꝛ ꝙ debeat
dimittere oĩa illa mala in q̃bus delectatus
fuit: ml̃tũ ꝯtriſtaẽ ſm ſẽſualitatẽ ſaltem. Et
frequenter accidit ei ſicut ſymie auide dul-
cedinis nuclei nucis: q̃ accedit ad arboꝛeꝫ et
cũ moꝛdẽdo ſẽtit amaritudinẽ coꝛticis totũ
talẽ arbitrãs nõ ꝑuenit ad dulcedinẽ cupitã
medulle. Sic peccatoꝛ cũ cupiat dulcedinem
venie ꝓpter qd̃ incipit velle penitere cuꝫ ꝑci-
pit ꝙ opoꝛtet euꝫ vitia dimittere et odia et
laſciuias. ſumere ꝯfuſionẽ ꝯfeſſionis. euacu-
are burſã ꝓ reſtitutõe. petere veniã leſis. q̃
nũq̃ ſe humiliauit: videẽ ſibi nimis amarũ.
vñ dimittit facere vel male facit. vñ et iuue
nis qui petijt a criſto q̃d faciendo vitaꝫ eter-
nam haberet. Reſpõdit demũ ſi volebat eſſe
ꝑfectus daret omnia paupibus. quo audito
abijt triſtis Math. xix. et nihil fecit. quia ha
bebat multas poſſeſſiones et nimis ſibi dux
videbatur illas dimittere. ¶ Septimo ex di
aboli impugnatione. Cũ quis moꝛaẽ in pec
cato diabolus nõ multũ ĩpugnat. quia ſuus
eſt. Sꝫ cũ ꝑpẽdit ꝙ velit recedere ab eo ꝑ pe-
nitẽciam multũ ĩpugnat. et tãtoplus quan-
todiuti⁹ poſſedit. et ꝑmaxime ĩ articulo moꝛ
tis. qꝛ ſcit ſe ãplius tp̃is nõ habere ad tem-
ptandũ et magis infeſtat. Venenũ dr̃ ſerpẽs
habere ĩ cauda. Vñ et dñs dixit ſerpẽti anti-
quo Geñ. iij. Tu inſidiaberis calcaneo eius.
ſ. mulieris. i. extremo vite magis ĩpugnans
q̃ allo tempe. Si eĩ diabolus accedit ad ſan
ctiſſimos viros in fine ad temptanduꝫ ſi foꝛ
te poſſet eos decipere: Nam acceſſit ad cri
ſtum in paſſione. ꝓpter quod ait criſtus Joh.
xiiij. Venit. i. veniet princeps mũdi et in me
non habꝫ quicq̃. multomagis accedit ad eos
qui male vixerũt et diſtulerũt ꝯuerſionem ĩ
finem. Sed ſicut ſancti in vita et ſanctitate
ꝯuerſi ſũt ad deum: ita et deus tempoꝛe ne-
ceſſitatis cõuertiẽ ad eos iuuandum cõtra
pugnas diaboli. Et ſicut peccatoꝛes in ſani-
tate nõ ſũt domini recoꝛdati nec ad deũ con
uerſi: ita v alde timendũ ẽ ne ĩ moꝛte de⁹ obli
uiſcatur eoꝛum Criſo⁹. Hac animaduerſio-
ne ꝑcutitur peccatoꝛ vt moꝛiens obliuiſcaẽ
ſui: qui dum viueret oblitus eſt dei. Sed ꝛſi
ꝯuertaẽ vere ad pñiaꝫ tunc ex tarditate ſue
ꝯuerſiõis ñ ꝑpoꝛtabit ꝯmodũ ſed dtrimentũ
multũ. ſ. penaꝝ ſaltim purgatoꝛij ſcd̃m illud
qd̃ ait Aug⁹. Prius eſt purganduꝫ igne pur
gatõnis: qui in aliud ſeculũ diſtulit fructuꝫ
cõuerſionis. de peni. diſ. vij. Nullus. Ex hijs
omnibus apparet ꝙ nõ ẽ differẽda cõuerſio:
ſꝫ tempus faciendi dñe diſſip. le. tu. qua ad-
mones vt q̃citi⁹ reuertantur ad te ne indu-
rentur et difficilioꝛ ſit eis ꝯuerſio.

De dilatione ꝯfeſſio- .§. ij.

nis nõ fienda dicit. ps. ꝑocupemus faciẽ do-
mini ĩ ꝯfeſſione. i. añq̃ accedamus añ facieꝫ
dñi ſeu ꝯſpectũ eius faciam⁹ ꝑus ꝯfeſſioneꝫ.
Vadit ante faciẽ dñi qui accedit ad adoꝛan-
dũ. qꝛ tũc cũ ĩpo loq̃mur ſm Iſidoꝝ. ꝛ ml̃to-
magis cũ miſſe aſtam⁹ vbi realiter in ſacra-
mẽto ẽ dñs. vel cũ eccleſiam viſitam⁹ vbi om
ni tempe dꝫ eſſe in tabernaculo coꝛp⁹ dñi: ſꝫ
ire ad adoꝛanduꝫ vel ad miſſam vel eccleſiã
dꝫ quotidie fieri. Et ſic etiã ꝯfeſſio fiẽda eẽt
ab illo quẽ ꝯſcia grauat de moꝛtali. Nã cũ q̃-
riẽ vtrũ ꝯfeſſio de moꝛtalib⁹ ſit de neceſſitate
fiẽda ſtatim habita opoꝛtunitate. Quis ali-
qui dicãt ꝙ ſtatĩ fieri opoꝛtet. tñ coĩoꝛ opi-
nio Tho. pe. ricar. et alioꝝ eſt. ꝙ ñ teneaẽ de
neceſſitate niſi ĩ q̃buſdã caſib⁹ de q̃bus infra
diceẽ. Tamñ ſm oĩes ꝑiculoſũ ẽ differre eã.
Sꝫ ſciendũ ꝙ tripliciter pt̃ differri.
Differẽ aliq̃ñ damnifere.
Differẽ aliq̃ñ peſtifere.
Differẽ aliq̃ñ ſalutifere.

Qtum ad primum .§. iij.

q̃ñ quis habet copiã ꝯfeſſoꝛis ꝛ idonei differ
re ꝯfeſſionẽ nullã vtilitatẽ affert ſed multi-
plex dãnum. nõ ẽ aũt ſapiẽtis viri facẽ illud

vnde ei nõ poteſt ſequi vtilitas ſed multum dãnum. ꝓterea infirmus vel qui habet curã eius cito ꝯtracta infirmitate mittit ꝓ medico et eã patefacit quia ex mora videt ſibi ꝑiculum iminere. ita infirmus ĩ anima ꝯgnoſcens ſe infirmatum medicum ſalutis q̃citius querere debet. ſ. ſacerdotẽ et ꝯfiteri. naꝫ ſacramẽta ſũt quedã medicine anime. Et alij q̃dem differũt ex negligẽtia ꝯfeſſionẽ vſqꝫ ad quadrageſimã ĩ ſequenteꝫ. Alij negligẽtiores vſqꝫ ad finem quadrageſime. Alij negligentiſſimi vſqꝫ ad infirmitatẽ grauẽ. Et illi qui differũt vſqꝫ ad quadrageſimã. ex hoc incurrũt ꝑiculum et dãnum. ꝑiculum q̃dem. quia põt mori morte ſubitanea interea habentes mortalia vel loquelã amittere. et ſic priuarentur cõfeſſione. ex qua aliq̃n ex attrito fit ꝯtritus et ſic ſaluat̃ quia alr̃ nõ ſaluaretur. Damnũ incurrũt. qꝛ multoꝝ ex tanta dilatõe obliuiſcunt̃ peccatoꝝ que nõ ita quo ad penam remittunt̃ ꝑ generalẽ ꝯfeſſionẽ oblitoꝝ ſicut ſi ꝑticulariter ꝯfiteret̃. quod meli⁹ facere poſſet ⁊ plenius ſi nõ tantũ differret. Dãnum etiam incurrit et priuatõꝫ illoꝝ bonorum que ꝯſequeret̃ pluries in anno ꝯfitẽdo vt ſuffragij orõnũ ꝯfeſſoris. ãmonitionũ ꝑ cõfeſſorẽ augmentatõis gratie. remiſſionis pene. Sed et magna fatuitas oñditur nõ facere diligẽtiam ꝓ anima quã q̃s facit ꝓ caliga. vñ Ber. O nimia inſania hominũ: pudes ſordes abſtrahere. ſ. ꝑ ꝯfeſſionẽ ⁊ ñ pudes cõtrahere. Abſtergit̃ caliga. ſ. a luto. et ꝯtẽnit̃ anima. et manifeſtũ eſt ꝙ nõ in capite anni abſtergat̃ caliga a luto ſed quaſi quotidie ne corrobatur a luto. Illi etiaꝫ q̃ differũt vſqꝫ ĩ finẽ q̃dragesime magnam vtiqꝫ negligẽtiam ꝯmittũt. Nã cum in finẽ omnes differãt et ñ poſſit audiri vnuſquiſqꝫ niſi ꝑ ſe ſeꝑati multi ꝫ habeãt ꝯfiteri et ꝯfeſſores pauci reſpectiue et offitiare habeant eccleſias et ꝓlixis offitijs oportet ꝙ multi remaneãt inconfeſſi et multi alij ꝓpter feſtinantiã ſint male cõfeſſi. Et q̃libet diſturbiũ etiam minimũ diabolo oꝑante facit eos dimittere ꝯfeſſionem quaſi putantes ſe excuſatos ex quo ñ poſſũt ſacerdotẽ habere paratũ ad eoꝝ voluntatẽ. Tales etiam bona multa que faciũt in q̃dragesima. vt ieiunia. elemoſinas et orationes. faciũt ea infructuoſa. quia frequenter ante ꝯfeſſionẽ nec ꝯtritõꝫ habẽt. parũ etiaꝫ penitẽcie faciunt in grã. quia ſubito tranſacto paſchate reuertũt̃ q̃citius ad vomitum. vñ dr̃ in principio. xl. faciem tuã laua. ſ. in cõfeſſione Math. v. Legit̃ in vitis patrum de q̃daꝫ religioſo qui erat bonus et virgo ſed tardus ad cõfeſſionẽ ſm̃ morẽ ſue religionis ꝓpt̃ qđ ſemel in infirmitate ꝯſtitutus ĩ viſione conſpexit xp̄m venire ad iudicandũ mundũ. Et cũ ſinguli ante tribunal criſti ducerent̃ ad reddendũ rationẽ de opibus ſuis et ſm̃ ea iudicarentur ad penã vel p̃miũ. Cũ ventum ẽ ad ip̃m religioſũ accuſatus eſt corã iudice đ tarditate ꝯfeſſionis ꝓpt̃ qđ vitiũ ſñia data ẽ a iudice ꝙ traheret̃ ad penã: ſed virgine glorioſa cui⁹ erat deuot⁹ ꝓ eo filiũ dep̃cãte. tum qꝛ iuuenis et delicat⁹. tũ qꝛ ſibi deuote virginitatẽ ſuauerat. fuit mutata ſñia ⁊ decretũ ꝙ ſibi ꝓ illa vice parceret̃. ita tñ ꝙ đ tali pigritia ⁊ tarditate ꝯfeſſiõis ſe emẽdaret.

Q̃tum ad ſecunduꝫ .§. iiij. a

differt̃ ꝯfeſſio peſtifere ſeu mortifere. Et ſm̃ Pe de tharã. in. iiij. in q̃tuor caſibus non põt q̃s differre ꝯfeſſionẽ de mortalib⁹ vſqꝫ ad finẽ anni: alr̃ peccaret mortalr̃. Prim⁹ ẽ rõne ſacr̃mẽti q̃n. ſ. q̃s vult cõicare vel celebrare ꝑpetrato aliquo mortali p⁹ vltimã ꝯfeſſionẽ. Nõ enĩ ſufficit tũc ꝯtricio ſed req̃rit̃ de neceſſitate ꝯfeſſio añ ꝯñionem vel celebratõꝫ niſi cũ imineret neceſſitas celebrandi. alr̃ ſequet̃ magnũ ſcandalũ ꝓpl̃i. nec tunc poſſet habere copiam confeſſoris Tho. et Joh̃. neapol̃. dicũt. Idem eſſet ſi haberet ſuſcipe ordinis ſacr̃mentũ. Petr⁹ aũt de Pal̃. extendit ſe ad omne ſacramentũ ſuſcipiendũ niſi baptiſmũ vt ſit neceſſaria prius ꝯfeſſio de mortali nõduꝫ ꝯfeſſo. hec in. iiij. ¶ Secũdo rõe ſcrupuli. cũ ſcꝫ q̃s format ſibi ꝯſciaꝫ ꝙ teneat̃ ad ſtatim ꝯfitendũ habita oportunitate alr̃ peccet mortaliter. ſi talis nõ deponit hm̃õi cõſciam qđ facẽ debet ad ꝯſilium boni viri: vtiqꝫ peccat mortaliter qꝛ ꝯtra ꝯſciam facit. nã omne qđ fit ꝯt̃ ꝯſciam edificat ad gehennã. xxviij. q. j. §. ex hijs. ¶ Tertio rõne ꝑiculi q̃n. ſ. q̃s p⁹ mortale ꝑpetratũ intratur⁹ ẽ bellũ etiã iuſtũ vel ꝑ loca ꝑiculoſa trãſiturus vbi iminet ꝑiculũ mortis vel ĩfirmitatẽ grauẽ ĩcurrit. nã tũc ñ licet differre abſqꝫ mortali. qꝛ q̃ amat ꝑiculũ ĩcidet ĩ illđ vt dr̃ Eccĩ. iij. Sed et medici habẽt ĩ p̃cepto ꝙ cũ vocant̃ ad ĩfirmos p̃mo debẽt eos inducẽ vt mittant ꝓ medicis aĩaꝝ. i. cõfeſſorib⁹ vt faciãt ꝯfeſſionẽ. vt ext̃ de peni. et re. Cũ infirmitas. Et ꝯſanguinei etiã debẽt eos ĩducẽ ad hoc faciẽdũ. ¶ Quarto rõe dubij. ſ. q̃n dubitaret data oportunitate ſe ãpli⁹ ꝑ illũ ãnum nõ poſſe habẽ copiam ꝯfeſſoris cũ tñ habeat de neceſſitate cõfitẽda vt mortalia. vl̃ qꝛ hꝫ morari clauſus in caſtro ſeu caſſero vl̃ ĩ carcẽ vl̃ qꝛ habꝫ ire ad remotas ꝑtes et licentiã nõ hꝫ. vl̃ habẽ copiam nõ põt alijs cõfiteri et hm̃õi. In hijs g̃ caſib⁹ ẽ neceſſariũ nõ differre ꝯfeſſionẽ ad caput ãni. alr̃ nõ excuſaret̃ a mortali.

Q̃tum ad tertiuꝫ dif .§. v. b

ferri põt cõfeſſio ſalutifere cũ videlꝫ tp̃e fiende cõfeſſionis vt in. xl. q̃s ẽ arduis implicat⁹ que dimittere non valet. vel mente paſſionatus ex quo non videt ſe tunc diſpoſitum ad

faciendū diligenter cōfeſſionē: ſed cuȝ licen-
cia proprij ſacerdotis petit dilatōȝ ꝑ aliquos
dies vt quieti⁹ faciat. vel etiā cū ſit ligat⁹ ſen
tencia excoīcatōis vel aliquo peccato ex re-
ſeruatis expectat abſolutōȝ ab hmōi non pi-
ger ad hoc ꝓcurandū. Non eſt ergo differen-
da ꝯfeſſio niſi cā rationabilis vrgeat. Vñ et
xp̄us decem leproſis ſibi occurrētibus petē-
tibus miſericordiā. ſ. mundatōnis dixit. Jte
oſtendite vos ſacerdotibꝰ Lu. xvij. Nō dixit.
expectate vſq; ad menſē vel diem ſed ſubito.
Jte nūc. Et eundo mūdati ſūt. Legitur de q̄-
dam iuuene nobili et diuite ſm mundum q̄
cū eſſet vanitatibꝰ et laſciuijs dedit⁹ tñ ī ma
ne ſurgēs a dormitōe faciebat ſēꝑ iſtā orati-
onem vt deus nō ꝑmitteret eū mori ſine aui
ſamēto. i. quin pri⁹ ſibi manifeſtaretur finis
ſuus. Semel cum hanc faceret orationē ap-
paruit angelus dicens eum exauditū quia
non moreretur ſine auiſamēto ſiue ſine ꝑnū
ciatōe. ex q̄ iſte aſſecurat⁹ magis ſe volupta
tibus omnibus īmergebat. inde ad modicuȝ
tempus quadam die ſurgens de lecto ſenſit
dolorem capitis propter quod domum non
egreditur. Socij veniunt ad eum vt cuȝ ipis
iret ad ſolatia: ſed minime acq̄eſcit. ſuperue
nit febris. et in lectum ſternit ſe. cōſanguinei
admonent vt ꝯfiteatur ſicut debent facere.
Reſpondit ille q̄ non eſt infirmitas illa ad
mortem vt oporteat ꝯfiteri ſȝ ſubito libera-
bitur. febris incrementa ſuſcipit. admonet̄
iterum ab amicis de ꝯfeſſione. Reſpondit q̄
oīno vult eam facere ſȝ vt melius poſſit per-
ficere vult expectare alleuiatōnem febris. au
getur infirmitas. et cum importune a ſuis
de ꝯfeſſione rogaretur. Reſpondit ſe ita gra
uatum q̄ neſciret quid diceret ſȝ diminuta
vel alleuiata infirmitate oīno faciet. Demū
appropinquāte morte angelus apparuit ei di
cens. Tempus eſt vt egrediat̄ anima tua de
corpe. finis tu⁹ venit. Conquerit̄ iſte dicēs.
dominus decepit me. quia ꝑmiſit mihi q̄ nō
morerer ſine auiſamento. ecce de hoc nō fui
auiſatus. Cui angelus. imo multociens fui-
ſti auiſatus. nam cū ſuꝑuenit infirmitas il-
lud fuit auiſamentum vnū mortis. Cū tibi a
ꝯſāguineis dicebatur. illud fuit aliud. cū tibi
a ſacerdote dictum fuit. illud aliud. noluiſti
audire. non datur tibi amplius tempus. oȝ
q̄ moriaris. et ſic ſine cōfeſſione moriens ad
infernum deductus ē a demonijs. Sed tem-
pus faciēdi dñe diſſipauerūt legem tuā.

Tertia pigritia ſeu .§. vj.

tarditas eſt in ꝓſequendo bonā opatōeȝ in-
choatam. Sed ad hanc remouendam faciūt
ꝯſideratio breuitatis tempis ꝓſētis Ecci. x.
Noli cūctari in tpe anguſtie. Conſideratio eī
qualitatis ipaꝝ rerum que velociter et cur-
ſim tranſeunt Sap̄. v. Tranſierūt omnia il-
la tanq̄ vmbra. Conſideratio etiaȝ velocita-
tis et ſtrēnuitatis quā habent mali in hijs q̄
ſunt inutilia vel noxia eis. vt in factis mun-
di. Ps. Veloces pedes eorum ad effundēdum
ſanguinem ꝓuer. j. Pedes eorum ad malum
currunt et feſtinant ad effundenduȝ ſangui-
nem Poeta. Impiger extremos currit mer
cator ad indos. Per mare pauperiem fugi-
ens: ꝑ ſaxa: per ignes Ller. Magna cōfuſio:
Ardentius deſiderāt ſeculares vitioſa q̄ nos
vtilia. Cū quāta ſolicitudine et feſtinantia
ſeruiunt ſerui et familiares dñis ſuis. Cōcu-
piuit ſemel Dauid aquā de ciſterna bethleē
quā tūc occupabant philiſtei inimici iſrl̄ et
dixit. O ſi quis mihi daret aquam de ciſter-
na illa. īmediate abſq; alio mandato tres ex
capitaneis ſuis moti ſunt et tranſeuntes per
mediū caſtroꝝ philiſtinoꝝ hauſerūt aquaȝ
de illa ciſterna et ſibi obtulerunt. Non ꝓce-
dit tanta tarditas in ꝓſecutōe bonorū ope-
rum niſi ex magna tepiditate mentis et defe
ctu amoris diuini. ſed vt dr̄ ꝓuer. x. Sicut
acetuȝ dentibus ⁊ fum⁹ oculis. ſ. moleſta ſe:
ita piger hijs qui miſerunt illuȝ. ⁊ ex hoc ſe-
quuntur aliqñ multa mala. Exemplū ð leui-
ta qui iuit in bethleem ad reducendū vxorē
ſuam que receſſerat ex indignatōe ab eo. ⁊ cū
ipa ſibi recōciliata ad reuerſionē ſe paret. ſo
cer ſuus ꝑſuaſit vt nō ita cito iter ſumeret.
Et quia ſic differendo ꝑſuaſus tardauit ni-
mis iter ſumere. non potuit applicare domū
ſuam illa die: ſed in Gabaa hoſpitatus maxi
mam iniuriam ibi paſſus eſt eius vxor libidi
ne incolaꝝ occiſa ⁊c̄. vt habes Judic. xix. Et
ꝑcipue ſolent homines eſſe tardi in executōe
votorū que faciunt. et in adimpletōne peni-
tentiarū iniunctarum in confeſſione. quod
eſt multum nociuum. quia aliquando propt̄
hoc obliuiſcuntur et ſic oportet iteruȝ ð no
uo facere cōfeſſionem. vel faciunt eas inuo-
luti ī mortalibus. ⁊ non valent eis ille ſatiſ-
factōes ad ſoluendum de debito pene tempo
ralis ſm doc Tho. et alios. Sed permaxime
ſūt homines tardi ad reſtitutōnes faciēdas
et adimplenda legata ad pias cauſas facta
a teſtatoribus qui debent excoīcari vt neca-
tores animarum. vt dicitur. xiij. q. ij. c. Qui
oblationes. Indeq; anime defunctorum non
percipiunt illud ſuffragium. quod eſt ad gra
ue peccatum talium retardantium ſiue here
dum ſiue executorum. vnde et aliquādo appa
ruerunt ipe anime defūctorum viuis ꝯqren-
tes de tali dilatōne vel defraudatōe. Et ſic tē
pus faciēdi dñe diſſipauerūt legē tuā: q̄ mā
das talia ꝯciti⁹ fieri. omni āno dicūt ſe vel-
le talia facere ⁊ tñ ſꝑ expectāt aliū futuꝝ et
nūq̄ faciūt. Ep̄t dr̄ Jſa. xl. Qui ſꝑant ī dño
mutabūt fortitudinē. q2 vbi ꝑus erāt fortes
et veloces pro factis mundi. erūt poſtea pro

ſpiritualibꝰ.ſ.fortes.aſſumẽt pẽnas vt aqle
ſcꝫ ad velocitẽ bñ opãdũ.volabũt ⁊ ñ dficiẽt.

¶ Capitulũ.xiiij.de Otioſitate.

OCioſitas etiam filia ẽ
accidie et valde rephenſibilis pci
pue in tpe gratie. Unde et ſpãlitẽ
fuit dictũ hijs qui ad vndecimã
horã vocati ſũt ad colendã vineã deſignãtes
eos qui ptinẽt ad nouũ teſtamẽtũ. Quid hic
ſtatis tota die otioſi Math.xx. Exempla eiꝰ
habemus in nouo teſtamẽto et rõnẽ vrgen-
tem nos ad laborẽ. Nec eñ decet ſeruũ aut di-
ſcipulũ otiari dño et magiſtro ſuo laborãte
vſqꝫ ad mortẽ. Criſtus eñ dei filiꝰ dominus ⁊
maniſter laborauit p nobis. Laboraui ſuſti
nens ait ipẽ p Iſaiã.j. Diſcurrebat eñ p ci-
uitates ⁊ caſtella pdicãs.et curãs infirmos.
et fatigatus ſemel ex itinere ſedebat ſup fon
tẽ Joh.iiij.et ne in illa refocillatõe eẽt otio-
ſus mulierẽ Samaritanã inſtruxit et illu-
minauit. Sumus etiã facti ſerui empticij.
Empti eñ eſtis ptio magno.ſ.ſãguine criſti
effuſo ĩ cruce ait aplꝰs.j.ad Corinth.vj. Et
iõ glorificate et portate deũ in corpe veſtro.
ſ.laborando p ipo dño nõ otio torpẽdo. Mer-
ces inſup nobis ĩ nouo teſtamento laboran-
tibꝰ citiꝰ ſoluitur Math.xx. Redde illis mer-
cedem.ſ.laborantibꝰ.ſ.incipiẽs a nouiſſimis
id eſt a ſãctis noui teſtamẽti. Nã patribꝰ ve-
teris teſtamenti q̃tumcũqꝫ pfecte laboran-
tibus nõ dabatᷣ eis merces morientibus ſed
ad limbũ deſcendebãt expectantes p cẽtena-
ria ãnorũ pmiũ. Nobis aũt tpe gratie apta
ianua paſſione criſti ſubito datur merces re
gni celorũ:dũmodo non ſimus otioſi ſed ſol-
liciti opatores Beda. Regnũ celoꝝ nõ otio-
ſis et negligẽtibꝰ:ſed petentibꝰ p orationeꝫ.
querentibꝰ p lectõꝫ.et ſacrorũ eloquioꝝ au-
ditionẽ.pulſantibus p virtuoſoꝝ opum im-
pletõnem datur. Ecõtra de otioſis dr̃ in.ps.
lxxij. In labore hominũ nõ ſũt:cũ hominibꝰ
nõ flagellabuntᷣ.iõ tenuit eos ſupbia.operti
ſũt iniqtate.Otioſi nõ ſũt in labore hominũ
qꝛ nolũt laborare ſed qeſcere. In qbꝰ verbis
ꝓphete pñt tria notari q̃ ptinẽt ad iſtud viti
um qd multũ habundat.

Primo otij vitiũ ĩſinuatũ.ibi. In labore ho-
minũ nõ ſũt.

Secundo inferni ſupplitiũ ei reſeruatuꝫ.ibi.
cũ hominibꝰ nõ flagellabuntᷣ.

Tertio mali plurimũ inde generatũ.ibi. Jõ
tenuit eos ſupbia.

¶ Ertum ad primum dr̃ .§.j.

Job.v. Homo naſcitur ad laborẽ.et auis ad
volatũ.q.d.ſicut aui naturale eſt volare.ita
hominibus laborare.Vñ õ ſãcta eccleſia ſeu
q̃libet virtuoſa aĩa dr̃ puer.vlt̃. Panẽ otio-
ſa nõ ꝯmedit ſed opata eſt ꝯſilio manuuꝫ ſu
arũ.et ipẽ Salomon puer.xij.ait. Qui ope
ratur terrã.i.exercet corpus ſuũ vel terram
cordis ſui ſaturabitᷣ panibus.i.refectõibꝰ ſpi
ritualibus et etiã corpalibꝰ.qui ſequitᷣ otiũ
ſtultus eſt. ¶ Et nõ vnã tantũ ſed multipli-
cem ſtulticiam habet in ſe otioſus ⁊ exercet.
¶ Et prima quidẽ qꝛ ipẽ facit locũ diabolo.
ꝯt̃ illud qd ait aplꝰs. Nolite locuꝫ dare dia-
bolo. Maxima ſtulticia eſt locũ dare vel vi-
res inimico ſuo mortali qd fit p otiuꝫ. Dr̃ ei
ext̃ de vi. et ho.cle.in decretis. Otioſitas et
voluptas ſũt arma hoſtis antiqui ad miſe-
ras animas captiuãdas. Et iõ bene dic Hie-
roꝰ. Sẽper aliquid boni facito vt diabolꝰ i-
ueniat te occupatũ de ꝯſe.diſ.v.nunq̃. Neqꝫ
qs facile capitᷣ a tẽptatore q̃ alicui bono va-
cat exercitio.regula fuit ſãctorũ patrũ vt hr̃
in collatio. Joh.caſ.q̃ otioſus a pluribꝰ infe
ſtatᷣ demonijs:ſed bene opans ſolũ ab vno.
q̃nimo et ille etiã dfacili nõ ĩfeſtat.vnde ibi
narratᷣ q̃ cũ q̃dã ſãctꝰ pater ĩnſiret añ cellã
cuiuſdã heremite ĩcipiẽtis ſuire deo vidit di
abolũ manẽtẽ añ hoſtiũ celle ſue. Et cũ ali-
q̃diu moratꝰ fuiſſet.poſtea ĩtroiuit ⁊ firma-
uit ſe ille ſctũs pr̃ ad videndũ fineꝫ rei. Inde
ꝰ ad modicũ diabolꝰ exiuit cellã iterũ expe-
ctãs ad hoſtiũ.⁊ paulo poſt iterꝫ ingreſſus ẽ
cellã et poſtea exiuit.ſicqꝫ alternatĩ pluries
fecit. Demũ pr̃ ſãctꝰ ingreſſus viſitauit iuue
nẽ et pquirẽs diligenter de opibꝰ eiꝰ.inuenit
q̃ cũ ille aliquid boni opabatᷣ diabolꝰ tũc ex-
ibat q̃ſi nõ valẽs tẽptare eũ.cum otio vaca-
bat tũc diabolꝰ intrabat et diuerſimode tem-
ptabat eũ.vñ admonuit eũ vt ſibi caueret ſẽ
per ab otio narrãs qd viderat. Dauid ſãctiſ-
ſimꝰ dũ fuit in exercitio pſecutõis Saulis.ĩ-
munis fuit ab illis magnis peccatis ĩ quibꝰ
poſtea incidit cuꝫ fuit in qete Hieroſolimis.
ſ.adulteriũ.pditionẽ et homicidiũ. Adulte-
riũ ppetrauit ſurgens a dormitione otio va-
cãs.ij Reg.xj. Etſi non valet qs ſemper va-
care orationi et lectõi et ſpeculatõni:nõ tñ
debet ſe otio tradere aut quid vanũ facere.
Nã vt dicit Ber.ꝑt̃ otiũ otioſa ſectari ridi-
culũ ẽ:ſed aliquid honeſte recreatõnis aſſu-
mẽ ĩ locutõe vl̃ corpali exercitio. Corpal̃ eñ
exercitacio ad modicũ vtil̃ ẽ ait aplꝰs.j Thi.
iiij. et tñ vtilis ẽ. Secũda ſtulticia qꝛ põit ſe
ĩ tali ſtatu q̃ iferior brutis aĩalibꝰ ĩuenitur.
Nã brutis aĩalibꝰ licitũ ẽ ꝯmedẽ etiã nõ la-
borantibꝰ.ſed otioſo ꝓhibꝫ aplꝰs mãducare.
ij Theſſal̃.iij.dicẽs. Si qs ñ vult opari non
manducet.et merito qꝛ dictũ fuit pmo pẽti
ĩ perſona omnium. In ſudore vultus tui ve-
ſceris pane tuo Geñ.iij.q.d. Si volueris co
medere oportebit te laborare. Et nonſolũ in-
ferior inuenitur otioſus animalibus brutis

ſz etiaz cũctis creaturis a cũctis diſcordãs.
nam oĩs creatura aliq̃ modo opaꝛ̃ ſm modũ
ſuũ nulla ẽ otioſa. Vñ et cõmentator dicit q̈
qui aufert opatões a reb' aufert eſſẽtias re
rum. Sed ocioſus ita ẽ miſer q̈ nil boni ope
ris facit: qd ſibi cõuenit. Cõuenit eĩ homini
opari ſm rationẽ inq̃tũ eſt homo. Et ꝓpter-
ea cõgrue dic Seneca. Otiũ ſine literis mors
eſt et viui homĩs ſepultura. Jõ aũt dic Otiũ
ſine literis mors eſt. quia cũ literis eſt vita ⁊
valde laudabile d̃ quo Aug' dicit. Otiũ ſcẽm
q̃rit grã veritatis. viij. q. j. Qui epãtũ. Et ap
pellat otiũ ceſſatõz ab opib' exterioribus vt
vaceꝛ̃ deo. vñ Ber. Vacare deo non ẽ otiũ. ſ.
malũ: ſed negotiũ negocioꝝ. Dic iudas ĩ epi
ſtola ſua d̃ talib' otioſis q̈ ſũt arbores autũ
nales ĩfructuoſe bis mortue. Arbor ĩ autum
no plãtata ſi parũ fructuz facit tarde facit.
Sic otioſi ſi aliqd boni faciũt et illud volũt
facere in fine qñ pax vl' nihil faciũt ⁊ ſic ſũt
bis mortui. quia hic morte peccati et poſtea
morte inferni. ¶ Tertia ſtulticia otioſi ẽ q̈r
a tempus amittit. ad qd cõſeruandũ admonet
ſcriptura dicẽs. Fili cõſua tp̃us et declina a
malo Eccĩ. iiij. Et merito dz diligẽter cõſuari
nõ pdi vt otioſi faciũt. Nã eſt p̃cioſiſſimũ. ẽ
et breuiſſimũ. ẽ ei' vſus examen fiendũ ſubti-
liſſimũ. ¶ Q̃tũ ad p̃cioſitatẽ dic Ber. Nil p̃-
b cioſius tpe: ſed nil hodie vilius r̃putaꝛ̃. Jdẽ.
Nõ paruũ eſtimes tp̃us qd et in factis et dictis
expendiꝛ̃ otioſis. volat eñ verbũ irreuocabi
le: nec aduertit ĩſipiẽs qd amittit. Adeo p̃ci-
oſũ eſt tp̃s q̈ modico ſpacio ei' poteſt homo
cõſequi veniã et vitã eternã ꝓmereri ſicut la
tro cũ xp̃o crucifixus in modico tpe padiſũ
ꝓmeruit. Tam p̃tioſum eſt tp̃s q̈ dãnati da-
rent omnes theſauros mũdi ſi haberent ĩ po
teſtate ſua ꝓ habendo momẽto tpis quo poſ
ſent penitere. et euadẽ tantas penas. Nil ita
vt ꝓpriũ poſſidemus ſicut tp̃s. Vñ Señ. Re-
liq̃ nobis aliena ſunt: tp̃s tñ noſtruz ẽ. Et iõ
bene dic apl'us ad Gal'. vj. Dum tempus ha
bemus opemur bonũ ad omnes. q. d. nullus
ſit otioſus. ¶ Q̃tum ad ſecundũ clarum ẽ q̈
c tp̃s ẽ qd breuiſſimũ. j Cor. vij. Temp' breue
eſt et ĩ ſe. quia nil habemus de p̃terito nec de
futuro nec de preſenti niſi inſtans. ij Cor. vj.
Ecce nũc tp̃s acceptabile. Nõ eñ de eo habe-
mus niſi nũc: in quo poſſumus accepti eſſe
deo. ſ. bene opando. Et cũ multa alia recup-
ari poſſint vt diuitie amiſſe. ſanitas pdita.
aliqñ etiam vita. vt in reſuſcitatis: ſed tp̃us
amiſſũ nunq̃ recupat otioſus Job. ix. Dies
mei velotiores fuerũt curſore Señ. Infini-
ta eſt velocitas tpis. pũctum ẽ quo viuimus
et pũcto min'. Eſt etiã breuiſſimuz reſpectu
futuri ſtatus q̃ ſuccedit: qui ẽ ppetuus ⁊ nũ-
q̃ d̃ficit. p̃s. Mille anni ãte oculos tuos tã-
q̃ dies heſterna que p̃terijt. Breuius adhuc
reſtat tempus ſi demaꝛ̃ de eo tp̃s quo dormi-
mus et alias neceſſitates ſumim': qd eſt q̃ſi
pditũ. et iõ apl'us ait ad Ephe. v. Redimen-
tes tp̃us qm̃ dies mali ſũt. i. diligenter ⁊ vti-
liter expendẽtes ip̃m nõ otioſe. ¶ Q̃tum ad d
tertiũ ſubtile examen fiet d̃ nobis circa tpis
vſum Ber. Om̃e tp̃us tibi impenſuz a te exi-
getur qualiter fuerit expenſũ. Et ſicut capil-
lus a capite nõ pibit. Jta nec momentũ a tẽ
pore. ſ. de quo nõ exigaꝛ̃ ratio Treñ. j. Voca-
uit aduerſũ me tp̃us. ſ. deus vt cõtereret ele-
ctos meos. O q̃ male poterit rationẽ redde-
re de tpe otioſus qui nonſolũ momenta ami-
ſit tpis: ſed horas integras. dies. mẽſes ⁊ an-
nos. Seruũ inutilẽ (ait dñs in parabola) i.
otioſũ mittite in tenebras exteriores Math.
xxv. ¶ Quarta ſtulticia otioſi eſt q̈r cum de- e
beat in hac vita ſoluere vel minuere debituz
ad qd tenetur et ip̃e magis adauget. et ratio
dictat. Redde qd debes Math. xviij. et apl'us
Ro. xiij. Reddite omnib' debita. Sed multa
ſũt d̃bita noſtra. Ber O hõ ſi ſcires q̃ multa
et q̃mlt'is debeas: videres q̈ nihil ẽ qd facis.
vñ nõ eſſes otioſus. primo debes xp̃o vitam
tuam ponere. quia ip̃e ꝓte poſuit ſuã. Jdeo
apl's ad Gal'. ij. Dilexit me et tradidit ſeip̃m
ꝓ me. Secundo exigũt peccata p̃terita futu
rã vitã meã vt faciam fructus dignos pñie.
Quid ſi tibi tertiũ debitorẽ oñdam. q̃ eã ſibi
vẽdicet: puto q̈ gloriã deſideres quã nec ocu
lus vidit. Nonne ad hoc etiã totũ q̃tumcũq̧
poteris dare oportebit: Et vltra hec omnia
debes totũ qd es a quo totũ habes qui te fe-
cit et bene fecit. hec Ber. Sed miſer otioſus
nõ reddit debitũ ſed quotidie magis auget.
¶ Quinta ſtulticia otioſi eſt. quia cũ poſſit f
ex ſe pducere ⁊ r̃cipe fructũ multũ meritoꝝ
et p̃mioꝝ vult pmanere ſterilis et infructuo
ſus. Poſui vos (ait criſt' Joh. xv) vt etatis
et fructum afferatis ⁊ fructus veſter mane-
at. Pt̃ eñ et debet pducẽ fructũ cordis bo-
naꝝ cogitatõnũ. ſc̃taꝝ affectõnũ. piaꝝ recor
datõnũ. Sed otioſus ſine fructu repiꝛ̃. ſicut
et ficus ad quã cũ veniſſet xp̃us et nõ inue-
niſſet fructũ maledixit ⁊ ſubito aruit Math.
xxj. Poteſt et debet pducere fructũ oris. qui
ſunt: dei laudatio. grãrũ actio. vocal' oratio.
peccatoruz cõfeſſio. proximi inſtructio puer.
xij. De fructu oris ſui replebitur vnuſquiſq̧
bonis. Sed ab omnibus hijs otioſus eſt ex-
traneus. Poteſt ⁊ debet pducere fuctum bo
norum opum. vt elemoſinarũ. pegrinatõnũ.
viſitatõnis infirmorũ et huiuſmodi. p̃s. De
fructu opũ ſuoꝝ ſatiabiꝛ̃ terra. Sed omĩb'
hijs priuaꝛ̃ otioſus. q̈r cogitatões habet va-
nas et inutiles. Et ve vob' q̃ cogitatis inuti-
le ait ꝓpha. Verba habz otioſa. Sed vt dicit
xp̃c Math. xij. De omĩ v̓bo otioſo reddẽt ho
mĩes rõnẽ ĩ die iudicij. Et opa vitioſa. Vnde

Hiere.lj.Opa eoꝝ vana ⁊ riſu digna. Sex
ta ſtulticia otioſi ē.q2 vult quieſcē in loco vbi
o3 laborare.ſ.in vita pñti. Xp̄c Joh.ix.Non
veni vocare vos ad requiē ſ3 ad laborē. Ber.
O ĩpudens et ĩprudens. Milia miliũ miſtra-
bant ei.et decies centena milia aſſiſtebãt ei.ſ.
ad opandũ qđ eis ɔgruit. et tu ſedere pſumis
⁊ ociari? Ad qđ etiã figurandũ ſex diebꝰ opa-
tus ē deus diuerſas creaturas et oēs faciebat.
et in ſeptima reqeuit ab oĩ ope ad inuendum
ꝙ in vita pñti ſignata ꝑ ſenariũ numeꝝ debet
homo opari nõ otiari ſi vult in ſeptima .i.in
alia vita cũ deo quieſcē. ¶ Septima ſtultitia
ē q2 cũ ſit otioſus ſubmerſus in pfundo ſtul-
titie malitie ſue nõ vult porrigē manũ ſuam
ad laborē cum tñ aliť nõ poſſit exire Señ. A
ſtultitia nemo emergit niſi ad laborē manu3
porrigat. Nam ſcđm phm. virtus et ſcĩa ſunt
circa difficilia. Et Uirgiliꝰ. Facilis deſcenſus
auerni. ſ3 reuocare ad auras: ſurſũq3 attollē
gradũ.hoc opus.hic labor ē. Et Xp̄c.ɔtendi-
te intrare ꝑ anguſtã portam Luc.xiij. Certe
magna ſtultitia eſſet eiꝰ q̃ ſe videret in aqua3
cecidiſſe et niſi laborando ⁊ apponendo manũ
poſſe euadere ibi remanere.

Q̃tum ad ſecundum .§.ij.

Ex otio generãte plurima vitia ſequiť inferni
cruciatꝰ. et ideo ſcđo dicit p̄s. Cũ homĩbꝰ nõ
flagellabunť. Reuertẽtes ad laborē penitẽtie
flagellanť hic cũ hoĩbꝰ: ſ3 otĩoſi nõ cũ homĩbꝰ
ſ3 cũ demõĩbꝰ in inferno. Propus locus otĩoſi
ē in inferno.rõ ē. Cõſtat ꝙ otioſi in celo non
repienť. Nam celũ empirreũ ē locus eorum ⁊
merces qui opati ſũt.ſm illud Math.xx. Uo
ca oparios ⁊ redde illis mercedē. Et Eccĩ. Bo
noꝝ laboꝝ gl'ioſus ē fructus. In padiſo etiã
ẽreſtri nõ recipieť q2 cũ deꝰ q2 tranſtulit Adã
poſuit illic vt opareť nõ ociareť. In purga-
torio nõ erũt q2 ibi flagellanť hoĩes a deo: ſ3
de hijs otioſis diciť ꝙ cũ hoĩbꝰ nõ flagellabũ
tur. Mũdi q3 loco indignus ē.ſm parabol'xp̄i.
de ficulnea nõ faciẽte fructũ.đ q̃ dicit dñs vi-
nee. Succide illã: vt qđ etiã terrã occupat?i.
hũc mundũ inutiliť. Et cũ nõ ſit alius locus
reſtat ꝙ in inferno cũ demonibꝰ flagelletur.
Uñ ſaluator Math.vij. Oĩs arbor que nõ facit
fructũ bonũ excideť ⁊ in ignē mitteť.ſ.infer-
nalē. Et loquiť ibi expreſſe đ arbore ratõnali
que nõ facit fructũ bonũ cum nõ facit bona
opa.et hic excidiť ꝑ mortē et otioſus in ignē
inferni pijcitur.vñ p̄s. Quis eſt homo q̃ vult
vitam.ſ.eterna3. Declina a malo et fac bonũ
ſcilicet fructũ operum.non ſtes otioſus.

Q̃tum ad tertium. .§.iij.

Aliud quod ex otio ſequiť ē multiplex malũ
pctoꝝ.vñ dr̄. Ideo tenuit eos ſupbia.eos.ſ.q̃
nõ ſunt in labore hoĩm ſ3 in otio.et opti ſunt
iniq̃tate.i. pleni omni iniq̃tate .Eccĩ.xxxiij.
Multã malitiã docuit otioſitas. Et alubi. In
deſiderijs.ſ.malis ē oĩs otioſus. Ber. Omniu3
tẽptatõnũ et cogitatõnũ malarũ ⁊ inutilium
ſentina ē otiũ. Sicut ſentina in nauibꝰ ſcipit
oēs ſordes corpaliũ.ita mēs otioſi oēs ſordes
vitioꝝ. Nec miru3. Nõ.n.p̄t cor vigilãtis eſſe
ſine cogitatõĩbꝰ. Uñ ſi q̃s ē otioſus ex q̃ nõ co
gitat bona o3 ꝙ cogitet mala. Cogitatões aũ
male trahũt ad opa mala.⁊ pcipue vitia car-
nalia Ezech.xvj. Hec fuit iniquitas ſororis
tue ſodome.ſupbia.ſaturitas panis ⁊ aque.⁊
otiũ. Salomõ dũ fuit occupatꝰ in edificijs tẽ
pli et domus ſue nõ ita exarſit amore mulieꝝ
ſicut poſtea cu3 ſe otio ẽdidit Poeta. Otia ſi
tollas periere cupidinis arcus. Inducit etia3
otiũ ad curioſitatē et nugacitatē. vñ aplus.j
Thimoť.v. de viduis malis inq̃t. Adoleſcen-
tiores viduas deuita.diſcũt eĩ circuire domos
nõ ſolũ otioſe ſ3 ⁊ verboſe et curioſe loquẽtes
q̃ nõ o3. Et Ber. Otioſitas ē mr̄ nugaꝝ ⁊ no-
uerca v̄tutũ. Et alubi. Sũma mentis malitia
otiũ iners. Nabuchodonoſor cũ manēt in au-
la palatij ſui in ſupbiã elatus ē dicēs. Nonne
hec ē Babilõ quã edificaui in fortitudĩe mea?
ꝓpter qđ in beſtia3 mutatus ē ſm fantaſiam.
Daniel'.iiij. Filij q3 Dan venientes lachis ad
ꝓpl'm q̃eſcentē atq3 ſecuꝝ ꝑcuſſerũt in ore gla
dij: vrbemq3 incẽdio tradiderunt Judic.xviij.
Ad figurãdũ ꝙ dũ q̃s q̃eſcit otio demões ca-
piũt aĩam atq3 diuerſis vitijs incendũt. Uñ ⁊
in euãgelio Luc.xj.et Math.xij. Sp̄us ĩmũ-
dus exiēs ab hoĩe ꝑ pñiam cũ poſtea ſuertiť
temptãdo eũ: ĩuenit domũ mentis vacantē.ſ.
otio. cũ ſeptē ſpiritibꝰ ingrediť ⁊ habitat ibi
id ē cũ vniuerſis pctĩs. Sic g̃ qui in laboribꝰ
hoĩm nõ ſũt: tenuit eos ſupbia. Et q2 ipa re-
gina ē et mr̄ vitioꝝ exinde opti ſũt iniq̃tate.

¶ Capitulum.xv.de Deſperatione.

Deſperatõ filia ponitur

accidie ſm Gre.tho.et alios. Pro
cuius declaratõne ſciendũ ꝙ ſicut
vera eſtimatõ intellectꝰ circa deu3
ē ꝙ ex ipo ꝑueniat hoĩ ſalus.ɔſecutõ beatitu
dinis.venie pctoꝝ.⁊ adiutorij in arduis ⁊ pe-
riculis: qđ pertinet ad ſpem. Ita falſa opinio
vel eſtimatõ intellectus circa deũ ē ꝙ nõ tri-
buat beatitudinis p̄miũ bona facientibꝰ. vel
nõ largiať veniã penitẽtibꝰ. ⁊ in ꝑiculis non
ſubueniat: qđ ꝑtinet ad deſperatõem. Sicut g̃
ſpes vera eſtimãs đ deo ē virtuoſa. Ita et de-
ſperatio ꝑ ɔ̃rium falſa eſtimans ē vitioſa. Si
q̃s aũt deſperaret đ eo qđ nõ eſt natꝰ adipiſci.
vel de eo qđ nõ ē debitũ adipiſci deſperatõ tal'
nõ eſſet pctm̃.verbigr̄a. Si quis medicus de-
ſperaret de curatõe alicuiꝰ infirmi.vel ſi quis
agricola đſperaret ſe fieri poſſe impatorē.aut
ſimplex clericus papã: nõ peccãt.⁊ hoc ꝓpter

1047 impoſſibilitatem ꝯſequendi talia. Sic etiam dānati ſi deſparent ſe poſſe ꝯſequi beatitudinē. vel veniā delictoꝝ. deſpatō nō imputatᷣ eis ad culpā. qꝛ ſūt in ſtatu deſpandi ꝓpť impoſſibilitatē reditus ad beatitudinē. vñ dānatorū deſperatō nō eſt eis ad culpā ſꝫ ꝑs dānatōnis. Sꝫ qꝛ hō dum ē viatoꝛ natus ē ꝯſequi beatitudinē ⁊ ē poſſibile adipiſci: eſtimādo ꝯ͂riū ſ. ꝙ nō poſſit adipiſci: eſt falſū eſtimare ꝯ͂ deo et ꝗuiſſimū pcēm deſpatōnis Tho. ſcđa ſcđe. q. xx. Vñ dr̄ in canone de peni. di. vij Leo papa. De nemine ē deſpanduꝫ dū ē in hoc coꝛpe ꝯſtitutus. qꝛ nōnunꝗ̄ ꝯſilio maturioꝛi pficiᷤ qđ diffidētioꝛi etate differᷤ. De deſpantibꝫ dicit ꝑs. Nō ſperauerūt in deo ſalutari ſuo. Ubi notandum ꝙ ē triplex deſperatio.

Deſperatio gloꝛie adipiſcende.
Deſperatio venie ꝯſequende.
Deſperatio miſerie euadende.

Quantum ad primum .§. j.

dr̄ Job. vij. Deſpaui: nequaꝗ̄ vltra viua. ſ. vita gr̄e: nec ꝑ ꝯñs vita gloꝛie. Dū. n. quis ꝑmanet in deſpatōne nō p̄t ꝯſequi beatitudinē: ſꝫ p̄t quilibet ꝗ̄tumcūqꝫ deſpauit in p̄teritū remouere deſpatōem ⁊ ſic viuet: qđ facere debꝫ. qꝛ vt dr̄. ij Regū. ij. ꝑiculoſa res ē deſperatio. īmo ꝑiculoſius oībꝫ. et hoc triplici rōne.

Primo rōne amiſſibilitatis.
Scđo rōne inſanabilitatis.
Tertō rōne inclinabilitatis.

¶ Primū ſic oſtēditur. Illud ꝑ qđ
a tolliᷤ in bonis actibꝫ ꝯſtantia. ꝑſeuerantia. et ꝯfidentia. finis ē ꝑiculoſius ceteris. Sꝫ ꝑ deſperatōem in rebꝫ laboꝛioſis q̄ ꝑtinent ad vite ꝑfectōem ꝑdiᷤ ꝯſtātia et tolliᷤ ꝑſeuerātia cui principaliᷤ merces reddiᷤ. et ꝓuat ſe deſpans ꝯ͂ ꝯfidētia. Finis ꝗ̄ ꝑiculoſiſſima ē Señ. Tolle ſpem nemo victus tēptabit arma. Filij iſrl̄ cū audierūt ꝙ in terra ꝓmiſſionis (ſignāte vitā eternā) erant ciuitates fortiſſime et hoīes robuſtiſſimi ſm̄ relatōnem exploratoꝝ: qꝛ deſperauerūt poſſe adipiſci eā. iō ſunt ea priuati in deſerto moꝛiētes. Soli Caleph et Joſue q̄ in deo ſperauerūt illam ꝯſequi. ex numeratis intrauerūt. ¶ Secūdo hoc oñdiᷤ rōne inſanabilitatis. Sicut. n. moꝛbꝫ incurabilis ē periculoſioꝛ curabili. ita pcēm qđ nunꝗ̄ ſanatᷣ vel raro moꝛbo ſanabili. ſicut lepra. paliſis. ꝑiculoſioꝛes moꝛbi ſunt febribus ⁊ vulneribꝫ: ſed tale ē vitiū deſpatōnis. ſ. inſanabile. Diciᷤ. n. Hiere. xxx. Inſanabilis fractura tua. peſſima plaga tua illius. ſ. ꝑpl'i qui dixerat deſpaui. Et iteꝝ Hiere. xv. Plaga mea. ſ. deſpatōis rēnuit curari. Quis. n. nullus eſtimare dꝫ ꝙ ſua oꝑa ꝗ̄tumcūqꝫ etiaꝫ eximia: ſint ꝑ ſe ſufficiētia ad ꝯſequendū tantū p̄miū beatitudinis. dꝫ tamē eſtimare ꝙ dei gr̄a ipa ſotiata ⁊ſi minima deꝰ ſua liberalitate facit ea eſſe digna. vñ Augꝰ. Cū deus coꝛonat merita nr̄a nō aliud p̄miat ꝗ̄ munera ſua. Et ideo ſi ꝑua et q̄ſi nulla oꝑa

in ſe quis videt bona adhuc deſpare nō debet.

Tertio oñdiᷤ ꝑiculū eiꝰ rōne inclinabilitatis. Illud. n. pcēm ꝑ qđ homo inclinatᷣ ad oē malū ⁊ retrahiᷤ ab omni bono eſt ꝑiculoſius ceteris: ſꝫ deſpatō ē huiuſmōi. Nā ſicut ꝑ ſpeꝫ hō reuocatᷣ a malis et ꝓuocatᷣ ad oīe bonū. ita ꝑ oppoſitū ꝑ deſpatōnem reuocatᷣ a bonis et ſine freno ꝓuocatᷣ ad oīa mala. Solent. n. tales dicē etiā vbo. ex q̄ debeo ire ad infernuꝫ eamus cū armis et equis. vñ dr̄ ꝓuer. xxiij. Si deſpaueris in die lapſus: in die āguſtie minuetᷣ foꝛtitudo tua. i. ſi deſpaueris in tēptatōe vel ꝑſecutōne vel in die. ſ. cū p̄mo incipis dolē de pcēis. vel in moꝛte lapſus a ſpei foꝛtitudīe ⁊ firmitate quā p̄us habuiſti: minuetᷣ foꝛtitudo tua. ſ. reſiſtēdi diabolo. vbi glo. dicit. Nihil execrabilius deſpatōne quā qui habuerit et in generalibꝫ huiuſmodi vite laboꝛibꝫ. et qđ peiꝰ eſt in fidei certamine ꝯſtantiam perdet.

Secunda deſperatio .§. ij.

ē venie ꝯſequēde pcōꝝ. Sꝫ falſa ē iſta eſtimatio. qꝛ ꝯ͂ oēs locutōes dei in ſcripturis ⁊ doctrinis ſcōꝝ. Dicit. n. dñs Ezech. xviij. Nunquid volūtatis mee moꝛs ipij ⁊ nō potiꝰ vt ꝯuertatᷣ ⁊ viuat: ⁊ iteꝝ. In q̄cunqꝫ die cōuerſus fuerit pcōꝛ et ingemuerit: oīm iniq̄tatū eius n̄ recoꝛdaboꝛ. i. dimittā. Et ī euāgelio xp̄e Math. ix. Nō ē opus valētibꝫ medicꝰ ſꝫ male hn̄tibꝫ. qꝛ nō veni vocare iuſtos ſꝫ pcōꝛes ad pn̄iam vt ꝑ hoc eis veniā dem. Hꝫ atᷣ t'lis deſpans de venia falſam eſtimatōem de tribꝫ erga deū. ſ.

De dei miſericoꝛdia.
De dei omnipotētia.
De ſui ꝓpria malitia.

¶ Primo quidē deſperans de venia: falſo b
īmo exiſtimat falſiſſime ꝯ͂ deo. ſ. ꝙ nō ſit miſericoꝛs cū tñ dicat eccleſia ꝙ ꝓpium ē deo miſereri ſemꝑ ⁊ ꝑcē. īmo ꝓpe ꝓpium. qꝛ nullus p̄t tollē miſeriaꝫ pcēi que maxima ē ſuꝑ oēs alias: niſi ſolus deꝰ. ſꝫ nulla creatura ita defacili relaxat iniurias in eū factas penitētibꝫ vt ipe facit. Perpetᷣuit Dauid tantū ſcelus q̄le fuit adulteriuꝫ addēdo ei ad occultandū malū ꝓditōem et occiſionē ſui fideliſſimi militis Urie. ex q̄ ſecuta ē inſultatō ⁊ blaſphematō ꝯ͂ deū ab inimicis. ⁊ tñ vt ꝯgnouit pcēm ſuū dicēs Nathan ꝓphe euꝫ arguēti. peccaui dño. Subito ex ꝑte dei reſpondit Nathan. Et dñs trāſtulit pcēm tuū. ſ. ꝑcēdo tibi. ij Regū. xij. Notādum ē valde qđ ait Criſoꝰ in lib. de repatōne lapſi ad inſinuādā īmenſā dei miſericoꝛdiā. vñ nullus ꝺbeat deſperare ꝗ̄tūcunqꝫ pcōꝛ dūmō ad pn̄iam redeat. Tal' mihi crede: talis eſt erga homines dei pietas. ꝙ nunꝗ̄ ſpernit hoīs pn̄iam ſi ei ſincere et ſimpliciter offeratur. etiā ſi ad ſummū quis ꝑueniat maloꝝ et inde reuerti velit ad v̄tutis viā ſuſcipit libenᷤ. amplectiᷤ. et oīa facit q̄tenus ad prioꝛē reuocet ſtatū. Quīqꝫ adhuc ē p̄ſtantius ⁊ eminētius. etiā ſi nō potuerit q̄s explere omnem ſatiſfaciendi oꝛdinē. ꝗ̄tulamcunqꝫ

tamē et quālibet breui tpe geſtam nō reſpuit
pniam. ſuſcipit etiam illā nec patit̄ q̄uis exi-
gue ↄuerſionis ꝑdē mercedē. hec oīa de peni.
di. iij. c. Talis. Hinc et Leo papa de peni. diſ.
j. Multiplex dei miſcdia ita lapſib⁹ hūanis ſub-
uenit vt nōſolū ꝑ baptiſmi grām: ſ; etiā per
pnīe medicinā ſpes vite reparet̄ eterne vt qui
regeneratōis dona violaſſent. ꝓprio iuditō ſe. ſ.
ꝑ pniam ↄdēnantes. ad remiſſionē criminum
ꝑuenirēt. Exemplū optimū hr̄. iiij Regū. xxj.
de Manaſſe q̄ fuit rex iuda. l. ānis et vlt̄. peſſi
mus hoīm idolatrie dedit⁹. occiſor ꝓphap. ⁊ p̄-
cipue Iſaie ↄſāguinei ſui eximij ⁊ euangelice
ꝓphe quē ob nimiā crudelitatē ſecare fecit ſer
ra lignea. Demum in ſenectute ſua ob ſcelera
captiuat⁹ ab inimicis Aſſirijs et incarcerat⁹
vt r̄cognouit iniq̄tates ſuas et penituit dicēs
in oīone. Peccaui ſuꝑ multitudinē arene ma
ris. et multiplicata ſūt pcta mea. et nō ſū di-
gnus vidē altitudinē celi p̄ multitudīe iniq̄-
tatis mee: qm̄ irritaui irā tuā ⁊c̄. dn̄s pepcit
ei et veniā dedit reducēs etiā eū de captiuita-
te ad regnū ſuū. Nō ḡ de venia deſꝑandum ē.
¶ Deſperās de venia ſcdo falſū eſtimat de dei
oīpotentia cum. ſ. eſtimat nōſolū deum nolle
ei miſereri: ſ; nec poſſe tot ſcelera quot ↄmiſit
dimittē. Sed iſta adhuc eſſet peior deſperatō
alijs: nā ꝑtineret ad infidelitatē;. ſ. q̄ deus nō
poſſet oīa. cū tn̄ dicat̄ Luc. j. Nō erit īpoſſibi
le apd̄ deū om̄e v̄bum. Iſti ſūt peiores iudeis
incredulis. Nāetſi negarēt xp̄m poſſe pcta re
mittē q; puꝝ hoīem eſtimabāt. et hic erat ⁊ ē
error eoꝝ. tn̄ ↄfitebant̄ deū hoc poſſe dicētes.
Quis p̄t peccata dimittē niſi ſolus de⁹? Mar.
ij. S; oſ̄dit vtiq; poſſe dimittere et ꝑ hoc eſſe
verus deus. Probauit aūt ſe hr̄e hāc potētiā
nō ꝑ aliq̄d potētius ſ; ꝑ aliq̄d manifeſti⁹. Ma
ioris quidē potētie eſt q̄tū ad creaturā ſanatā
ſanare aīam remittēdo pcta q̄ ſanare corpus
a paliſi vel q̄cunq; infirmitate. S; manifeſti⁹
ē ſanare corpus. nā ſanatō aīe nō videt̄ ab ho
minib⁹ ſeu remiſſio pcti: ſ; videt̄ ſanatō cor-
poris. et ſic ꝑ manifeſtū ꝓbauit occultū. Vn̄
dixit. vt ſciatis q; filius hoīs h; p̄tatē in ter-
ra dimittēdo pcta. ſupple. ſano hūc paliticu;.
vn̄ tūc ait palitico. Surge ⁊c̄. et ſanatus ē in
aīa et in corpe v̄tute diuina ſua. Etſi q̄s obi-
ceret q̄d ait apl̄s Heb. vj. Impoſſibile ē eos q̄
ſemel illuminati ſūt et guſtauerūt donū cele-
ſte. et ꝑticipes facti ſūt ſpūſſancti. et prolapſi
ſūt. renouari ad pniam. Renouari ad pniam
ē ↄſequi veniā q̄d fit vtiq; a deo. S; apl̄s hoc
dicit īpoſſibile. ḡ videt̄ q̄ recidiua pcta n̄ poſ
ſit dimittē. Quod quidā: ſ; heretice opinan-
tes ad idē inducebāt ꝑ argumēto miracl̄a xp̄i
dicētes. Quē bis illuminauit? Quē leproſum
bis mūdauit? Quē mortuū bis ſuſcitauit? Nō
Lazaꝝ quē dilexit. Non filiū vidue quē matri
reddidit. Nō filiū diſſipatorē: legit̄ p̄r bis ſu-
ſcepiſſe. Nō filiā Abrahe bis a demonio libe-
raſſe. Ideo in nulla ꝑſona iterauit factu; do-
cēs nō ſepe a dn̄o fieri remediū. Dixit mltis.
Vade et noli amplius peccare: ꝑmittēs penā
non amplius veniā. Hec v̄ba refert Aug⁹ eſſe
eoꝝ q̄ negāt deū ꝑcē recidiuāti q̄s Aug⁹ here
ticos vocat. d̄ peni. di. iij. Adhuc inſtāt ꝑfidi.
Et ſubdit ibi. Qr multos cecos diuerſo tpe il-
lumiauit ⁊ multos debiles ↄfortauit. oſ̄dit in
diuerſ̄ illis eiſdē ſepe pcta dimitti vt quē p̄us
ſanauit leproſū. ſ. īfectū pcto auaritie: poſtea
illumīet cecū lapſū. ſ. in luxuriā et huiuſmōi.
Ideo tot ſanauit. vt claudos. cecos. aridos: ne
deſperet ſepe pctor. Ideo nō ſcribit̄ niſi ſemel
aliquē ſanatū vt q̄s caueat iūgi pcto. ⁊ infra
medicū ſe noīat. Medicoꝝ ē cēties infirmum
curare qui alijs minor eſſet ſi alijs poſſibilia
ignoraret. i. nō faceret. hec oīa Aug⁹. Ad au
ctoritatē apl̄i rn̄dit glo. v; impoſſibile. i. diffi-
cile. Eſtimare igit̄ aliq̄d eſſe pctm̄ q̄d deus nō
poſſet remittē eſſet falſū īmo falſiſſimū et he-
reticū cū oīa poſſit indulgē. ¶ Tertio deſꝑat
q̄s de venia hn̄s falſā eſtimatōē; de culpa ꝓpa
ſ. q̄ excedat bonitatē et miſcdiam dei. Hāc ha
buit Cayn cū dixit. Maior ē īiq̄tas mea q̄ vt
veniā merear Geñ. iiij. vbi glo Hieroni. pcta
addēs pctis deſꝑat. Et cū bōitas dei ⁊ miſcdia
cui⁹ effect⁹ ē remiſſio pctoꝝ ſit infinita. et oīs
malitia humana ſit finita n̄ eſtimat deſperās
maiorē fore ſuā malitiā dei miſcdia ſimplicit̄
vel ex ꝑte remiſſionis ſ; ex ꝑte ſatiſfactōis. q;
ſ. eſtimat ſeu credit nunq̄ facē tanta; pniam
ꝓ ſatiſfactōe q̄ ↄſequat̄ veniā Alex. ij. ꝑte ſū-
me. q. xlviij. Hāc falſā eſtimatōnem videt̄ ha-
buiſſe Iudas cu; deſꝑatus laqueo ſe ſuſpēdit.
vn̄ Leo papa in ſmone. Scelerationr omib⁹ o
Iuda infelicior extitiſti quē pnīa nō reuoca-
uit ad deū ſ; deſperatō traxit ad laqueū ⁊c̄. de
peni. diſ. iij. Quis. n. oīa opa hoīs q̄tūcunq;
afflictiua et penalia ꝑ ſe nō ſint ſufficiētia ad
ſatiſfaciendū ꝓ vno mortali nedū ꝓ mille. tn̄
īpis applicata paſſio xp̄i q̄d fit ꝑ grām ſacra-
mentalē q̄ paſſio fuit valoris īfiniti ad ſatiſ-
faciēdū oīb⁹ ſatiſfacē p̄t. vn̄ Iob. vj. dr̄. in ꝑ-
ſona xp̄i. Vtinā appēderent̄ pcta mea. i. pena
debita ꝓ pctis hoīm ꝓ quib⁹ patior. ⁊ calami-
tas quā patior. ſ. ī cruce miſerie et doloris in
ſtatera. ſ. vt poſſēt pōderari q̄ſi arena maris.
hec ḡuior pena mea apparet q̄ ſit pena debita
ꝓ pctis oīm. Hinc ⁊ Ber. Peccaui pctm̄ ḡn-
de ↄſcīa mea turbat̄ ſ; n̄ ꝑturbabit̄. ſ. vſq; ad
deſꝑatōē;. q; vulneꝝ dn̄i recordabor. Quid eī
tā ad mortē q̄d xp̄i morte nō ſoluat̄. Ad tol-
lendā iſtā deſꝑatōem de ſpe venie qua et aliq̄n
iuſti tangunt̄ multū valet ↄſideratō vite eoꝝ
qui de maximis pctis reuertētes ad peniten-
tiā veniā ↄſecuti ſunt. Vn̄ Ber. dicit. Propt̄
māſuetudinē que in te p̄dicat̄ currimus poſt
te dn̄e Ihu. audientes q̄ nō ſpernis pauꝑem

pctorem non horreas. Non horruiſti ↄfitentē
latronē. nō lacrimantē peccatricē. n̄ ſupplicā-
tem cananeā. n̄ dephenſā in adulterio. nō ſe-
dentē in theloneo. nō ſupplicantē publicanū.
nō lacrimātē diſcipulū. nō pſecutorē diſcipu-
loꝝ. nō ipſos crucifixores tuos. In odore vn-
guētoꝝ tuoꝝ. i. hāꝝ miſatōnū currim᷑ Cāt. j.

Tertia deſperatio eſt .§. iij.

miſerie euadende. Sed vt dr̄ Ecci. ij. Reſpicite
filij natōes hoīm et videte qꝫ nullus ſperauit
in dn̄o ⁊ derelictus eſt. Eſt aūt triplex miſeria
de qua quis deſpat ſe poſſe euadere.

Miſeria pene tpalis.
Miſeria culpe criminal'.
Miſeria anguſtie mētal'.

¶ Q̄tum ad primū
cū quis ē in ma-
gna infirmitate
a vel pauptate vel pſecutōe nūq̄ debet ſe deſpa-
re de adiutorio dei: ſꝫ faciēdo qđ in ſe ē. et reſi-
duū cōmittē deo ſperādo q̄ deus faciet qđ erit
magis expediēs. ⁊ cū credet ſe ſuccūbere tunc
liberabitur. j Machab. ij. inquit Mathathias.
Qui ſpant in dn̄o n̄ infirmanē. Et Iſa. xxx.
Qui ſperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē. cur-
rent et nō laborabūt: volabūt et nō deficient.
Sic Abrahā cū in egipto ſuſtinuit piculū vi-
te ſue vel violatōnis vxoris fecit quod potuit
ſm prudentiā humanā et reſiduū deo ↄmiſit
in quē ſperauit: nec eū fides aut ſpes fefellit.
vt dicit Aug᷒ qꝫ et vitā non pdidit ex cautela
qua vſus ē ſine pctō. et pudicitiā vxoris dn̄s
ↄſeruauit Gen̄. xij. Sic et Jacob timēs frēm
ſuū Eſau. cū reuerterer ↄ meſopotamia pmi-
ſit munera ad placādū. diuiſit familiā in plu-
res ptes ne ſimul oēs poſſet pdere. et feroci-
tatē cordis illius dimiſit deo emolliēdā Gen̄.
xxxij. Sic Dauid cū fuiſſet obſeſſus a Sau-
le cū exercitu ſuo ī q̄dā caſtro ⁊ deſparet eua-
dere venit nūcius ad reuocādū Saulem quia
philiſtei irrupant ſup terrā iſrl'. ꝓpt qđ dimi-
ſit obſidionem et Dauid euaſit. j Regū. xxvij.
Non ḡ deſpandū eſt de dei adiutorio etiam in
tpalib᷒: ſed ↄfidēdū. ¶ Q̄tum ad ſcđm deſpe-
b rant quidā nō vtiqꝫ veniā de ↄmiſſis ſꝫ de ab-
ſtinētia in futuꝝ ab eis. et ꝓpterea aliqn̄ non
ↄfitenē eſtimātes ſe nō poſſe cauere vt vitia
carnis et huiuſmōi. Sꝫ vt dr̄ Sap. viij. Sa-
pientia vincit malitiā. Non pt quis grām hr̄e
in tampuo ḡdu qn̄ ſufficiat ad reſiſtendū oī
temptatōni ſm Tho. ſi q̄s voluerit agē qđ in
ſe ē. vn̄ Amb. ſup Luc. Vide q̄ bonus deus et
facilis indulgē pctis. nō ſolū ablatā reſtituit
ſ. mutitatē Zacharie ſꝫ etiā īſperata ↄcedit.
Ille. n. dudū mutus. ſ. Zacharias ꝓphat. Hec
en̄ grā dei maxima qn̄ qui eū negauerat: ↄfi-
tet. Nemo ḡ diffidat. nemo veterū ↄſcius deli-
ctoꝝ eterna deſperet. Sꝫ Hoſti. ⁊ Ray. in ſū-
mis ſuis ↄ̄ iſtā deſpatōem docēt tria remedia.
c ¶ Primū eſt mortis ↄſideratō q̄ oīa mūdana
oñdit vana et trāſitoria. vn̄ Eccs. xj. Si mul
tis ānis vixerit hō et in hijs oīb᷒ letus fuerit:
meminiſſe tn̄ debet tenebroſi tpis. ſ. mortis. et
dieꝝ maloꝝ qui cū venerint vanitatis arguē
tur pterita. Et cū mors incerta ſit et de pūcto
in punctū poſſit hoīem rape. iō non debet de-
ſperare futuris tēptatōib᷒ ſe nō poſſe reſiſtere
qꝫ forte nō amplius hēbit morte ſupueniēte.
Secundū ē debilitatō hoſtis. Debilitaē. n.
p ↄfeſſionē et ex ſe debilis ē cū quis eſt in grā
Iſa. lj. Dicūt homini demones. Incuruare vt
trāſeamus. q. d. nō poſſumus ēnſire ad hitan-
dū in te p pctm niſi volūtarie inclines te ad
aſſentiendū nobis Criſo᷒. Debilis eſt hoſtis q̄
nō vincit niſi volentē. Nā et in gregē porcoꝝ
intrare nō valuerūt niſi pmiſſi a xp̄o Math.
viij. Nec tēptare Job et affligē niſi licētiati a
deo Job. j. De multis legim᷒ magnis pctorib᷒
et multos quotidie cernim᷒ q̄ longo tpe ſtete-
rūt inuoluti in magnis ſcelerib᷒ q̄ cōuerſi ad
pn̄iam reſtiterūt oī temptatōni: nec vltra re-
cidiuauerūt ſꝫ effecti ſunt magni ſancti. Si-
cut Aug᷒ Ciprianus Pelagia Thebaydes et
alie Jacobi. iiij. Reſiſtite diabolo et fugiet a
vobis. ¶ Tertiuꝫ ē fortitudo hoīs penitētis q̄
ꝓuenit ei ex q̄tuor. Primo ex ↄpoſitōne pcti
et ↄn̄ter ex leticia ſpūali. puer. xvij. Animus
gaudēs etatē floridā facit. vn̄ et fortē ad bel-
landū. Spūs triſtis exiccat oſſa. Sicut autē
pctm ex remorſu triſticiā: ita depoſitō eius p
pn̄iam generat leticiā ſpūaleꝫ. Et gaudiū dn̄i
fortitudo vr̄a. dr̄ Neemie. viij. Secunduꝫ qđ
facit penitentē fortem ē armatura ſpūalis. vt
ↄtritio. elemoſina. oīo. ieiuniū Ephe. vj. In-
duite vos armaturaꝫ dei vt poſſitis ſtare ad-
uerſus inſidias diaboli. Tertiū ē ex ſocieta-
te exercitus oīm iuſtoꝝ et angeloꝝ. Efficiē ei
pticeps vere penitēs oīm bonoꝝ q̄ fiunt a iu-
ſtis. ſm illud ps. Participē me fac deus oīm
timentiū te et cuſtodientiū mādata tua. q. d.
fac me bonū cū gracia tua et ipa mediāte ero
oīm bonoꝝ pticeps: q̄ ſocietas bonorū ſimul
bellantium ↄ̄ demones figurata fuit Judith
xv. vbi dr̄ q̄ Aſſyrij nō adunati in fugā ibāt
pcipites et occidebāē. Filij aē iſrl' vno agmie
pſequētes debellabāt oēs q̄s inuenire potuiſ-
ſent. ¶ Quartū ē illuminatō et ꝓtectō dei. ps.
Dn̄s illuminatō mea: et ſal᷒ mea quē timebo
q. d. nullū. Dn̄s ꝓtector vite mee. Et Job. Li-
bera me et pone me iuxta te: ⁊ cuius vis ma-
nus pugnet ↄ̄ me Ro. viij. Si p nobis deus:
q̄s ↄ̄ nos: ſ. poterit pualere. certe nullus. Cum
ḡ hoſtis ſit multipliciter debilitat᷒. ⁊ penitēs
multiplicirē roboratus nō debet deſpare de pſe
uerātia in bono. vel q̄ non poterit vincere vi
tia ↄſueta: ſed ↄfidere in dn̄o. quia qui ↄfidūt
in dn̄o ſicut mons ſion. ſ. erūt fortes et inex-
pugnabiles Judith. Non derelinquis ſperātes
in te domine. ¶ Q̄tum ad tertium deſperant d
aliqn̄ pſone nō videntes ſe poſſe euadere peri-
cula pctoꝝ. vt occurrit pplexitas mentis: ali-

quis.ſ.caſus in q̄ nō videt̄ alicui q̄ poſſit eua
dere ſine incurſione magni ꝑiculi ⁊ pc̄ti. Si
cut accidit Suſāne cū impetierūt eā in pome
rio ſenes abſcōditi de adulterio ꝯminātes eaꝫ
accuſare ⁊ ꝯdemnare ad mortē niſi aſſentiret
eis.vñ illa ait. Anguſtie mihi ſūt vndiqꝫ.⁊ qd
eligā ignoro.vt.ſ.poſſim ſine ꝑiculo euadere.
Sꝫ nō deſꝑans ꝯ̄ adiutorio dei reſtitit peccato
clamās ꝓ adiutorio: et licet illi falſi ſenes iu-
dices iniuſte ꝯdēnaſſent vt adulterā deus libe
rauit eaꝫ ꝑ Daniel̄ ſnīam Dañ.xiij. Debet ḡ
q̄libet ſemꝑ pc̄tm vitare in q̄cunqꝫ caſu.⁊ re-
ſiduū ſi inde ſcandalum vel ꝑiculū veniat deo
ꝯmittē ⁊ nō facē ſicut fecit ſemel quedā puel-
la q̄ cū mortuo p̄re remanſiſſet ſub cura auū-
culi peſſimus ille eā carnalit̄ ꝯgnouit et plu-
ries ex ea filios ꝯcepit eos occidens ad occul-
tandū pc̄tm.⁊ cū illa paupcula inuita trahe-
ret̄ ad malū vidēs ſe nō poſſe euadē man⁹ ei⁹
deſꝑata ex tali caſu venenū ſumpſit: ſꝫ poſtea
recognoſcēs pc̄tm ſuum ne et aīa ſimul ꝑiret
cū ſe deuote virgini Marie recōmendaret fuit
ſibi dictū ab ea vt mitteret ad ꝯuentū p̄dica-
toꝝ ꝓ quodā ſancto viro q̄ dicebat̄ mgr̄ Jor-
danis general̄ ordinis illi⁹ ⁊ illi ꝯfiteret̄ totū
pc̄tm ſuū ⁊ ſic euadēt mortē corꝑis ⁊ aīe. Qđ
⁊ fecit ⁊ ꝯfeſſa pc̄tm ſuū orōnib⁹ illi⁹ beatiſſi-
mi viri mortē euaſit aīe ⁊ corꝑis. Nō ḡ deſꝑan
dū in q̄tacunqꝫ anguſtia ſit quis ꝯſtitutus.

¶ Capitulum.xvj.de puſillanimitate.

a PUſillanimitas eſt filia
accidie.et p̄t ſic deſcribi. Et eſt vi-
tiū quo quis inordinato timore ſe
ſubtrahit ab oꝑib⁹ bonis q̄ poſſet
et debet agē. vñ de puſillanimib⁹ p̄t exponi il-
lud p̄s. Deū nō inuocauerūt. illic trepidaue-
rūt timore vbi ñ erat timor.i. timuerīt in hijs
vbi nō debebāt timē qđ p̄t eſſe triplicit̄ vꝫ.
Primo qꝛ trepidauerūt oꝑa ſp̄ūalia nō poſſe
ꝑficere.et ideo amiſerunt.
Secūdo q̄a trepidauerunt bona tp̄alia poſſe
amittere.et ideo offenderunt.
Tertio qꝛ trepidauerūt corꝑa mortalia eorū
deficere.et ideo errauerūt.

Primū precipue per- .§.j.
tinet ad puſillanimitatē cū.ſ. quis ſubtrahit
ſe ab hijs bonis que poſſet facē qꝛ vident̄ ſibi
facultatē ſuā excedē.cū tñ ñ excedāt p̄s. Ex-
pectabaꝫ eū.ſ.deū adiutoriū gr̄e ſue q̄ ſaluum
me fecit a puſillanimitate ſp̄ūs ⁊ tempeſtate.
b Hoc aūt eſſe pc̄tm.b.tho.ſc̄da ſc̄de.q.cxxxiij.
arti.j. ſic ꝓbat. Om̄e id qđ ꝯ̄riat̄ naturali in-
clinatōni eſt pc̄tm qꝛ ꝯ̄riat̄ legi nature. Ineſt
autē vnicuiqꝫ rei naturalis inclinatō ad exe-
quendā actōem ꝯmenſuratā potētie ſue. vt pꝫ
in omnib⁹ reb⁹ tam inaīatis q̄ aīatis. Sicut
aūt ꝑ preſumptōem quis excedit ꝓportōem ſue
potētie dū nitit̄ ad maiora q̄ poſſit. Ita etiā
puſillanimis deficit a ꝓportōne ſue potētie dū
recuſat in id tendē qđ eſt ꝯmenſuratū ſue po-
tētie. Et ideo ſicut p̄ſumptō eſt pc̄tm ita ⁊ pu
ſillanimitas. Confirmat̄ idē alia rōne. Nihil
eñ in morib⁹ eſt vitandū niſi pc̄tm. Sed puſil
lanimitas eſt vitanda. Dicit.n.apl̄s ad Col̄.
iij. Patres nolite ad indignatōem ꝓuocare fi
lios veſtros vt non puſillo animo fiant.ḡ eſt
pc̄tm. patet idem et ꝑ exemplum qđ ponitur
Math.xxv.ſ.de ſuo malo et pigro q̄ acceptā
pecuniā dñi ſui.ſ.vnū talentū fodit in terrā.
nec oꝑatus eſt in ea ꝓpter puſillanimitateꝫ ti-
mens eaꝫ amittere. ꝓpter qđ punitus ē a dño
ſuo ſublato talēto ⁊ miſſus in tenebras.⁊ ſiḡt
eum qui hñs aliqđ donū quo p̄t eſſe vtil̄ alijs
et timore non deficiendi in bono.quadaꝫ pu-
ſillanimitate ductus nō ſe in illo exercet etiā
ab alijs ad illud agendum poſitus vtiqꝫ talis
a deo punitur. Non punitur auteꝫ aliquis in
alia vita niſi ꝓpter pc̄tm: nec ſibi gr̄a aufert̄
niſi ꝓpter demerita. vnde manifeſtū eſt puſilla
nimitatem eſſe pc̄tm. Nec eſt ꝯ̄ qđ ait ph̄us in
iiij.ethicoꝝ.ſ.q̄ puſillanimis nō ē mal⁹. pec-
cator aūt eſt malus. Nā ſm Tho.ibi ph̄us ap-
pellat malos eos qui p̄ximis inferūt nocumē
ta ꝑ ſe.⁊ iſto modo puſillanimis nō eſt mal⁹:
qꝛ p̄ximis nō infert nocumēta.ſ.ꝑ ſe. Infert
tñ ꝑ accidens inq̄tum deficit a bonis oꝑibus
quibus poſſet p̄ximū iuuare. vñ Greg⁹ dicit
in paſtor̄. Qꝫ illi qui ꝓdeſſe vtilitati p̄ximoꝝ
ex predicatione refugiūt ſi diſtricte iudicent̄
tantis rei ſunt quantis venientib⁹ ad publicū
prodeſſe potuerūt. Et idem poteſt dici de hijs
qui ſe ſubtrahūt ab audientia cōfeſſionis ad
hoc expoſiti vel a p̄latura ad hoc vocati niſi
ex familiari conſilio ſp̄ūſſancti hoc faciāt vt
quidā ſancti viri fecerūt. Sꝫ vt dr̄ in regula
iuris in vj. Qđ alicui g̃toſe ꝯcedit̄ non debet
ab alijs trahi in exemplū. Nec etiaꝫ obſtat qđ
dicit ph̄us in.iiij.ethicoꝝ.q̄ puſillanimis ē q̄
magnis bonis dignus exiſtit ⁊ tñ hijs non di-
gnificat ſeipm̄: ſꝫ nullus ē dignus magnis bo
nis niſi virtuoſus.ḡ puſillanimis eſt virtuo-
ſus.etſi eſt virtuoſus nō eſt vitioſus. Naꝫ ſm
Tho.vbi ſupra. nihil ꝓhibet aliquem haben-
tem habitum virtutis peccare venialit̄ rema
nēte etiā ip̄o habitu virtutis. Mortalit̄ autē:
ſed cū corruptōne habitus virtutis gratuite.
Et ideo p̄t ꝯtingere q̄ aliquis ex virtute quā
habet ſit dign⁹ ad aliqua magna faciēda que
ſunt digna magno honore. et tamen per hoc
q̄ nō attēptat ſua v̄tute vti: peccat qñqꝫ quidē
venialiter.qñqꝫ autem mortaliter. vel p̄t dici
q̄ puſillanimis eſt dignus magnis ſm habili-
tatem ad virtutem que ineſt ei vel ex bona di-
ſpoſitōe nature vel ex ſc̄ia vel exteriori fortu-
na quib⁹ dū r̄cuſat vti ad v̄tutē puſillanimis

reddit̃. Jtem non obſtat ſi dicatur φ Moyſes ⁊ Hieremias recuſabant poni in officijs ad q̃ aſſumebant̃ a deo.ſ.p̃mus ad eundũ ad Pharaonẽ et vt eſſet dux p̃pli.alius ad p̃phandum p̃plo.qui tñ digni erãt illo officio. vñ videbãt̃ puſillanimes in illa recuſatõne. Dicit.n.phs iiij. ethicoꝝ φ qui ſe dignificat minoribꝰ q̃ dignꝰ ſit puſillanimis ẽ:nec tñ dr̃ φ illi peccauerint.ꝗ puſillanimitas nõ vr̃ pctm̃ eſſe. Rñdet eiñ Tho. ⁊ dicit φ q̃uis Moyſes ⁊ Hieremias eſſent digni illo officio ad qd̃ a deo eligebant̃ ex diuina gr̃a.tñ ꝯſiderãtes ipi p̃pe infirmitatis inſufficientiã recuſabãt nõ q̃dem ptinaciter ne in ſupbiam laberent̃. Sic plures ſãcti excuſant̃ a puſillanimitate cum recuſauerũt dignitates ad q̃s aſſumebant̃ digne. vt Gregorius Augꝰ Nicolaus et multi alij. Jpa aũt puſillanimitas p̃t habere triplicẽ cauſam vñ oriatur.ſ.

Ex timore ſuperbie.	Ex timore quidez ſuperbie p̃t pce-
Ex torpore pigritie.	
Ex timore deficientie.	dere dum.ſ.aliq̃s

a nimis p̃prio ſenſui innitit̃ q̃ reputat ſe inſufficientẽ ad ea reſpectu quoꝝ ſufficientiã hꝫ.vñ dr̃ puer.xxvj. Sapiẽtior ſibi videt̃ piger ſeptẽ viris loquentibꝫ ſñias. Nihil.n.p̃hibet φ aliquis q̃tum ad aliqua ſe deijciat et q̃tũ ad alia ſe in ſublime tollat. vñ Gregꝰ in paſtorali ait de Moyſe φ ſupbus fortaſſe exiſteret ſi ducatum plebis ſue ſine trepidatõe ſuſcipet.⁊ rurſus ſupbus exiſteret ſi actoris impio obedire recuſaret. Q: aliqñ pcedat ex pigritia. patet ex hoc φ phs dicit in. iiij. ethicoꝝ φ puſillanimes ſũt pigri. Et dñs etiaꝫ ſuũ illũ q̃ p̃pter puſillanimitatẽ r̃cuſauit vti pecunia vocauit malũ et pigꝝ. Et φ pcedat puſillanimitas ex ignorãtia p̃prie ꝯditõnis ex pte intellectus.pꝫ q: ignorat ſe hr̃e facultatẽ ad id quod hꝫ. Jſta tñ ignorantia nõ pcedit ex ĩſipiẽtia ſꝫ magis ex pigritia ꝯſiderãdi ſuã facultatẽ. vt dicit̃ in iiij.ethicoꝝ.vel etiã exequẽdi que ſubiacꝫ ſue p̃tati. Q: autẽ ex timore pcedat dr̃ Jſa.xxxv. Dicite puſillanimes: ꝯfortamini et nolite timere. Sꝫ q: timor cauſans puſillanimitatem nõ eſt ſemp timor piculoꝝ mortis.⁊ idõ ex hoc non oꝫ φ opponat̃ fortitudini:ſꝫ directe opponitur magnanimitati. Nã ſicut magnimus ex animi magnitudine tẽdit ad magna ſue tamẽ v̄tuti p̃portionata:ita puſillanimis ex animi puitate ſe retr̃hit a magnis ad que ẽ aptus timore deficiẽdi:q: eſtimat falſo eſſe ſup̃ ſuam v̄tutem. Et q: quãto vitiũ eſt magis diſſimile v̄tuti cui opponit̃. tãto ẽ g̃uius:cũ puſillanimitas magis ſit diſſimilis magnanimitati q̃ p̃ſumptõ que etiã ei opponit̃.q: p̃ſumptuoſus tendit ad magna ſꝫ ſup̃ ſuã facultatẽ. Puſillanimis oĩno ſubtrahit ſe a magnis.ideo ẜm ſuã ſpẽm eſt g̃uius pctm̃ puſillanimitas q̃ p̃ſumptõ.q: p puſillanimitatẽ recedit hõ a bonis quod eſt peſſimuꝫ. Preſumptõ tñ dicitur nequiſſima rõne ſupbie ex qua procedit Eccl. xxxvij. O p̃ſumptõ nequã vnde creata es:hec Tho. Ex iſta puſillanimitate et pigritia pcedit φ lapſus in pctm̃ a ſtatu v̄tutis aliqñ nõ ponit conatũ ad reſurgendũ. Vñ legit̃ in vitis patꝝ φ cum quidã ẜuus dei a magno pfectu virtutũ lapſus eſſet in vitia carnis.indeqꝫ reſurgẽs vix cũ multa difficultate ſe ad bona opa valebat applicare ex puſillanimitate ⁊ accidia eſtimãs ad p̃ſtinũ ſtatũ virtutum nõ poſſe redire p̃pter quod accedẽs ad ſenem pro ꝯſilio ille ꝯfortauit eũ et animauit ad bonuꝫ. inducens exemplũ cuiuſdã p̃ris qui filio mãdauit vt ad agruꝫ ſuũ iret ad excolẽdũ qd̃ cũ feciſſet ppendens filius agruꝫ illum longũ et latũ et ſpinis plenũ multi eſſe laboris et non in breui excolendũ victus ex puſillanimitate et tedio poſuit ſe ad dormiendũ. et poſt dormitõem ſurgẽs ſeip̃m mente excitabat ad incipiendũ agrum colere. Sꝫ puſillanimitas dicebat. Qñ tu opus tãmagnũ ꝯplebis:melius eſt vt nõ incipias. ſicqꝫ tedio victus iteꝝ obdormiuit. Euigilãs aũt ſe ꝯfortabat ad inchoatõnem culture:ſꝫ iteruꝫ puſillanimitate victus deſiſtebat dormitãs. Jnterea ſupuenit pater ⁊ inueniẽs dormientẽ:increpauit dicẽs. Quo ñ incipiſti adhuc terrã fodere? Cui ille. Conſiderabã inquit non hoc fieri poſſe niſi longo tpe et mihi videbat̃ nunq̃ venire ad fineꝫ. Sꝫ admonuit pr̃ dicens. Nõ ſic agendũ fili mi:non ſic ſed paulatim opus exercendũ ſi illo tẽpore quo dormuiſti tantũ laboraſſes terre quantũ occupauit corpus tuũ iacens iam feciſſes ptem et inde de die in diem pſequens ꝯpleuiſſes ad tẽpus pñs aſpiciendo non ad futuꝝ. Et ſic paulatim omne opus magnuꝫ ꝯpleretur. ita et tu q̃uis longe ſis factus a ſtatu p̃ſtino virtutis:tñ paulatim de bono in melius pficiſcẽdo nonſolũ ad pfectum illum ſed etiã ad maiorem cõſcendes:dummodo continues. Sicqꝫ ꝯfortatus ſe bene habuit in poſterum.

Ad ſecundum timorẽ .§.ij.

b quo.ſ. quis timet amittere bona tpalia cum p hoc declinat quis a v̄tute eſt pctm̃. Et iſtud hꝫ puertere iuditiũ in rectoribꝫ ⁊ p̃latis.xj.q. iij. Quatuor. Et ex iſto pcedunt multa mala. Timor quẽ habuit Jeroboam rex factꝰ a deo ſup iſrl̃ ne p̃plus ſibi ſubditus eũdo in hierl̃m ad offerendũ ſacrificiũ ẜm mandatũ legis cõtraheret familiaritatẽ cum tribu iuda.et inde ad regeꝫ iuda reuerteret̃ regnũ eius. Jnduxit eũ ad faciendũ vitulos aureos q̃s p̃pl's adoraret.ſꝫ timor quem timebat:euenit. quia ⁊ regnum ⁊ aĩam perdidit. Lucretia nobiliſſima romana q: nimis timuit cõfuſionem infamie quia filius Tarquini ꝯminatus ẽ ei(niſi ſibi aſſentiret) φ eã occideret et iuxta eã famulũ ſuũ et diuulgaret φ p̃pterea eã occidiſſet quia

inuenerat in adulterio: aſſenſit et peſſime fe-
cit. vt refert Aug⁹ in primo de ciui. dei.

Ad tertium timorem .§.iij.

quo q̇s ita timet mortē corꝑis vel afflictōnes
corꝑis ꝙ deū offēdit vt euitz huiuſmōi. ē vtiq̧
ḡue pctm̄. vn̄ Math. x. Nolite timē eos q̇ occi
dūt corp⁹: aīam aūt nō pn̄t occidē. ⁊ poſtea.
nō hn̄t ampli⁹ q̇d faciāt ⁊c̄ Aug⁹. xj. q. iij. Ti-
mēdo mortez carnis tue: dab̄ mortem aīe tue.
Exemplum in petro q̇ negauit xp̄m ꝓpē timo
rem mortis.

Decimus titulus de Mendatō ⁊ Periurio.
Capitulum. j. de Mendatio. et ibi de multi-
plici mendatio. et punitione eius.

Perdes omnes qui lo-quuntur mendatium.

P̄s. v. Cauete aūt fr̄es mendatiuz
inquit Amb̄. qꝛ oēs qui loquūtur
mēdatiū filij ſūt diaboli. xxij. q. v. Cauete. Di-
cunt̄ aūt mēdaces filij diaboli ꝑ imitatōz. Nā
cui⁹ oꝑa quiſq̧ facit eius fili⁹ ꝯprobat̄. vt di-
cit Granus d̄ peni. di. ij. ꝓpter q̇d xp̄c dixit iu
deis Joh̄. viij. Uos ex pr̄e diabolo eſtis. et q̄ſi
declarās q̄uo filij erāt diaboli. ſubdit. ⁊ deſide-
ria pr̄is vr̄i vultis facē. ſ. ip̄ius oꝑa imitādo:
ſ; diabolus mendax ē et pr̄ ei⁹. ſ. mēdatij. Ip̄e
p̄mus mēdatiū inuenit: cū ꝑ ſerpentē mulieri
p̄me dixit Gen̄. iij. Nequaꝗ̄ moriemi ⁊c̄. Ex q̄
ſequit̄ ꝙ mēdaces ſūt filij diaboli ꝑ imitatōz.
Filijs aūt debet̄ hēditas pr̄is. hēditas aūt dia
boli ē cruciat⁹ ignis ⁊ ſulphuris. vn̄ dic̄ Joh̄.
Apoc. xxj. ꝙ mēdacib⁹ ꝑs eoꝝ ī ſtagnū ignis
⁊ ſulphuris. q̇d etiā notat p̄s. in p̄dictis v̄bis.
Perdes oīes ⁊c̄. vbi tria pn̄t notari.
Primū quidditas ip̄ius criminis ex nomina-
tōne. ibi. mendatium.
Secundū multiplicitas eius oꝑis in ſui diui
ſione. ibi omnes qui loquūtur.
Tertiū ſeueritas numinis in huiuſmodi pu-
nitōne. ibi. Perdes.

Circa primum .§.j.

quid ſit illud crimen hoc pꝫ in ip̄o noīe. dicit̄
ei mēdatiū dicē ꝯ̄ mentē. vn̄ Mgr̄ in. iij. ſniaꝝ
di. xxxviij. diffiniēs ip̄m dicit. ꝙ mendatiū eſt
falſa vocis ſignificatō cū intentōe fallēdi. In
q̄ notat̄ duo q̇ ꝯplete ꝯſtituūt mēdatiū. ſ. fal-
ſitatis exp̄ſſio. et intentō fallēdi. Ultimū aūt
vt formale in mēdatō. ſ. loq̇ vel alit̄ ſignifica-
re aliq̇d ꝯ̄ id q̇d hꝫ in mente. et iō ibi ſemꝑ eſt
pctm̄. etiā ſi dicat veꝝ. puta cū q̇s dicat int̄-
rogatus petrū eſſe in domo ip̄m credēs ibi nō
eſſe cū tn̄ ibi ſit vtiq̧ peccat ꝯ̄ mentē loquēs.
Un̄ p̄s. loquēs d̄ pctorib⁹. Labia doloſa ī cor-
de ⁊ corde locuti ſūt. Glo. ibi dicit. Ubi eſt du-
plex cor ita ꝙ aliud dr̄ et aliud intēdit̄. ibi eſt
mendatiū. Ubi nō geminatō cordis. ibi nō eſt

mēdatiū. Geminatō cordis ē cū vnū intendit
dicē q̇d credat̄. aliud credit eſſe de illa re. Un̄
Aug⁹ in enchiridion. Ille mentit̄ q̇ dicit verū
q̇d putat falſū eſſe. Circum. n. ad animū ei⁹ at-
tinet qꝛ nō q̇d ſentit hoc dicit. nō veꝝ dicit ꝗ̄-
uis veꝝ inueniat̄ eſſe q̇d dicit. vn̄ nullo modo
liber ē a mēdatō qui ore neſciēs veꝝ loquit̄.
xxij. q. ij. Is aūt. Primū q̇d ꝯcurrit in mē-
datō ē falſitas in locutōne q̇d ē q̄ſi materiale.
Opponit̄ aūt mēdatiū veritati. Sicut. n. tunc
aliq̇s dicit veꝝ cū affirmat id eſſe q̇d ē ⁊ negat
id eſſe q̇d nō eſt. Ita et falſū dicit cū affirmat
id eſſe q̇d nō eſt. vel negat id eſſe q̇d ē. ꝯ̄ q̇d lo-
quit̄ apl̄s. ij Corin. j. Non ē in ſmone meo: ē.
et nō. i. mēdatiū vt affirmem veꝝ ꝓ falſo vel
ecōtra. vel nō eſt in me: ē. et nō. i. nō aliud egi
ꝗ̄ ſciui eſſe agendū. ꝓpē quod excludit̄ mēda-
tiū oꝑis. Sciendū tn̄ ꝙ cū quis dicit falſū cre
dens illud eſſe veꝝ nō ꝓpe mēdatium dicit niſi
materialit̄. Un̄ Aug⁹. Nemo mētiens iudicā-
dus ē qui dicit falſū q̇d putat eſſe veꝝ: qꝛ ꝗ̄tū
in ip̄o eſt nō fallit ip̄e ſ; fallit̄. Nō itaq̧ men-
datij ſ; temeritatis arguēdus ē q̇ falſa incau-
tus credit aut ꝓ veris hꝫ. xxij. q. ij. Is aūt. Ex
quib⁹ pꝫ ꝙ talis nō peccat niſi ex ſua īcautela
cū nō debitā adhibet diligentiā in ꝯſiderando
ſi veꝝ ē q̇d dicit. et p̄cipue in reb⁹ alicui⁹ īpor-
tantie vel vbi damnū vel ſcandalum ſequi p̄t.
Secundū ē exp̄ſſio ei⁹ q̇d dicitur ꝯ̄ illud q̇d
hꝫ in mente ſiue intēdat in mēte audiētis ge-
nerare falſam opinionē ſiue nō vt cū dicit q̇d
audiētes ſciūt nō eſſe veꝝ. Sūt aūt int̄ oīa
ſigna ordinata ad manifeſtandū ꝯceptū ani-
mi ſeu cogitatōnes p̄cipue voces ſeu v̄ba. Un̄
ph̄s. Que ſūt in voce note ſunt. i. ſigna eaꝝ q̄
ſūt in animo paſſionū. et ꝓpterea dr̄ in diffi-
nitōne vocis ſignificatiue. ꝗ̄uis etiā nutus et
geſtus et oꝑa etiā ſignificēt diſpoſitōem ⁊ cō-
ceptū animi. Naz et in oꝑib⁹ ſimulatis p̄t eſſe
mēdatiū. vn̄ noīe vocis ꝯp̄hendit̄ oīe ſignū
ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cx. Ad q̇d facit q̇d dicit
Amb̄. in ſmone. Nō ſolū in falſis v̄bis ſ; etiaz
in ſimulatis oꝑib⁹ mendatiū ē. Mēdatiū naq̧
ē xp̄ianū ſe dicē et xp̄i oꝑa nō facē. Mēdatiū
ē ep̄m vel ſacerdotē ſe ꝓfiteri et ꝯ̄ria huic or-
dini oꝑari. xxij. q. v. Cauete. Large tn̄ hoc dr̄
mēdatiū nō ꝓpe cū. ſ. nō intēdat decipe. Ter-
tium q̇d ꝯcurrit in mendatō ſm̄ Tho. et Bo-
nauen. in. iij. ē quedā accidentalis ꝑfectō. i. cō-
plementū nō tn̄ eſt de eius eſſentia. et hec ē in-
tentio generandi falſam opinionē in audien-
te. cum hac. n. intentione mendatium fortius
eſt et tn̄ poſſet eſſe mendatium ſine iſta vt cū
quis ſcienter narrat aliquid quod etiam au-
diētes ſciunt eſſe falſum quod tamē cauſa lu-
di et faciendi ſolatiū ſocijs facit. Sciendum
inſuꝑ ꝙ qꝛ verba non ſunt ordinata ad aliud
niſi ad exprimendū mentis ꝯceptū. oꝑa aūt ⁊
ſi hoc ſignificent ſunt ordinata etiā ad aliud.